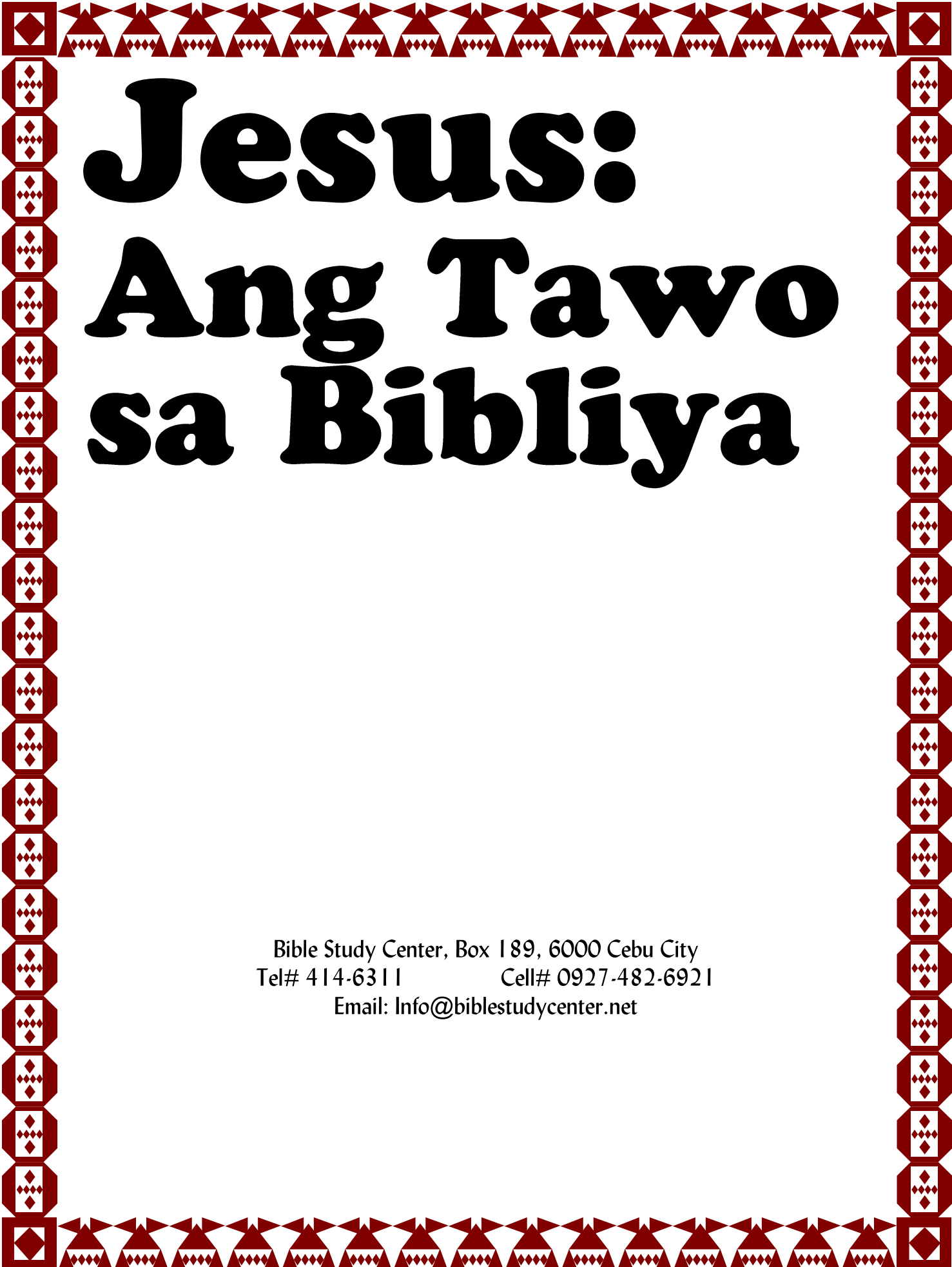

Jesus: Ang Tawo sa Bibliya

Bible Study Center, Box 189, 6000 Cebu City
Tel# 414-6311 Cell# 0927-482-6921
Email: Info@biblestudycenter.net

Copyright © 2019, The Bible Study Center

This material is FREE to use and distribute.

NOT FOR SALE

Bible Study Center

“Jesus: Ang Tawo sa Biblia”

MAAYONG ADLAW!

Kining klaseha adunay 12 ka leksyon ug gidisinyo kini para mag-edukar, magpahibaw, ug magdasig sa mga tawo para mamahimong mas aktibo sila sa pagkat-on sa pulong sa Diyos, Makatabang kining klaseha sa pagkat-on sa mga mahunungdanong mga butang bahin sa Diyos Amahan ug sa Biblia unya sa samang panahon makakat-on ka sa maki-angayon na pag-tuon sa Biblia.

Usa sa mga rason kung nganung importanti kayo ni nga kurso kay atong tutukan pag-ayo ang mga paagi sa pag-tuon sa Biblia ilabina nga adunay daghan mga grupo karon nga naga angkon na sila mga Kristohanon pero kada usa kanila adunay ilang kaugalingong mga doctrina. Sa kadaghan sa relihiyon karon usahay malibog na ta kung kinsa ang sakto ug kinsa ang sayop.

Kining klaseha maga-tigom ka duha sa usa ka simana ng mulangtod sa 6 ka simana. Human sa introduksyon sa unang leksyon, ikaw ug ang imong classmate kay mag sugod na sa pag-tuon. Taga-an ka ug bulohaton sa pag-pangita, pag-basa, ug sa paghuna-huna sa mga nagkalain-lain nga mga bersikulo nga pagabasahon sa Biblia. Tun-i ang matag leksyon pag-ayo, ug siguradoha nga imong basahon ang basahonon pag-ayo¹. Uban leksyon adunay dugang na buluhaton Kung makakita ka ani na simbolo **HUNONG**. Palihug ug hunong sa pag-basa sa materyal ani nga dapit ug buhata imong buluhaton usa mubalik ug basa sa uban.

Sa higayon na kamo nakakumpleto sa pagtrabaho sa tanan na materyal nga alang sa leksyon kamo unya mopadayon sa pag-tubag sa mga pangutana ng makita sa katapusan sa matag leksyon. Basaha ang matag pangutana pag-ayo ug huna-hunaa ang tanan nga saktung tubag sa pangutana. Ibotang ang imong tubag sa papel na ihatag sa imong maestro kung mahuman na kamo sa pag-tubag ibalik sa inyung maestro ang papel. Usa mo magsugod sa inyung klase, tshikan ug i-tali sa imong maestro ang imong tubag ug kung maka-abot kini ug 70% nagpasabot imo nang nakumpleto ang kinahanglan para sa **graduation** ug sa imong deploma, pero gawas sa imong deploma ng pwedi nimung ibitay sa imong bong-bong ang pinaka importante kay makakat-on ka sa pag-tuon sa imong Biblia.

Sa laing bahin, adonay survey nga pwede nimong tubagon, dalha kini sa unang adlaw sa imong klase kung mahitabo tubaga ang tanan na pangutana.

Sa samang panahon, kung naa kay pangutana mahitungod sa klase o leksyon ayaw kauwaw ug pangutana kay among buhaton ang among makaya na tubagon kini usa pa kung adona kay kaila nga interesado ng moapil sa klase, pwede nimo siyang hagdon ng moapil ug kung dili man gani pwede sad mi imong taga-an sa ilang pangalan ug contact number para kami mismo mosuway ug imbetar nila.

Importanti nga pahibalo ka usa mag-sugod, kining klaseha kay **LIBRE** ug **WALAY BAYAD**, dili ka kinahanglan magbayad og tuition sa pag-tuon. Ang amo lang gipangayo kaninyo kay ang **INYUNG PAGGAHIN SA ORAS** sa pag-tuon sa Biblia ug hina-ut na malingaw kamo sa pagkaton sa pulong sa Diyos.

¹ NOTE: Gawas kung giingon, ang mga bersikulo sa Biblia nga anaa sa materyal sa leksyon naggikan sa **Ang Pulong sa Diyos**.

LEKSYON 1

ANG PINAKA NINDOT NGA LIBRO NA NAHISULAT!

Sa tanan libro nahisulat sa kalibotan ang Biblia maoy pinaka nag-una sa tanan.

1. Ang Biblia kay ang pinaka halinon nga libro sa kada tuig.
2. Ang Biblia ra ang libro nga nahisulat sa nagkalian-lain na lingawhi.
3. Daghang mga tawo nagsulat ug mga commentary bahin sa Biblia.
4. Sa kasaysayan, wala'y ubang libro nga nakapukaw sa daghang kontrobersiya sama sa Bibliya. Sa miaging 2,000 ka tuig, gatusan ka libong mga tawo ang nangamatay tungod sa mga sulud niini!

Bisan sa atong panahon karon daghan gihapon kaayog kontroversal nagpalibot sa Biblia. Sa tibuok kalibotan adunay daghang nagkalian-lain nga grupo sa relihiyon karon, ug kada usa kanila naga-angkon nga ang Biblia ang ilahang giya. Gikan sa sulod niini, nakuha sa kining mga grupo sa ilang tagsa-tagsa nga mga pagtulun-an ug gipangsunod. Kung gihangyo sila nga panalipdan ang ilang mga pagtulon-an, nag-debate sila sa usag usa nga naglinabayay sa mga bersikolu ug opinyon gikan sa Bibliya aron suportahan ang ilang kaugalingon nga simbahan batok sa tanan. Sa tanan nga kalibog sa kalibutan nga relihiyoso karon, dili kini ikahibulong kanato kung maglisud kita sa pag-ila sa KAMATUORAN sa relihiyon.

Pero ang pagpangita nato sa KAMATUORAN dili dapat mohunong sa kagoul. Adunay TUBAG niini! Naghatag ang Diyos sa usa ka labi ka espesyal nga libro ngadto sa mga tawo aron molihok ingon usa ka giya nga madala kaniya gawas sa kalibog ug ngadto sa kahayag sa pagsabut! Kana nga giya mao ang Bibliya ug gisulat aron ang bisan kinsa nga tawo nga gusto magbasa ug makasabut kung unsa ang gisulti niini ug makakaplag sa KAMATUORAN nga naa sa sulod niini. Tungod niini, ug tungod sa tanan nga kalibug sa relihiyosong kalibutan sa atong palibut, ang MATAG USA kinahanglan nga magkat-on sa pagtuon sa Bibliya alang sa iyang kaugalingon. Kami diri sa Bible Study Center nagtuo jud sa ka importante sa matag-usa kanato sa pagkat-on sa Biblia sa atong kaugalingong paningkamot. Dili lang namo gusto nga matabangan ka nga makakaplag sa mga tubag sa imong mga pangutana, apan gusto usab **namo nga matabangan ka nga makat-on sa UNSAON NIMO PAGTUON ANG BIBLIA ALANG SA IMONG KAUGALINGON**. Samtang naghunahuna ka niini, magsugod kita sa atong lakaw sa pagtuon ug ubanan kanamo. Kini usa ka pagbiyahe nga adunay daghang mga hagit, apan aduna usab kini daghang mga ganti!

MUBO NGA KASAYSAYAN SA BIBLIA

Nakapangotana ba ka sa imong kaugalingon kung ngano ang pangalan sa Biblia kay Biblia? Siguro wala pa ka nakahibalo pero dili jud ka kita sa pulong nga "Biblia" sulod sa kasagaran nga Iningles na Biblia! Pero ang Biblia gitawag ug Biblia sa maayo nga rason. Ang pulong nga "BIBLIYA" sa pagka-tinuud naggikan sa usa ka langyaw nga sinultian. Ang pulong nga "**Biblia**" kay naggikan sa griyego "**βιβλία**" (**bib-li-a** kung basahon sa Iningles). Kung ato ning hubadon buot pasabot niini kay "mga libro". Ang paggamit niini nga pulong ingon usa ka titulo haom kaayo tungod kay ang Bibliya dili lamang usa ka libro, apan sa tinuud kini adunay pipila ka mga libro sulod sa usa ka libro.

Ang Biblia kay adunay 66 ka libro ug gitunga kini sa duha ka bahin, o kasabotan. Adunay **39 ka libro** sa karaang kasabotan ug **27 ka libro** sa bag-ong kasabotan.

Ang kasaysayan sa Biblia puno ug nagkalain-lain na mga lingwahi ug dili na ka matingala nga ang orihinal na lingwahi sa Biblia wala nahisulat sa Iningles! Sa tinuud, matag usa sa mga "testamento" gisulat sa lainlaing sinultian. Ang Daang Tugon gisulat sa karaang sinultian nga **Hebreohanon**, nga mao ang lumad nga sinultian sa mga Judio diin ang kadaghanan sa istorya sa Daang Tugon. Ang Bag-ong Tugon gisulat sa karaang sinultian nga **Griyego**, nga mao ang "sinulat nga sinultian" sa Imperyo sa Roma sa mga panahon nga natala ang mga panghitabo sa Bag-ong Tugon. Ug usahay naay say lingawhi sa Biblia nga atong mabantayan ug mao kini ang **ARAMAIC**. Ang Aramaic ang pinulongan ng gigamit sa mga tawo nagpuyo sa Palestine sa panahon ni Jesus.

Naay ebidensya nga nagpakita nga adunay mga **40 ka nagkalahi-lahi** nga mga tawo nga tinabangay sa pagsulat sa mga libro sa Biblia. Apan lisod jud ang pagtino kung pila jud sila kabuok kay adunay libro sa bibliya nga gisulat sa magsusulat ang iyang pangalan ug samtang ang uban kay walay pangalan nga magsusulat. Naay uban libro sa Biblia nga ang uban magsusulat kay nagtinabangay, naa pu'y uban nga naginusara lang.

Daghang tuig ang gikinahanglan aron makumpleto ang pagsulat sa tanan nga mga libro sa Biblia. Gikan sa kinaunhang nga libro (Genesis) hangtod sa pinaka ulahi (Pinadayag), modagan og 1,500 ka tuig kapin para

mahaman kini. Ang Karaang Kasabotan nauna og kahuman bisan pa man sa wala pa natawo si Jesus diri sa kalibotan. Ug ang Bag-ong Kasabotan nahuman pipila ka tuig human nga si Jesus mibiya sa kalibotan.

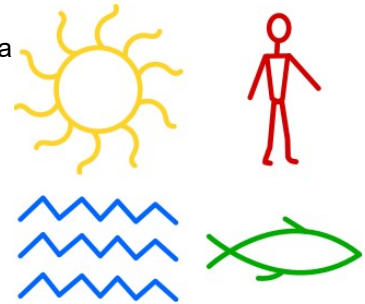
Ang kasaysayan sa Biblia interesado kaayo hunahunaon labi na sa mga panahon nga kini gisulat pa, adunay mga panahon nga samtang kini nahisulat ang mga higayon nga ang mga manunulat wala man gani nagkakita sa usag-usa posible man gani nga wala pud sila magkaila-ila sa usag-usa. Posible pud nga wala nila mahibaw-an nga ang ubang mga tagsulat kay buhi pa, pero kung atong tan-awon ilang mga nasulat mora ra ug naa sila sa usa ka kwarto nagdungan ug sulat tungod halos parihas ug duol ra kaayo ang ilang mga gisulat!

Kung huna-hunaon nato kining tanan nga mga butang, makaingon jud ta nga espesyal kaayo ning libroha. Adunay daghang mga tawo nga naapil, nga nagsunud sa daghang mga tuig, sa daghang mga lugar ug mga sinultian, ug bisan pa niana wala'y mga pagkakasumpaki sa mensahe niini. Usa kini ka katingalahang butang!

MUBO NGA KASAYSAYAN SA PAGSULAT

Sa laing dapit nga adunay usa ka dako nga epekto sa Biblia mao ang kasaysayan sa **PAGSULAT**. Dako ang kalahian ang pagsulat nga atong nahibawan karon kompara sa unang panahon. Nidagan ug pila ka tuig ang kausaban sa pagsulat nga nagsugod 6000 – 8000 ka tuig ang nilabay ug hangtod karon nagsige pa gihapon ug usab.

Ang unang mga nailhan sa pagsulat lahi kaayo kumpara sa atong moderno nga alpabeto karon. Sa karaang panahon ang gamiton sa pagsulat sa mga tawo kay mga **HULAGWAY** ilaha kining ihan-ay para makahimo ug minsahi (tan-awa ang panig-ingnan nga hulagway sa tuo). Kining klaseha sa pagsulat kay gitawag ug **PICTOGRAPHY**. Kining matang nga pagsulat kay labi natong nailhan tungod kay mao ni ang gigamit sa pagsulat sa mga taga-Ehipto sa unang panahon. Ang pagsulat gamit ang hulagway kay makita sa kasagaran sa mga bungbong ng lubnganan sa mga taga-Ehipto ilabi na sa mga hari nila. Apan, daghan sa mga karaang mga sibilisasyon gigamit usab og hulagway sa pagsulat ingon nga ilang pamaagi sa komunikasyon bisan karong panahona. Apan ang kini nga klase sa pagsulat nagpalisud o imposible nga hingpit nga ipahayag ang usa ka sinultian, mao nga ang mga sistema sama sa mga hieroglyphics sa Egypt, ang Sumerian cuneiform, ug mga karakter sa China gihimo diin ang mga simbolo mahimong nagrepresentar sa pipila nga mga tungog o mga ideya dugang sa imahe lang mismo.

Sa panahon nga nagpalibot sa 2000BC ka tuig, usa ka matang sa pagsulat nga gigamitan ug usa ka sistema sa "karakter" ug kini gitawag nga **ALPABETO**. Daghang mga tawo ang nagtuo nga ang unang duha ka letra kay gikan sa Griyego² (**Alpha** ug **Beta** ng giusa pa sulat, daghan mga lingawahi ang gibasihan ani ng paagi sa pagsulat).

MUBO NA KASAYSAYAN SA MGA GAMIT SA PAGSULAT

Kining hilisgutan sa **mga gamit o materyales sa pagsulat** adunay dako na epekto sa kasaysayan sa Biblia. Sa atong panahon karon dali na kaayo nato ng moadto ug "bookstore" ug mopalit sa libro ug dali ra sad kini masulatan. Pero sa unang panahon ang gamit sa mga tawo ng sulatan kay **BATO**, nga kasagaran para makasulat ka dapat mag gamit ka ug martilyo ug tigib. Usahay pud maggamit pud sila ug mga dinugmok na mga tanom para gamiton ang duga sa pagsulat sa bato (kung atong mahinomduman, ang 10 ka sugo kay nahisulat sa BATO!). Sunod sa bato kay **KAHOY** komun nga gigamit pud sa unang panahon. Sunod kay **CLAY** o **YUTA NGA KOLONON**, samtang basa pa ang clay ila kining iporma ug sulatan nila kini gamit ang talinis nga kahoy ug pagkahuman ibutang sa hudno kundili painitan sa adlaw. Kining mga papan kay lig-on kaayo nga makita pa gani sila sa mga library sa mga karaang panahon.

Paglabay sa pipila ka tuig nigamit og **PANIT SA MGA HAYOP** ang mga tawo para sulatan. Ang panit sa hayop pagaputlon kini ngato sa taas nga palid ug gilukot sa usa ka aron maporma ang usa ka rolyo. Kini nga kalamboan kay gamit kaayo sa mga tawo sauna kay lig-on kini ug dili dali maguba, sayun bitbiton ug dali siyang hiposon kompara sa kahoy, clay, ug bato. (Ang karaang mga balaod sa Israel gitipigan ug gisulat sa mga linukot nga panit sa hayop.)

Iaing importante kaayo sa karaang sinulatan kay ang materyal nga **PAPIRO** o **PAPYRUS**, nga hinimo sa takway sa tanom nga papiro, kasagaran motubo kini sa kilid sa mga sapa. Ang punoan sa tanom kay gikiskisan para mahimo kinig nipis unya pormahon kini og morag banig pagkahuman ibuwad kini sa adlaw aron mauga. Ang mga nauga

² Daghang mga tawo ang nagtuo nga ang pulong "alpabeto" gikan sa Hebrohanon. Ang unang letra sa Hebrohanon kay "aleph", ug ang ikaduhang letra kay "bet".

kay guntingon ug lukoton. Ang mga palid sa papyrus mahimong mahugasan ug gamiton pag-usab. Kining ng materyal ang pinaka gigamit nga sulatanan sa panahon ni Jesus ug gituohan nga ang mga bag-ong kasulatan kay nahisulat gamit niining materyala.

Pagkahuman sa papyrus o papiro. Ang sunod nga gigamit sa mga tawo kay ang **PERGAMINO** o **VELLUM**. Hinimo gikan sa panit sa mga hayop pero kining nga materyala kay mas gikiskis pagayo ang panit sa mga hayop hangtod nga nipis na kaayo ug pa puti-on nila kini pina-agi sa ladlad niini. Kasagaran sa mga pergamino kay hinipus sa rolyo, sama sa panit sa hayop ug papyrus, kini ang una nga hinungdanon nga sinulat nga gigamit sa paghimo sa una nga "mga libro," diin putlon sa mga tawo ang taas nga mga linukot ngadto sa palid sa parehas nga gidak-on ug unya tahion ang usa ka kilid nga bahin aron mausa kini. (Ang pinaka karaang kumpleto nga kopya sa Biblia kay nahisulat sa niini ng materyal)

Ang modernong matang sa **PAPEL** nga atong gigamit karon kay wala milungtad hangtod sa ika-14 nga siglo A.D, nga mga 700 ka tuig na ang nakalabay! Kung imong gihunahuna ang libu-libong mga tuig nga gihisgutan sa kini nga seksyon, ang papel nahimo ra sa mubo nga panahon!

Sa ka paspas sa pag usab-usab sa mga materyalis na gigamit pag sulat, unsa nalang kaha inigabot sa umaabot na mga tuig? Kay ang mga tawo sa una nagtuo nga ang BATO na jud ang ilang gamiton sa pagsulat pero ni abot ang KAHoy, CLAY, PANIT SA HAYOP, PAPIRO, PERGAMINO ug PAPEL. Bisan sa atong panahon karon panagsa na kaayo ta mo gamit ug papel kay pwede na kaayo ta magsulat gamit and mga dikoryinte nga butang. Ug karon pwede naman gani ta mo basa sa atong Biblia gamit ang atong mga cellphone o computer.

MUBO NA KASAYSAYAN SA MGA LIBRO

Gawas mga sistema sa pagsulat ug mga materyalis niini, ang **pagkopya sa impormasyon** kay adunay dakong epekto sa Biblia. Unsa nalang ka hinay ang paagi sa pagkopya karon kung walay mga dikoryinting mga butang sama sa xerox machine o computer? Kahibaw ba ka kung unsay paagi sa pagkopya sa mga dokumento sa unang panahon? Hangtud pila ka gatus ka tuig ang milabay, ang karaang mga kopya sa bisan unsang dokumento kinahanglan nga buhaton pinaagi sa kamot. Ang usa ka propesyonal nga tigkopya, nga gitawag nga "**escriba**", pagabayaran sa paggahin sa mga adlaw, bulan, o bisan mga tuig sa paghimo sa sinulat nga mga kopya sa orihinal nga mga dokumento. Kini dugay ug makapakyas nga buhat ug kini **mahal kaayo**. Ang usa ka libro nga ang gidak-on sama sa Biblia mahimong mokuha og **duha o tulo ka tuig** aron makumpleto ug mahimong gasto sa usa ka tuig nga sweldo sa kwarta karon! Swerte kaayo kita nga nagpuyo sa usa ka panahon diin makapalit kita sa usa ka kopya sa Bibliya, o bisan unsang libro alang sa kana nga butang, alang sa gamay nga bili o presyo!

Ang unang mga pagkopya giubanan usab sa mga problema sama kaniadto. Samtang ang oras mao ang labing dako nga babag, usahay ang mga escriba nakabuntog sa problema pinaagi sa paggamit sa usa ka teknik nga naglambigit sa nahibal-an nga usa ka "**eskriptorium**", nga usa ka espesyal nga kwarto diin magtapok ang usa ka grupo sa mga escriba aron maghimo og daghang mga kopya sa usa ka dokumento sa parehas nga oras. Imbis nga magtinagsa sa pagbuhat, ilang ipabasa sa kusog sa usa ka tawo sa orihinal nga teksto samtang ang nahabilin sa grupo mamati ug isulat kung unsa ang gibasa. Bisan nga giisip kini nga usa ka maayo nga pag-uswag sa karaang mga panahon, ang gidaghanon sa mga kopya nga ilang mahimo gamay ra gihapon kumpara sa mabuhat sa atong panahon. Swerte jud kaayo kita nga natawo sa mas mauswagon nga panahon.

GIUNSA PAGBUHAT ANG MGA MODERNONG BIBLIA

Daghang mga estudyante ang nagtinguha nga mahibal-an kung giunsa ang paghimo sa modernong mga hubad sa Bibliya. Ang paguswag sa mga pamaagi sa pagsulat, mga materyal, ug mga libro may usa ka dakong epekto sa kasaysayan sa Biblia. Ang mga orihinal nga kopya sa Biblia kay dakog posibilidad nga nahisulat sa papiro ug mano-mano ang pagsulat nila niini. Tungod kay dali na dugta ang mga papiro wala na nato ang orihinal na kopya sa Biblia. Sa pagkatinuod ang usa sa mga kopya sa Biblia nga naa pa nato karon kay nahisulat sa pergamino ug nagpetsa balik mga 300 ka tuig **human** sa pagkamatay ni Jesus ug mibalik sa langit! Bisan pa niana, kita adunay pipila nga gagmay nga mga tipik sa papiro sa mga indibidwal nga mga libro nga mahimo'g sugod sa sayo pa sa 100 ka tuig pagkahuman sa pagbiya ni Jesus!

Ang mga tawo nga naghimo sa atong mga Biblia karon kay naningkamot pag-ayo para mahatag ang pinaka tukma nga kopya. Usa ka grupo sa labi nga nabansay mga eskolar mikolekta sa tanang karaang mga piraso ug mga tipik sa Biblia sa usa ka dapit. Ilang gikompara ang mga pulong sa mga bersikulo ug nagbuhat sa usa ka kumpleto nga libro sa Biblia gikan sa orihinal nga lingwahi. Ila kining gibuhat sa duha ka bahin sa Biblia. Ang resulta sa ilang mga trabaho kay gitawag na "**TRANSLATION TEXT**". Ang mga tawo nga naghubad sa Biblia mao kini ilang gamiton para makahimo ug lain nga hubad sa Biblia nga atong makita sa mga tindahan sa mga libro. Kasagaran sa Biblia

nga naa nato karon kay hinimo o hinubad sa grupo sa mga tawo para mapagamyang ang posibilidad na masayop ang ilahang gibuhat.

Ang siyensiya adunay importante kaayo nga mga kontribusyon sa atong modernong mga Biblia, ilabi na sa mga siyensiya sa arkeolohiya. Ang arkeolohiya mao ang pagtuon sa karaang mga butang ug ang arkeologo mibiyahé sa tibuok kalibutan para tun-an ang mga karaang sibilisasyon. Sa milabay nga mga panahon ang mga arkeolohiyos sa pagtuon nila sa mga karaang mga butang sa mga lugar sa Biblia nakadiskobre sila ug mga karaang kopya sa Biblia ug kini ilahang tun-an unya iapil nila sa ilang **"translation text"**. Nakatabang kini aron masiguro nga ang mga bag-ong hubad sa mga Bibliya nga mas labi ang pagka-tukma!

Gawas sa mga bag-ong mga nadiskrobian sa mga arkeolohiyos, usahay importanti nga naay bag-o nga paghubad ang Biblia tungod kay ang lingawahi usahay maosab. Kahibaw ta nga kasagaran sa mga lingawahi sa kalibutan karon kay naay kausaban sa mga tuig na milabay. Bag-ong mga hubad ang mga gipang buhat samtang ang kaaran kay giusab para masiguro nga ang orihinal nga mga pinulongan kay magpabilin. Kung wala kini buhaton mahimo'g posible nga, sa dugay nga panahon, ang mga pulong nga gigamit sa mga tighubad sa Bibliya sa usa ka henerasyon mahimong magbag-o ngadto sa kahulugan sa usa ka butang nga lahi kaayo, o tingali ang kaatbang, sa umaabot nga panahon! Huna-hunaa kung unsa ka dilikado king nga paghitabo? Huna-hunaa kini sa makadyot. Unsa ang mahinabo kung ang mga pulong nga "puti" ug "itom" mao ang magbayloay sa ilang gipasabut, o tingali ang mga pulong nga "mohunong" ug "molakaw"?

UNSA NGA BIBLIA ANG LABING MAAYONG GAMITON?

Mao ni ang kasagarang pangutana sa mga tawo, ug dili ni siya sayon tubagon na pangutana kay daghan kaayo nga konsiderasyon ang dapat tan-awon. **Una, dapat dapat natong timan-an nga tanan hinubad sa Biblia naay sayop!** Sulod sa Biblia nga imong basahon naay mga bahin nga sakto, pero aduna pu'y bahin nga kuwesyonabli o sayop ang paghubad sa pulong! Dapat nato'g hinonduman nga walay perpekto nga hubad sa Biblia. Ang unang dapat buhaton kay mangita ug hinubad nga gibasi sa orihinal nga kasulatan ug dapat daghan ang nagtinabangay para mahimo ang usa ka hubad ug dapat **up-to-date** o pinaka bag-o kini nga hubad. Dugang pa niana, pangitaa ang gihubad sa usa ka grupo sa mga tawo nga gikan sa lainlaing mga grupo sa relihiyon tungod kay kini makatabang aron maseguro nga ang paghubad adunay usa ka klaro nga sukaranan sa pagsunod ug katukma.

Laing butang nga atong timan-an kay ang pagpangita og Biblia nga ang mga pulong dili lisod sabton. Ang usa ka hubad nga naggamit sa usa ka labi nga "pormal" nga bokabularyo o pulong adunay mga pulong ug hugpong sa mga pulong nga mahimong lisud sabton. Unsang kaayohan ang usa ka "tukma" nga paghubad kung ang mga gigamit niini dili dali makasabut sa ilang gibasa? Ang pagpangita sa usa ka paghubad nga dali masabtan ug, sa samang higayon, ang tukma mahimong usa ka lisud nga buluhaton!

Ang labing maayong buhaton para dili kaayo lisod ang pagtuon sa Biblia mao ang **paggamit og mga lain-lain nga matang sa Biblia o hubad**, para imong makompara ang lingawahi ug pulong sa usag-usa ug dali masabtan ang buot pasabot. Dugang pa niana, ang paggamit sa lainlaing mga hubad (nga gihimo sa lainlaing grupo sa mga tighubad nga adunay lainlaing relihiyon nga kagikan) makatabang aron maseguro nga nakakuha ka sa usa ka wala'y pagtamod nga pagtan-aw sa giingon sa Biblia!

Diri natapos ang atong pasiuna sa Biblia. Sa atong sunod na leksyon, atong pangutan-on ang Biblia bahin sa niini ug atong tan-awon ang tubag sa mga bersikulo.

Usa ta mopadayon, palihug ug tubag sa mga somusunod na mga pangutana para sa atong Leksyon 1:

Ang matag usa sa mosunod nga mga pangutana adunay pipila ka posible nga mga tubag. Basaha ang matag pangutana ug pagrebyo sa mga materyal sa leksyon pag-ayo. Pilia ang tubag na sakto para sa pangutana ug itomi ang lignin sa imong gipili na tubag.

1. Ang daghang nagkalain-lain nga mga grupo sa mga Kristiyano ug nagkalain-lain nga mga pagatulon-an
 - a) nagahatag ug panahiusa.
 - b) nagahimo sa simbahan nga mas epektibo.
 - c) nagahatag ug kalisud sa pagila sa kamatuoran.
 - d) usa ka maayo nga butang.
2. Asa sa mga mosunod ang **LABING MAS** importante?
 - a) Pagkat-on ug tuon sa Biblia sa imong kaugalingon ug pag buhat sa imong kaugalingong research.
 - b) Mangita ug maayo nga maestro ug dawaton bisan unsa iyang e tudlo.
 - c) Mangotana sa imong mga amigo o amiga ug dawaton nalang ang ilang mga tubag.
 - d) Apil ug grupo nga nag tudlo sa imong ganahan madungan.
3. Asa sa mga mosunod na mga lingwahi nga **DILI** usa sa mga **ORIHINAL** nga lingawhi sa Biblia?
 - a) Latin
 - b) Griyigo
 - c) Aramaic
 - d) Hebrohanon
4. Pila ka libro ang naa sa karaan kasabotan ng naa sa Biblia?
 - a) 2
 - b) 27
 - c) 39
 - d) 66
5. Pila ka libro ang naa sa bag-ong kasabotan ng naa sa Biblia?
 - a) 2
 - b) 27
 - c) 39
 - d) 66
6. **SAKTO** o **SAYOP**: kahibaw ta sa **TANAN** pangalan sa mga manunulat sa libro sa Biblia.
 - a) Sakto
 - b) Sayop
7. Una ang sistema sa pagsulat ang nag gamit ug hulagway para mga buhat ug estorya?
 - a) Ang Alhabito.
 - b) Hieroglyphics.
 - c) Tigib.
 - d) Wala sa tanan.
8. Ang sistema sa pagsulat nga nag gamit ug letra o alhabito kay masubay sa kanus-ang panahon?
 - a) 14 siglo ka tuig.
 - b) 2000 BC
 - c) 6000-8000 BC.
 - d) 33 AD.
9. Ang sulatanan ng kasagaran gigamit kaniadto ng gitawag ug papyrus kay hinimo gikan sa asa?
 - a) Bato.
 - b) Clay.
 - c) Papel.
 - d) Usa ka klase na tanom.
10. Ang pinka karaang kumpleto ng kopya sa Biblia ka nahisulat sa?
 - a) Papyrus o Papiro
 - b) Bato.
 - c) Clay.
 - d) Parchment o Pergamino.
11. Sa karaan panahon ang tawo nga bayran para magsulat ug mga dokumento ka yang gitawag na?
 - a) Eskriptorium.
 - b) Eskriba.
 - c) Pariseo.
 - d) Apostoles.

12. Ang pinaka karaan kumpleto na kopya sa Biblia ka masubay sa panahong?

- a) Panahon sa pagbuhat sa kalibotan.
- b) Panahon sa katong si Jesus Kristo nag puyo pa sa kalibotan.
- c) Tulo ka gatos ka tuig gikan ni biya si Kristo sa kalibotan.
- d) 1611 AD.

13. Ang siyensiya nga nakatabang para mas tukma ang atong Biblia karon kay ang?

- a) Archeology.
- b) Chemistry.
- c) Biology.
- d) Psychology

14. Pili ug usa nga dili dapat na rason kung nganong magbuhat ug bag-ong hubad sa Biblia karon.

- a) Ang mga pulong sa atong lingawhi karon kay mausab sa mudagan na panahon, o maong kinahanglan mag buhat ug bag-ong hubad sa Biblia.
- b) Nagpuyo sa moderong panahon karon ug maung dapat ang orihinal na minsahi kay mausab para madawat sa atong modernong pang huna-huna.
- c) Adunay ang mga bagong nadiscobrehan sa bahin sa arkeolohiya nga nagdala ug kausaban sa mga pulong sa "translation text" nga gigamit sa mga scholar nga nagbuhat sa mga morderno nga Biblia
- d) Sa kadugay sa panahon, naay posibilidad na mausab ang pulong nga basin lahi na ang buot pasabot niini.

15. Unsa nga hubad sa Biblia ang hingpit na sakto.

- a) King James Bible.
- b) The New American Bible.
- c) The New International Version
- d) Wala ani nila kay tanan hubad naa ju'y sayop.

16. Ang pinaka mayong mabuhat sa usa ka tawo para paglikay sa sayop nga hubad.

- a) Magtuon permi ug pag gamit sa nagka lain-lain nga hubad sa Biblia.
- b) Ayaw pagbutang ug daku kaayong salig sa usa ka hubad.
- c) Gamit ug hubad nga gihubad ug pipila ka grupo sa tawo.
- d) Tanan nga naa sa babao.

LEKSYON 2

ANG PAGPANGITA SA KAMATUORAN SA RELIHIYON KARONG ADLAWA

Sa mga niaging leksyon, atong nahisayran ang kaagi ug kahimtang sa Biblia ug ang mga interisadong panghitabo nga maoy naghulma sa Biblia sa paglabay sa mga adlaw. Magsugod kita karon sa atong leksyon sa pinaka importanting pangutana **"Nganong kinahanglang magtuon kita sa Biblia?"**.

Kadaghanan nato nahibalo na mahitungod sa Biblia ug ang espesyal nga istorya sa sulod niini. Nahibalo kita nga ang Biblia nag paila kanato sa Diyos, ang Amahan, ug sa pagsabot sa iyang kina-ya, mga pamaagi, ug ang iyang espesyal nga plano para kanato. Ang Biblia pud ang nagsulti mahitungod sa iyang espesyal nga anak, si Jesus Kristo ug giunsa sa Diyos sa pagpadala niya sa kalibutan alang sa usa espesyal misyon sa pagluwas sa katawhan pinaagi sa iyang pagpakamatay sa krus. Sa Biblia pud nato nahisayran ang kaagi ug pagbuhat sa kalibutan. Apan, tingali ang pinaka importanting butang nga atong makat-onan gikan sa Biblia kay ang tubag sa Diyos sa mga sayon nga pangutana sa kinabuhi ug pinaka importanti nga mga pangutana, "Asa man ko gikan?", "Nganong ania man ako dinhi sa kalibutan?", ug usa pud, "Asa man ako padulong?" kung wala kini matubag sa Biblia unsa kaha ang atong kahimtang karon?

Daghang katawhan karon nga wala na nagtuo sa kaimportante sa Biblia. Nagtuo sila ang nga ang Biblia kay sama ra sa mga ordinaryo nga libro nga wala na nangihanglan ug paila. Sa atong nasayran sa niaging leksyon, sayon na kaayo sa pagtan-aw kung unsa ka ordinaryo ang Biblia! Tungod kay daghang kontrobersya mahitungod niining butanga, atong dugangan pa ang pagimbestigar ug tan-awon nato unsa atong makita.

Ato nang nadiskorehan nga adunay 40 nga gibana-bana nga nagsulat sa 66 ka libro sa Biblia, pero kining mga tawhana mao jud ba ang matuod nga nanag-ya sa libro nga ilang gi-sulat? Atong tan-awon kung unsay nahisulat sa Biblia bahin niining butanga.

Magsugod kita sa pagpangita pina-agi pagtan-aw kung giunsa ni Jesus pinaagi sa iyang kaugalingon ug iyang kaugalingong pagbuot. (palihug sa pagbasa **Mateo 28:18**.)³ Palihug bantayi kung **giunsa paghatag sa tanang awtoridad kaniya sa langit ug sa yuta**. Samtang naa pa si Jesus sa kalibutan nagsugod siya sa pag anam-anam ug pagpakita sa pagtulon-an nga atong giila karon nga Bag-ung kasabotan o Testamento. Ang upat nga nag-una nga libro, mao ni ang atong gi-ila nga mga ebanghelyo mahitungod kang Kristo ("Maayong Balita") nga naghisgot sa iyang mga gi-pangbuhat ug mga gipangtudlo. Kinahanglan nato tumanon ang gipangtudlo ni Jesus kay ang iyang gipangtudlo nadawat niya sa iyang Amahan sa langit ug napasa kini diri kanato. (Aron sa pagsabot pa nato ug maayo, palihug ug hunong ug basaha kung unsa ang gisulti ni Jesus mahitungod sa iyang gipangtudlo sa **Juan 7:16-17; 8:28-29; 12:48-49; ug 14:10-11**.) Nabantayan ba ninyo kung gi-unsa ni Jesus sa pag-tudlo nga siya wala awtoridad sa iyang kaugalingon, apan ang tanan nga iyang gi-buhat ug gipangtudlo kay nagikan sa kung unsay gusto sa iyang Amahan? Ang awtoridad nga nagpaluyo sa buhat ug gipangtudlo ni Jesus kay pirmi sa amahan.

Karon mo adto kita sa **2 Timoteo 3:16-17**. Kasagaran sa atong mabasa kay sama ni ini, **"ANG TIBUOK NGA KASULATAN⁴ GISULAT PINAAGI SA GAHUM SA Diyos."** Kung naka hinomdom kamo sa mga niaging leksyon, imong mahinumdoman kung gi-unsa paghisgot ang Bag-ong kasabotan gisulat kini pina-agi sa griyego nga pinolungan. Sa besikolo 16 sa atong gibasa, ang kasagaran nga gi gamit nga pulong sa ininglis nga Biblia kay "Inspired o Gidasig" pero sa griyego nga pinolungan kini nag sulti sa literar nga pagsulti nga "Ang tibuok kasulatan

³ "Ang Basahon sa Mateo, kapitulo 28, bersikulo 18." Ang mga paghisgot sa Biblia adunay tulo nga bahin: ang ngalan sa libro, numero sa kapitulo, ug numero sa bersikulo. Makita nimo ang lista sa mga libro sa talaan sa mga sulud sa bisan unsang Biblia o nakalista sa usa ka app sa Biblia o website. Kini nga mga ngalan kanunay gipamubu sa tulo o upat nga mga letra. Ang mga numero sa kapitulo kasagaran gilista sa dagko ug baga nga pagkasulat sa tibuok nga mga libro sa Biblia. Alang sa mubu nga mga libro nga adunay usa ra ka kapitulo, usahay ang numero sa kapitulo wala na. Sa katapusan, ang numero sa bersikulo (o pipila ka bersikulo) moabut human sa kolon (:). Kasagaran kini gisulat ingon gagmay nga mga numero sa teksto sa parapo, apan ang pila ka Biblia nag-print sa matag bersikulo sa bag-ong linya. Alang sa taas nga mga pakisayran, mga koma (,) ug mga bagis (-) magbulag sa mga bersikulo ug mga semi-kolon (;) magkalain nga mga kapitulo. Ang mga numero sa kapitulo ug bersikulo wala gilakip sa orihinal nga Biblia, gidugang sila sa ulahi aron matabangan ang mga tawo nga makit-an ang mga bersikulo sa dali nga paagi.

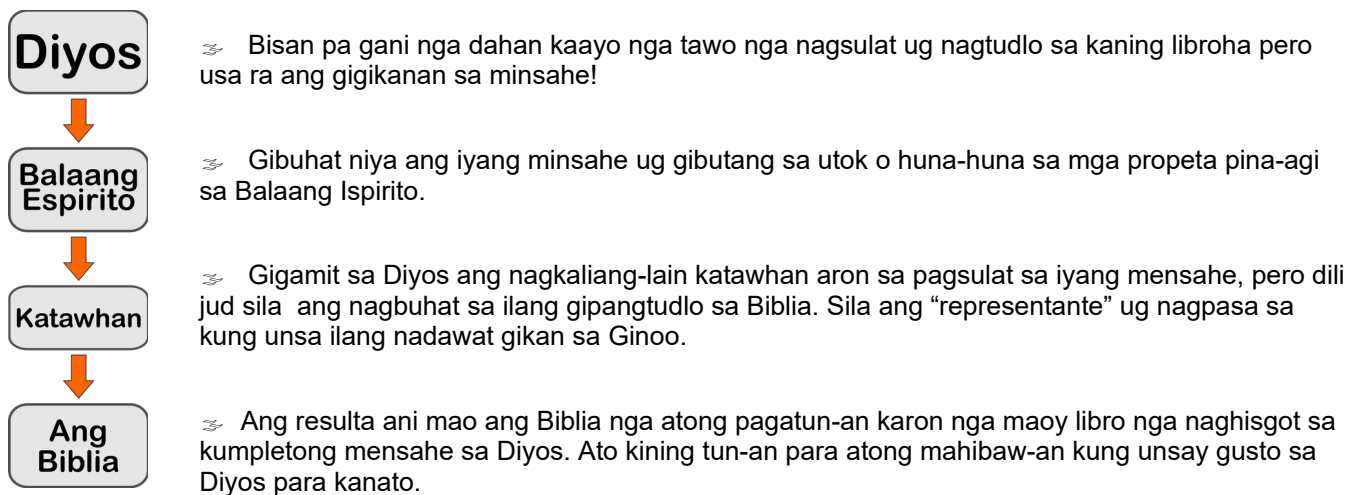
⁴ Sa sulod sa Biblia, dili nimo mabasa ang pulong nga "Biblia". Hinuon, ang orihinal nga pagtawag niini mao ang "kasulatan". Ang pulong nga "Biblia" usa ka titulo nga gipangalan sa Mensahe sa Diyos sukad pa kaniadto.

kay **Ginhawa sa Diyos**". Ang bout ipasabot aning pulong nga ang Biblia naggikan **sa Diyos** ug **dili sa katawhan**.

Kini usa ka importanti nga punto kay kini **naggikan sa Diyos** ug kining kasulatan usa ka **gamit nga instruminto para kanato!** Ang nagsulat ani kay nagpadayun sa paghuna-huna sa paglista sa gamit sa kasulatan. Una iyang gihisgutan nga gamit kini sa **pagtudlo sa kama-tuoran**⁵. Dayun naghigut pud siya sa **pagbadlong**- usa ka pulong nga nagpakita kanato sa unsay sayup nga atong nabuhat sa kalibutan ug sa pagpamatuod sa sayup nga natudlo. Sunod, naghigut siya nga kini gamit sa **pagtul-id o pagsakto** sa sayup- nagpasabut nga atong usbon ang sayup sa pagbuhat ug sakto ug sa pagtabang sa pag-improbar sa ilang kaugalingon. Sunod, iyang gihisgutan ang **pagtudlo sa kamatuoran o pagdisiplina**. Pagkahuman niya sa iyang lista, gitapus niya sa nagpakita ani tanang butang nga matuod sa usa katuyoan, "**aron nga ang tawo nga nagalagad sa Diyos maandam ug makumpleto sa pagbuhat sa tanang maayong butang**" busa kung ato i-usa ang tanan atong makita nga ang Biblia gikan sa Diyos, ug kini mapuslanon para kanato, ug kung naa ni kanato kitamakumpleto sa pag-alagad sa Diyos! palihug ayaw kalimti nga ang rason nga kining tanan makatabng sa atong kinabuhi kay ang Biblia naggikan sa Diyos ug dili sa tawo!

Sa samang ideya makita pud kini sa **2 Pedro 1:20-21**. Ang ilang gihisgutan diri kay mahitungod sa pulong nga "propesiya". Sa dihang mag hisgut nagani ang Biblia mahitungod sa usa ka propesiya, adunay nagkalahi-lahing kahulogan labi na sa atong kadaghanan nga naghuna-huna kung kita makadungog ani nga pulong karon. Kung kita makadungog ani nga pulong, ato dayun mahuna-hunaan nga adunay motag-na sa atong uma-abot nga adlaw. "Propesiya", ingon sa kung gi-unsay paggamit sa Biblia, kini yano nga nagpasabot sa "**usa ka mensahe nga naggikan sa laing tawo**". Kani nga minsake kasgaran adunay tawo nga maghatud isip usa ka "representante". Ang Biblia nag hisgot aning representante isip usa ka "**propeta**". Busa, ang usa ka propeta kay usa ra sipmli nga tawo nga nagdala ug mensahe nga nag gikan sa lain tawo. Importante nga hinunduman nga dili sila pwede magbuhat-buhat ug ilang kaugaling mensahe. **Nadawat** nila ang mensahe. **Sila magasulti ra sa kung unsa ilang nadawat!** Kini sama ra sa situasyon sa usa ka "representante" (Press Secretary) sa Presidente sa nasud. Ang trabaho sa usa ka representante kay ang pasulti sa kung unsay mensahe sa Presidente sa katawhan. Siya walay katungod nga magbuhat-buhat iyang kaugalingong mensahe. Kung unsay isuliti sa Presidente sa iyaha mao pud ang iyang isulti sa katawhan.

Ang gustong ipasabut ni Pedro sa atong gibasa karon. Siya nag ingon nga ang "nahasulat nga propesiya"(ang iyang gipasabot pwede ma-aply sa pa-agi sa pagsulat o pagsulti) wala magagikan sa resulta sa kagalingong kagustohan sa usa ka propeta sa kung unsa iyang isulti. Dayun iyang gipasabot nga ang Diyos (pina-agi sa balaang ispirito) naggiya sa panghuna-huna sa propeta ug iyang gihatag ang mensaha nga gusto niyang ipasulti ug ipasulat. Busa, kun kita magabasa sa nahasulat nga mensahe gikan sa Diyos karon, kita dili jud magbasa anih dayun magsulti o magtudlo **kung unsay gipasabot ani sumala sa atong kaugaling opinyon**. Kinahanglan kini atong tun-an ug pag-ayo hangtod atong masabtan kung unsay gustong ipasabot sa Diyos sa iyang gisulti ug human anah diha pakita magsugod sa pagsulti ug pagtudlo sa uban. **Dili jud pwede nga atong itudlo kung unsay atong opinion sa Mensahe sa kamatuoran sa Diyos!**

Gigamit sa Diyos ang mga propeta sama sa atong pag-gamit sa mga gamit sa pagsulat sama usa ka lapis o ballpen kada adlaw! Bisan tuod ato masulti nga adunay 40 kapin ka tawo nga nagsulat sa mga libro sa Biblia, pero

⁵ Kasagaran sa mga hubad sa Biblia naggamit sa pulong nga "pagkamatarung", pero kon basahon nimo kini sa Greigo, kini nagkahulogan sa pulong nga "Hustisya". Busa huna-hunaa ang "hustisya" kung ikaw makabasa sa pulong nga "pagkamatarung".

usa ra ang tunood nga awtor o nanag-iya sa minsah sa Biblia ug kana mao ang atong Diyos! Gibuhat niya ang iyang minsah ug gibutang sa utok o huna-huna sa mga propeta, nga maoy naghatag, nagsulti, ug nagsulat ngadto sa katawhan. Sa pagsabot sa kung unsa pagka-possible sa paglabay sa 1500 ka tuig, 40 kabouk nga nagsulat, naggamit ug lain-lain nga punolungan, sa nagkalaing-lain nga lugar, apan wala jud sila nagka-kontradiksyon o nagkasumpaki sa ilang gi-pangsulat!

Kini dili usa ka modernong pagtuo-tuo gikan kanamo. Adonay mga ebidensiya nga ang Kristohanon sa Bag-ong kasabotan nga nag dawat pagtuloan ilang mga magtutudlo ug wala nila gi-isip nga kini naggikan sa ilang mga magtutudlo o sa ilang kaugalingon nga huna-huna. palihug sa pagbasa sa **1 Tesalonica 2:13**. Ang nagsulat ani kay nadayeg kanila kay sila mintuo sa nga ang ilang gipangtudlo nag gikan jud sa Diyos ug mao kana kita karon magato-o pud nga ang Biblia kay mao ang polung sa Diyos!

NGANO NGA ANG BIBLIA GITUNGA MAN SA DUHA KA BAHIN O TESTAMENTO?

Kini usa ka maayo ug importanti nga pangutana. Kadahanan nato kay naka-ila nah nga adonay Kara-ang Testamento ug Bag-ong Testamento sa sulod sa atong Biblia. palihug sa pagkuha ug Biblia ug pangitaa kung asa kini nabahin sa duha ka testamento. Kung naka bantay mo nga mas бага ang Kara-ang Testamento kaysa Bag-ong Testamento. Unsa man jud diay ang kahulogan sa pulong nga **TESTAMENTO?** kung mo tan-aw ka sa diksyonaryo, atong mahibaw-an nga ang testamento kay **usa ka kasabotan sa duha o daghan nga katawhan**. Ang pinaka ilado para kanato karon kay ang pulong nga **“kontrata”**. Kung aton ni siya gamitonkaron atong mahibaw-an nga adunay duha ka **kontrata** sa Biblia mao kini ang **Kara-ang kasabotan ug Bag-ong kasabotan!** Kini mao jud ang kahulogan sa pulong hangtod karon! Ang Biblia mao ang mensah nga magpatin-aw o magtudlo sa daghang butang mahitungod sa kaning kasabotan nga atoh pud magamit sa mga umabot pa nga pagtuon.

➤ Ang Biblia ➤	
"Ang Diyos nakig-istorya sa Katawhan"	
Duha ka Mensahe	
Ang unang Mensahe Sa karaang PANAHO Pina-agi sa mga PROPE TA Para sa mga Judio	Ang ika-duhang Mensahe Sa ulahing PANAHO Pina-agi sa iyang Anak Para sa Tanan

palihug sa pagbasa sa **Hebreo 1:1-2** ug basaha kini ug pag-ayo. Sa imong mabasa ang Diyos **nakig-sulti** sa katawhan. Ang nagsulat aning libroha naghigot ug duha ka **nagkalahi-lahi nga panahon**, ug **duha pud ka mensahi** nga gikan sa Diyos, ug naggamit pud siya ug **nagkalahi-lahing propeta**. Sa kara-ang adlaw sa Biblia ang Diyos nakig-istorya sa mga pipila ka katawhan nga maoy atong gitawag nga mga “katigulangan”⁶, ug ang Diyos nakig-istorya kanila pina-agi sa mga propeta nga maoy pulong nga gi-gamit sa nagsulat aning libroha. Dayon gi-kumpara sa nagsulat ang kala-inan sa duha ka panahon, sa “ulahing mga adlaw” nga maoy samang panahon nga kini gisulat niya adto sa katawhan ang Diyos naggamit pud ug usa ka lahi nga propeta (nga mao si Jesus Christ) ug gihatag sa Diyos ang iyang ika-duha nag mensahe.

Unsa man ang gipasabot niini? Kung atong nasab-tan ang nagsulat ani sa husto, kini nagpasabut nga naay duha ka nagkalahi-lahi nga mensahe sa Biblia gikan sa Diyos! Kaning duha ka mensahe lahi jud kaayo sa usag-usa, tingali naka tabang ang among ang among ilustrasyon sa unsay gipasabot sa nagsuwat sa hebrohanon.

Kung atong huna-hunaon sa kunsang ang gisulti, atong mabantayan nga ang **unang mensahe** nga atong gitawag ug “Karaang kasabotan” ug kung atong nasab-tan sa husto ang unang mensahe kay para sa mga hudio para sa karaang adlaw. Ang **kaarang kasabotan** kay dili mao mensahe sa Diyos para kanato kay nipadayon siya sa pagsaysay nga ang **ikaduhang mensahe** kay para kanatoug mao kini ang **bag-ong kasabotan** ug kining mensahe makita gipangtudlo ni Jesus.

Dili ba kini interisado? Ayaw kabalaka kay daghang pakita ug tun-an mahitungod niini!

Sunod nga pangutana.”**Kung ang pagtulun-an sa karaang kasabotan kay dili para kanato isip usa ka MENSAHE gikan sa Diyos, karon, nganong gi-apil man ang KARAANG kasabotan sa sulod sa atong Biblia?**” Sa makausa atong pangitaon ang tubag niini sa sulod sa Biblia. palihug ug pakli sa inyong Biblia ngadto sa **Roma 15:4**. Kini nga libro gisulat ngadto sa mga kristiyano ug nagpasabot kanila sa daghang butang mahitungod sa ilang pagtuo. Ang nagsulat nagingon sa mga butang nga “nahisulat kani-adto”. Kung imong basahon ang gisulat sa tibook kapitolo 15, imong masabtan nga ang iyang gihusgutan kay ang Karaang kasabotan

⁶ Ang magsusulat sa libro sa Hebreo usa ka Kristohanon nga lagmit naggikan sa usa ka Hudiyo. Kung nagsulti siya dinhi sa mga “katigulangan” gipasabut niya ang mga karaang Judio nga nabuhi sa panahon sa Daang Tugon.

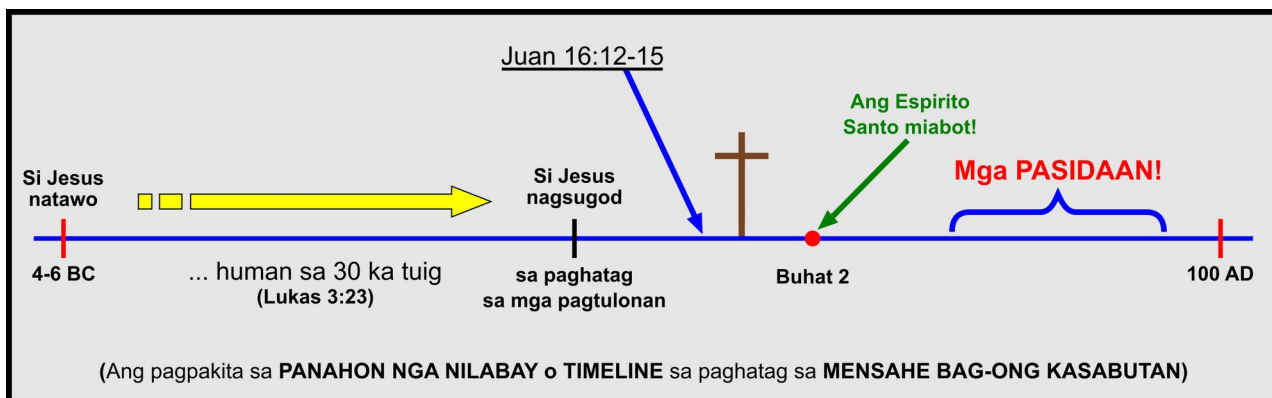
kay mao raman ang nahisulat sa kadtong adlaw nga ilang gikulikta ug gi-usa. Samatang ang Bag-ong Kasubutan kay naa pero sapa-sulti pa ug wala pa kini masulat human milabay ang usa ka siglo (First Century). Busa ang iyang gipasabot sa pulong nga “nahisulat kani-adto” kay nahisgot sa Karaang kasabotan. Unsa man ang iyang gisulti mahitungod sa “nahisulat kani-adto”? Gisultihan niya ang iyang mga magbabasa nga ang mga sinulat nga nahisulat sa **Karaang Panahon** gisulat ingon nga **EHEMPLO alang sa pagtudlo kanato**. Sa imong huna-huna, dili ba kini interesado kaayo? Miingon siya nga ang Daang Tugon alang usab sa mga Kristohanon!

Sa **1 Corinto 10:6-12** imo mabasa ang pariha nga kahimtang ug pariha ang ilang gihisgutan. Bisan tuod pariha sila ug gihisgutan sa atong gibasa ganina, apan diri giklaro og maayo. Ang nagsulat nagingon nga kita mahibalo kung nahimout ang Diyos kanato sa pagkumpara sa atong kinabuhi sa **ehemplo** sa tanang katawhan sa Karaang kasabotan. Kung atong buhaton buhaton ang samang butang ilang gibuhay, dayon atoh pud madawat ang ilang nadawat sa Diyos. Busa ang pinaka tumong o katuyoan sa Karaang kasabotan karon kay ang pagtudlo kanato sa **ehemplo sa katawhan** nga atong mabasa ug makita sa Biblia! Apan dili para kanato kasugoan nga nahisulat sa Karaang kasabotan. Ang Diyos naghatag ug kasugoan nga para jud kanatong mga kristiyano ug naa kini sa ikaduha nga mensahe. Ang Bag-ong kasabotan nga pagtuloan ni Jesus kay **atong mga kasugoan** gikan sa Diyos karon! Atong gamiton ang mga ehemplo nga nahitabo sa Karaang kasabotan, kung gi-unsa nila pagtuman SA ILANG MENSAHE, ingon sa pagkonsederar sa kung unsaon nato pagtuman sa kabubuot sa Diyos. Kung atong pilion ang samang butang nga ilang gibuhay ang resolta kay pariha gihapon!

ANG BIBLIA RA BA JUD ANG ATONG GIKINIHANGLAN?

Kini usa ka comon ug importanti nga pangutana sa huna-huna sa mga istudyanti. Sa pagpangita sa tubag niining pangotanaha kinahanglan kita mangita ug balik sa kasaysayan sa Bag-ong kasabotan nga mensahe aron kita maka pangita ug pundasyon sa nasabtan sa mga nilabay nga leksyon; **2 Timoteo 3:17**. Dira gi-saysay ang usa ka tawo nga nag kupot sa kasulatan (Biblia), “**siya kumpleto pagka-andam, kumpleto sa tanan butang sa pagbuhay ug maayong bulohaton.**” Mao kana ang ilang nasabtan nga ilang gipangtudlo sa mga na-unang Kristiyano sa panahun sa Bag-ong kasabotan ang katapusan sa pagsulat sa mga libro. Sa langhing bahin sa atong mga leksyon karon, atong nahisayran nga ang ikaduhang mensahe kay gipadala unta ni Jesus kay siya anak sa Diyos ug nahisulat nga ang ika-duha nga mensahe ipadala sa Diyos **pina-agi sa iyang Anak!** Busa, ang kadaghanan sa mensahe nga dependi kang Jesus, ang tubag aning pangutana kay magagikan pud sa kinabuhi ug ang ang iyang gipangtudlo sa kasaysayan.

Sa pagkupara sa mga kasaysayan nga nilabay sa ato atong makita ang detalye nga ato pud makita sa istorya sa kinabuhi ni Jesus, atong nasayran nga si Jesus natawo sa mga katuigan nga 4 ngadto sa 6 B.C.⁷ (palihug sa pagtan-aw sa ilustrasyon sa ibabaw.) Sa ingon ana ka mobu nga katuigan, gamay ra kaayo atong nahibaw-an sa iyang pagkabata ug paka-bata-on nga tuig. Nahibaw-an nato siya midako sama sa pa-agi sa kadaghanan nga mga bata sa iyang ka tuigan. Siya adunay mga ginikanan nga nagatiman ug nakaon sa trabaho sa iyang amahan nga usa ka panday. Ang Biblia nagsulti nga sa pagtung-tung niya ug 30 anyos (**Lukas 3:23**) siya nagsugod ug biyahi sa magtag lugar ug nagtudlo sa katawhan mahitungod sa Gingharian sa Diyos. Sa panahon sa iyang ikatulo nga tuig sa pagtudlo, siya gidakop sa mga Hudeo ug gilangsang sa krus. Apan, ang Biblia nagsulti nga si Jesus nabuhi o nibangon sa iyan lubnganan ug mibalik sa langit, nga kung asa siya karon, naghuwat sa panahon ng siya mobalik pag-usab sa pagnaog sa ikaduha nga higayon. Kung atong tan-awon sa pag-ayo sa kanang panahona atong makit-an ang pipila sa mga interisadong hunahunaan mahitungod sa mensahe ni Jesus nga mianhi sa paghatod sa kumpletong mensahe nga nagagikan sa iyang Amahan.

⁷ Ang **timeline** usa ka linya nga nagpakita sa paglabay sa kapanahonan. Ang sinugdanan nagsugod sa wala padulong sa tuo. Pwede ta magbutang pa ug mga marka nga pasabot sa mga nahitabo ana nga panahona. Kon makita nimo tanang panghitabo sa usa ka linya mas dali siya masabtan. Ang atong timeline nagsugod pagkatawo ni Jesus, mga 4-6 BC, ug natapos sa 100 AD.

Palihug sa pag-pakli sa inyung Biblia sa **Juan 16:12-15** ug basaha kini pag-ayo. Kung imo basahon ang tibook kapitulo 16 si Jesus nakig-isturya sa iyang mga dicipolo o tinun-an mahitungod sa iyang kamatayon ug pabalik sa langit. Tanan sa makausa siya nag hisgut ug talagsaon nga mga pulong. Iyang gisaysay nga bisan pa siya ang gipadala sa pagtulon gikan sa Diyos, siya dili makahimo sa paghuman sa paghatag sa **tanang** pagtulon sa ikaduhang mensahe nga siya mismo. Grabi!

Apan, kung naka bantay mo kung gi-unsa ni Jesus pagpadayon sa pagpasabot nila human sa iyang pagbiya, Ang Diyos magpadala sa balaang espiritu nga kanila, ug kanang espiritu maayo **mag-giya kanila** ngadto sa tanang kamatouran?⁸ Wala pa-agi nga kita maglibog anih kay kung imo pud ning basahon sa orihinal nga griyego nga pinulongan gisaysay jud sa literal nga paagi nga ang espiritu maoy mo-giya kanila, “sa tanang kamatouran”⁹. Kini usa ka importante kay kasagaran sa katawhan karon nagasulti nga kini nga basahon sa Biblia mga nagtudlo sa nga kung unsay ipakita sa espiritu kay mao ang kamatouran (tinood nga musupak sa bakak), pero ang gpasabot diro kay lahi kaayo. Si Jesus nag-una sa pagsulti nga ang mensahe dili pa makumpleto sa iyang pagbiya adto padulong sa langit ug ang espiritu maoy magdala kuwang nga bahin sa pagkumpleto sa ikaduha nga mensahe ug diha kini makumpleto. palihug kung nakabantay mo nga gisaysay nga espiritu dili magdala ug usa ka bag-o nga butang, hinoon, ang espiritu kay magkuha sa mensahe ni Jesus ug kini mao iyang ihatag kanila. Busa, atong nang nakat-onan karon nga ang pinaka trabaho sa espiritu kay ang pagkumpleto sa mensahe sa Jesus nga iyang nasugdan ug iya kining tapuson hangtod nga kining mensahe makumpleto paghatod.

Sa dili dugay kaayo human nga si Jesus naghigot niini nga mga pulong, siya gi patay, nabanhaw, ug nibalik sa langit. Kung mupakli ka sa libro sa **Buhat 2**(Acts), atong mabasa ang pag-abot sa Balaang Espirito ngadto sa kinabuhi sa disipolo ni Jesus. Kini nga pag-abot maoy katumanan sa gisaad ni Jesus sa Juan 16 ug human pa niana sila miadto sa pagtudlo ug pagsangyaw sa kalibutan mahitungod sa mensahe ni Jesus. **Mga 30 ka tuig ang nilabay** usa sa iyang mga disipolo o tinun-an, si apostol Pablo, samtang siya nagsulat ngadto sa usa ka batan-on nga misyonaryo, nga gipanganlan ug Timoteo, sa **2 Timoteo 3:17**, diri nagpakita nga ang usa katawo nga nagkoput sa kasulatan siya “kumpleto pagka-andam, kumpleto sa tanan butang sa pagbuhay ug maayong bulohaton”¹⁰. Kung ang usa ka butang **kumpleto** na, naa paba kini kuwang? Alangan dili, ug diha atong masabot nga si Pablo nagsulat kang Timoteo, sa kung unsa ang kuwang sa ikaduha nga mensahe human si Jesus mibiya sa kalibutan kay nadawat na!

MGA PASIDAAN!

(Kung imong tan-awon ang timeline sa niaging basahon, maka bantay ka sa ulahing bahin sa unang 100 ka tuig adunay marka nga nagingon ug “**PASIDAAN!**” Kani nga bahin ang mopasabot anah.)

Sa paghinomdom sa **2 Timoteo 3:17**, mangita kita ug lain pa nga ebidensiya s kani nga hisgutan busa palihug sa basa sa **1 Corinto 4:6**. Kini nga libro kay usa ka mensahe nga gisulat ni Apostol Pablo ngadto sa grupu sa mga Kristiano nga nagpuyo sa Grego nga siyudad sa Corinto. Kung magsugod ka sa una nga kapitulo sa Corinto, atong makita ang sitwasyon sa Corinto nga sila wala magkahiusa. Sukad sa kapitulo 2 hangtud sa 3, ang nagsulat ani kay nakig-rason sa iyang katawhan, sa nagsulti daghang paagi, nga sila kinahanglan magka-hiusa sa panghuna-huna ug sa ilang pagtulon. Ang interisado nga bahin sa kapitulo 4 kay iyang gi sumada sa katapusan niini isip sa pagtapos sa kani nga problima. Bantayi kung giunsa pagtambag sa nagsulat ngadto sa mga katawhan nga naglabot sa prinsipyo nga “ayaw pag-lapas sa kung unsay nahasulat nah”. Ang Diyos nakigsulti pinaagi sa iyang mga propeta sa Daang Tugon ug karon nagpaila sa Bag-ong Kasabutan pinaagi kang Jesus ug sa iyang mga Apostoles. Gipasidan-an ni Pablo ang mga Kristiyanos nga nagpasigarbo sa ilang yutan-ong kaalam nga kinahanglan nila nga mobalik sa mga sinulat sa mga propeta ug apostoles tungod kay ang ilang garbo nahimong hinungdan sa pagkabahinbahin, apan sa pulong sa Diyos adunay panaghiusa. Ingon man usab, kung gusto nato ang panaghiusa sa simbahan karon, kinahanglan nato talikdan ang atong yutan-on nga kaalam ug garbo ug "dili molapas sa nahisulat" sa Kasulatan.

Laing dapit sa Biblia nga atong mabasa sa **Galacia 1:3-9** nga makadugang sa atong pagtuon. Sa sinugdanan anih nga libro nga gisulat ngadto sa mga kristiano sa pipila ka lungsod nga dili kaayo layo sa usag-usa. Sa makausa ato pud mabantayan nga adunay problima diring dapita mahitungod sa panaghiusa. Basi sa imong mabasa, ang nagsulat ani nga libro nagsulti nga adunay nga katawhan nga bisita sa pipila ka lugar (posible nga dili ra kini nga lugar nga ilang gibisita) nga **nagusab** sa orihinal nga pagtulon-an sa nga Kristiyano! Basi si imong makita nga naglibog pud ang mga maayo nga Kristiyano sa aning mga pagtulon-an. Ang nagsulta nasulti ngadto sa nagbasa

⁸ Alang sa dugang nga kasayuran sa pag-abot sa Balaang Espiritu, mahimo usab nimo nga basahon ang Juan 14: 25-26.

⁹ Ang Greigo nga mga pulong diri kay “εν τη αληθεια παση”. Kini nga hugpong nga pulong literal nga gihubad "sa matag kamatouran".

¹⁰ Mabasa nimo ang samang mga pulong sa hubad sa Revised Standard Version.

nga ayaw ninyo dawata kung ang ilang gipangtudlo kay dili mouyon sa **orihinal nga pagtulon-an nga ilang nadawat** sa dihang ang nagsulat ani unang nibisita nila ug nagtudlo kanila maghitungod kang Jesus Kristo. Busa atong huna-hunaon pag-ayo bahin niini nga sitwasyon. Ang katawhan gihangyo sa nagsulat nga gamita ninyo ang orihinal nga pagtulon-an nga inyong nadawat ug ikompara ninyo sa nga bag-o nga butang nga inyong nadugan sa uban. Gisuli-tian sila nga away dawata ang bisan unsa nga wala mauyon sa orihinal nga pagtulon-an. Unsaon man nila paghangyu nila sa pagbuhat aning mga butanga kung ang orihinal nga pagtulon-an dili pa **kumpleto ug matuod**? Mao ni ang gikinahanglan para mas masabtan nato kini pagaayo!

Atong pud idugang ang **2 Juan 9-11**. Ang mga oras nga nilabay nga kini nasulat mga 10 na ka tuig ang nilabay kaysa kadtung ato na nahisugotan sa ibabaw ug kini nga sitwasyon sa mga Kristiyano kay makaguol kaayo ug maka-wa ug gana. Gawas sa mga paglutos, adonay halapad nga kalihukan sa katawhan nga nagangkon nga sila Kristiyano apan sila nagpakatag ug sayup nga pagtulon-an! Sa mobu kaayo nga sulat, si Apostol Juan¹¹ nagsulat ug usa ka lig-on nga pasidaan mahitungod sa kung unsa ang “kamatuoran” ug “bakak” ug kung unsaun sa mga matuod magtutuo sa pagtubag ngadto sa mga wala gatudlo sa kamatuoran. Kung nakabantay mo kung gi unsa niya pagsulti ang **pagtulonan ni Kristo** ug nagsulti nga kung si **bisan-kinsa** nga dili magpabilin nga masaligon sa kining pagtulon-an wala makabaton sa Diyos! Kung nakabantay mo nga siya nagdugang ug ikaduha nga pasidaan nga iyang gisaysay nga ang mga Kristiyano dili jud padayunon si bisan-kinsa nga dili magdala aning mga pagtulon,ug kung imo silang padayunon ikaw makaambit sa iyahang mga daotang binuhatan! Busa, atong makita nga sa kaning panahuna, ang paghatud sa pagtulon-an nga lahi sa kang Kristo kay gi-ila nga daotang buhat. Ang gustong ipasabot ani nga sulat kay sama ra sa atong gipangbasa ganina. Ang mga nagbasa gidasig sa pagkompara sa kung sa man ilang madawat sa sinugdanan sa ilang pagtuo ngadto sa bisan unsa nga ila unyang madunggan gikan sa mga bag-ong mga magtutudlo. **Kung adunay bisan unsa nga isulti aning mga bago nga madtutudlo unya lahi sa mga orihinal nga pagtulon-an unya sila gisultian sa pagbalibad sa ilang gipangtudlo labi na sa magtutudlo niini!** Ang paagi nga kini mahimong posibli kung ang orihinal pagtulon-an nga ilang nadawat kay ang kumpleto nga pagtulon-an ni Kristo!

Kani nga mga bersikulo adonay pipila nga butang nga nagkaparihas.

1. Ang kada usa nila nagpakita nga **kaniadto** adunay mga katawhan nga nag angkon nga sila mga magtutuo apan gi-ila sa nagsulat nga isip usa ka “bakakon nga magtutudlo”-mga pagtulon-an nga **lahi** sa orihinal sa nadawat sa mga nagsulat sa Biblia!
2. Ang kada usa nila nanghangyo sa mga nagbasa niini nga ayaw paglapas ug pagbiya sa tinuod nga pagtulon-an, nga nasulat na ug nailhan na sa mga naminaw nila. Sa lain nga pagpasabot ang ilang nadawat nga kamatuoran kay mao ilang gigamit nga “sukdanan” mga mao ang mohukom sa tanang umaabot nga pagtulon-an nga madawat sa mga katawhan. Ang bisan unsa nga dili magkapariha sa orihinal kay dili dawaton!
3. Ang sulat sa **Galacia** ug **2 Juan** nagsulti nga i-tunglo ang si **bisan-kinsa** nga nagtudlo ug mga butang nga lahi sa ilang “sumbanan”, ug sama ra pud ngadto sa mga nagdawat aning mga lahi nga pagtulon-an nga ilang gipasa-pasa sa matag lugar, ug sama ra pud sa bisan sa pagpadayun sa inyong balay aning mga magtutudlo sa mga bakak nga pagtulon-an.

Sa walay pagduhu-duha, kini usa jud ka seryoso butang! Palihug sa paghinomdom nga kining mga pasidaan mahimo ra nga posible ug masabtan sa mga orihinal nga nakadawat niini, ug ma-impluwensyahan sa pag-amping pag-ayo kung **kini** mga butanga gisulat sa ubos tinuod:

1. Ang kumpleto nga tinuod nga pagtulon-an, o “ANG TANANG KAMATUORAN”, nga maoy gihisgutan ni Jesus sa kadtung gisaad niya sa **Juan 16:13** kay nadawat na sa katawhan niadto nga kapanahunan.
2. Ang mga pagtulon-an kay ilado na kaayo sa mga Kristiyano sa unang henrasyon. Ngano? Kay kining mga pagtulon-an kay gipangtudlo sa mga **inila ug matuod** nga magtutudlo nga miadto sa laing-lain nga lugar ug nagtudlo sa katawhan sa unsang paagi nga ikaw magkinabuhi nga Kristiyano.

Kung kini dili tinuod, ang kamatuoran dili pa kumpleto sa dihang nadawat sa Kristiyano ang mga sulat nga atong gibasa ganina, unsaon man nila pag-ila sa kalainan sa tinuod nga pagtulon-an ug dili-tinuod nga pagtulon-an? Ang usa ka bisita pwede magtudlo ug lahi sa orihinal nga ilang nadungan ug sayon ra sa **pag-angkon** nga sila “gigiyahan sa espiritu sama sa gisaad ni Jesus” ug mo pasabot sa katawhan nga sila naghatag ug **BAG-ONG PAGTULON-AN** gikan sa Diyos. Gikan sa atong mga gitun-an, atong makita nga kining mga panghitabo ngadto sa tanang mga Kristiyano sa tibuok kalibutan **sakadtung panahon** ug ang mga apostoles nabalaka sa mga problema ug sa paghatag sa mga pagsidaan mahitungod sa **TINUOD NGA KAMATUORAN** nga kini kumpleto na ug walay bisan kinsa nga maka-usab niini o sa paghunong sa pagsunod niini!

¹¹ Pagsulat ni Juan niini, dako kaayo ni siya nga posibilidad nga siya nalang ang nahibilin sa 12 ka Apostoles ni Jesu-Kristo.

ANG GI-SAAD SA JUAN 16:12-15 MAGAMIT O MABUHAT BA KINI SA ATONG PANAHOON KARON?

Samtang nag huna-huna ka niini, dunay usa ka importanti nga tumong nga dapat nato i-apil bahin sa atong makita sa mga panghitabo karon. Dahang mga relihiyoso nga grupu karon nga nagakon sa pagdawat sa balaang giya, nalamdagan, o nahayagan gikan sa Diyos pina-agi sa Balang Ispirito. Ang uban miabot pa jud ngadto sa punto sa pag-ingon nga ang usa katawo dili maksabot sa kamatuoran sa Biblia gawas kung sila gigiyahan sa Balaang Ispirito. Kasagaran sa mga mi-akon niini nagsulti nga imo kini mabasa sa Biblia sama sa **Juan 16:12-15** ug gamiton ang saad ni Jesus nga nagpamatuod sa ilang pag-akon sa balang giya. Kasagaran sa imong madungog kay ang ilang pag-akon niinig giya mao ang rason nganong ikaw kinahanglan modawat sa ilang pagtulon-an ug pag-apil sa ilang grupo – kay sila nagtuo jud nga sila nakadawat sa directa nga giya sa Diyos mismo!

Ang una nga dapat nato tan-awon niini kay kung ang saad ni Jesus nga iyang gisulti sa Juan 16 magamit o mabuhat ba sa atong panahon, unya kana nagpasabot nga ang mensahe nga bilin ni Jesus nga wala pa mahuman nagpasabot nga hangtod **sa atong panahon** “wala pa mahuman”. Sayon ra ang rason. Si Jesus nagbuhat ug saad sa giya para usa ka katuyoan. Ang katuyoan kay aron ang iyang katawhan **makdawat ug sa nakulang nga pagtulon-an sa ikaduha nga mensahe nga wala niya mahatag sa personal kadtung naa pa siya sa kalibutan**. Padulong na siya mobiya ug ang mensahe wala pamahuman. Iyang gisaad nga human saya mobiya, ang mensahe makumpleto. Iyang gisaad nga kini mahuman pina-agi sa espesyal nga giyanga mao ang magsulti kanila sa kuwang sa mensahe. Kini nagpasabot nga ang iyang mensahe kumpleto na ug ang iyang saad ato na konsederar nga natuman na. Kung ang saad kay natuman na dili na kini ma-aplay o mabuhat o magmit kanato. Busa ang pangutana kung wala madawat o nadawat kining saad sa paggiya karon kay supay na siya sa pangutana nga kung ang mensahe sa Diyos kumpleto o dili kumpleto. Kung ang mensahe kumpleto na natuman na ang gi-saad ug wala na kini. Kung magsulti kita nga ang saad mahimo pa-gihapon nato, kana napasabot pud nga ang ikaduha nga mensahe kay dili pa kumpleto. Dili siya pwede mahitabo ang duha kay gisulti man ni Jesus ang katungdanan o gamit sa giya sa epirito – aron makumpleto ang nasugdan ni Jesus. Ato na nakita ang mga ebidensya mga pinili nga tawhana mga nagiyahan sa Balaang Espirito sa Bag-ong kasabotan nagtuo nga ang mensahe kay nakumpleto nah sa ilang panahon. Unsaon man nato pagsulti nga mensahe dili kumpleto nga karon kita **nakabalo** nga ang mensahe kumpleto nah ngadto sa kapanahonan sa mga gisa-aran ni Jesus? Kung ang gi saad ni Jesus nabuhatan na ug katumanan busa kini dili na magamit ngadto kanato nga buhi pa hangtod karon!

Ang pag-akon sa giya ug nakadawat og giya kay duha ka lahi nga panghitabo. Aron ato masabtan sa sayon nga paagi ato basihan ang sayon nga panghitabo. Kabalo kita nga kadaghanan sa atong na-andan nga buhaton labaw na sa mga reheliyoso kaayo nga mga tawo mao ang pagpangayo sa Diyos og giya sa Epirito sa atong pag-tuon sa Biblia o bible study. Pina-agi sa usa ka **sinsero** nga pag-ampo ang katawhan nangayo sa Ginoo ug giya sa kamatuoran, dayun mahuman ang pagtuon, ang mga ni-apil **sinsero jud kaayo nga nagtuo** nga ang resulta ug katapusan nga nasabtan nga ilang gi buhat sa ilang oras sa pagtuon kay maatuod jud sila mituo kay sa ilang pagtuon ang Balaang Espirito naggiya sa ilang mga huna-huna. Apan, unsa man nato pagsigurado sila gi giyahan jud sa Espirito kay nihitabo ba jud? Unsaon man nato pagkahibalo? Adunay bay **makapamatuod** kung kini nga giya kay nahitabo ba jud?

Huna-hunaa ang mga butang nga among nabantayan. Kung atong susihon ang ilang nasabtan sa kinalasan sa ilang pagtuon karon, ug dayun atong ikompara sa nasabtan pud sa ubang grupo nga nagtuon pud sa samang paagi, nangayo ug giya sa Diyos, adona ba kitay makita nga sama nga pagtulon-an sa duha ka grupo nga nagtuon nga mohatud kanila sa pagkahi-usa sa pagtuo? Wala, wala jud makita! Sa kamatuoran, sa ato among gusto itudlo sa kini nga pagtuon, kadaghanan sa grupo nga nagtuo ug nagtudlo ug lain nga butang, bisan daghan ang **NI-ANGKON** nga ang ilang pagtulon-an naggikan jud direta sa Diyos pina-agi sa Balaang Espirito! Kini nga pagtan-aw nag pamatuod nga adunay dili sakto! Kung tanan nga grupo nagampo ug nagangkon nga sila nagiyahan sa Balaang Espirito ug samatuod gigiyahan sa sama nga Espirito nga naggiya sa matuod nga mga Kristiyano, **dili ba nga ang tanan grupo karon nakadawat sa sama nga pag-giya sa Espirito**, bisan pa lahi nga nasud o lahi nga pinolungan? Dugang pa niini, **dili ba ang kamatuoran nga ilang nadawat karon kay PIRMI pariha sa tinuod nga gipakita sa Espirito sama ngadto sa panahon sa orihinal nga desipolo o tinun-an?** Kung ang pagiya kay nahitabo gihapon hangtod karon ug sa **SAMA NGA ESPIRITO**, ug magpakita ug **SAMA NGA MENSAHI**, busa tanan nga grupo karon makadawat sa pariha nga mensahe, ug ang tanan nga grupo karon maka dawat sa sama nga mensahe nga nadawat sa mga orihinal nga Kristiyano.

Unsaon man nato pag-ila kung ang usa ka grupo sa katawhan nagangkon nga sila matuod nga Kristiyano karon kay matuod jud nga Kristiyano? Kung ang mensahe para karon nga panahon kay pariha ra sa mensahe nga nadawat sa orihinal nga Kristiyano, ug kung kato nga mensahe nasulod o nasulat sa Biblia, busa ang aton ra buhaton kay paminawon ang gipang-angkon sa katawhan karon ug ikupara sa mga pagtulon-an nga atong makita sa Biblia. Kung ang ilang pagtulon-an uyon kaayo sa sa pagtulon-an sa Biblia busa ang ilang pagtulon-an kay ang

matuod nga pagtulon-an sa mga Kristiyano ug sila ang MATUOD NGA KRISTIYANO. Apan kung ang ilang pagtulon-an ug mga gipangbuhat dili-uyon ug dili jud pariha sa nasulat busa dili jud sila mahimo nga tinuod! Kung imong paminawon karon mura naka ug gihukman nga sayup, wala ka namo hukmi. Bisan tuod, apan pwede ba nga ang usa katawo MO-ANGKON nga usa siya ka Kristiyano, ug dili magsunod sa pagtulon-an ni Kristo? **Adona pa bay ikaduha nga lain nga pagtulon-an** nga gihatag si Kristo? Ang mga pasidaan nga atong gipangton-an napakita nga walay ika-duha nga sugo. Busa, ang mga pasidaan mahitungod sa pagsunod ug mga lain nga pagtulon-an nga lahi sa gipakita ni Jesus ug ang iyang mga apostoles atong maggamit sa susto nga sama nga paagi sa mga orihinal nga magtutuo!

Tan-awa ang tanan nga kalisud nga atong ma-atubang, ug labi na sa tanang makalibog nga pagtulon-an nga nagpalibot kanato, kita kinahanglan magsunod sa ehemplo sa katawhan nga gi-hisgutan sa **Buhat 17:10-12**. Palihug sa paggahin ug oras sa pagbasa niini usa ka mopadayun. Kining mga tawhana kay usa ka maayo nga ehemplo sa mga husto nga kinaiya nga dapat ana-a sa matag-usa kanato mahitungod sa “relihiyon”. Kato nga mga tawhana wala jud nagdawat ug bisan-unsang gipangsulti sa uban nga wala nila gisusi ug pag-ayo sa unsay gipangsulti sa kining mga magtutudlo, kung kini tinuod ba jud. Kita dapat ingon niini karon...kay... kini **ADONAY** kalainan sa atong gituohan ug gipangbuhat!

Kita karon natapus na sa atong Leksyon 2 ug hinaot nga imong makita nga ang Biblia dili sama sa mga ordinaryo nga libro. Kini adonay espesyal nga kagikanan ug patas nga espesyal nga katuyoan sa atong kinabuhi. Sulod niini gihatag kanato ang tubag sa pangutana sa problema sa kinabuhi, apan kita kanunay magahinumdom nga kini gikan sa Diyos ug tungod niana kita kinahanlan mag-amping sa paggamit sa Biblia. Gamita kini sa husto nga paagi, ang Biblia mao ang maghatud kanimo sa puno ug kalipay sa relasyon sa Diyos. Apan, kung gamiton kini sa sayup nga paagi, kini mahimo nga hinungdan sa kalibog ug kamatayun!

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 2 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani nga leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Sakto o Sayup: Tanan nga katawhan karon nagtuo nga Biblia naggikan sa Diyos.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
2. Sa Mateo 28:18, si Jesus nagsulti sa katawhan nga
 - a) nakaangkon ni Jesus ang tanan nga awtoridad (gahum) sa langit ug sa yuta.
 - b) tanan nga awtoridad (gahum) sa langit ug sa yuta gihatag kaniya.
 - c) tanan katawhan pwede magbuhat ug ilang kaugalingon nga pagka Kristiyano.
 - d) tanan katawhan dapat motuman sa kung usa ang gitudlo sa ilang mga pangulo sa pagtuo.
3. Ang unang upat ka libro sa Bag-ong kasabotan, nga naghigot sa kinabuhi ni Jesus, kini gitawag ug
 - a) ang Koran
 - b) ang Torah
 - c) ang Septuginta
 - d) ang Ebanghelyo (Maayong Balita)
4. Basi sa mga ebidensya sa atong gipangton-an mahitungod kang Jesus ug ang iyang pagtulon-an, Sa katong nagtudlo siya samtang naa pa siya sa kalibutan,
 - a) siya nagtudlo kanunay sa kung unsa ang gisugo sa iyang Mama.
 - b) siya nagtudlo kanunay sa kung unsa iyang Ganahan.
 - c) siya nagtudlo kanunay sa kung unsa ang gisugo sa iyang Amahan nga naa sa langit ug nagtudlo nagsulti kung unsay itudo.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
5. Ang gihisgutan sa **2 Timoteo 3:16** nagtudlo kanato nga
 - a) ang Bag-ong kasabotan miabot kanato gikan sa Diyos.
 - b) ang Karaang kasabotan miabot kanato gikan sa Diyos.
 - c) ang Diyos lamang ang matuod nga awtor sa mensahe sa Biblia.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.

6. Basi sa tanan nga leksyon nato, atong masulti nga ang **pinaka importante** nga rason ngano ang mensahe sa Biblia gamit kaayo para nato kay
 - a) kini gikan sa Diyos ug dili sa tawo.
 - b) kini nasulat ug gihubad sa lain-lain nga pinolungan sa kalibutan.
 - c) kini sayun basahon ug sabton.
 - d) wala ang sakto nga tubag sa taas.
7. Unsa nga libro sa Bibilia nga naghisgot nga ang usa ka tawo **makumpleto** sa pagbuhat sa tanang maayo nga butang?
 - a) Juan 3:16
 - b) 1 Corinto 10:13
 - c) Buhat 2:38
 - d) 2 Timoteo 3:17
8. Sakto o Sayup: Ang pulong nga “Biblia” **dili nimo** makit-an **sa mga bersikulo** sa Biblia.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
9. Sa **Hebrohanon 1:1-2** nagtudlo kanato nga ang Diyos naghatag ug duha ka nagka lahi-lahi nga mensahe sa Biblia ug sila kay
 - a) lisod kaayo ni sabton para sa mga ordinaryo nga tawo.
 - b) nagka lahi-lahi sila sa usag-usa bahin sa paagi sa pagsulat, kung kinsa ang gisultan niini, kung kinsa ang nagdala niini ngadto kanila.
 - c) gisulat sa hebrohanon nga pinulongan.
 - d) dili na magamit o mahimo sa ato karon.
10. Sakto o Sayup: Sa Biblia ang pulong nga “propesiya” kay kanonay nagpasabot nga kini usa ka mensahe para sa umabot nga adlaw.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
11. Sa Biblia, ang **propeta** kay
 - a) usa ka tawo motag-an sa kung unsay umaabot nga mahitabo.
 - b) usa tawo nga nagdala ug mensahe nga nag gikan sa lain tawo.
 - c) usa ka tawo nagbuhat ug milagro.
 - d) usa ka tawo nga nangawta pina-agi sa pagpanag-an.
12. Unsa nga libro sa Bibilia nga nagpasbot kanato sa unsa nga paagi nga gigiyahan sa Diyos ang usa tawo
 - a) 1 Juan 2:3-6
 - b) Hebrohanon 10:4
 - c) 2 Pedro 1:20-21
 - d) Mateo 28:18-20
13. Sa **Juan 16:12-15**, si Jesus nagsulti ngadto sa iyang mga tinun-an nga
 - a) ang kalibutan matapus human sa pipila ka tuig.
 - b) dahan pa siya ug isulti kanila bahin sa kuwang sa mga pagtulon-an
 - c) daghan kanila nga mabutang sa prisohan.
 - d) dili jud nila masabtan ang kamaturan nga gitudlo sa Diyos.
14. Sa sama nga panghitabo sa **Juan 16:12-15** si Jesus nagsulti ngadto sa iyang mga tinun-an nga ang Balaang Espirito moabot ug
 - a) motabang kanila sa pagbuntog sa temtasyon.
 - b) sa pag-giya sa mga nahibilin nga wala pa mahagtag nga kamatuoran.
 - c) pagprotekta kanila sa mga paglutos.
 - d) paghatag kanila sa gahom sa pagbuhat ug milagro.
15. Sakto o Sayup: Gihatag ni Jesus ang **tanan** nga pagtulon-an sa ikaduhang mensahe sa Diyos sa iyang **kaugalingon nga baba**.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
16. Sa bahin anih nga pagtuon nga naghisgot sa mga **“Pasidaan!”** ang gutsto ipasabut anih kay
 - a) walay awtoridad ang tawo sa pagusab sa mensahe nga gikan sa Diyos.
 - b) dili jud kita modawat ug bisan unsa nga bago nga pagtulon-an kung kini dili gikan sa usa ka anghel sa langit.
 - c) moabot ang mga moderno nga propeta ug motudlo, modugang ug mga bag-o nga butang nga dapat i-puno sa Biblia.
 - d) ang simbahan lamang ang naay katungod nga mousab sa pagtulon-an nga makita sa Biblia.
17. **Ang kamaturan** nga nagpakita nga ang mensahe sa Bag-ong Kasabotan kay kumpleto ug kini dili pwede usabon kay
 - a) ang Biblia nga gipangbaligya karon kay pariha ug sulod nga mga libro.
 - b) ang orihinal nga nagsulat niini naghatag ug mga pasidaan ngadto sa mga ni basa nga ayaw pagdawat ug bisan unsa nga bag-o nga pagtulon-an
 - c) ang simbahan mao ang nagsulti nga kini kumpleto.
 - d) wala ang tubag sa taas.

18. Unsaon nato pagkahibalo nga kung ang usa ka relihiyoso nga grupo nagtudlo sa kamatuoran karon?

- a) Ato pangutan-on ang mga pangulo kung sila usa ba ka Kristiyano ug kung mosulti "Oo!", sila usa ka matuod nga Kristiyano.
- b) Ato pangutan-on mga pangulo sa simbahan nga isulti kanato kung unsay simbahan nga maayo ug sundon kung unsa ila isulti.
- c) Atong tun-an ang atong Biblia ug ikompara ang mga pagtulon-an sa katong mga nagkalain-lain nga grupo. Katong mga pagtulon-an lamang nga mouyon sa Biblia 100% nga motuman kay usa ka matuod nga Kristiyano.
- d) Ang Diyos ra ang nahibalo. Busa, atong dawaton ang bisan kinsa nga grupo isip usa ka Kristiyano ug dawaton ang ilang pagtulon-an.

19. Kung ang Balaang Espirito kay maggiya sa katawhan karon, busa **unsa** man ang sakto sa ubus?

- a) Tanan nga naka dawat ug giya kay dapat maka dawat pud ug pariha nga pagtulon-an.
- b) Ang pagtulon-an nga ilang nadawat karon kay parihas ra sakung unsa ang nadahat sa orihinal nga Kristiyano.
- c) Ang ilang nadawat kay uyon sa kung unsa ang gisulat sa Biblia.
- d) Sakto ang tanan nga tubag.

20. Sakto o Sayup: Ang saad nga gibuhay ni Jesus mahitungod sa Balaang Espirito nga mabasa **Juan 16:12-15** kay madawat **sa tanan nga nagtuo ug buhi pa hangtud karon nga kapanahunan**.

- a) Sakto
- b) Sayup

21. Sakto o Sayup: Ang Katawhan kinahanglan **kanunay** mag kompara sa bisan unsa nga pagtulon-an nga ilang nadungan sa mga pagtulon-an nga naa sa sulod sa Biblia ug **dawaton lamang** ang pariha nga makita sa Biblia.

- a) Sakto
- b) Sayup

22. Sumada sa tanan nga atong nakat-unan, ang pagtulon-an sa mga Kristiyano **kay dili jud mausab** kay

- a) si Kristo wala mausab.
- b) ang kabubut-on sa Diyos sa katawhan wala mausab.
- c) tanan nga tawo karon nga buhi adunay pariha nga Diyos, pariha nga mensahe nga naggikan sa usa Espirito.
- d) Sakto ang tanan nga tubag.

23. Ang basihan sa katawhan sa pagtukod ug relasyon sa Diyos karon kay

- a) ang Unang Mensahe sa Diyos- Karang kasabotan
- b) ang Ikaduha Mensahe sa Diyos- Bag-ong kasabotan
- c) ang Koran
- d) ang Kredo sa mga Apostoles

24. Sakto o Sayup: Ang Balaang Espirito nag pakita sa kamatuoran ngadto sa orihinal nga Kristiyano ug **nagpugos kanila sa pagtman niini**

- a) Sakto
- b) Sayup

LEKSYON 3

UNSAON PAGTUON SA BIBLIA – PART 1

Sa atong niaging pagtuon nakita nato kung giunsa pagkaabot kanato sa Biblia nga gikan sa Diyos ug nga **SIYA RA ANG USA NGA TINUOD NA AWTOR**. Nakita nato nga ang Biblia adunay duha ka parte ug ang kada usa adunay lahi lahi nga mensahe gikan sa Diyos para sa mga tawo nga nagpuyo sa lahi-lahi nga panahon. Ato pud nadiskubrehan nga kumpleto kini nga giya para sa katawhan! Karon atong tun-an ang hilisgutan nga **“Unsaon Pagtuon Sa Biblia.”** Ang rason nganong importante kini tun-an kay tungod sa daghang negatibong butang. Ang kamatuoran nga adunay daghan na kaayong relihiyon nga nag ANGKON nga nagsunod sa Biblia nagbuot pasabot nga adunay sayup. Sa unsang paagi nga adunay **usa** ka mensahe gikan sa **usa** ka awtor, **pero adunay gatusan ka mga grupo nga naga lahi-lahi?** Karon, adunay daghang mga tawo ang nag ANGKON nga nagdawat sila ug personal nga giya gikan sa Balaang Ispiritu pero ang resulta aduna na tay galahi-lahi nga mga pagtulun-an ug kaguliyang! **DILI KINI SAKTO!** Busa, dapat nato tan-awon kung unsay problema. Kung ang tinubdan sa atong mensahe karon nga gikan sa Diyos kay ang Biblia, ug kung ang Biblia naglangkob lang ug usa ka makanunayon nga mensahe, ug kung makakita kita ug lahi-lahi nga pagtulun-an sa relihiyon karon, **ang problema** lagmit makit-an sa kung unsay paagi sa mga tawo sa pagtuon sa Biblia. Tungod ani, dapat kitang mag-amping pag-ayo sa atong pagtuon sa mensahe sa Diyos. Pinaagi sa pag sunod sa pipila ka mga giya, among gituohan nga bisan kinsa ang makagamit sa Biblia'g tarung ug makadiskubre sa kamatuoran nga tuyo sa Diyos.

Sa dili pa ta mgapadayun, ato una tan-awon ang naglahi-lahi nga paagi sa pagtuon sa mga tawo.

UNANG PASIUNA

Para sa pasiuna sa atong panaghisgutan, mubalik kita sa usa ka punto sa atong niaging klase. Nabantayan ba ninyo nga adunay mga tawo ang mag-ampo sa dili pa sila magsugod sa pagtuon sa Biblia? Unsa man ang kasagaran nilang iampo? Usahay mag-ampo sila ug giya gikan sa Diyos, o sa Balaang ispiritu. Mugiya ba ang Diyos sa inyong huna-huna para diha dayun ninyo makuha ang kamatuoran gikan sa Balaang Ispiritu? Nakahinumdom ba ka sa atong niaging klase mahitungod ani nga butang? Nakita nato kung giunsa sa Diyos pagbuhat sa iyang plano para mugiya sa mga orihinal nga disipulo paingon sa kamatuoran pinaagi sa Balaang Ispiritu. Ang resulta sa **katong giya** kay ang pagkumpleto sa mensahe sa Biblia. Atong nahibaw-an nga ang Ispiritu naggiya sa tanan tawo paingon sa PAREHA nga kamatuoran. Karon naa kita sa lahi nga sitwasyon. Nagsuway ta ug kuha sa kamatuoran **GIKAN** sa Biblia.

Daghang mga tawo karon ang nagtuo nga sa pagpangayo sa Balaang Ispiritu ug giya kay iya pud kita hatagan ug pareha nga giya sama sa iyang gihatag sa mga orihinal nga nakadawat ug nagsuwat sa mensahe. Ang pangutana nga dapat natong tubagon kay kung kini bang klase nga giya anaa, ug kung anaa, unsaon nato pagkabalo nga nadawat na nato kini? Usa sa makat-onan nato basi sa atong sentido komon kay kung ang duha ka tawo mangayo ug muangkon nga nakadawat sa kini nga giya gikan sa Balaang Ispiritu sa ilang pagtuon, ug nakaabot sila sa galahi-lahi nga konklusyon, busa **usa sa duha ka mga butang ang tinuod!** Basin 1) ang Balaang Ispiritu kay nagusab sa sumbanan sa pagkanunayong pagpakita sa parehas nga mensahe sa tanang tawo sa tanang lugar, o, 2) ang atong nakita karon kay **DILI** giya nga gagikan sa Balaang Ispiritu.

Ang punto nga gusto namong himuon diri kay kini. **KUNG** ang Balaang Ispiritu naggiya sa mga tawo karon busa **dapat ta makakita ug pagkanunayon sa pareho nga mensahe nga gidawat sa mga tawo ug ang mensahe nga gitudlo sa mga tawo!** Ang kamatuoran nga makakita kitag **DILI PAGKANUNAYON** sa pagtuo ug sa pagtudlo karon **NAGPAMATUOD** nga ang pag-angkon nga gigiyahan sa Diyos di nagpamatuod nga nadawat jud ug giya.

Busa, ang pag-ampo sa dili pa magtuon kay dili igo.

IKADUHANG PASIUNA

Usahay inig tapok-tapok sa mga tawo sa pagtuon sa Biblia manglingkod sila sa palibot sa lamesa, mubasa sila'g usa ka bersikulo, dayun ang lider sa grupo mangutana sa tagsa-tagsa katawo sa ilang opinyon kung para nila unsa ang buot pasabot sa maong bersikulo. (Usahay tawagon kini'g *“Bible sharing”*.) Mao ba kini ang sakto na pagtuon sa Biblia? Ato dapat hinumduman na ang Biblia kay mensahe sa Diyos ug ganahan siya nga **makasabot** kita sa **buot niyang ipasabot**. Sa *“Bible sharing”*, delikado kaayo nga ang mga partisipante muhatag sa ilang kaugalingog pagsabot, ug masipyat ang bout ipasabot sa Diyos. Dili kini ang saktong pagtuon sa Biblia.

IKATULONG PASIUNA

Ang storya nagtuyok sa usa ka lalaki kung asa sa matag adlaw niyang pagtuon sa Biblia mangayo siyag giya gikan sa Ginoo. Para makita ang tubag mukuha siyag Biblia, paklion ang mga pahina nga walay tan-aw tan-aw, iya ibutang iyang tudlo sa usa ka pahina. Iyang kuhaon ang bisang unsa na bersikulo nga matungdan sa iyang tudlo ug kuhaon kini isip giya gikan sa Diyos para sa kana nga adlaw.

Ang storya nagapadayon sa usa kaadlaw samtang siya namahaw nihangad siya ug niingon, "Ginoo, unsay gusto nimo ipabuhat nako karon?" Ug sa iyang naandan, abtik niyang gipakli ang pahina sa iyang Biblia, gipiyong iyang mga mata, ug gibutang iyang tudlo sa usa ka pahina. Giabli niya iyang mata ug iya nadiskrubrehan nga iyang tudlo mitugpa sa **Mateo 27:5** nga naga-ingon, "... Ug siya (Judas) milakaw ug nagbitay sa iyang kaugalingon. Naghuna-huna siya kadiyot, nagduda siya ug nihangad sa langit ug miingon, "Ginoo, sigurado ko na dili ka ganahan na magbitay ko sa akong kaugalingon." Gisuwayan niyang balik'g gipiyong iyang mga mata pag-ayo ug nag konsentra, nagpakli siya sa pahina sa iyang Biblia pagusab. Nitugpa iyang tudlo sa usa ka bersikulo ug giablihan iyang mga mata sa **Lucas 10:37** nga naga-ingon, "... Lakaw ug buhata ang ingon." Naghuna-huna siya kadiyot ug, kalit siya gikulbaan. Niingon dayun siya, " Ginoo ... **sigurado** ko na dili ka ganahan ibitay nako akong kaugalingon!" Napuno siya sa kahadlok, nagtulo-tulo na iyang singot, ug niusab napud siyag pakli sa pahina sa Biblia.. sa pagduhaduha..., nitugpa iyang tudlo sa ikatulo ug katapusang higayon. Nahadlok siya sa pag-abli sa iyang mga mata, naghinay-hinay siya'g lili ug sa iyang kalisang, nadiskobrehan niya na natugpa iyang tudlo sa **Juan 13:27** nga nagaingon, "... Ang imong paga-buhaton, buhata sa madali."

Dili kini ang saktong pagtuon sa Biblia.

IKAUPAT NGA PASIONA

Hinumdumi kadiyot ang imong pagtuon sa katong nagskwela pa ka. Kung pananglitan, naa ka sa imong Chemistry nga klase, unsaon nimo pagtuon ang Chemistry? Mag ampo ba ka ug giya gikan sa Balaang Ispiritu? Ang maestra ba mubasa ug parte sa libro ug mangutana sa kada estudyante kung para nila unsay buot pasabot niini? Mangutana ba ka unya paklion ang pahina sa libro para pangitaon ang imong tubag ug itugpa imong tudlo sa pahina? Siyempre dili! Ablihan nimo ang imong Chemistry nga libro, sugod sa unang pahina ka magbasa ug magtuon gikan didto. Basahon nimo pag-ayo ug balik-balikon pagbasa aron masabtan! Mao pud kini ang paagi sa pagtuon sa Biblia. Ang **proseso sa pagtuon sa Biblia kay pareha** sa pagtuon sa skwelahan. Unsay kalahian sa libro nga atong gitun-an? Atong Chemistry nga libro kay hinimo sa tawo apan atong Biblia gikan sa Diyos!

MGA GIYA SA PAGTUON SA BIBLIA

Ato dapat makat-onan og huna-huna nga ang **proseso** sa pagtuon sa Biblia kay pareha ra nga proseso sa pagtuon nga atong himoon sa skwelahan. Ato dapat gamiton ang utok nga gihatag sa Diyos kanato para murason ug sulayan ang tanan nga atong natun-an. Atong primero nga instrumento sa pagtuon sa Biblia kay maayong paghkom o common sense ug ang **proseso** sa pagtuon sa Biblia kay rasyonal ug makatarunganon, bisan pa kung ang atong nakat-unan nga resulta sa proseso kay dili ilado sa panghuna-huna sa tawo!

Ang mosunod nga giya kay nagsugyot sa pagtabang sa pagtuon ug makatarunganon nga pagrason kung unsa ang gusto isulti sa Diyos. Inig human nato madiskobrehan ang tinuod nga buot pasabot sa mensahe, unya depende na nato sa pagdesisyon kung musunod ba kita sa sugo sa Diyos.

1. ANG TUYO SA BIBLIA KAY ANG PAG-USAB SA ATONG KINABUHI, DILI PARA MAPUN-AN ANG ATONG NAHIBAW-AN.

Dapat nato dawaton nga ang adunay kinutuban nga mpormasyon ang sulod sa Biblia. Sa pagkahibalo nga kini tinuod, dapat nato hinumduman nga walay piho nga tubag ang kada posible nga atong mga pangutana. Dili ni sama sa usa ka encyclopedia, ang Biblia sama ra sa usa ka speech kung asa ang tagasulti kay maningkamot ug hatag ug piho nga impormasyon nga muaplikar mahitungod sa iyang gipili nga istorya. Ang Diyos nakapili na kung unsa iyang hisgutan ug ato kining responsibilidad **nga maminaw ug musunod** sa iyang isulti.

Karon mutan-aw kita ug mga bersikulo nga nagpakita sa niini nga punto. Magsugod ta sa **Juan 20:30-31**. Kung inyo nabantayan nga ang rason sa awtor sa pagsulat niining libroha kay gisulti. Wala siya magsuway ug presentar sa kinatibuk-ang kasaysayan sa kinabuhi ni Jesus apan mga piho ug kunstraktibo na panglantaw sa mga bahin sa kinabuhi ni Jesus nga ingon pa ang nagsulat na – **makakumbinsi** sa mga nagbasa nga si Jesus kay ang kristo.

Usa pud ka bersikulo ang dapat nato tan-awon kay ang **2 Pedro 1:3-4**. Bantayi kung giunsa ni Pedro pagpakita nga gihatagan kita sa Diyos sa tanan butang (impormasyon ug pahimatngon) nga kinahanglan nato “sa kinabuhi ug pagkaDiyosnon” ug kung asa adunay KATUYOAN sa paghatag sa Diyos sa iyang mensahe sa mga tawo. Ang kana nga katuyoan kay ang “pag-usab”!

Lain nga importante na bersikulo kay ang **2 Timoteo 3:16-17** nakita na nato kini sa atong niaging klase. Ug sa atong nadiskubrehan, nagsulod kinig ideya nga, tungod ang Biblia gikan sa Diyos (ug dili sa tawo), “**GAMIT KINI**” sa daghan nga butang. Kini nagpamatuod na pud nga, ang mensahe sa Diyos naabot kanato dili lang para atong basahon para kita malingaw.

Sa katapusan, dapat nato dawaton nga dili igo nga magtuon kita matag-adlaw o memorayson nato ang mga bersikulo. Ang intensyon sa Diyos para sa tanang tawo nagpadayon para kita maminaw ug tarung sa tanan niyang isulti, pero, mas impotante nga **tumanon** nato ang bisan unsa niyang isulti!

2. ANG BIBLIYA GIKAN SA DIYOS.

Ang mga niaging klase nato nagpakita nga ang Biblia gikan sa Diyos ug iya kini. Tungod kay kini tinuod, kada tawo dapat mag-amping pag-ayo sa pagdawat sa tagsa-tagsang tudlo nga makita sa sulod. Ang pagtuon sa Biblia dili lang pareha sa pagkaon sa karenderya kung asa ang usa ka tawo mupili sa kung unsa iyang gusto ug labyan lang ang dili niya gusto. Ang iya lang pilianan kay ang PAGTUO ug PAGTUMAN sa Diyos. Kung mupili ta niini, busa DAPAT ta mudawat ug mutuman sa TANAN isulti sa Diyos. Maong, kung adunay pagkasumpaki sa gitudlo sa galahi-lahi nga relihiyosong grupo, ug kung unsay gitudlo sa Biblia, unya **dapat natong pilion** kung unsa atong sundon. Ang dili pagtagad sa problema kay dili makapahawa sa problema! Ang pagdesisyon nga dili mupili kay ang pagpili!

Konsiderahon nato ang usa ka interesado nga bersikulo gikan sa kinabuhi ni Jesus. **Mateo 7:21-23** naghisgut ug pasidaan sa bisan kinsa nga ganahang mamahimong sumusunod sa Diyos. Nagpamatin-aw kini nga dili igo sa usa ka tawo ang pag-angkon nga sumusunod ug “relihiyoso” nga tawo. Ang gipangita sa Diyos sa usa ka sumusunod kay tawo nga **mubuhat sa mga butang nga IYANG gusto** ipabuhat. Buot pasabot nga ang mensahe nga gihatag sa Diyos sa Biblia nagsud sa tanan **niyang gusto** ipabuhat sa sumusunod niya ug bisan kinsa nga naghandum mahimong sumusunod niya dapat mupili ug dawat sa mga butang nga iyang gusto ug buhat nila sa paagi nga ganahan ipabuhat sa Diyos.

Sa katapusan, tungod ang Biblia gikan sa Diyos, dapat nato dawaton nga kini ang katapusan nga awtoridad sa bisan unsa na hilisgutan. Dapat pud nato isalikway ang bisan kinsa o ideya nga dili mouyon sa mga pagtulun-an – bisan unsa pa sila ka-sinsero o ka-relihiyoso tan-awon! Ang “gusto sa Amahan” ang dapat nato sundon ug ang kana na kagustuhan sa Diyos makita lang sa Biblia.

3. ANG MENSAHE SA DIYOS ADUNAY USA LAMANG KA MENSAHE UG DILI DAPAT MAUSAB.

Tungod kay ang mensahe sa Kristiyano gikan sa bag-ong kasabotan, ug tungod kay ang mensahe sa bag-ong kasabotan nakumpleto na sa panahon sa mga unang mga Kristiyano ug nasuwat na para sa tanan, unya ang mga pagtulun-an ug ang mga buhat sa kristiyanismo karon dapat pareha sa katong mga orihinal na kristiyanismo. Tungod kay aduna tay pareha nga Diyos ug pareha nga mensahe, unya kung nakasabot kita ug nagsunod gayud sa unsay gisulti sa Biblia mamahimo kitang parehong klase nga kristiyano sa mga niagi.

Ang mensahe sa Diyos dilli mausab bisan ug mausab pa ang panahon ug teknolohiya. Ang kalibutan karon kay mas mauswagon pa kaysa sa katong panahon ni Jesus. Sa panahon ni Jesus, walay sakyanan, buses, telebisyon, radyo, eroplano, gas stoves, ug internet. Apan, ang mensahe sa Diyos wala gituyo para mas lambo dapit sa teknolohiya. Ang parte sa tawo nga naapektuhan sa Biblia dili makaapekto sa pag-uswag sa teknolohiya. Ang tawo karon makasala gihapon pareha kung giunsa pagkasala sa mga tawo sa panahon ni Jesus. Ang Biblia naghandum pagtabang sa tawo pinaagi sa pagtang-tang sa iyang sala ug ang mensahe sa sa Biblia kay gikinahanglan **NATO** sama sa pagkapanginahanglan sa mga niaging tawo! Pareha ra ang mensahe sa Diyos para sa tanang tawo nga nag puyo sa lain-lain nga lugar ug panahon ug ang **tinuod** na kristiyanismo kay pareha ra bisan asa ug bisan kanus-a man kini makita.

4. INIG TUON NATO SA BIBLIA, DAPAT NATO IPADAPLIN ANG TANAN RELIHIYOSONG IDEYANGA ATONG NAKAT-ONAN SA NIAGI.

Bayas sa Relihiyon¹² ang pinaka delikado nga kontra sa maayong pagtuon sa Biblia. Hinay-hinay ning musulod sa utok sa usa katawo ug mao pud ning hinungdan sa usa ka tawo nga mutuo pag-ayo sa usa ka pamaagi sa paghuna-huna, sa punto nga dali nila isirado ilang pang huna-huna sa mga pagtuo nga lahi sa ilang kaugalingong pagtuo.

Ang nagunang problema niini kay, sa reyalidad, katong mga pagtuo nga natanum na sa tagsa-tagsa nilang kasing-kasing **pwedeng dili sakto**. Para sa kadaghanan, gikan ang pagkabayas sa relihiyon sa tuig nga pagkasinati sa ilang “relihiyon sa pamilya” ug, samtang mura ni siya’g inosente dapat angkonon nga ang pagdako sa usa ka relihiyosong palibut ang rason para musalig ang usa ka tawo sa bisan unsa nga pagtuo ug buluhaton nga iyahang namatngonan – bisan ug walay saktong imbestigasyon. Ang usa ka rason nganong ang bayas sa relihiyon kay delikado kay tungod lisod para sa usa ka tawo nga bayas nga mahibaloan kini tungod, sa kasagaran nga mahitabo, ang ilahang bayas nga panglantaw sa relihiyon lang ang ilang namatngonan ug wala pa sila nakatuon sa Biblia para isigurado nga ang ilang gituohan kay ang tinuod. Ang ebidensya nga ang adunay bayas sa relihiyon kay makita sa palibut karon kung ang asa ang mga tawo motuo nga ang usa kabutang sakto o dili bisan wala sila makabalo sa kung nganong muuyon sila niini. Daghan nga mga tawo ang musalikway sa bisan unsa nga pagtulun-an o binuhatan **nga wala makita sa ilang kaugalingong simbahan** tungod kay dako ang ilang pagtuo sa ilang kasing-kasing nga, “Akong simbahan kay ang saktong simbahan ug tungod kay wala mi nagbuhat niining pagtulun-an unya sayop kana tungod kay kung sakto kana nga pagtulun-an unya akong simbahan dapat nagbuhat niana!” Kini nga klase sa paghuna-huna kay nakadala sa daghang sinsero nga mga tawo para motuo nga ang pinaka importanteng butang sa relihiyon kay ang pagkamembro sa **sakto nga grupo**. Ang ideya kay kung ang usa ka tawo kay membro sa usa ka grupo unya “matabunan” sila sa maayong kinaiya ug binuhatan sa grupo. Sa kini nga sitwasyon ang kada usa dili na kinahanglan maghuna-huna mahitungod sa kung unsa ilang kanya-kanyang gituohan, apan, musunod lamang sila sa bisan unsa nga isulti sa ilahang lider. Sayup kini nga ideya!

Asa man gagikan ang bayas sa relihiyon? Sa atong pagkatigulang ang pinka delikado nga butang nga atong madala kay ang atong nakat-onan gikan sa atong mga niaging relihiyon. Ang kadaghanan natong nahibaw-an mahitungod sa relihiyon kay atong nakat-onan pinaagi sa pagpaminaw sa atong mga higala, membro sa pamilya, ug naglahi-lahing relihiyoso nga lider. **Gamay lang kanato ang makasulti nga nituo ta sa atong gituohan tungod kay atoa kining gitun-an!** Apan, unsaon man nato pagpanigurado nga ang atong nadunggan gikan sa kining mga tawhana kay tinuod **kung dili gayud nato tun-an ang Biblia para tan-awon kung tinuod kini tanan?** Kung ang usa ka grupo nga naglungtad sa usa ka nasud sa pipila ka tuig nagpamatuod ba nga ang ilang pagtulun-an ug buluhaton kay tinuod ug gikan sa Diyos? Siyempre dili, ug posible kaayo nga ang tawo nga apil sa usa kagrupong mamahimong bayas ug sayup sa paghuna-huna.

Bisan sa pagtuon sa Bibiya, ang atong pagka-bayas ang makapugong kanato para makakita ug makadawat sa kamatuoran nga gagikan sa Diyos. Human niining tanan, ang pagdawat nga relihiyon sa usa ka pamilya kay nagsubay sa sayop nga pagtulo-an lisod dawaton! Apan, sa pagtuon sa Biblia dapat nato ipadaplin ang tanan nga nakat-onan nato sa pipila ka tuig ug magpakaaron-ingnon nga wala pa nato kini nadunggan. Busa dapat nato tun-an ang mga kamatuoran nga gipakita sa Biblia sa paagi nga dili bayas! **Dapat** kitang maghimo ug konklusyon basi lang sa kamatuoran nga gihatag sa Diyos pinaagi sa unsay gisulti sa Biblia. Inig human nato sa atong pagpangita, pagtuon ug human mahimo atong konklusyon dira na nga higayon kung asa nato balikan ang atong relihiyosong ideya ug i-kompara isig kakilid ang atong nakat-onan sa pagtuon sa Biblia. Kung ang atong nakat-onan sa pagtuon sa Biblia pareha sa gitudlo sa atong relihiyon busa wala tay dapat ikabalaka. Apan, kung lahi ang gitudlo, busa aduna kitay problema. Dapat kitag mudesisyon kung asa sa duha ang atong sundon – atong relihiyon o ang mga pagtulun-an sa Diyos.

Mao kini ang kalisod nga giatubang sa tanan kung mudesisyon sila sa pagtuon sa KAMATUORAN sa Biblia ug gikinahanglan ang dako nga kusog ug kaisog para malahotay hangtud sa katapusan.

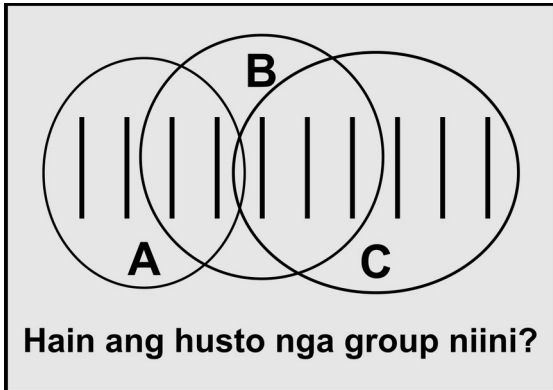
5. TUN-I ANG TANANG ANAA NGA MATERYALES SA HILISGUTAN USA KA MUHIMOG MGA KONKLUSYON.

Laing rason nganong usahay maabot ang tawo sa sayup na konklusyon mahitungod sa gitudlo sa Biblia kay tungod magtuon lang sila sa portion sa tanang ebidensya nga makita sa Biblia. Pamilyar kitang tanan sa paghimo ug konklusyon basi sa ebidensya kay nahitabo ni taga adlaw sa korte sa atong nasud. Mudesisyon ang

¹² “**Bayas**” kung ang usa ka tawo nga nagtuo nga ang gisulti kaniya tinuod, bisan kung wala pa siya nag-imbestiga aron makita kung adunay ebidensya aron pamatuod-an nga kini tinuod.

hukon base sa ipresenta nga ebidensiya ug hangtud nga patas ug tan-awon sa maghuhukom ang **TANANG** ebidensiya, busa posible para nila na mahimong patas ug tinuod sa paghukom.

Ang paghukom sa usa ka judge pareha ra sa pagtuon kanato sa Biblia. Inig paminaw sa taga hukom sa kaso, ang abogado sa isig ka panig mupresentar sa ilang ebidensiya. Muuna ug presentar ang usa ka panig inig human ang usa na pud. Ibutang nato nga ang usa ka kaso adunay 10 ka testigo. Ibutang nato nga adunay 5 sa prosekusyon ug 5 sa depensa. Tarung ba kung paminawon lang sa judge ang 5 ka testigo gikan sa prosekusyon unya muhunong na sa pagdungog unya muhimo nag desisyon? Siyempre dili kay dili kana patas! Bisan ug unsa pa makapakombinsir ang unang mga testigo basi naa pay mga testigo sa lain panig nga would prove a matter beyond a doubt. Busa ang maayo nga tagahukom DAPAT ikonsidira TANAN ebidinsiya usa maghimo ug konklusyon!

Ikonsidera ang musunod na hypothetical na ilustrasyon. Ibutang nato nga aduna tay topic nga interesado kitang makt-onan ug ang Biblia adunay napulo (10) nga bersikulo nga naghatag ug mga detalye kung unsa ang gusto isulti sa Diyos. Ibutang nato nga anaay hypothetical nga relihiyosong grupo, tawagon nato silang “Grupo A”, ug nasugud sila ug pangita sa kung unsay isuti sa Diyos mahitungod ani. Kining mga tawhana kay mga sinsiro kaayo ug matitud-anon pero sa 10 ka posible nga mga bersikulo 4 ra ilang gidawat. Bisan ug ila pang gitun-an pag-ayo kining mga bersikuloha ug gigamit sa saktong konteksto dili gihapon sila malabaton sa kumpletong kamatuoran tungod kay nabalibad man sila pag puno sa nahabilin nga 6 nga ebidensiya. Karon, ibutang nato nga naay

lain nga relihiyosong grupo, “Grupo B”. Gidawat nila ang 6 kabersikulo nga wala gidawat sa ‘Grupo A’, pero kining bag-o nga grupo nibalibad sa pag dawat sa 4 nga gigamit sa Grupo A! Natural, “lahi” jud ang konklusyon sa Grupo B ngadto sa Grupo A. Aron sa paghimo sa mga butang nga mas makalibog alang kanato, ibutang nato nga adunay ikatulo nga grupo “Grupo C”. Gakuha silag 2 kabersikulo gikan sa “Grupo A” ug 3 sa 6 nga gigamit sa “Grupo B” para makakuha ug lain na konklusyon, which they feel is a compromise between the extreme positions of the other two!

Kung imo nabantayan nga ang kada grupo naghimo ug konklusyon ng ingon sila “ base sa kung unsay giingon sa Biblia” **wala sa tulo** ang nakakuha sa tibuok kamatuoran tungod kay wala nila ang nag tan-aw sa **TANAN** nga bersikulo nga naghisgot aning butanga. Kada usa ka grupo naabot sa usa kakonklusyon ug kada konklusyon kay lahi gamay. Ang problema kay kada grupo nagANGKON nga nagtudlo sa kamatuoran ug naay bersikulo sa Biblia nga nag suporta sa ilang gituohan!

Ang dako nga pangutana sa dapat nato ipangutana kay, “**Unsang grupo ang sakto?**” Ang saktong tubag kay, “Wala nila!” Samtang ang tulo kagrupu muadto sa Biblia para sa ebidensiya kung asa nila basihan ilang konklusyon, wala nila gikonsidera **TANAN** nga ebidensiya. Ang resulta kay ang galahi-lahi nilang mga pagtulun-an nga gagikan sa ilang pagtan-aw sa **parte lang sa ebidensiya**. Bisan pila pa kabersikulo ang ipakonsidera sa Diyos, atong konklusyon **DAPAT** naggikan sa **TANAN EVIDENSIYA**.

Ang realidad, ang panag-ingnan nato gamit ang 3 kagrupu wala nag pakita sa saktong nahitabo karon sa atong palibut tungod kay adunay gatos nga grupo ang naghimo ug lahing ideyas ug pagtulun-an base lang sa partial na ebedinsiya!

Dili lang igo para sa usa katawo nga muingon nga **nakakita silag bersikulo sa Biblia** para musuporta sa usa kapagtulun-an nga naa ila o mutubag sa pangutana. Dapat ang kada usa kabersikulo mohaum sa uban passages nga nagstorya ug pareha nga hilisgutan pareha sa puzzle nga jigsaw nga mohaum sa usag-usa para makahimo sa usa ka dako nga litrato. Ang kada usa kapisaso muhaon lang sa usa ka lugar ug ang usa ka tawo dili kasabot sa buot pasabot sa litrato gawas kon ang tanan piraso kay natipon sa sakto nilang lugar. Kahibaw ta gikan sa atong nasinatain sa skwelahan nga para sa usa katawo na makasabot sa klase, ang tanan nga punto nga gipresenta sa materiyales dapat nasabtan ug nalambigit ug tarung sa usag-usa. Pareha ra sa pagtuon ug pagsabot sa Biblia.

6. DAPAT NATO AMPINGAN SA PAGBUTANG SA KADA USA NGA BERSIKULO SA SAKTONG KONTEKSTO

Usa sa komon nga sayup sa mga tawo inig tuon nila sa Biblia kay ang pagkuha ug bersikulo ug paghatag ug kahulugan nga wala sa orihinal na **konteksto**¹³. Dako kaayo ug impotansya ang konteksto sa pakig-istorya ug **importante kaayo** sa pagkat-on sa saktong nga buot pasabot sa suwat. Ang sentence kay parte sa paragraph nga posibleng daghan kaayo ang gipasabot labi na kung kini ra imong tan-awon. Apan, inig tan-aw sa usa ka tawo sa sentence sa konteksto sa lain nga sentence nga makita sa pareha nga paragraph then dali ra masabtan ang gusto ipasabot sa orihinal sa gasuwat.

Sa pagtuon sa Biblia, dapat nato timan-an na ang kada usa nga bersikulo kay sentence, o usa kaparte sa sentence, ug ang kada sentence kay parte sa paragraph, ug ang kada usa nga paragraph kay parte sa usa ka ideya, nga gihiusa sa uban pang mga hunahuna nga gipakita sa Diyos pinaagi sa awtor para makigsulti sa usa ka katuyoan ngadto sa mga magbabasa. Kinahanglan ang pagbasa sa tibuok kapitulo sa Biblia, o ang tibuok Biblia, usa ta makasabot sa buot pasabot sa kada bersikulo!

Sa pagtuon sa Biblia, adunay duha ka-klase sa konteksto nga dapat nato sabton.

1. **DUOL NA KONTEKSTO** ang pagtan-aw sa mga nagpalibot nga bersikulo sa usa ka bersikulo.
2. **KONTEKSTO SA TIBOUK Biblia** ang pagtan-aw sa mga bersikulo sa tibuok Biblia nga naghisgut ug pareha sa imong gitan-aw na hilisgutan.

Basi sa mga impormasyon nga gitun-an nato, makita nato nga ang pagtuon sa Biblia kay ang pagtan-aw sa tanang anaa nga impormasyon sa butang nga ganahan nato tun-an ug pagbutang sa kada bersikulo sa askto nga konteksto para ato madiskrubrehan ang iyang buot ipasabot. Inig human nato ug buhat ana ato ng iipon ang tanan detalye nga pareha sa puzzle nga jigsaw para makabuhat kita ug “litrato” nga mutubag sa atong pangutana.

7. ADUNAY DUHA KA PARTE ANG PAGTUON SA BIBLIA. DAPAT NATO PANGITAON ANG ORIHINAL NGA KAHULUGAN. UNYA ATO TAN-AWON KUNG KINI NA KAHULUGAN MAAPLIKAR SA ATONG PANAHON.

Magamit ba sa atong panahon karon ang kada bersikulo sa Biblia? Sa pagbasa nato sa istorya ni Noah sa Genesis nga libro ug makita nato nato nga adunay mga sugo ang Diyos sa pagbuihat ug dako kaayo na arka, dapat ba ta maghimo pud ta ug arka karon? Dili dayun ka makatubag ug, “Oo”, tungod ang konteksto nagpakita nato nga kato nga mga sugo para lamang kang Noah. Unsa man ang ubang mga bersikulo nga makit-an sa Biblia? Unsaon nato pagkabalo kung unsay parte sa Biblia ang dapat ug dili nato dapat sundon sa atong kinabuhi karon?¹⁴

Karon na nato makita kung unsa gayud ang proseso sa pagtuon sa Biblia. Samtang nagingon ang uban nga ang pagtuon sa Biblia kay usa lamang sa pagbasa niini ug pagbuhat sa **tanang** nga gisulti, dili lang kini igo. Sa kaso ni Noah ug sa arka nagpakita ngag adunay sugo nga makita sulod sa Biblia nga para lang sa usa ka tawo nga nagpuyo sa usa ka lugar ug panahon. Tungod ini, atong nakat-onan nga ang pagtuon sa Biblia kay **duha ka mga bahin sa proseso**.

Ang unang bahin sa pagtuon sa Biblia kay ang pagdiskubre sa buot ipasabot sa orihinal nga tigsulat. Mabuhat kini sa pagimbestiga pag-ayo sa kada bersikulo sa **iyang konteksto**.

Kung makasabot na ta sa orihinal na buot pasabot busa ato na tan-awon kung pwede ba ni nato maaplikar sa atong kinabuhi karon. Kini ang ikaduhang bahin sa proseso sa pagtuon sa Biblia. Sa kini nga bahin dapat nato tan-awon pag-ayo ang pahitabo nga nagpalibot sa bersikulo ug tan-awon nato kung kinsa ang gaistorya ug kinsa ang kaistorya. Para magamit nato sa atong kinabuhi ang pahimatngon dapat nato siguradohon nga ang pahimatngon para ato gayud.

Dapat pud na kabalo ta nga dili tanan pahimatngon nga makita sa Biblia ihatag kanato parehas sa paagi sa paghatag kaniadto. Naay mga pahimatngon nga gihatag pinaagi sa diretchong pagsulit, o sugo, nga dapat dawaton ug sundon sa parehas nga pamaagi. (ang ehemplo nga pagtulon-an nga nahisama niini kay ang sugo nga. “ Ayaw pagpatay.”) Aduna puy pahimatngon pinaagi sa prinsipyo, nga maaplikar sa lahi-lahi nga pamaagi, depende sa sitwasyon. (ang ehemplo nga sama niini nga pagtulon-an mao ang “ Bulahan ang mga

¹³ “**Konteksto**” mao ang pagtan-aw kung giunsa ang usa ka pulong mahaom sa mga pulong nga nagakahitabo sa palibot niini.

¹⁴ Ayaw kalimti nga nakita na nato kung giunsa pagpamulong sa Diyos sa tawo sa DUHA ka mga mensahe ug ang ikaduha nga mensahe mao ang katuyoan alang kanato karon. Kana nga mensahe mao ang Bag-ong Kasabutan.

mapainubsanon kay mahimong ila ang kalibotan.” Bisan pa ug makabalo ta kung unsay bersikulo sa Bibiliya ang magamit kanato, dapat nato ikonsidera kung magamit kini sa atong panahon pareha sa panahon sa tawo nga naa sa Biblia. lisod pud kini buhaton!

8. WALAY BERSIKULO GIKAN SA BIBLIA NGA LISOD SABTON NGA MUKONTRA SA SAYON RA SABTON.

Dili pirme sayon buhaton ang paganalisar sa Biblia kay adunay mga bersikulo nga lisod kaayo sabton. Apan, kadaghanan sa mga pagtuon sa Biblia nag apil ug bersikulo nga sayon sabton ug aduna puy dili kaayo sayon. Dapat nato hinumduman nga bisan unsa ang mga konklusyon ang atong himoon sa mga lisod na bersikulo dili dapat mo kontra sa mga bersikulo nga sayon ra sabton. Ang sayon nga mga bersikulo kay mamahimong pundasyon sa pagsabot sa hilisgutan ug ang mga lisod na bersikulo dapat tun-an samtang nagkonsidera sa katong mga sayon ra. Walay dapat duha nga galain-lain na konkluson sa usa ra ka hilisgutan.

Kung makasugat tag lisod nga bersikulo nga murag mukontra sa usa konklusyon nga dali ra makita sa daghan na sayon ug klaro nga bersikulo, busa ato masulti na ang atong pagsabot sa lisod na bersikulo kay sayop. Dili siya makatarungan kung musulti ang Diyos ug usa ka butang gamit ang sayon kaayo na pamahayag ug musulti ug lahi gamit ang mga pamahayag ni lisod kaayo sabton. (Kung mubalik ta sa puzzle, ang usa ka tawo dili **makapugos** ug butang sa usa ka piraso sa lugar nga dili niya panag-iya! akita ra nato kung asa ang lugar sa piraso kung tan-awon nato ang mga nagpalibot nga piraso. Kung dili makatabang ang pagtan-aw sa konteksto busa tan-awa ang uban mga bersikulo nga muhatag ug impormasyon mahitungod sa pareha na hilisgutan. Basin ang buot pasabot sa lain nga bersikulo mamahimong mas klaro ug makatabang ug sabot sa buot pasabot sa lisod na bersikulo. (Kung mubalik ta sa puzzle, kung adunay pirasi nga muhatag ug problema sa sinugdanan sa puzzle, ang dapat ra nimo buhaton kay ang butang ani sa daplin hangtud masayon na ug pangita kung asa dapat siya ibutang kay adunay ra gayud usa ka ispasyo ang mabilin!)

Ang pinaka maayo ug simple nga ilustrayon sa kani nga ounto gikan sa Biblia kay makita sa oagkompara sa duha ka pareho na pahayag ni Jesus. Sa **Lucas 14:26** ingon siya na bisan kinsa nga “dili **masuko**” sa iyang parinti kay dili mamahimong disipolo niya. Ang buot ba pasabot ni Jesus kay ang disipolo dapat magdala ug tinuod na kalagot sa ilang kasing-kasing para sa ilang mga parinti nga kanahanglan para mamahimong disipolo? Makalibog gayud kini. Apan, adunay pareho ani nga hilisgutan. Makita sa **Mateo 10:37-38**. Diri, ang konteksto nagpakita na si Jesus nagistorya ug **parehang hilisgutan** – ang pasalig sa pagkadisipolo – ug sa makausa nagistorya na pud siya sa believer ug iyang batasan sa iyang parinti. (Importante kaayo diri ang konteksto para makita ang koneksyon nga anaa sa Lucas 14.) Gipakita ni Jesus ug mas klaro ang iyang buot pasabot sa iyang giingon sa Lucas 14. Sa pagtan-aw pag-ayo sa duha ka bersikulo – ug pagkonsidera sa mga pagtulun-an ni Jesus mahitungod sa commitment, pagkadisipolo, gugma, ug kalagot – **atong mas masabtan** nga gusto ni Jesus para sa mga tawo sa Lucas 14 masabtan kung unsay mas klaro na eksplanasyon sa Mateo 10.

9. ANG MGA EHEMPLO SA BIBLIA MAKATABANG UG KOMPIRA SA ATONG PAG SABOT UG MGA KONKLUSYON.

Sa paghuman nato ug pagtuon o research ang pag-abot sa usa ka konklusyon, kung makakita kitag mga ehemplo sa mga tawo sa Biblia nga naghimo o nagtudlo ug pareha nga butang nga atong nahinapos, patas ug sigurado na natong masuti nga ang atong konklusyon sakto. Sa laing bahin, kung makakita kita ug ehemplo sa mga tawo sa Biblia gikan sa kniadtong panahon, ug sa pareha nga sitwasyon, nagbuhat o nagtudlo ug lahi sa atong konklusyon busa kana mamahimong indikasyon nga ang atong konklusyon kay dili sakto. Dili sa tanan higayon adunay mga ehemplo sa Biblia, pero kung anaa sila dapat tan-awon nato ug pag-ayo kung unsa ilang gipakita.

Ang pagtan-aw ug ehemplo sa usa ka tawo nga nagbuhat o walay gibuhay pwede o dili pwede mamahimong indikasyon nga kini usa ka klase sa sugo gikan sa Diyos. Mahimo o dili kini usa ka butang nga kinahanglan buhaton sa tanan nga mga magtutuo. Ang pagkakaplag sa usa ka panig-ingnan sa usa ka tawo nga nagbuhat sa usa ka butang sa Biblia wala magpasabut nga kinahanglan nato o kinahanglan buhaton ang parehas nga butang. Bisan ang padayon nga pagtungha sa usa o daghang mga tawo nga nagbuhat sa usa ka butang nga gibalik-balik usahay sa Biblia wala mag-indikar nga ang usa ka butang kinahanglan buhaton sa tanan. **Ang pagbalik-balik lang niini** kay dili igo nga ebidensya paghimo sa kana nga klase sa determinasyon. Tingali sigurado kita nga ang usa ka panig-ingnan gilaraw kung makit-an nato ang mga tawo sa lainlaing mga lugar ug lainlaing mga konteksto nga nagbuhat sa parehas nga mga butang. Sa ingon nga mga kaso mahimo nga adunay pipila ka panudlo gikan sa Diyos nga hinungdan sa makanunayon nga sumbanan sa pamatasan. Bisan pa, ang pagtapos sa ingon, kung wala’y kauban nga panudlo, bisan kung makita ang usa ka makanunayon nga sundanan, magbana-bana gihapon kita!

10. ANG EKSPLANASYON NGA GIHATAG SA DIYOS SA BIBLIA DAPAT PIRME I-PRIYORIDAD KAYSA SA ATONG PERSONAL NGA KASINATIAN, ATONG GIBATI UG MGA PAGDAHOM.

Usahay ang mga tawo adunay gitawag nga “**KASINATIAN SA RELIHIYON**”, nga pwede makuha ug bisan unsa na porma gikan sa pagkakita ug panan-aw sa damgo ug sa pagdawat sa gitawag sa mga tawo nga “baptismo gikan sa Balaang Ispiritu” labi na sa sulod sa relihiyosong pagtapok-tapok. Samtang wala kanato makasulti kung pwede o dili pwede buhaton sa Diyos para makigstorya sa mga tawo karon dapat nato timan-an nga bisan ug adunay talagsaon nga butang pareha ani ang masinati kanato dili matarong nga musukiti kita nga dili na nato kailangan tun-an ang Biblia! Bisan unsa atong masinati, ang atong nakat-onan sa atong niaging klase ang ato timan-an. Ang Diyos miingon nga ang iya ng gipadayag ang iyang mensahe, sa panahon sa unang century, ug ang kada tawo nga buhi paghuman sa kamatayon sa iyang anak kay kinahanglan makasabot ug musunod sa mensahe. Dili kini mausab na kamatuoran. Gikan sa pagbiya ni Jesus sa kalibutan gusto sa mga tawo na “makasinati sa personal Diyos. Apan, tungod sa niining kagustuhan nadala niini ang mga sinsero nga mga tawo sa pagtuo nga ilang nasinati ang Diyos apas, dili kini tinuod. Adunay mga tawo inig human nila ug dawat sa kining mga kasinatian kay nibiya sa mensahe sa Biblia, ug nituo nga ang ilang nasinati kay gikan sa Diyos.

Dili dapat ta musugot nga ang “atong personal relihiyosong nasinati” nga mamahimong mas importante kaysa sa atong gibasa sa Biblia. Kung tan-aw nato nga nakasinati kita ug direkta nga aksyon o rebelasyon sa atong kaugalingong kinabuhi busa ato dapat susihon pag-ayo ang Biblia para tan-awon kung naghisgit ba kini ug pareha nga kasinatian nga gikan sa Diyos. Kung hilum lang ang Biblia o nag explain ug lahi nga butang – bisan gamay na butang – busa atong nasinati dili gikan sa Diyos tungod atong nadiskubrehan nga ang Diyos dili musuliti o mubuhat kanimong nga wala pa nasulti o nabuhat sa kinabuhi sa mga orihinal na kristiyano!

Sa dili pa ta magpadayon, palihug pakli ug pagbasa sa bersikulo nga makita sa **2 Tesalonica 2:9-11**. Palihug ug basaha sa ikaduha nga higayon.

Nindot gayud kini nga bersikulo! nagistorya kini ug mga milagro, ug pag-ilad, ug ang gahum sa usa **kadaotan**¹⁵. Ug naghisgut pud kini sa pagbuhat sa Diyos nga salikaway sa iyang kinaiya! Ato tan-awon ang kada usa nga punto nga gipakita. Ang tanan nga negatibo nga pamahayag kay gipaila-ila by portion nga naghulugway sa kasing-kasing ug huna-huna sa mga tawo nga gihisgutan. Sila ang mga tawo nga dili na mukupot sa kamatuoran ug nabutang sa ilang salig sa kung unsa **ilang na sinati**. Bantayi nga **ilang kagustuhan** para sa kining mga milagro nga gahum ang hinungdan para dili sila matagbaw sa kamatuoran. Kini nga kagustuhan nakapabuta kanila sa punto nga dili na sila makakita nga ang gahum nga ilang nakita ingon man sa dautan. Tungod kay nibalibad man sila paghigugma sa kamatuoran, mitubag ang Diyos pinaagi sa pagbuhat ug interesado nga butang. Ang bersikulo nagingon nga magpadala siya kanila ug “gahum sa pagkahisalaag” nga mahimong **rason para mutuo sila** sa ilang nakita ug nasinati kay gikan sa Diyos apan dili kini tinuod. Unsa atong nakat-onan sa kining bersikulo? Usa sa klaro nga butang kay dili ka sigurado kung ang tanang gahum nga imong makita gamit imong mga mata kay gikan sa Diyos! Ato pud nakat-onan nga ang gahum sa Diyos ug ang mensahe sa Diyos kay pirme mag-uyon. Ato pud nakat-onan nga si Satanas pwede mu-ANGKON nga nagpakita og gahum sa Diyos, ug ang usa lang ka paagi para mahibaw-an ang kalahian kay ang pag susi sa mensahe nga makita kauban sa kana nga gahum.

Kini nga pagpasidaan kay gihisgut sa **2 Conrinto 11:13-15**, kung asa giingna kita nga ag mga tawo mailad sa ulipon sa Demonyo. Mutuo sila nga ang ilang mga nakita kay tinuod pero dili diay tinuod. Ang mga pasidaan pareha niini makasiguro ta nga dili nato dapat dawaton tanan nga atong makita o masinati nga tinuod tungod lang kay gibuhat kini sa “ngalan sa Diyos”. Dapat nato susihon pag-ayo ang atong nakita o nasinati pinaagi sa pagtan-aw sa Biblia kung gitudlo ba kini.

Adunay direkta nga relasyon ang atong mga gihisgutan ngari ug ngadto sa **Mateo 7:21-23**. Nakahinumdom ba ka kung giunsa niya pag-istorya mahitungod sa mga tawo nga nagbuhat ug mga milagro nga butang “sa iyang ngalan”, pero unsaon niya pagsalikway sa mga tawo tungod kay ilang kinabuhi wala makabasi sa kagudtuhan sa Diyos – ang kamatuoran?

Ganahan kaayo kitang tanan ug direkta nga relasyon diha sa Diyos kung asa makanunayon kita ug dawat ug personal nga giya ug pahimatngon. Apan, dapat nato hinumduman nga ang Diyos nakadesisyon na kung unsaon niya pagkig-istorya kanato. Iyang gihatag ang ikaduhang mensahe ug iyang gipakita kung unsa iyang gusto ipabuhat sa mga tawo. Atong responsibilidad ang pagdawat kung unsa ang gihatag sa Diyos ug pagdawat sa kining mga butanga sa **iyang paagi**. Kung magbutang kita ug dako nga kagustuhan sa kung unsaon pakipag-istorya sa Diyos kanato sa atong kinabuhi, busa dili dapat kita masurprisa kung ang tanan natong

¹⁵ Kon maghisgut ang Biblia og “usa ka daotan” kasagaran naghisgot siya kang Satanas.

gihandom mahitabo pinaagi sa atong gusto. Apan, tungod sa atong ekspektasyon mamahimong reyalidad dili kini nagbuot pasabot nga nagdawat kita sa premyo gikan niya.

Atong ikonsederar ang mga pasidaan sa ibabaw, basin sa pagkatinuud kita makadawat niini nga “gamhanan nga delusyon” gikan sa Diyos ug, sa reyalidad, basin ang tanan nga atong na sinati kay bakak! Ang usa lang ka pamaagi para makasigurado kita nga aduna kitay sakto nga relasyon diha sa Diyos kay kung atong tun-an ang iyang mensahe ug atong tarungon ug sunod ang iyang gisulti. Walay makapuli sa pagtuon sa Biblia.

Ilustrasyon: Istoya Mahitungod sa Usa Ka-lalaki nga Naabtan sa Baha

Adunay usa ka lalaki nga nagpuyo tupad sa usa ka sapa. Paghuman sa pipila ka adlaw nga kusog ang uwan, ang sapa nagsugod na ug saka ug pagsulod sa tubig sa iyang balay nikamang ang lalaki paingon sa iyang atop. Samtang ang tubig nagpadayon ug saka nagsugod na ug kahadlok ang lalaki ug nagsugod na siya ug ampo ngadto sa Diyos nga luwason siya sa iyang hadlok nga kahimtang. Pipila ka minuto ang milabay, adunay usa ka lalaki nga nagbugsay sa iyang gamay nga sakayan paingon sa balay ug ni halad ug tabang nga dad-on ang lalaki sa luwas nga lugar. Ang lalaki miingon, “Salamat, pero dili lang ko musakay kay nagampo na ko sa Ginoo ug iya ko luwason!” Nangutkot sa ulo ang lalaki sa sakayan ug nibiya. Nilabay ang pila ka oras ug nagpadayon ug saka ang tubig hangtud miabot na kini sa katas-on sa iyang atop! Sa ikaduhang higayon nagampo na pud ang lalaki sa Ginoo ug milabay ang pipila ka minuto, adunay lalaki nga miabot nga nagsakay ug dako nga motor boat ug nihalad ug tabang nga dad-on siya sa luwas nga kugar. Mitubag ang lalaki, “Salamat pero dili lang ko musakay kay niampo na ko sa Ginoo ug **kahibalo** ko nga iya kong tabangan! Nagpadayon gihapon sa pagsaka ang tubig hangtud nga nagbarog na ang lalaki sa tumoy sa iyang atop ug ang tubig naabot na sa iyang tuhod! nagampo na pud ug usab ang lalaki ug karon nga higayon kusog na ang iyang pagsampit ug hilak ngadto sa Ginoo, milabay ang pipila ka minuto, adunay helicopter ang miabot ug nag paubos ang piloto ug hagdanan ug naghalad nga dad-on siya sa luwas nga lugar. Ug sa makausa, mitubag siya ug miingon, “Salamat pero dili lang ko musakay, kay nagampo ko sa Ginoo ug **kabalo** ko nga iyaha kong luwason!” Wa madugay nagpadayon ug saka ang tubig ug naanod ang lalaki ug nalumos. Ug kalit nga nakita niya iyang kaugalingon nga nagbarog atubangan sa Ginoo. Kalit nga nasuko ang lalaki ug nangutana, “Ginoo, ngano imo ko gibiyaan ug gipasagdan nga mamatay nga katulo man ko nangayo ko nimog ug tabang diha nimo para ako maluawas?” Mitubag ang Ginoo ug niingon, “Nganong misulti ka nga gibiyaan tika nga mamatay? Dili ba nag padala ko ug lalaki sa gamay nga sakayan, ang usa sa dako nga motor boat, ug ang katapusan sa helicopter?”

Simple ra ang leksyon. Ang lalaki **nagdahom** sa tabang gikan sa Diyos basi sa kung **unsay gusto niya** nga buhaton sa Diyos. Ang iyang bayas nga pagdahum nagbuta kaniya sa punto nga wala na siya nakaila sa tabang nga gihalad sa Diyos pinaagi sa mga tawo nga nagsulay ug luwas niya. Nagkig-istorya ang Diyos kanato ug nagsulti **kung unsa IYANG ganahan ug sa pamaagi nga gusto NIYA!** Dili kita makamandar nga magbuhat siya ug mga butang pinaagi sa atong gusto ug kung sa paagi nga ato sila mahitabo! **Siya ang Diyos ug magbuhat siya ug butang sa iyang paagi!**

11. ADUNAY RESPONSABILIDAD SA PAGTUON ANG KADA USA KA TAWO PARA SA IYANG KAUGALINGON.

Palihug sa pagbasa ug tan-awa pag-ayo ang naa sa **Roma 14:10** ug **2 Corinto 5:10**. Kining duha ka bersikulo naghisgot ug pareha nga sitwasyon. Unsa ang sitwasyon niini? Ang Adlaw sa Paghukom! Ang duha ka bersikulo nga tundlo sa usa ka-punto, kung unsay mahitabo sa Adlaw sa Paghukom. Ang kada usa responsabli sa atong kaugalingong aksyon, ug ang determinasyon kung asa paingon ang tawo kay magbasi sa mga butang nga iyang nabuhat.

Tungod kay ang katapusan nga paghukom mahimong usa ka butang nga naa sa taliwala sa matag tawo ug sa Diyos busa hinungdanon kaayo alang sa matag tawo nga mahibal-an kung unsa gyud ang ilang kinahanglan buhaton. Dili ka makapamasangil sa uban pero sa imong kaugalingon lang kung dili ka mangita sa kamatuoran.

12. ANG RELIHIYOSONG GRUPO DILI ANG MO DETERMINAR KUNG UNSAY GITUDLO UG WALA GITUDLO SA BIBLIA MAHITUNGOD SA USA KA BUTANG. ANG BIBLIA ANG MU DETERMINA KUNG UNSAY DAPAT UG DILI DAPAT ITUDLO SA RELIHIYOSONG GRUPO.

Kung ikonsedera nato ang mga batasan sa mga tawo sa moderno nga relihiyon, kini siguro ang pinaka importante nga giya nga dapat timan.an. Dili tungod ang grupo sa usa ka relihiyoso nga mga inpluwensya nga mga tawo (bisan ug preacher, pari, pastors, elders, apostolo, o bisan anghel nga gikan sa langit) mgadesisyon nga ang usa ka tulun-an dapat ug dili dapat itudlo **dili mamahimong** sakto! **Kung ang matinud-anon ang tulun-an, busa dapat nato kini makita nga gipasabot ug gitudlo sa mga orihinal nga kristiyano sulod sa**

Biblia! Ang pagsunod sa mga tulun-an nga gikan sa mga tawo kay sayop. Aduna na kitang mga butang butang nga gipabuhat sa Diyos kanato. Dili na ta kinahanglan ba ang dugang nga palas-anon sa pagsunod sa gidungag nga tulun-an sa mga relihiyosong leaders. Ang mensahe sa Biblia kay panag-iya sa Diyos ug kung gusto ta mag himo ug relasyon kuyog niya dapat ta **MAMINAW SA UNSA IYANG GISULTI** ug dili hatagan ug importansya ang mga opinyon sa mga tawo! Kanunay timan-i nga ang pulong sa Diyos ang dapat palabihon kaysa sa mga opinyon ug tulun-an sa **TANANG TAWO!**

Hunahunaa pag-yo ang mga bersikulo, tan-awa pag-yo ang ilang konteksto.¹⁶

Galacia 1:6-9 - “Nahibulong ako nga sa kalit mitalikod kamo kaniya nga nagtawag kaninyo sa grasya ni kristo ug mibalitok kamo ngadto sa laing Maayong Balita--**7** dili nga adunay laing Maayong Balita, kondili nga adunay nanagpagubot kaninyo ug buot magatuis sa Maayong Balita mahitungod kang kristo. **8** Apan bisan pa kon kami, o usa ba ka manolunda nga gikan sa langit, magawali kaninyog Maayong Balita nga supak sa amo nang gikawali kaninyo, ipatunglo siya.**9** Sumala sa amo nang gikaingon kaniadto, usbon ko karon ang pag-ingon, nga kon adunay magawali kaninyo ug Maayong Balita nga supak sa inyo nang nadawat, ipatunglo siya.”

2 Timoteo 3:1-5 - “Apan sabta kini, nga unya sa kaulahiang mga adlaw managpangabut ang mga panahon nga malisod. **2** Kay ang mga tawo unya magamahigugmaon man sa ilang kaugalingon, mga hinapi, tigpagawal, hambogiro, tampalasan, masukihon sa mga ginikanan, walay igabalus, dili Diyosnon, **3** walay pagbati sa paghigugma, dili malokmay, tigbutangbutang, mapatuyangon, mabangis, dili mahigugmaon sa maayo,**4** mabudhion, madalidalion, tigpaburot, nga nagahigugma sa kalipayan inay sa Diyos unta hinoon, **5** nga nagabaton sa dagway sa tinooohan apan nagapanghimakak sa gahum niini. Likayi kining maong mga tawhana.”

2 Timoteo 4:1-5 - “Sa atubangan sa Diyos ug ni kristo Jesus nga mao ang magahukom sa mga buhi ug sa mga patay, ug pinaagi sa iyang pagpadayag ug sa iyang gingharian, ako magatugon kanimo niini: **2** iwali ang pulong; may kahigayonan ka o wala, magmadasigon ka niini; himoa ang pagpamadlong, ang pagsaway, ug ang pagpanambag diha sa tumang pagkamapailubon ug sa pagpanudlo. **3** Kay nagasingabut ang panahon nga ang mga tawo magadumili sa pagpaminaw sa matarung pagtulon-an, hinonoa aron sa pagtagbaw sa ilang kaugalingong mga pangibog, sila magapaalirong ug mga magtutudlo nga magahapohap kanila sa ilang nanagkatol nga mga dalunggan, **4** ug ang ilang mga dalunggan ilang ilingiw gikan sa kamatuoran ug ipaabong ngadto sa tinumotumo nga mga sugilanon. **5** Apan sa imong bahin batoni kanunay ang pagkamalinawon sa hunahuna, antusa ang mga kasakitan, buhata ang imong katungdanan ingon nga ibanghilista, tumana ang imong mga bulohaton ingon nga ministro.”

Nakahinumdom ba ka kung unsa among gisulti sa pasiuna mahitungod ani nga kurso, mahitungod sa gatusan ka mga grupo? **Dili lang igo sa mga tawo karon ang PAG-ANGKON nga sila kristiyano, o ang PAG-ANGKON sa pagsunod sa kamatuoran! Kung muANGKON ta nga gasunod sa Diyos busa dapat tinud-
anay ang aton pagsunod kaniya!**

13. GAMITA ANG BIBLE RESEARCH UG REFERENCE BOOKS PARA MUTABANG KANIMO SA PANGITA SA KAMATUORAN.

Atong nakita nga gikinahanglan ang pagtuon ug pagtan-aw sa daghan nga mga bersikulo usa maghimo ug konklusyon, one might wonder how we go about finding all those passages. Hayahay kita kay aduna nay daghan nga mkatabang nga kibro nga makahimo sa atong pagtuon nga sayon ug fulfilling. Ang usa ka reference book kay gitawag nga **CONCORDANCE**. Kini nga libro naghatag ug mga lista sa bersikulo gikan sa Biblia nga mustorya mahitungod sa usa ka subject. Kini nga libro dili muexplain sa tuun-an o muhatag ug komentaryo sa bersikulo. Muhatag lang sila ug lista sa bersikulo. Kini nga libro kay mutabang ug pangita sa tanan”puzzle pieces” mas gihimo niini nga mas sayon para nato ug himo ug research.

Ang **LEXICON** kay gamit pud kaayo sa pagtuon. Usa lang ni kadiksyonaryo para sa Biblia nga linggwahi ug makakita kitag lexicon para sa Hebreo sa Karaang kasabotan, ug Grego sa Bag-ong kasabotan. Magamit nato ang mga lexicons para tan-awon ang pulong nga makita sa orihinal nga linggwahi gikan sa Biblia.

Para mas makasabot kita ug maayo, usahay makatabang ang pagtan-aw sa impormasyon labi nasa Iningles gamit ang **BIBLE DICTIONARY**. Maayo kining mga libroha tungod kay usahay muhatag kini ug historical ug cultural nga impormasyon mahitungod sa mga tawo ug lugar nga atoang makita sa Biblia.

¹⁶Ang tulo ka mga bersikulo gikutlo gikan sa Ang Pulong sa Diyos nga Biblia.

COMMENTARIES kay ang mga libro nga gisuwat sa mga lalaki ug babaye nga tan-aw nila makatabang sila sa mga tawo pinaagi sa pagexplain sa mga bersikulo sa Biblia. Adunay lahi-lahi nga klase sa Commentaries. Adunay mga Commentaries nga naghisgut ug usa ka topic sa libro sa Biblia ug muhisgut sa sulod kada bersikulo. Lain nga commentaries kay topical ug mudeal sa certain subject o pangutana. Dapat kanunay kitang **mag-amping sa paggamit sa commentaries tungod kay ang mga tawo nga nagsulat niini WALA gigiyahan sa Diyos pareha sa mga orihinal nga tagasulat sa Biblia!** Kasagaran kining mga tawhana masyup sa pagsabot sa Biblia kay wala nila maapply ang mga giya para sa pagtuon sa Biblia nga atong nakat-onan. Busa, sa pagbasa sa usa ka komentaryo dapat dili dapat dawaton ang komentaryo sa tigsulat kung wala pa tun-i ang Biblia ug makita ang kamatuoran. Gamita lang ang komentaryo para makita kung ang lain nga tawo nakaabot ba sa parehas nga konklusyon nga imong nakita sa imong pagtuon!

Ang Biblia **lang ang LIBRO** nga adunay mensahe sa gikan sa Diyos paingon sa tawo. Kini lang ang usa ka libro nga atong masaligan!

KONKLUSYON:

Ang pagtuon sa Biblia ang usa sa pinakaimportante nga atong mabuhat! Dili kita makasunod sa Diyos hangtud wala ta makabalo sa kung unsa iyang gusto ipabuhat. Dili kita makabalo kung unsa iyang gusto ipabuhat hangtud dili kita magtuon. Simple lang ni nga kamatuoran nga dili mausab sa panahon. Sa paghinumdom niining nga butanga imong makita nga makasabot ka sa Biblia ug makahimo ug imon gkaugalingong mga konklusyon, ug kining mga konklusyon kay basi sa kamatuoran. Apan, timan-i pirme nga **IKAW ang responsible sa pagtubag sa Diyos sa kung unsa IMONG gituohan!** Ayaw kini baliwalaa o imoha kining basolan!

Ug sa dungag, ayaw kalimut nga dili lang igo ang pagtuon sa Biblia ug ang PAG-ANGKON sa pagka kristiyano. Ang goal sa Diyos dili mahimo hangtud mutuman kita sa iyang gisulti. As a closing thought to our leksyon, ato tan-awon ang **1 Juan 2:3-6**. tan-awa kung giunsa pag-ingon sa tigsulat ngari, nga pareha sa gibuhat ni Jesus sa **Mateo 7:21-23**, nga dili lang igo para sa usa ka tao nga MUINGON nga nituo sila sa Diyos. Kung ang pag-angkon nga siya ni tuo wala makita sa lihoc sa pagtuman, then wala kamatuoran ang gi-angkon! Kini ang hinungdan kung nganog dili lang igo ang pagtuon sa Biblia. **Ang pagtuon sa Biblia ang makatabang kanato para mahibaw-an ang kagustuhan sa Diyos. Ang pagkamatinahuron sa kana nga kagustuhan ang makapahimo kanato nga iya!**

Sa kini ng leksyon, atong nastoryahan ang daghan nga punto nga may kalabutan sa unsaon pagtuon sa Biblia. Sa sunod nato nga klase, ato ipadayon ang discussion ug ato suwayan ug apply ang atong nakat-onan sa praktikal ng paagi.

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 3 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani nga leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Ang problema sa lalaki nga naabtan sa baha kay
 - a) naa dapat siyay giandam nga bangka tupad sa iyang balay ingkaso adunay emergenc
 - b) wala motuo sa Diyos
 - c) nagdahum nga buhaton sa Diyos ang gusto niya ibuhat kaysa dawaton ang tabang nga gihatag sa Diyos
 - d) mas nihatag unta siya ug respeto sa Diyos samtang nagampo
2. Sakto o Sayup: Ang walay saktong oras o nagkalisod samtang nagtuon kay **balido** na nga rason para dili magtuon sa Biblia.
 - a) Sakto
 - b) Sayup

3. Basin ang pinaka dako nga rason nganong maglisud ang kadaghanan sa mga tawo sa pagtuon sa Biblia kay
 - a) ang mga letra sa mga bersikulo sa kadaghanan sa Biblia kay gamay kaayo ug lisod basahon.
 - b) utokan ang mga relihiyoso lider kaysa sa mga ordinaryo nga tawo maong magduhaduha sila sa pagtuon
 - c) guinadili sa simbahan nga magtuon ang mga regular nga miyembro sa pagtuon sa Biblia.
 - d) ang mga impormasyon nga gusto nilang tun-an kay nagkatag sa tibuok Biblia ug lisod tun-an.
4. Unsa atong makat-on sa pagtuon sa Biblia mahitungod kang Noah ang sa dako nga arka?
 - a) Posible sa mga tawo nga maghimo ug dako kaayo nga arka bisan pa ug dili asenso ang ilang teknolohiya.
 - b) Dili tanan storya sa Biblia ang magamit kanato sa atong panahon karon. Ang uban nagtudlo lamang sa mga prinsipyo.
 - c) Dapat kitang tanan magbuhat pag-usab ug dakoa nga arka ug pangandam para sa dako nga baha nga muabot na pud para gub-on ang kalibutan.
 - d) Dili ta dapat motuo sa mga storya sa Biblia kay walay tawo ang makabuhay ug dako kaayo ng abarko nga nag-inosara.
5. Ang storya ni Noah ug sa Arka kay nagpakita kung giunsa nga ang tanan pagtuon sa Biblia kay
 - a) dili lamang ang pagbasa sa pipila ka pahina sa usa ka mga libro niini.
 - b) Usahay lisod makita kung giunsa pag-apply sa passage sa panahon nato karon.
 - c) Duhaa ka bahin nga proseso.
 - d) Tanan gisulti sa ibabaw.
6. Ang **unang bahin** sa pagtuon sa Biblia kay
 - a) ang pagbasa sa tibuok Biblia gikan sa unang tabon hangtud sa ulahing tabon.
 - b) Pagtukod sa orihinal nga buot pasabot sa nagsulat sa bersikulo nga atong gitun-an.
 - c) Pag-ampo sa Diyos para mugiya sa atong huna-huna paingon sa kamatuoran.
 - d) Maghimo ug chart para isulat ang atong mga nakita.
7. Ang **ikaduhang bahin** sa pagtuon sa Biblia kay
 - a) ang pagpangutana sa usa ka relihiyosong lider para ipatin-aw ang bersikulo kanato.
 - b) tan-awon ang bersikulo sa lahi-lahi nga klase sa Biblia.
 - c) Tan-awon kung ang orihinal nga buot pasabot kay ma-apply sa atong pahon karon.
 - d) Tan-awon ang atong nakita sulod sa Bible commentary
8. Sa atong pagtuon sa Biblia, dapat kahibalo ta nga ang mga pahimatngon gikan sa Diyos miabot kanato pinaagi sa
 - a) direkta nga pamahayag ug sugo
 - b) mga storya nga nagtudlo ug mga leksyon pinaagi sa mga prinsipyo
 - c) ang A ug B
 - d) wala sa A o B
9. Ang pinaka sigurado nga paagi para ang usa ka tawo makabuwag sa kamatuoran gikan sa kalibog sa mga sayop nga makita nato sa relihiyon karon kay
 - a) pagkonsulta sa magwawali sa pamilya, pastor, o pari ug pagtuo sa bisan unsa nilang isulti nga walay pangutana
 - b) pagtuon sa Biblia para sa iyang kaugalingon ug pagtandi sa iyang nakita ug kung unsay gitudlo
 - c) pag-ampo sa Diyos para ipakita ang kamatuoran ug ang sayop
 - d) pag[aminaw kung unsay gisulti sa ilang kasing-kasing
10. Sakto o Sayup: Ang **poroseso** sa pagtuon sa Biblia kay lahi sa kung unsa atong tun-an sa skwelahan.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
11. Sumala sa atong materyales sa leksyon, ang kalahian sa pagtuon sa Biblia ug pagtuon sa skwelahan kay
 - a) ang kinaiyahan ug gigikanan sa materyales nga gitun-an kay lahi
 - b) graduhan ang atong gipangtun-an sa skwelahan apan dili graduhan sa Biblia
 - c) ang pagtuon sa Biblia kay nagkikihanglan ug giya gikan sa Diyos apan ang pagtuon sa skwelahan dili
 - d) ang gipangtun-an sa skwelahan kay gitudlo sa mga maestra ug ang pagtuon sa Biblia kay gitudlo sa magwawali

12. Usa sa pinaka importante nga butang nga atong makat-onan mahitungod sa proseso sa pagtuon kay
- pirme siya lisod
 - kung dili ka makakuha ug maayo nga grado mahabilin ka
 - pirme sakto ang maestra
 - ang proseso sa pagtuon sa Biblia dapat **dili bayas**
13. Sakto o Sayup: Sa pagtuon, “pagsabot” ug “pagka dili bayas” kay lahi sa usag-usa.
- Sakto
 - Sayup
14. Sakto o Sayup: Ang usa sa rason kung nganong adunay daghang galahi-lahi nga relihiyoso nga grupo karon kay kasagaran sa mga tawo magtuon sa Biblia sa dili bayas nga pamaagi.
- Sakto
 - Sayup
15. Kung musulti kita nga ibutang ang bersikulo sa Biblia sa iyang **konteksto**, atong buot pasabot kay
- ato dapat tan-awon ang bersikulo kuyog sa mga bersikulo nga nagpalibut niinipata makasabot kita sa mensahe nga gipaabot sa awtor
 - ato dapat ikonsedera ang historical ug cultural nga background sa mga tawo nga nagsulat ug nagdawat sa orihinal nga mensahe
 - ato dapat ikonsedera kung giunsa sa bersikulo pagkahaum sa laing bersikulo sa tibuok Biblia
 - tanang anaa sa ibabaw
16. Sakto o Sayup: Kada makabasa kita sa bersikulo gikan sa Biblia dapat nato basahon ug analayson sa iyang konteksto.
- Sakto
 - Sayup
17. Sakto o Sayup: Usa sa rason nganong adunay galahi-lahi nga relihiyon karon kay daghan mga tawo nga mokuha ug tagsa nga bersikulo gikan sa Biblia ug dili nila ibutang sa sakto nga konteksto.
- Sakto
 - Sayup
18. Sakto o Sayup: Makadiskubre kitag sayop sa relihiyon karon sa pagkuha ug bersikulo nga gihatag sa usa ka-grupo, para musuporta sa ilang mga pagtulon-an, ug pagcheck sa sakto nga konteksto. Kung ang moderno nga pagtulon-an nga dili muhaom sa orihinal nga konteksto then sayop kini.
- Sakto
 - Sayup
19. Ang duha ka pinaka basic nga building block sa pagtuon sa Biblia, nga kung kanunayon pag-apply kay maka produce ug faith nga base sa **PAGSABOT**, kay
- maayo nga pagkahubad ug hilom nga lugar nga tun-anan
 - dili pagka-bayas ug pirme tan-awon ang konteksto
 - pagpaminaw sa atong relihiyoso nga lider ug pagpuyo sa maayong kinabuhi
 - pag-ampo ug pagpausa
20. Ang maayo nga huwes kay **pirme**
- maminaw sa usa ka panig unya maghimo dayon ug desisyon
 - muhimo ug desisyon base sa backgrounds sa edukasyon ug pisikal nga panagway sa mga akusado
 - maghimo sa iyong konklusyon inig human ug paminaw sa TANAN ebidensya gikan sa pareho nga panig
 - wala sa tanan
21. Sakto o Sayup: Usa sa rason nganong adunay mga galahi-lahi nga relihiyon karon kay kadaghanan sa mga grupu adunay pagtulo-an nga base lamang sa “partial nga ebidensya”.
- Sakto
 - Sayup
22. Inig human nato pagtuon ug himo sa atong mga konklusyon, ato makompirma nga ang atong mga konklusyon kay sakto pinaagi sa
- pagpangutana sa atong relihiyoso nga mga lider kung mu-uyon sa atong mga nakita.
 - Pagpangita sa Biblia kung aduna bay mga ehemplo nga nituo ug/o nagbuhat sa atong na conclude pinaagi sa pagreaserch
 - pagpangita sa mga komentaryo sa atong mga paborito nga manunulat para makita kung niuyon sila sa atong konklusyon
 - wala sa tanan nga nahisgutan
23. Kung ang Diyos mohatag kanato ug 10 ka bersikulo nga impormasyon sa usa ka topic, then pila ka bersikulo ang dapat nato tun-an usa ta maghimo ug konklusyon?
- 2 lamang gawas sa 10
 - igo lamang ang 6 gawas sa 10
 - dapat 9 gawas sa 10
 - dapat nato tun-an ang tanan 10

24. Kasagaran, ato mahibaw-an nga ang usa ka pagtulon-an kay sayop pinaagi sa

- a) tan-awon kung niuyon ba ang **tanan** nga impormasyon sa Biblia
- b) dikubrehon kung ang mga relihiyoso nga lider kay apil sa ilegal nga druga
- c) ikompara ang pagtulon-an sa komon nga relihiyoso nga tradisyon sa mga tawo nga nagpuyo karon
- d) pangutan-on ang atong relihiyoso nga lider kung unsay buot pasabot niini

25. Bisan pa ug ang pagtuon sa Biblia kay basi sa simple nga ideya, ang kamatuoran nagpabilin nga ang pagtuon sa Biblia

- a) naglakip sa pagtrabaho sa gatos nga mga bersikulo
- b) pwede maabot ug gatos ka oras para makumpleto
- c) pwede manginahanglan nato sa [agtan-aw sa buot pasabot sa mga pulong gikan sa orihinal nga lingwahe nga Hebreo ug Greyego
- d) tanan nga nahisgutan sa ibabaw

LEKSYON 4

UNSA-ON PAGTUON ANG BIBLIA - IKADUHANG BAHIN

Hina-ut na nalingaw ka sa atong mga klase, ug naka diskobre ka sa mga tubag sa uban nimong mga pangutana ng naa sa imong huna-huna. Siguro naka matikod ka nga nakasusi nata ug daghan nga mga bersikulo sa Biblia ug kining mga bersikulo naghatag nato ug mga puntos o ideya sa atong mga nakita. Ang **2 Timoteo 3:16-17** kay tinuod sa iyang gisulti ug ng hinatag kini sa Diyos diri nato para isip giya nato sa pag-pangita sa tubag sa atong mga pangutana. Sa dugang, ni-tuo kami na **kumpleto** na kini sa pag-hatag sa mga impormasyon nga atong gikinahanglan para mas malipayop ug mabungahon ang relasyon uban sa Diyos. Apan para makuha nato ning klase na relasyon, dapat nato tun-an ang Biblia sa saktong pama-agi.

Sa atong niaging leksyon, nag storya ta ug mga giya sa pag tuon sa Biblia. Sa atong nabantayan usa ka dako na butang sa pagtuon sa Biblia kay ang komon nga diwa o sa Iningles kay common sense. Imo usab makita na ang pag-tuon sa Biblia mura rasad ug pag-tuon sa lain na hilisgutan. Ang kalahi-an sa pagtuon ug Chemistry ug Biblia kay DILI ang proseso sa pag-tuon kung dili ang Chemistry kay gikan sa tawo samtang ang Biblia kay gikan sa Diyos. Ang pagtuon naglakip sa pagpangita sa impormasyon ug sa pagsabut niini sa konteksto.

MABUHAT NI NIMO KINING KLASA SA PAGTUON SA BIBLIA SA IMONG KAUGALINGON

Sa una kini nga klase sa pagtuon sa Biblia kay sayon ra, Pero dapat natong sabton na **dili kaayo ni siya ingon-ana ka sayon**. Sa atong imaging leksyon usa sa atong ilustrasyon naglakip sa modelo sa pag-gamit ug (10) napulo ka bersikulo. Sa pagkatinuod naay mga hilisgutan na naglakip sa pag-tanaw ug daghan kaayong mga bersikulo ug uras na gikinahanglan hunahunaun. imong makita na ang labing lisod ng butang sa pagtuon sa Biblia kay **oras!** Apan pero kung andam ka mo hatag ug oras, ang ganti mahimong usa ka hugot na pagtuo nga imong NASABTAN, hinaut na kining klaseha na ganti MAKADASIG nimo sa pagtuon sa Biblia sa imong kaugalingon. Aron sa pagtabang ninyo nga makakita sa among gipasabot bahin sa pagtuon sa Biblia, amo kamung dalhon sa usa ka matang sa pagtuon nga mogamit sa tanan natong mga nakat-unan o ideya sa pagtuon sa Biblia.

NAAY TAWO NGA GIATAKE... UG DAPAT NIMONG PANGITAON KUNG KINSA ANG GAATAKE!

Sa panahon sa kataposang adlaw ni Jesus, na langkip siya sa usa ka insidente, ug kini nahisulat sa upat (4) ka libro sa Biblia sa bag-ung kasabotan. Sa imong ma diskobrehan, kada libro naay ginagmay na detalye pero walay usa ka libro nga nag-kupot sa tanan detalye. Sa pagtuon ug paghiusa sa tanan detalye atong makita ang tibuok na hukagway ug kasinatian kon sa unsang paagi ang pagtuon sa Biblia makatabang kanato.

Sa dili pa kita magsugod sa atong pag-pangita o pagtuon sa Biblia, tagda kining mobo ug espesyal na sulat. Kasagaran, ang klase sa Biblia nga atong gamiton ang magdipendi sa klase nga kaalaman na atong masinati. Naay mga Biblia na dali ra masabtan kompara sa uban, samtang ang uban kay mas tukma kompara sa uban. Dapat imong paningkamotan na makabaton ug Biblia na dali sabton ug sa samang panahon tukpa sa orihinal na kasulatan kay kung naa kay Biblia na lisod na sabton unya dili pajud tukma sa Biblia sigurado maglisud jud ka ug tuon sa mga pulong na naa sa Biblia.

Kini nga pagtuon gidesinyo alang sa **Ang Pulong sa Diyos** nga klase sa hubad sa Biblia. Tungod kay kini nga bersiyon sa Bibliya dili kaayo ilado sa karon, gihatagan ka namo sa teksto sa Ang Pulong sa Diyos sa upat nga mga bersikulo sa insidente nga among gamiton sa atong sample nga pagtuon. Palihug basaha ug itandi kini pag-ayo sa dili pa mopadayon sa nahabilin nga leksyon.

1. Sumala sa gisulat ni Mateo

Mateo 26:46-52 ⁴⁶Tana! Tan-awa, ania na ang tawo nga magluib kanako." ⁴⁷Samtang nagsulti pa si Jesus, miabot si Judas nga usa sa 12 ka mga apostoles. Uban kaniya ang daghang mga tawo nga nagdala ug mga espada ug mga bunal. Gisugo sila sa kadagkoan sa mga pari ug pangulo sa mga Judio. ⁴⁸Nakigsabot nang daan ang maluibon nga si Judas sa mga modakop kang Jesus kon unsa ang iyang buhaton nga timailhan: "Ang tawo nga akong hagkan mao ang inyong gipangita. Dakpa ninyo siya." ⁴⁹Busa sa pag-abot ni Judas, midiretso siya ngadto kang

Jesus ug miingon, “Magtutudlo, maayong gabii.” Ug gihagkan niya siya. ⁵⁰Miingon si Jesus kaniya, “Higala, sige, buhata na kon unsa ang imong gianhi dinhi.” Giduol nila si Jesus ug gidakop. ⁵¹**Usa sa mga kauban ni Jesus miibot sa iyang espada ug gitigbas niya ang sulugoon sa pangulong pari ug naputol ang dalunggan niini.** ⁵²Miingon si Jesus kaniya, “Ibalik sa sakoban ang imong espada! Ang mogamit ug espada sa espada usab mamatay.

2. Sumala sa gisulat ni Marcos

Marcos 14:44-49 ⁴⁴Nakigsabot nang daan ang maluibon nga si Judas sa mga modakop kang Jesus kon unsa ang iyang buhaton nga timailhan: “Ang tawo nga akong hagkan mao ang inyong gipangita. Dakpa ninyo siya ug dad-a nga binantayan gayod ug maayo.” ⁴⁵Busa sa pag-abot ni Judas, midiretso siya ngadto kang Jesus ug miingon, “Magtutudlo!” Ug gihagkan niya siya. ⁴⁶Ug gidakop nila si Jesus. ⁴⁷**Apan may usa sa mga kauban ni Jesus nga miibot sa iyang espada ug gitigbas niya ang sulugoon sa pangulong pari ug naputol ang dalunggan niini.** ⁴⁸Miingon si Jesus sa mga nagdakop kaniya, “Tulisan ba ako nga kinahanglan gayod nga magdala pa kamog mga espada ug mga bunal sa pagdakop kanako?” ⁴⁹Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo ug didto usab kamo apan wala ninyo ako dakpa. Apan kinahanglan nga mahitabo kini aron matuman ang mga nahisulat sa Kasulatan mahitungod kanako.”

3. Sumala sa gisulat ni Lucas

Lucas 22:47-51 ⁴⁷Samtang nagsulti pa si Jesus, miabot ang daghang mga tawo. Si Judas nga usa sa 12 ka apostoles ang nagauna kanila. Miduol si Judas kang Jesus ug mihalok kaniya. ⁴⁸Miingon si Jesus kaniya, “Judas, budhian mo ba ako nga Anak sa Tawo pinaagi sa usa ka halok?” ⁴⁹Sa dihang nakita sa mga kauban ni Jesus nga morag may mahitabo na kaniya, miingon sila, “Ginoo, panigbason ba namo sila?” ⁵⁰**Ug gitigbas sa usa kanila ang sulugoon sa pangulong pari, ug naputol ang tuong dalunggan niini.** ⁵¹Apan miingon si Jesus kanila, “Husto na kana!” Unya gibalik ni Jesus ang naputol nga dalunggan ug naayo.

4. Sumala sa gisulat ni Juan

Juan 18:3-11 ³Busa miadto didto si Judas dala ang mga sundalo nga Romanhon apil ang mga guwardya sa templo nga gisugo sa mga kadagkoan sa mga pari ug sa mga Pariseo. May dala sila nga mga sulo, ug mga parol, ug mga armas. ⁴Nahibalo si Jesus sa tanan nga mahitabo kaniya, busa gisugat niya sila ug nangutana, “Kinsa ba ang inyong gipangita?” ⁵Mitubag sila, “Si Jesus nga taga-Nazaret.” Miingon si Jesus kanila, “Ako si Jesus.” Si Judas, nga nagluib kaniya, didto usab nagtindog kauban sa mga tawo nga nangita kang Jesus. ⁶Pag-ingon ni Jesus nga siya mao ang ilang gipangita, misibog sila ug nangatumba sa yuta. ⁷Gipangutana sila pag-usab ni Jesus kon kinsa gayod ang ilang gipangita. Miingon sila pag-usab, “Si Jesus nga taga-Nazaret.” ⁸Miingon si Jesus kanila, “Dili ba giingnan ko na man kamo nga ako si Jesus? Busa kon ako gayod ang inyong gipangita, pasagdi lang ninyo nga mamiya kining akong mga kauban.” ⁹(Gisulti kini niya aron matuman ang iyang giingon sa Amahan, “Wala gayoy mawala bisan usa sa imong gihatag kanako.”) ¹⁰**Karon, kini si Simon Pedro may dalang espada. Giibot niya kini ug gitigbas ang sulugoon sa pangulong pari, ug naputol ang tuong dalunggan niini. Ang ngalan niining sulugoon mao si Malco.** ¹¹Miingon si Jesus kang Pedro, “Ibalik sa sakoban ang imong espada. Nagahuna-huna ka ba nga dili ko pagaantuson ang mga ipaantos sa Amahan kanako?”

Ang mga bersikulo nga atong tun-an kay **Mateo 26:51, Marcos 14:47, Lukas 22:50 ug Juan 18:10** (makita nimo kining mga bersikuloha sa ibabaw nga **masbaga** nga pagkasulat). Naghatag kami sa uban nga mga bersikulo aron nga kamo makahimo sa pagtan-aw sa konteksto. Basaha ang matag bersikulo pag-ayo. Ang tanang upat ka bersikulo nag-ingon ba sa samang mga butang? Diba wala? Pero nag-hisgut sila sa pipila ka komon nga mga detalye, kada asoy adonay indibidwal nga impormasyon. Ang labing importanting butang mamatikdan mao nga **wala sa upat ka asoy ang naglakip sa kumpleto na detalye para mabuhat nato ang katapusan na konklusyon** mahitungod sa kon unsa ang nahitabo sa gabii nga sa diha nga si Jesus gidakop. Para makuha ang katibuk-ang estorya, dapat natong **ipunon** ang tanang mga detalye.

Dili tanan detalye niini nga pagtuon sayun sabton tungod sa pinulongan nga gigamit o basin lalum kaayo ang mga pulong gigamit sa matag bersikulo. Ang pagtan-aw sa usa ka diksyonaryo aron sa pagpamatuod nga kini ang husto nga gipasabut sa pulong nga gigamit sa bersikulo nga wala nimo masabtan o nasayud sa gipasabut sa maong pulong.

Ang labing maayo nga paagi aron mas sayun ang imong pagtuon sa Bibliya mao ang pagtali sa mga detalye nga kinahanglan nga malista. (Adunay gigahin nga lugar nga imong kasulatan sa detalye usa ka tsart sa ubos.) Ang imong buluhaton mao ang pagbasa sa matag bersikulo gikan sa Ang Pulong sa Diyos (bersikolo nga gihatag sa ibabaw). Pagkahuman makit-an nimo nga adunay mga pangutana sa ibabaw nga bahin sa mga kahon sa tsart. Gamit ang mga detalye nga gihatag sa konteksto sa matag bersikulo, isulat ang mga tubag sa gigahin nga kahon ubos sa mga pangutana alang sa matag bersikulo sa pagtuon. Mahimong nga mobu kung pusible, ang tubag sa

kung unsa ang imong natala sa matag kahon. Siguruha nga ang mga detalye nga imong gisulat mao ang tinuod nga giingon sa bersikulo. Isulat kung unsa ang tinuod nga giingon, dili kung unsa sa imong gihunahuna ang giingon niini! Sulayi kini! Dili kini lisud.

ANG BUKLAD SA ISTORYA...

Bersikulo	Kinsa ang nag-buhat sa krimen?	Unsa ang armas na gigamit?	Gi-unsang niya pag-gamit?	Kinsa ang biktima?	Unsa ang resulta nga kadaot?
Mateo 26:51					
Marcos 14:47					
Lucas 22:50					
Juan 18:10					

Karon nga nahuman naka sa pag-tanaw sa tagsa-tagsa nga mga bersikulo ug sa pagsulat sa mga importanti nga mga detalye niini, padayon sa tsart nga naa sa ubos ug isulat ang kinatibukang istorya sa luna nga gihatag para makita nato ang “**KINATIBUK-ANG ISTORYA**” kung unsa jud ang nahitabo atong panghitabo-a. Siguradoha sa pag-apil sa tanan detalye. (**IMPORTANTING PAHIBALO:** Taga-an kamo namo og tubag sa tsart inig balik ninyo sa atong klase.)

ANG ISTORYA SA DALUNGAN NI MALCO

Bersikulo	Kinsa ang nag-buhat sa krimen?	Unsa ang armas na gigamit?	Gi-unsang niya pag-gamit?	Kinsa ang biktima?	Unsa ang resulta nga kadaot?
Ang kumpleto nga estorya					

Adunay usa ka maayong butang nga atong huna-hunaonon. Samtang naghuna-huna kita sa istorya ni Malco, sa bisan unsa nga rason dili nato makita ang bersikulo sa **John 18:10**? Ang atong basihan lang mao ang unang tulo ka bersikulo. Unsa man ang kalahian sa atong nasabtan sa atong pagtuon? Ang dakong kalainan kay dili nato mahibaloan kung kinsa ang nag-atake. Mahibal-an nato nga ang nag-atake bahin sa usa ka grupo nga kauban ni Jesus apan dili nato mahibaloan ang iyang ngalan. Naghimo kini gawang sa atong kasayuran sa istorya. Sa kakulangan sa derikta nga ebidensya, atong dali nga **pangagpas** nga ang nag-atake kay si Juan, tungod kay ang mga dokumento sa Bibliya nga si Juan usa ka suod nga higala ni Jesus ug sigurado nga mahimo niya kini aron matabangan ang iyang suod nga higala! Makatarunganon jud kaayo nga ang mulawas ni Jesus kay usa ka suod nga higala. **Si Juan usa ka maayo jud kaayo nga kapilian!**

Namatikdan ba nimo kung unsa ka **MAAYO** ang tanan tingog sa makatarunganon nga pagrason? Si Jesus ug Juan adunay suod nga panaghigalaay... Ang higala nga nagdependa sa iyang higala makatarunganon kaayo... Bisan pa niana, **NAHIBAL-AN nato nga kini nga pag-angkon sayup!** Ang nahabilin nga piraso sa ebidensya (**Juan 18:10**) **tin-aw nga nagsulti** nga si Pedro ug dili si Juan ang nag-atake sa sulugoon sa Pangulong Pari! Hunahunaa kung unsa ka importanti ang kasayuran gikan lamang sa usa ka bersikulo! Mao kini kung ngano nga dili kita makalat-ang sa bisan unsang bersikulo sa lista.

Unsa kaha kung ang hilisgutan nga atong gitun-an dinhi mao ang "kaluwasan sa tawo gikan sa sala" imbis nga "dalunggan ni Malchus"? Ang pagbiya sa mga detalye sa bisan usa ka bersikulo mahimo'g nagpasabut sa kalainan tali sa paggasto sa kahangturan sa langit o sa impyerno! Mao kini ang hinungdan kung nganong importanti kaayo nga sulayan ang pagkuha sa **TANAN** nga mga detalye sa **dili pa** maghimo sa **BISAN UNSANG** konklusyon o nasabtan.

Ang pagtuon sa Biblia dili lang kay pag-pangita ug usa o duha ka bersikulo unya maghimo na ug konklusyon. Ang pag-tuon sa Biblia kay ang pagbuhat ug konklusyon basi sa tanan impormasyon!

Hinaut na nakumpleto nimo ang imong buluhaton ug mas-nasabtan na nimo unsaon pagtuon ang Biblia. Ang labing importanting butang nga hinumduman kay 1) ang pagbutang sa matag bersikulo diha sa iyang husto nga konteksto, 2) Pagbuhat ug konklusyon gamit ang tanang detalye ug impormasyon. Kapakyasan sa pag-buhat ani moresulta ug sayop nga konklusyon ug kulang na detalye na makapapugos nimo na mag hatag ug imuhang **KAUGALINGOG OPINYON**. Tingali ang labing dakong kalisdanan sa pagtuon sa Biblia kay ang 1) Pagpangita sa tanan nga mga bersikulo nga gikinahanlan sa atong pagtuon, 2) pag pangita ug oras sa pag-tanaw ug pagtuon sa tanan bersikulo sa saktung pama-agi. Ang pagpangita sa lista sa mga bersikulo nga gikinahanlan kay mabuhat gamit ang mga libro sama sa Congcordance¹⁷ ug uban pang mga gamit sa pagtuon. Ang pagpangita sa igong uras sa pagtrabaho sa konteksto ug hunahuna pag-ayo sa nasabtan kay mao ang makahatag kanato sa dakong hagit. **IKAW** ang magbout kung unsa ka dako ang prayoridad nga imong ihatag sa pag-katun ug **pagsabot sa kung unsa ang kamatuoran**.

¹⁷Ang Congcordance kay usa sa ehempro sa mga gamit nga atong magamit para matigum nato ang mga bersikulo para sa atong pagtuon.

HUNAHUNAA KINING MGA BUTANG...

Dili kini lisod sabton na ang usa ka bersikulo wala nag gunit ug tanan impormasyon na atong gikinahanglan sa **atong** pag-tuon ug pag-buhat ug konklusyon. atong timan-an na ang Biblia wala gihang-ay sa **hilisgutang** ayon. Gisulat kini sama sa pagsulat ug usa ka kasaysayan ug dili tanan impormasyon makita nimo sa unang basa.tungod kay nagpadayag ang Diyos sa mga detalye sa panahon maung gikinahalan nato na tan-awon tanan detalye ug impormasyon usa magbuhat ug konklusyon. Maong gikinahanglan nato tan-awon ang halapad nga konteksto sa Biblia sa matag hilisgutan nga atong tun-an para dili kulang atong konklusyon ug pagsabot sa mga butang nag gipadayag sa Diyos.

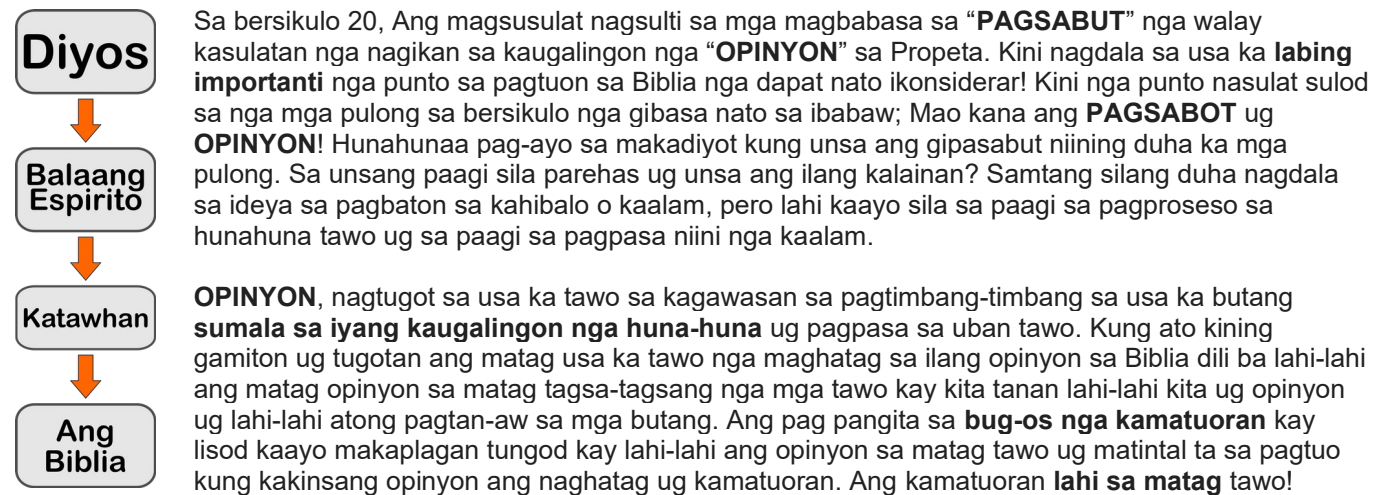
Laing konsiderasyon nga atong hunahuna-on kay ang mga libro sa Biblia mga surat kini nga gisulat para sa mga tawo nga matabangan sila sa ilang mga problema. Sa panahong nag surat ang mga manunulat sa libro kahibaw sila na ang mga makadawat sa surat aduna nay ideya sa ilang mga gipangsulat. Apan **wala ta kahibalo** kon unsa kining mga butanga. Dili kita makahimo, busa, dili ta pwede mag buot-buot kung unsay pasabot sa pulong na atong nabasa sa Biblia. Kung ato kining ibutang ug usa ka pormula mao ni ang resulta.

(Ang nahibaw-an sa mga magbabasa)+(unsang gisulti sa manunulat)=(Ang Kompletong pagpasabut sa Diyos)

Mao kina ang hinungdan nga ang pagtuon sa Biblia kay buhaton nga maampingon. Ayaw kalimti ang nag-unang mga punto nga atong nakat-onan mao ang atong pundasyon sa atong pag-tuon! Palihug pagtanaw balik sa **2 Timoteo 3:16-17** ug basaha kini. Sa tanan na atong nakita ani nga leksyon tingali imong nasabtan nganung ni ingon kami na mao ni ang pinaka imortanti na pulong sa tibuok Biblia! Hinundomi permi nga ang Biblia 1) Gikan sa Diyos 2) gamit kini sa pagtudlo sa kamatuoran, sa pagbadlong, pagtul-id sa sayop, sa pagtudlo sa matarong nga pagkinabuhi. 3) aron nga ang tawo nga nag-alagad sa Diyos maandam sa pagbuhat sa tanang maayong buhat.

OPINYON KONTRA SA PAG-SABOT

Palihug pakli balik sa **2 Pedro 1:20-21**. Unsa ni siya ka importanti nga bersikulo sa **leksyon 2** tungod kay mao ni ang bersikulo nga nag-tudlo kanato kung **GIUNSA** pagabot sa mensahe sa Diyos ngadto sa hunahuna sa mga tawo nga maoy nagsangyaw ug nagsulat sa Biblia para ka niya. Naka hinumdom paba ka sa tsart? Adunay pay laing punto nga may kalabutan sa kung unsaon nato pagtuon ang Bibliya.

Ang **PAGSABOT** wala mahisama sa opinyon. Ang pagsabot mao ang pagdawat sa usa ka komon nga katin-awan nga gihatag pinaagi sa usa ka tawo nga gihatagan og awtoridad sa maong butang. Walay opinyon o interpretasyon sa pasabot tungod kay ang pagsabut nagdawat sa mga konklusyon nga gisusi ug gipasabut sa awtoridad. Kung ato kining gamiton nga ideya ngadto sa usa ka grupo sa indibidwal busa adona silay usa ka komon nga pagtuo tungod kay silang tanan modawat sa usa ka pagsusi ug konklusyon nga gihimo sa usa ka inila nga awtoridad. Ang kamatuoran mahimong pareho sa tanan tungod kay silang tanan nasayud sa parehas nga butang ug dawaton kini isip "KAMATUORAN"!

Ang punto nga amung gipasabot kay sama sa gisulat ni Pedro. Ang **PAGSABOT** kay **moresulta sa panaghiusa** samtang ang **OPINYON** kay **moresulta sa panagbulag-bulag**. Dili para kanato na mag buhat ug ato-ang personal na opinyon sa Biblia tungod kay walay pulong sa Biblia na gikan sa opinyon sa usa nagsulat niini. Gipasabot ni Pedro ang mga tawo, na gigamit sa Diyos ang mga manunulat sa pagsulat ug pagsulti sa mga pulong na ganahan

ipadayag sa Diyos sa mga katawhan. Busa, ang atong buluhaton karon kay ang pagbasa sa messahe na ilang gisulat ug **SABTON** kini ug **DILI** ang atong **INTERPRETASYON**!

Adunay pipila ka mga tawo nga nagsugyot nga ang kalahian sa **PAGSABOT** ug **INTERPRETASYON** kay gamay ra kaayo ug dili ta dapat mabalaka aning mga butanga. Kung ato hisgutan kini nga posibilidad atong balikan ang atong pagtuon sa dalonggan ni **Malchus**. Hinundomi kung nihunong ta sa atong pagpangita sa Mateo, Marko ug Lukas lang dili kumpleto ang atuang detalye. Tingali ang pagtan-aw sa uban kanato nga kita "mga eksperto" sa kini nga butang, apan, hunahunaa nga gihangyo ka sa paghatag usa ka leksyon sa usa ka grupo sa mga tawo bahin sa pangutana, "Kinsa ang nag-atake ni Malchus?" unsa ang imong isulti? Tungod kay wala nimo gitan-aw ang gisulti ni Juan busa unsaon nimo **pagkahibalo** nga si Simon Pedro diay ang nag-ataki? Kay wala man gipadayag ang kamatuoran mao nga kinahanglan ka maghimo sa usa ka panagna ug ihatag ang imong paghubad; **Ang imong OPINYON**! Karon posebli nga nagahin ka sa imong oras sa paghunahuna sa mga butang sa maampingon nga pinaagi ug tingali giisip ka sa mga tawo nga usa ka eksperto niini nga butang, apan tingali imong gisulti nga, "Nagtuo ako nga si Juan ang nag-ataki, tungod kay ang natala sa Bibliya nagpakita nga siya suod kaayo nga higala ni Jesus ug dili nako makita kung giunsa ni John nga nagtindog ra samtang ang iyang labing suod nga higala gidakup ug gipalayo kanila! **Si JUAN jud ang nag-ataki!** Sama sa among giingon kaniadto, bisan kung kini nga kasayuran morag makapakombinsir kaayo apan **kini magpabilin nga SAYUP!** Dili kinahanglan nato hubaron, ipamasin, o tagna-tagnaon tungod kay ang tubag gihatag na pinaagi sa ebidensya.

Mao kini ang paagi sa pagtuon sa mga hilisgutan nga makita sa Biblia. Tanan impormasyon na ihatag sa Diyos diri kanato kay makita lang sa Biblia. **Kinghalng nga kita adunay pasinsya ug didikasyon sa pag-pangita sa mga impormasyon ug tiponon kining mga impormasyona sa maktarunganon nga pamaagi, ug sa sakto nga konteksto sa matag bersikulo!** Atong timan-an permi nga kahibalo ang Diyos kung unsa ang iyang ganahang ipaabot nato, ug iya kining gipasulat diri kanato para atong tun-an ug sabton. Ang atong buluhaton mao ang pagsabot ug pagsunod sa kung unsa ang gisugo niya diri kanato.

Kung ang matag usa gitugutan sa pagsunod sa ilang kaugalingon nga mga **interpretasyon** sa dihang mobasa sila sa Bibliya unya sa unang paagi man nga adunay **panaghiusa sa pagtuo**? Kung ang mga tawo nagbuhat lang sa **KUNG UNSAY ILANG GIHUNAHUNA** nga gisulti sa Diyos, kaysa sa pagbuhat sa kung **UNSA GAYUD** ang gisulti sa Diyos, busa ang panaghiusa dili na makab-ot tungod kay lahi-lahi ang matag tawo sa ilang hunahuna, gibati, ug panglantaw. Ang mahitabo kay ang mga tawo nga susama og opinyon kay magtapok ug magtukod og simbahan! Sa pagkatinuod mao kini ang nahitabo sa atong kalibutan karon nga adunay daghang nagkalain-lain nga grupo nga usa ra dapat.

Karon, ang "mga pagbati" nahimong usa ka sagad nga paagi alang sa mga tawo sa pag-ila sa "kamatuoran", ug sa daghang mga higayon, kung ang duha ka mga tawo dili magkasinabot sa ilang relihiyon, usahay makadungog ka, **"Imuha ranang interpretasyon!"**, nga gigamit nga rason sa dili pag-dawat sa kamatuoran. Makaguol gyud kini.

Sa panahon ni Jesus, adunay mga tawo nga **nagpamati** nga sigurado nga ang ilang hugot nga pagtuo sa Diyos husto ug gihukman ni Jesus ang kadaghanan sa kini nga mga tawhana tungod kay, ang tinuod-anay nga nahitabo, ang ilang pagtuo gibasi sa ilang kaugalingon nga interpretasyon ug dili sa kung unsa gyud ang gisulti sa Diyos! Sa **Marcos 7:6-8**, nakig storya si Jesus sa mga pangulo sa relihiyon atong mga panahona. Unsa man ang iyang gisulti ngadto kanila? Ingon si Jesus nga ang buhat sa ilang debosyon kay **walay pulos** sa Diyos tungod kay ilang gipulihan ang pulong sa Diyos sa ilahang kaugalingong opinyon ug tradisyon. Bisan pa ug magbuhat ta ug mga maayong mga butang pero kung ato kining gibasi **sa atong kaugalingong** pagtuo ug interpretasyon, wala gihapon kita nagtuman sa kagustoan sa Diyos.¹⁸

NGANONG DILI PWEDE GIYAHAN SA TAWO ANG IYANG KAUGALINGON?

Ang yano nga kamatuoran mao nga **ang tawo wala'y kapabilidad sa paggiya sa iyang kaugalingon** sa mga pamaagi sa Diyos! Kini nga ideya nahisgutan ug balik-balik sa duha ka kasabotan sa Biblia. Tingali ang pinaka maayong naghigut ani kay makita sa **Isaias 55:6-9**. Palihug sa paghunong ug basaha kini nga bersikulo. Ang Diyos mismo ang nag-ingon nga ang pamaagi sa iyang panghunahuna ug ang panghunahuna sa tawo kay dako kaayo og kalahian. Ang mga butang nga ganahan o dili ganahan sa Diyos kay dili parihas sa atong ganahan ug dili ganahan, sa mga butang nga panan-aw nato sakto kay naay posibilidad nga sayop diay sa panan-aw sa Diyos!

Kining ideya makita sad sa **Panultihon 14:12**. Tungod kay ang tawo wala nahibal-an, **pinaagi sa kinaiyanhong pamasin**, kung unsa ang gusto sa Diyos nga buhaton nila unya si bisan kinsa nga tawo nga nagpili sa paggiya sa iyang kaugalingon kinahanglan nga mangagpas, "tawhanon nga pangatarungan", o magtag-an sa paghimog mga

¹⁸Ayaw kalimti ang nahitabo sa mga tawo nga gihisgotan sa **Mateo 7:21-23**.

desisyon. Kini mao ang gitawag nga **Interpretasyon!** Busa, ang tawo dili makahukom sa kamatuoran sa relihiyon pinaagi **sa kung unsa ang iyang rason nga iyang hunahuna nga HUSTO ug unya sa bisan unsang maayo nga pagbati nga mahimo niya sa iyang kasingkasing ingon nga kini iyang gibuhati!** SA MATA SA DIYOS, kanang makatarunganon nga paagi, nga gibati nga husto, mahimong ang sayop nga paagi!

Laing punto na atong hunahuna-on kay makita sa **Jeremias 10:23**. Dinhi makita nato usab ang ideya nga ang tawo wala'y kapabilidad sa paggiya sa iyang kaugalingon ug busa kinahanglan nga mosumiter ngadto sa Diyos aron molahotay.

Kung magpadayon kita sa Bag-ong Kasabutan, atong gihapon makita ang samang punto. Palihug hatagi og panahon sa pagtan-aw sa bersikulo nga atong natun-an sa miaging mga leksyon gikan sa **Mateo 7:21-23**. Hinumdumi kung giunsa pagpasbot ni Jesus nga posible alang sa usa ka tawo nga **MAGHIMO** sa "maayong mga butang", nga tinuud-anay nga **NAGTUO** nga sila nagbuhat sa husto, nga **NAG-ANGKON** nga si Jesus mao ang Ginuo, bisan pa gani sa pagbaton sa bisan unsang milagrosong gahum, **UG UNYA NAHISALAAG GIHAPON**. Ang problema niini dili mahitungod sa kapabilidad sa tawo nga maka-buhat o dili maka-buhat og mga maayong butang. Iyang ganahang ipasabot nga gikinahanglan sa tawo nga pangita-un, sabton, ug sundon ang "**kabubut-on sa Diyos**." Ang Amahan mao ra ang awtoridad ug, busa, ang mga tawo dili makahukom alang sa ilang kaugalingon **kung unsa ang ilang gihunahuna** nga husto o sayup, o, **kung unsa ang ilang gihunahuna** nga kinahanglan o dili dapat buhaton. Hinuon, ang matag tawo kinahanglan magsalig sa hingpit sa kung unsa ang giingon sa Diyos sa Bibliya, sabton kung unsa ang giingon sa Diyos, ug dayon buhaton kung unsa ang giingon sa Diyos!¹⁹

Laing rason nga dili dapat magbasi ang tawo sa iyang kaugalingong opinyon kay makita sa **1 Corinto 2:11-12**. Unsay gisulti niini? Kining bersikulo naga-ingon sa punto nga walay nakahibalo sa panghunahuna sa Diyos ug sa samang higayon walay usa ka tawo nakahibaw sa kung unsay gihunahuna sa laing tawo. Tungod kay dili nato mabasa ang hunahuna sa Diyos unya ang bugtong paagi nga mahibal-an nato ang iyang kabubut-on mao ang pagpamati og maayo sa iyang gisulti kanato.

Alang sa katapusang punto aning butanga, atong tan-awon ang punto na makita sa **1 Corinto 1:25!** Usa ni siya ka talagsaon nga butang ug nindot kaayo palangdungan! Sulayi sa paghunahuna sa pinaka kusgan ug pinaka maalamon nga tawo sa kalibutan nato karon. Mahimong imposible kini tungod kay ang labing kusgan nga tawo mahimong dili ang pinakamaalamon ug ang labing maalamon nga tawo mahimong dili kusgan. Unya sulayi pa jud ang mas lisod nga sitwasyon. Sulayi sa paghunahuna nga ang Diyos sa langit anaa sa kahimtang nga huyang ug pagkawalay alamag. Ang punto nga gisulat sa magsusulat dinhi kay bisan sa mahuyang nga sitwasyon, ang Diyos mahimo'g mas lig-on ug labi ka labi pa ka kusgan sa labing kusgan ug labing maalamon nga tawo!

Busa, unsa ang gipamatud-an niini? Ang panaka punto niini kay ang tawo wala'y mahimo kung wala ang Diyos aron magagiya kaniya. Tungon kay ang pamaagi sa Diyos kay lahi sa atong pamaagi, busa dili kita mangahas nga masayod kung unsa ang gusto sa Diyos nga atong buhaton. Gamay ra kaayo ang kalabutan sa pagkamaalamon niini ug labi pa niana adunay kalabutan kini sa kamatuoran nga ang Dios usa ka indibidwal ug siya ang nagdumala sa tanan! Wala kita mahibalo kung unsa ang **PAAGI** sa panghuna-huna sa Diyos ug kung **UNSA** iyang gihuna-huna, ug **wala kitay awtoridad** nga maghimo sa atong kaugalingon nga mga desisyon bahin sa kung unsa ang kinahanglan ug dili kinahanglan sa Diyos kanato. Samtang kining mga butanga tinuod busa kinahanglan nga mamati kita pag-ayo ug **buhaton kung unsa ang giingon sa Diyos**, dili "kung unsa ang atong gihunahuna nga giingon sa Diyos". Kung tanan tawo sa kalibutan magabuhati ani, kitang tanan mamahimong madaugon sa atong pakig gubat batok sa mga dautan, ug mahiusa kita isip usa ka lawas²⁰ nga mga sumosunod sa Diyos, ug ang Diyos tinuod nga magahari!

Sumala sa atong nakat-unan unsay **yawi sa kalampusan? Sinsero, patas nga pagtuon sa Biblia ug pagkamasinugtanon nga mosalig ug mosunod sa bisan unsa nga sugo nga pwede ipabuhati diri kanato!** Kini nagpasabot sa pagbuhat sa matang sa pagtuon nga mosunod sa usa ka makatarunganon nga proseso, bisan pa ang resulta kay usa ka konklusyon na dili lohikal! Kini nagpasabot sa paghatag og uras nga gikinahanlan sa pagkat-on sa kahanas para maangkon ang ingon ani nga klase sa pagtuon. Kini nagpasabot usab sa paghatag og uras sa pagtuon sa tanan materyal nga gihatag ug sa pagbuhat sa matarung nga konklusyon. Timan-i kanunay nga ang matarung nga pagtuon sa Biblia kay nagkinahanglan sa uras! Kining uras ug paningkamot mamahimung magamit nimo sa umaabot pa nga panahon; **imong KAUGMAUN!** Human niining tanan, **unsa ang bili sa IMONG kaugmaon sa Langit?**

¹⁹Nakahinumdum ka sa **1 Juan 2:3-6?** Diha ta nakabasa nga kulang ang pagsulti lang nga kaila ka sa Diyos. Kon mosulti ko nga kaila ko niya, kinahanglan ko motuman sa iyang mga pulong. Kon dili, bakakon ako!

²⁰Sa Biblia ang simbahan gitawag og "ang lawas". Busa, "usa ka lawas" kay nagpasabot nga usa ra ka simbahan!

Walay usa ka importanting butang nga dali-dali lang makuha.

Kung ganahan ka og ingon ani nga klase sa pagtuo,

kinahanlan ka maghatag sa uras nga gikinahalan para ma-angkon kini!

Busa... Unsa NIMO ka gusto makat-unan ang kamatuoran sa Diyos?

Ang **Panultihon 3:3-9** naga ingon kanato nga ang paagi sa **PAGKAT-UN/PAGSABOT** kung unsa ang gusto sa Diyos kay ang pag-paminaw ug pag salig niya ug dili sa atong kaugalingong panghuna-huna! Mao kini ang pagtuon sa Biblia, amung hinaut ug ampo nga imo kining nasabtan ug imong hatagan og uras ang pagtuon sa Biblia ug mahibaw-an ang pulong sa Diyos para nimo ug kadasig sa pagbuhat sa unsa man gani ang sugo sa Diyos ug kung unsa man gani ang dangatan!

Mao kini ang katapusan sa atong leksyon mahitungod sa pagtuon sa Biblia. Mopadayon na kita sa kasing-kasing ani nga kurso. Sa atong sunod na leksyon, magsugod kita sa detalye sa pagtuon sa kinabuhi ni Jesus ug atong tan-awon ang iyang sinugdana ug ang iyang kinabuhi, atong tanawon ang iyang pag ka Diyos ug pagka TAWO, ug nganung gikinahanlang siya magpaka tawo.

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 4 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani nga leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Ang bersikulo **1 Juan 2:3-6** nagatudlo nga kung mo-angkon kita na nagasunod sa Diyos, pero wala nagatuman sa iyang mga sugo.
 - a) Walay buot.
 - b) Bakakon.
 - c) Huyang nga kristiyano
 - d) Tawo ra.
2. Asa sa mga sumosunod na mga nahisgutan sa King James Bible ang **DILI** tinuod?
 - a) Kini gihubad sa tuig 1611—o halos 400 ka tuig na ang milabay.
 - b) Ang Iningles nga gigamit niini nadunay mga pulong na bali ang kahulogan.
 - c) Usa kini sa pinaka sayon nga hubad sa karong panahona para basahon ug sabton sa mag tutu-on.
 - d) Usa kini sa pinaka sikat na hubad sa Biblia.
3. Sakto o Sayup: sa pagkatinuod sa matag pulong sa atong kalibutan karon adunay mga pulong nga nausab sa pagdagan sa panahon maung gikinahanglan na adunay bag-o nga hubad sa Biblia.
 - a) Sakto
 - b) Sayop
4. Sa atong pag tuon mahitungo sa dalunggan ni Malchus, ang pinka importante natong na obserbaran mahitungon sa upas ka mga asoy (accounts) mao ang.
 - a) Ang biktima kay si Malchus, usa ka alagan sa pinunung hari na si Caiphas.
 - b) Sa atong pag obserba sa matag asoy, walay usa kanila nag langkop sa tanan impormasyon na atong gikinahanglan.
 - c) Gipunit ni Jesus ang napotul na dalunggan ug gibalik kini niya sa ulo ni Malchus.
 - d) Ang espada na gigamit kay hait.
5. Kung makasugat ka ug kasulatan o pulong na wala ka kasabot, mahimo nimo mahibal-an ang kahulogan niini pinaagi sa.
 - a) Pagpangita alang sa susama nga mga bersikulo ug pagsusi aron masuta kon mahimo bang maggamit sila ug laing pulong nga imong nahibal-an.
 - b) Pag-amo sa Diyos para ipadayang ang buot pasabot sa pulong.
 - c) Mangutana sa amigo.
 - d) Tanan tubag sa ibabao.

6. Sakto o Sayup: Usa sa pinakamaayong paagi sa pagrekord sa imong mga nahibal-an sa dihang magtuon sa listahan sa mga bersikulo gikan sa Biblia mao ang paghimo'g tsart.
 - a) Sakto
 - b) Sayop
7. Ang pangagpas nga si Juan ang ni-atake ni Malchus **sayop** tungod sa hain sa mosunod nga mga rason?
 - c) Si Juan ang “suod na amigo” ni Jesus.
 - d) Ang kaugalingon nga asoy ni Juan sa maong insidente tin-aw nga nag-ingon nga si simon peter mao ang nag-atake sa malchus.
 - e) Makatarunganon alang sa usa ka higala nga manalipod sa usa ka higala ug si john dali nga makapanalipod kang Jesus niining paagiha.
 - f) Tanan tubag sa ibabao
8. Sa istorya bahin sa dalungan ni Malchus, ka kinsang asoy ang naghatag ug **daghang** detalye ug impormasyon?
 - a) Mateo
 - b) Marcos
 - c) Lucas
 - d) Juan
9. Ka kinsang asoy ang naghatag ug **gamay** lang na detalye.
 - a) Mateo
 - b) Marcos
 - c) Lucas
 - d) Juan
10. Sa paghunahuna sa tanan nga mga butang nga atong nakat-unan kon unsaon pagtuon ang Biblia, kung atong makab-ot ang punto sa usa ka malig-on nga pagtuon diin kita andam sa paghimo sa usa ka konklusyon, kita kinahanglan nga mag-amping sa
 - a) Apilon tanan detalye bisan unsa pa kini ka gamay.
 - b) Apilon lamang ang dako na detalye ug kalimtan nalang ang mga gagmay.
 - c) Apilon lamang ang detalye na imong ganahan ug kalimtan ang uban.
 - d) Wala sa tanan ang tubag.
11. Asa sa mga mosunod ang **pinaka maayo** na paagi sa pagtuon sa Biblia?
 - a) Ang pagtuon sa Biblia dili usa ka yanong butang sa pagpangita sa ginagmayng mga bersikulo ug paghimo sa usa ka konklusyon.
 - b) Ang pagtuon sa Biblia mao ang paghimo ug konklusyon basi sa tanang impormasyon.
 - c) Ang pagtuon sa Biblia nagkinahanglan sa pagtan-aw sa matag bersikulo ug pag-butang niini sa saktong konteksto.
 - d) Tanan tubag sa ibabao.
12. Sa paghunahuna sa tanan nga atong nakat-unan mahitungod sa pagtuon sa Biblia, ang pinakadako nga kalisdanan nga mahimo natong masinati mao ang
 - a) Walay saktong kwarta para maka palit ug nindot na Biblia.
 - b) Walay igong komentaryong libro bahin sa Biblia.
 - c) Tungon sa kadaghan nga nagkalaing-laing hubad, maglisod tau g pili kung unsa ang nindot gamiton.
 - d) Pagpangita sa tanan nga mga bersikulo nga nagasulti sa hilisgutan ug pagpangita sa panahon sa pagtuon sa tanan niini.
13. Sa paghunahuna nga ang pipila ka mga hilisgutan nga atong gitun-an mahimong adunay gatusan nga mga bersikulo o labaw pa nga mahimo,
 - a) atong pamob-an ang lista sa 10 o 20 para makaluwas kita sa panahon.
 - b) Dili tam aka buhat ug konklusyon tungod kay wala kitay igo n auras ug panahon sa pag-tuon sa matag bersikulo.
 - c) Dapat ta maghatag ug igo na panahon sa atong pagtuon para makuha nato and hustong konklusyon.
 - d) Dili nalang ta mag tuon ug mag-salig nalang ta sa atong maestro, pastor ug pari na magtuon niining mga butanga tungod kay sila raman ang pwedi na magtuon sa Biblia.

14. Hain sa mosunod nga mga pahayag ang labing maayo nga nagsumada sa tanan nga mga punto sa mga leksyon 1-4

- a) Ang relihiyon usa ka butang sa pamilya ug mao nga ang matag tawo kinahanglang mag-amping pag-ayon aron makuptan ang tradisyonal nga mga relihiyosong pagtuo nga gipasa sa mga paryente gikan sa henerasyon ngadto sa sunod na henerasyon. Ang usa ka tawo dili angay nga mobiya sa relihiyon sa pamilya.
- b) Ang Diyos mao ang amahan sa tanan nga mga tawo ug tungod kay ang mga tawo nagkalainlain ang usa ka dapit ngadto sa lain, iyang dawaton ang tanan nga mga relihiyon ug mga iglesia ug mga tinguha lamang nga ang mga tawo motahod kaniya ug magkinabuhi nga malinawon sa usag usa.
- c) Tungod kay adunay usa lamang ka Diyos ug usa ka relihiyon, busa tanan tawo pugson na musonod sa iglesia ug ang dili motuman kay silotan sa lider sa ilang relihiyon.
- d) Tungod kay ang relihiyon maoy usa ka butang tali sa matag tawo ug sa Diyos, na ang matag tawo kinahanglan nga magpainteres sa unsay ilang gituohan nga dili gayud magbuta sa pulong sa usa ka tawo tungod lamang kay kini usa ka "eksperto", o sa posisyon sa relihiyosong awtoridad. Ang tanakinahanglan magtuon sa Biblia alang sa iyang kaugalingon.

15. Sakto o Sayup: Dili pwedi mag tuon ang mga ordinary na mga tawo sa Biblia.

- a) Sakto
- b) Sayop

16. Sakto o Sayup: Kung mag hisgot ug tuon sa Biblia ang pinaka importanting butang na atong dapat tan-awon mao ang pagbuhat ug konklusyon na sakto ang konteksto.

- a) Sakto
- b) Sayop

17. Ang ideya sa usa ka tawo nga nagbana-bana ug nagpatin-aw sa usa ka butang **sumala sa iyang kaugalingong opinion**.

- a) Paghubad
- b) Pagsabot.

18. Ang ideya sa pagdawat sa usa ka komon nga pagpatin-aw nga gikuyogan sa **pagdawat sa awtoridad** mao ang:

- a) Paghubag.
- b) Pagsabot.

19. Ang pangunang punto nga gipakita sa leksyon, mahitungod sa paghubad ug pagsabot, mao ang

- a) Ang tanan adunay katungod sa ilang opinion.
- b) Ang interpretasyon natural lang tungod kay kitang tanan mga indibidwal.
- c) Dili mahimo ang pagsabot tungod kay adunay daghang mga relihiyon.
- d) Ang interpretasyon nagmugna sa pagkabahin ug ang pagsabot nagmugna sa panaghiusa.

20. Usa ka pangunang katarungan nganong lisod alang sa mga tawo karon nga sayon nga masabtan ang orihinal nga kahulugan sa gisulat sa magsusulat sa Biblia ngadto sa iyang magtutudlo mao ang.

- a) Dili kaayo utokan ang mga tawo karong panahona para masabtan ang mensahe sa Biblia.
- b) Uban tawo karon mo eskwela sa Bible School para tudloan unsa-onPAGHUBAD ang Biblia.
- c) Karon, wala kita mahibalo kung unsa ang nahibal-an sa orihinal nga mga magbabasa mahitungod sa hilisgutan sa wala pa nila madawat ang ilang sulat.
- d) Wala sa tanan ang tubag.

21. Ang materyalis na gamiton sa pagtuon sa Biblia nga nagtabang kanato sa pagpangita sa mga lista sa mga bersikulo nga nagsulti sa usa ka partikular nga hilisgutan kay gitawag na.

- a) A concordance
- b) A commentary
- c) A lexicon.
- d) Wala sa tanan ang tubag.

22. Ang bersikulo nga nagtudlo nga kon ang usa ka tawo moangkon nga makaila sa Diyos, apan wala magsunod sa iyang mga sugo siya usa ka bakakon,

- a) 2 Timoteo 3:16-17.
- b) Juan 3:16.
- c) 1 Juan 2:3-6.
- d) Wala sa tanan ang tubag.

23. Sa **Marcus 7:6-8**, nasuko si Jesus sa mga lider sa mga Judio tungod kay.

- a) Wala nila tudlo-e ang mga tawo na mo adto sa simbahan taga domingo.
- b) Gipulihan nilang ang pulong sa Diyos sa ilang kaugalingong openyon.
- c) Nag suway sila pag patay niya.
- d) Wala sa Tanan ang tubag.

24. Ang rason kung nganong mag lisod ug giya ang tawo sa iyang kaugalingon sa pagtuman sa Diyos mao ang.
- Wala kahibalo ang tawo sa kung unsa ang gihuna-huna sa Diyos.
 - Wala kahibalo ang tawo sa iyang kaugalingon panghuna-huna kung unsa ang gusting ipabuhat sa Diyos.
 - Tungod kay ang panghuna-huna sa tawo dili sama sa Diyos.
 - Tanan tubag sa ibabao.
25. Sakto o Sayop: Kung tanan tawo SABTON ang kabobut-on sa Diyos mo resulta kina sa pagkahi-usa sa atong mga tinuohan.
- Sakto
 - Sayop
26. Sakto o Sayop: Bisan pa ug kasabot ko sa pulong sa Biblia pero kung lahi kini sa gitudlo sa akung relihiyon, dili nako sundon ang Biblia ug ang gitudlo lamang sa akung relihiyon ang akung sundon.
- Sakto
 - Sayop
27. Ang pagkadugtong sa mga resulta, kung ang mga tawo karon mag-ampo alang sa giya gikan sa balaang espiritu ug unya magkalahi ang mga konklusyon sa ilang pagtuon sa Biblia, nagpakita
- Ang balaang ispiritu nag giya sa mga tawo sa lahi na paagi.
 - Dili igsapayan unsay atong gituohan karon ug nga ang Diyos miuyon.
 - Ang balaang ispiritu wala naggiya kanila.
 - Wala sa tanan ang tubag.
28. Sakto o Sayop: Ang tinuod na pagsulay sa gugma sa tawo diha sa Diyos kay kung sundon nila ang matag pulong sa Diyos bisan unsa paman ka lisod kini.
- Sakto
 - Sayop
29. Kung atong na hibalan na ang gitudlo sa Biblia lahi sa gitudlo sa atong relihiyon dapat natong.
- Kalimtan ang kalahian ug mag ampo nalang.
 - Kalimtan nalang ang Biblia.
 - Mangita sa simbahan na nag tudlo ug unsay gitudlo sa Biblia.
 - Tanan tubag sa ibabao.
30. Sakto o Sayop: Sa panahon sa orihinal nga Kristiyanismo, adunay usa lamang ka simbahan.
- Sakto
 - Sayop
31. Ang punto nga buot pasabot ni Jesus sa **Mateo 7:21-23** mao ang.
- Posible nga ang usa ka tawo maghunahuna nga sila usa ka Kristohanon apan sa pagkatinuod dili diay.
 - Posible nga ang usa ka tawo nga buhaton ang mga butang nga maayo ug makatabang sa mga tawo pero sila diay nawala gihapon o wala naluwas.
 - Kung ang tawo wala nag tuon sa mga pulong na gustong ipabuhat sa Diyos then kanang tawhana nahisalag gihapon.
 - Tanan tubag sa ibabao

LEKSYON 5

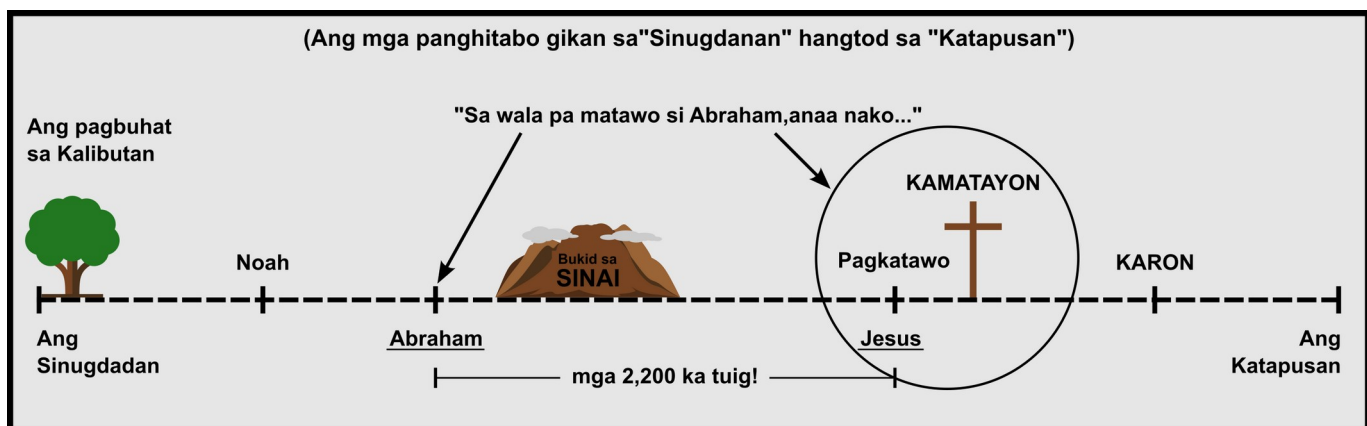
PAHIBALO: Palihug hinondomi nga adunay mga bahin sa atong kurso nga amung gihanyo kanimo sa pag-tuon ug pagbasa sa nagkalain-lain nga mga bersikulo. Ang tumong sa pag-buhat ani kay para anaa kay ediya sa materyal ug sa konteksto sa mga panghitabo para maka buhat ka ug sakto nga konklusyon. Tabangan ka namo pinaagi sa paghatag nimo og mga tubaganan nga mahitungod sa imong gipangita. Buhata lang ang kutob sa imong makaya ayaw kabalaka kung maglisud ka sa paghimo niini sa una o kaduha. Dunganan ka namo sa pagtan-aw sa tanang mga bersikulo para makahibaw ka sa matag punto ani.

ASA GIKAN SI JESUS?

Sa atong miaging leksyon atong-nahisgutan ang kinatibuk-ang ediya sa Biblia ug sa kung unsa-on pag-tuon niini. Ang mga sumosunod nga materyal na atong hisgutan kay ang pagtan-aw sa Biblia mahitungon sa kinabuhi ni Jesus kristo. Sa atong pag-tuon aning mga butanga atong gamiton ang atong nakat-unan sa kung unsa-on pag-tuon ang Biblia, gawas na makakat-on ta pag-ayo sa kinabuhi ni Jesus atong pung ma praktis ang pag-tuon sa Biblia sa atong kaugalingon.

Aron matabangan ka nga makakuha sa mas maayo nga litrato kung giunsa ang mga nagkalainlain nga mga pagtuon mohaom sa usag-usa, magamit kita og gitawag nga “TIMELINE” o talaan sa panahon, usa ka simple nga linya nga nagrepresentar sa paglabay sa panahon. Ang kara-ang panahon makita sa wala ug ang bag-ung panahon makita sa tuo. Sa kaning talaan sa panahon markahan nato ang lainlaing mga panghitabo sa kasaysayan nga hinungdanon nga bahin sa atong pagtuon aron makita nimo kung giunsa ang matag panghitabo nahiingay sa uban pang mga panghitabo sa kana nga panahon sa kasaysayan. Ang talaan sa panahon nga makita sa ubos kay nagrepresentar sa kinatibok-an nga kasaysayan sa uniberso—gikan sa **SINUGDANAN** padung sa **KATAPUSAN** sa panahon.

ANG KASAYSAYAN SA KALIBUTAN

Ang atong pag-tuon magsugod sa usa ka insidente nga nahitabo sa panahon sa kinabuhi ni Jesus. (Palihug basa **Juan 8:57-58** ug hinondomi sa pagbasa sa mga nag-unang mga bersikulo para imong mahibaw-an ang konteksto) adunay usa ka insedenti na nag-patinaw si Jesus sa mga lider sa relihiyon bahin sa gisulti ni Jesus nga nagikan siya Diyos amahan ug bisan sa ilang sikat na katigulangan na si Abraham, nag andam sa pag abot ni Kristo. Pag hisgot ni Jesus sa pangalan ni Abraham, kasagaran sa mga tawo nag huna-huna nga naka-ila si Jesus ni Abraham sa personal. Ang reaksyon sa mga tawo bahin ani ilang gitudlo si Jesus ug mi-ingon, wala pakay 50 anyos nganong naka ingon man ka na naka-ila ka ni Abraham? Tungod ani mi sulti si Jesus ug usa ka makapaigka na tubag, “**Sa wala pa natawo si Abraham, anaa nako.**” Natingala ang mga tawo. Sa pagbasi sa reaksyon sa mga tawo nag tuo sila na si na buang na si Jesus! Tungod kay, nakahibalo sila na anak si Jesus ni Maria ug ni Joseph, ug kahibalo pud sila na natawo si Jesus sa usa ka gamay na lungsod Betlehem mga 30 ka tuig ang milabay. Pananglit adunay usa ka klase sa kasaysayan sa eskuylahan ug usa ka adlaw gisugdan sa imong magtutudlo ang klase pinaagi sa pag-ingon, “suod nako nga kaila si Lapu-Lapu ug maglingod-lingkod mi samtang mag-istorya siya kanako bahin sa mga kastila.” Dili ka ba mahunahuna nga siya nabuang?

Kining kahimtang nga atong nakita sa Juan kapitulo 8 kay usa ka interisado kaayo! Unsa may gisulti ni Jesus dinhi? Iyang gihatagan og ideya ang mga tawo nga buhi o ANAA NA SIYA kaniadto. sSa lain nga pagkasulti, si Jesus nag-ingon nga siya buhi na sa wala pa siya natawo sa Betlehem! Kini nga pag-angkon nakapahimo sa mga tawo

nga naglagot ug nag-awhag kini kanato sa pagtan-aw nga mas lawom sa **sinugdanan** ni Jesus. Asa siya gikan ug kanus-a nagsugod ang **iyang** panahon?

Magsugod kita sa pagbasa sa **Lucas 2:1-7** ug sa pagtan-aw sa mga panghitabo ug sa konteksto niini. Unsay mahinungdanon nga detalye nga nakat-unan nato mahitungod sa kinabuhi ni Jesus niining bersikulo? Kini nagtala sa kasaysayan sa kamatuoran nga si Jesus—ang tawo nga atong nahibaloan nga gilansang sa krus mga 30 ka tuig ang milabay—**wala pa** matawo ug gininhawa nga tawo sa wala pa ang Lucas kapitulo 2! Kini usa ka kamatuoran ug dili mahimong ikalimod tungod kay ang pagkahimugso ug pagkabata ni Jesus mga **KAMATUORAN SA KASAYSAYAN! Nakita** sa lokal nga mga tawo si Jesus samtang bata pa siya kaniadto ug **nakita** nila siya ingon usa ka bata nga nagdako. Kini mao ang duha ka butang nga nagpaluyo sa kung nganung naglibog ang mga tawo dira sa **Juan 8. Naka-ila** sila kaniya, busa sa unsa nga paagi nga si Jesus lagmit nga nagdahom nga dawaton sa mga tawo ang iyahang ideya nga **buhì na siya sa panahon ni Abraham?** Ug bisan paman nga nagpasabot si Jesus bahin sa iyang giingon nga, “sa wala pa natawo si Abraham, anaa nako.” Kung atong tan-awon ang timeline sa ibabao atong makita na natawo si Abraham 2,000 ka tuig usa na tawo si Jesus! Sa pagkonsiderar niini nga kamatuoran, dili gayud kahibulungan nga nangasuko ang mga tawo kang Jesus sa iyang gisulti. Kining panagsupaki nagmugna og problema, tungod ani atong palawman ang atong pagtuon.

ANG MGA NIAGING PAGSULAY SA PAGPASABOT SA UBAN NAHIMONG HINUNG DAN SA KALIBOG

The sinugdanan ni Jesus Kristo kay tinubdan sa kontrobersiya, daghan ang nag suway sa pag-sulband niin sa tibuok kasaysayan sa pagpatin-aw kon diin siya gikan. Sa panahon sa ika upat (4) na siglo adunay usa ka tawo nga hinganlan ug **ARIUS**, nga nagmugna sa teoriya nga si Jesus kay ang pinaka unang gibuhat sa Diyos “sa sinugdanan”. Pipila ka mga teksto sa Biblia nga naga-ingon nga si Jesus “natawo” gikan sa Diyos. Gikuha ni Arius kining mga pulongan nga ang buot pasabot daw kay si Jesus “gibuhat para mabuhì” sa Diyos. Tungod kay nituo man siya na si Jesus kay “binuhat” sa Diyos buot pasabot wala natawo si Jesus usa pa nabuhì and kalibutan sama sa Diyos. Busa matud pa sa teoriya ni Arius, si Jesus kay ang **unang** binuhat sa Diyos! Ang pagtuo ni Arius kay sikat kaayo saunang panahon ug gitawag nila kini ug **ARIANISM**, pero sa pipila ka mga tuig ang milabay. Ang sikat na teoriya ni Arius kay hinay-hinay nang gibiya-an sa mga tawo ug gipulihan sa laing ideya.

Sa ika-16 nga siglo, laing ideya, nga gitawag og **SOCINIANISM**, sikat kaayo nga ideya. Kini nga ideya miingon na si Jesus kay natawo diri sa kalibutan, usa ka ordinaryo nga tawo, ug walay pre-existence o wala mabuhì kaniadto. Giingon niin nga tungod kay hingpit ang pasunod ni Jesus ug milampos siya sa iyahang misyon, gibuhat si sa Diyos ug usa ka Diyos. Sa daling estorya buot pasabot na ang pagkatawo ni Jesus kay parihas nato, nabuhì siya ug namatay nga tawo. Pero, human sa iyang kamatayon tungod kay malampuson man siya, gihimo sa Diyos si Jesus ug usa ka Diyos! Lahi kaayo ni siya sa ideya ni Arius. Bisin pa ug daghan-daghan ang mga nituo sa Socinianism, kining katin-awan wala gidawat sa mga tawo tungod sa wala paglabot sa pre-existence.

Sa atong panahon karon, daghan ang nagka lain-lain nga ideya ang nagpalibot sa pagkatawo ni Jesus. Pananglitin, ang **JEHOVAH’S WITNESS** n agatuo nga si Jesus ang unang gibuhat sa Diyos. Sa kining butanga dako ang kaparihasan nila sa ideya ni Arius. Apan, nagtudlo sila na si Jesus kay si Michael ang arkanghel nag puyo ug tawhanon na lawas. Sila nagtuo na si Micheal kay miangkong sa pagkabuhì sa tawhanon na lawas ug sa nawng ni Jesus kristo. Ug pagkahuman niya sa iyang trabahonon diri sa kalibutan misaka siya sa langit ug didto nagpabilin na si Michael ang arkanghel.

Laing interesadung ideya sa atong panahon karon kay gikan sa **MORMON CHURCH** (the Church of Jesus Christ of Latter Day Saints). Ilang pagtuo kay natawo si Jesus sa kalibutan ug usa siya sa pipila ka milyon nga “pre-existent nga mga Epirito” – ug apil na ang mga tawo nga nagpuyo karon ug bisin paman ang mga demonyo! Ilang pagtuo nga ang espiritu ni Jesus misulod sa lawas sa pagkatawo niya didto sa Bethlehem ug pagkahuman sa iyang kinabuhi nahimo siyang usa ka Diyos. Nagtuo usab sila nga ikaw ug ako nisulod lamang aning lawas nato parihas sa nahitabo kang Jesus ug ikaw ug ako mamahimo pung mga Diyos.

Kung ato kining itandi ning mga ediya, parihas ba sila tanan? Tungod aning mga nagsumpaki nga mga ideya, sa ilang kasikat hangtud **KARON**, maka-ingon ta nga importante ni nga hilisgutan. Asa **gikan** si Jesus? Unsa ang buot pasabot sa gisulti ni Jesus sa Juan kapitulo 8? Nagkinahanglan kini sa pagtuon sa atong mga Biblia para makita nato ang mga ebidensiya nga makatabang kanato nga masulbad ang kalibog.

Kasagaran sa kalibogan nga makita sa relihiyon karon, kasagaran ani kay tungod sa mga tawo na sayop sa paggamit sa mga bersikulo na gikan sa Biblia. Kahinumdom pabaka sa atong leksyon mahitungod sa **KONTEKSTO** sa Biblia didto sa **leksyon 4?**

UNSA ANG NAHISGUTAN SA BIBLIA MAHITUNGOD SA SINUGDANAN NI JESUS

(Palihug hinumdumi nga atong tumong niini nga leksyon kay DILI para mapamatud-an o ipanghimakak ang bisan unsa nga bahin ni Jesus isip usa ka Diyos. Ang atong gipangita kay ang pagsabot sa kung unsa ang buot pasabot ni Jesus mahitungod sa iyang gisulti nga, “usa miaabot si Abraham, anaa nako”.)

Kung imong nahinonduman ang atong miaging leksyon bahin sa “Unsa-on Pag-tuon Sa Biblia”, atong nakat-unan nga ang pagbuhat sa konklusyon kay pinaagi sa **pagpangita ug paghiusa sa impormasyon** gikan sa mga bersikulo sa Biblia nga naghisgot mahitungod sa maung hilisgutan. Ang atong kinahanglan karon kay ang mga bersikulo sa Biblia nga nagistorya sa gigikanan ni Jesus. Gihatagan ka namo ug buluhaton nga ginganlan ug “Buluhaton para sa ika limang leksyon”. Kining buluhatona nagahatag kanimo ug mga bersikulo nga naghisgut sa gigikanan ni Jesus. Palihug sa pagbasa pagayo ang magtag bersikulo. Ibutang ang bersikulo sa saktung konteksto sama sa atong nakat-unan sa mga miaaging leksyon ug gamita ang luna sa papel para masulat nimo ang imong mga nakita. Nangita ta og tukmang uras mahitungod kang Jesus ug ang iyang gigikanan. Paghuman nimo sa pagbuhat sa imong buluhaton ato kining tan-awon ug istoryahan ug sa samang bahin atong itandi ang atong mga nakita.

PALIHUG UG HUNONG diri, UG BUHATA imong BULUHATONON PARA SA KINI NGA LEKSYON. Paghuman nimo og buhat, pwede kanang mobalik diring dapita.

Maayong pagbalik. Amung hinaut nga nahuman nimo ang imong buluhaton. Adunay pay mga buluhaton nga imong buhaton sa mga uma-abot na mga leksyon.

Ang unang bersikulo sa buluhaton kay **Mika 5:2**

“2 Ang Betlehem Efrata dili kaayo importante nga lungsod sa Juda. Apan magagikan niini nga dapit ang usa ka tawo nga magaalagad kanako isip pangulo sa Israel, kansang mga katigulangan inila nga mga tawo sa unang panahon.”

Ang unang butang nga atong tanawon kay kung asa ning bersikulo mahibutang sa atong pagpangita sa gigikanan ni Jesus. Makuha kini sa duha ka proseso. Una kay pag tan-aw kung adunay timailhan na atong makita nga maghatag ug koneksyon tali sa unsa ang giingon ni Jesus. Kining bersikuloha murag naay gitagna na naay mabuhi sa Betlehem ug ang gigikanan aning tawhana gihulagway na “gikan sa mga adlaw sa kahangturan”. Ang “bethlehem” ang usa ka timailhan na atong nakita aning bersikuloha. Sa samang bahin sa tungod kay kining bersikuloha makita pud sa bag-ong kasabotan ngadto sa Mateo sa kalit nahimo kining importanti kaayo. Sa pagpaila-ila niya ni Jesus diri sa **Mateo 2:6** siya mikutlo niini ug nagpaila na kini mahitungon ni Jesus. Ang kamatuoran na gi sulti ni Mateo ang bersikulo dira sa Mika nagpamatuod na ato kining apilon sa atong pagtuon. Busa, si Jesus ang gihisgutan diri ug tungod ana. Ang tawo na 1) matawo sa Bethlehem ug 2) naggikan sa adlaw sa kahangturan! ang bersikulo anaay kahulogan na ang gigikanan ni Jesus natag-an na matawo siya didto sa Bethlehem. Sa daling estorya, murag ni gawas na ang punto niini daw nga si Jesus buhi na usa paman natawo siya sa Bethlehem!

Ang ikaduhang bersikulo sa buluhaton kay **Juan 1:1-3 ug 14.**

“1 Sukad pa kaniadto, anaa na ang gitawag nga Pulong. Ang Pulong kauban na sa Diyos, ug ang Pulong mao ang Diyos. 2 Sukad pa gayod kaniadto ang Pulong kauban na sa Diyos. 3 Pinaagi kaniya, gibuhat ang tanang mga butang, ug wala gayoy nahimo nga dili pinaagi kaniya.

Ug unya ang bersikulo **14...**

“14 Ang Pulong nagpakatawo ug nakig-uban kanato. Nakita namo ang iyang kadungganang ingon nga bugtong Anak sa Amahan. Maluloy-on gayod siya ug pulos kamatuoran ang iyang gipanulti.

Kini usa ka lisud nga bersikulo nga sabton labi na sa una nga pagtan-aw niini tungod kay ang nagunang karakter nga gihisgutan dinhi mao ang gitawag nga “ang PULONG” sa tagsulat. Basi sa gihisgutan sa manunulat ingon siya nga kining PULONG: 1) kauban na sa Diyos sa **sinugdanan**. 2) ug ang **Pulong Diyos**, ug 3) **pinaagi kaniya, gibuhat ang tanang mga butang**. Interesado kaayo ni siya tungod kay kung atong tan-awo ang Orihinal nga pinulongan atong makita nga ang PULONG usa siya ka LAKI tungod kay ang manunulat iyaha mang gigamit ang

pulong nga **“he”** (mabasa lamang sa Iningles nga Biblia), pero kinsa maning tawhanan ang iyang gitawag na Pulong? Para makuha nato ang tibuok nga istorya atong basahon hangtod sa bersikulo 14 ug dira atong makita ang lain impormasyon nga makatabang kanato sa pag-ila sa pagkatawo sa maung Pulong. Atong makita nga ang Pulong diay mao si Jesus, tungod kay tukma kaayo nga paghulagway sa manunulat kang Jesus, “Ang anak nga nagikan sa Amahan”. Sa ingon, unsa ang atong nakat-unan bahin sa gigikanan ni Jesus sa kining bersikuloha? Ang panahon nga gihisgutan niini kay “ang panahon sa sinugdanan”. Ang konteksto nga nagpalibot niini nga panahona kay mahitungod sa panahon sa pagbuhat sa kalibutan. Tungod kay kini sa naghisgot sa mga butang nga gihimo pinaagi sa maong Pulong. Ang sinugdanan siguradong usa ka taas nga panahon ang nilabay sa wala pa matawo si Jesus sa lungsod sa Betlehem!

Sunod sa atong lista kay **Juan 1:30**.

“30 Siya mao ang akong giingon nga moabot sunod kanako, apan mas labaw pa siya kay kanako, kay sa wala pa ako matawo, anaa na siyang daan.”

Importante kaayo kining bersikuloha tungod sa tawo nga nagsulti niini. Kung mobalik ta sa bersikulo 29 sa maong libro, atong makita nga ang nag-estorya niini kay si Juan “Ang tigbautismo”. Basi sa atong nakat-onan sa Lucas kapitulo 1 ug 2, Si Juan nga “Ang tigbautismo” mao ang magulang nga paryente ni Jesus. Kahibaw ta nga ang inahan ni Juan ug inahan ni Jesus kay paryente. (tan-awa sa **Lucas 1:36**) Ang punto nga atong nakita aning bersikuloha mao nga is **Juan natawo sa wala pa natawo si Jesus**. Pero sa **Juan 1:30**, giklaro ni Juan sa iyang gisulti nga “si Jesus mas labaw pa siya kay kanako, kay sa wala pa ako matawo, anaa na siyang daan”. Sa pagsulti niining mga pulong, murag gipakita ni Juan nga nag-tuo siya nga nag-una si Jesus kompara kaniya! Kini mahimong usa ka imposible sa kasaysayan tungod kay tanang nasayud nga si Juan ug si Jesus NASAYUD nga mas magulang si Juan kompara kang Jesus. Busa, atong nakita nga nagestorya si Juan nga si Jesus NAG-UNA na niya KANIADTO!

Sunod nga bersikulo kay **Juan 3:13 ug 31**

“13 Ug walay bisan kinsa nga nakaadto sa langit gawas lang kanako nga Anak sa Tawo, kay didto ako gikan.”

Ug unya ang bersikulo **31...**

“31 Ang Kristo gikan sa langit, busa labaw siya sa tanan. Taga-dinhi kita sa kalibotan ug ang atong gipanghisgotan mao lang gayod ang dinhi sa kalibotan. Apan siya nga gikan sa langit labaw sa tanan.”

Kung atong tanawon pag-ayo gikan sa bersikulo 10 hangtod sa 13 ug bisan paman sa bersikulo 31 hangtod sa 36, atong makita ang daghang pahayag o estorya nga nag tabang kanato ug pa-ila si Jesus ang gi-estoryahan sa niining mga bersikuloha. Ang duga ka seksyon naghisgot bahin kang Jesus nga **ni-naug sa kalibotan gikan sa LANGIT**. Sa pag-ingon nga ang usa ka tawo nga NAGGIKAN sa usa ka dapit nagpasabot nga siya anaa sa KATUNG unang dapit nga asa siya sauna usa mibalhin sa bag-ong lugar. Kini nga pamahayag bahin kang Jesus nag-pasabot nga buhi na siya sa langit sa **wala pa siya moanhi** sa yuta.

Sa samang ideya nga gihisgotan sa **Juan 6:41-42**

“41 Nagbagulbol ang mga Judio batok kang Jesus, kay miingon man siya nga siya mao ang kalan-on nga gikan sa langit. 42 Miingon sila, “Si Jesus lang kana nga anak ni Jose. Nganong nagaingon man siya nga gikan siya sa langit, nga nakaila man gani kita sa iyang amahan ug inahan?”

Klaro kaayo ang panghitabo aning bersikuloha. Nagtuo ang mga Judio nga ni-ingon si Jesus nga buhi siya didto sa langit ug ninaug siya gikan didto padung diri sa yuta. Basi sa ilang mga gipang estorya klaro ang ideya na nga si Jesus gikan sa langit ug kining butanga gitudlo sa publiko saunang panahon. Alangan, dili buang si Jesus sa iyang mga gipang estorya ug adunay mga ebidensiya nga naka sinati si Jesus sa iyang mga kaagi kaniadto sa wala pa siya miari sa kalibutan.

Sunod nga bersikulo mao ang **Juan 16:27-28**.

“27 Kay ang Amahan mismo nagahigugma man kaninyo tungod kay nagahigugma kamo kanako, ug nagatuo nga ako gikan sa Diyos. 28 Gikan ako sa Amahan ug mianhi ako dinhi sa kalibotan. Apan karon mobiya na ako niining kalibotan ug mobalik sa Amahan.”

Sa makausab, klaro ang konteksto aning bersikuloha. Gipadayag ni Jesus, ingon siya na gikan siya sa Amahan, niari sa kalibutan ug karon mobalik na sa Amahan. Kini nagahatag kanato ug mas daghan na ebidensya na nagpakita na buhi si Jesus didto sa langit sa wala pa siya miari sa kalibutan!

Sunod kay **Juan 17:5**.

“5 Busa karon Amahan, pasidungi ako dungog nga akoo kaniadto sa diha pa ako uban kanimo, sa wala pa mugnaa ang kalibutan.

Kini tingali ang pinaka una nga panahon nga atong nasayran mahitugod kang Jesus. Sa pagstorya ni Jesus diha sa usa ka panag-istoryahanay uban sa Amahan, si Jesus naghisingot sa iyang pagkatawo uban sa Amahan **sa wala pa ang kalibutan**”.

Sunod nga bersikulo mao ang **Filipos 2:5-11**.

“5 Batoni ninyo kini nga panghunahuna nga iya usab ni kristo Jesus: 6 Bisan ang kinaiya sa Diyos anaa kaniya, wala niya hunahuna ang iyang pagkatupong sa Diyos nga mahimong hinungdan sa pagpamintaha. 7 Kondili gipakaubos niya ang iyang kaugalingon pinaagi sa pagsul-ob sa kinaiya sa usa ka ulipon. Nagpakatawo siya sama sa mga tawo. 8 Sa dihang nahimo siyang usa ka tawo, gipaubos niya ang iyang kaugalingon pinaagi sa pagtuman sa Diyos hangtod sa kamatayon, bisan pa ang kamatayon didto sa krus. 9 Tungod niini gipasidunggan siya sa Diyos ug gihatagan ug gahom nga labaw sa tanang mga gahom. 10 Aron nga ang tanan nga anaa sa langit ug sa yuta, bisan ang anaa sa ilalom sa yuta, mangluhod ug mosimba kaniya. 11 Ug ang tanan moila nga si Jesu-kristo mao ang Ginoo, ug pinaagi niini madayeg ang Diyos nga Amahan.”

Kining bersikuloha naga hisgot og mas-daghang detalye bahin sa gisulti ni Jesus didto sa **Juan 16:27-28**. Gihulagway si Jesus isip adunay “panagsama” sa Amahan. Unya gi buhi-an niya ang pagkasama sa amahan para magpakatawo sa kalibutan. Unya, human sa pagtuman sa usa ka misyon, nibalik siya sa langit. (Kining bersikuloha kay usa ka imortanting bahin sa atong mga uma-abot na mga leskyon)

Kining bersikulo sa **Filipos**, sama sa nakita nato sa **Juan 16**, nagpakita sa tibuok proseso sa pagkatawo ni Jesus.

- Anaa na si Jesus sa langit **bisan sa wala pa** siya natawo sa kalibutan.
- **Minaug** si Jesus **gikan sa langit** padung diri sa kalibutan.
- **Mibalik** si Jesus sa iyang naunang puwesto kauban ang Amahan.

Ang atong katapusang bersikulo kay **Gipadayag 22:16**. Atong tan-awon ang kini nga bersikulo gikan sa **Ang Biblia 2011 Bersyon** sa Bibliya tungod kay kini adunay usa ka literal nga paghubad sa orihinal nga bersikulo nga makita sa nahisulat niini.

“16 “Ako, si Jesus, ang nagpadala kaninyo sa akong anghel uban niining pagpamatuod alang sa mga iglesia. Ako mao ang gamot ug ang kaliwat ni David, ang hayag nga bituon sa kabuntagon.”

Si Jesus ang nagsulti aning bersikuloha. (Siya ang naghatag sa minsahi sa libro sa Gipadayag.) Sa niining patapos nga pamahayag, gi hulagway ni Jesus iyang kaugalingon isip ang gamot ug ang kaliwat ni David. Sa pagstorya ni Jesus diring bersikuloha, gigamit ni Jesus ang pulong na **“gamot”** sa mahulagwayung panultihon. Sa konteksto, ang pulong na gamot nagtumong isip katiguwangan o nag-una sa usa ka tawo. Ang atbang ani kay mao ang kaliwat o ang bunga sa usa ka tawo. Daling estorya ang buot pasabot niin parihas sa ideya sa usa ka kahoy. Ang sinugdanan sa kahoy mao ang gamot unya ang katapusan mao ang bunga. Sa niining pahayag, si Jesus daw kay ang sinugdanan ug ang bunga ni David! Nag-angkon si Jesus na siya ang sinugdanan ug ang bunga ni David, sa unsang paagi kini posible? Nahibal-an nato nga si Jesus pisikal nga nagpuyo sa yuta gatusan ka mga tuig sa pagkamatay ni David ug sa unsang paagiha giangkon ni Jesus nga gamot siya ni David (nabuhi sa atubangan ni David) ug mga anak (nabuhi sunod ni David)? Ang ebidensya sa atong mga gitun-an kay anaa na diri ug ikaw na ang balaha sa pag-buhat ug konklusyon.

Usa mahuman ni atong leksyon atong tan-awon ang mga ebidensya ug tan-awon nato kung unsa nga konklusyon atong makuha ani.

Dili ordinaryo na tawo si Jesus kung ang GIGIKANAN ANG ESTORYAHAN tungod kay sa wala pa siya natawo diri sa kalibutan naa na siya sa langit bisan paman sa wala pa siya na tawo ni, Maria ug ni Josept! Ang mga ebidesiya na atong nahipklaplagan misubay sa gigikanan ni Jesus didto sa panahon sa sinugdanan o The creation. Sa

pagkatinuod, wala gayud kita nakakita ug timailhan na naay panahon na wala si Jesus! Usa nato taposon ang tung leksyon, palihug basaha ang **Hebreo 13:8**.

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 5 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani nga leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Sa **Juan 8:57-58**, unsa ang pangalan sa tawo na nahisgutan ni Jesus na nag-una siya aning tawohana.
 - a) Moses.
 - b) Isaiah
 - c) Abraham
 - d) Peter
2. Kinsa ang ka-istorya ni Jesus sa **Juan 8:57-58**, katong mi hisgut si Jesus na “sa wala pa natawo si Abraham, anaa na ako”?
 - a) Grupo sa mga romano na sundalo
 - b) Mga Mormons.
 - c) Daghan na mga tawo.
 - d) Tanan tubag sa ibabao.
3. Nganong negatibo man ang tubag sa mga lider sa judio sa pulong ni Jesus bahin sa gisulti niya na mas nag-una pa siya kay Abraham?
 - a) Tungod kay bata pa si Jesus.
 - b) Tungod kay anaa na si Abraham gatus ka tuig usa natawo si Jesus.
 - c) Tungod kay naka-ila sila sa pamilya ni Jesus ug kahibaw sila na 30 anyos pa siya.
 - d) Tanan tubag sa ibabao.
4. Sa pagtan-aw sa time line bahin sa “KASAYSAYAN SA KALIBOTAN.” Mga pila ka tuig ang milabay gikan sa panahon ni Abraham ug sa pagka-tawo ni Jesus?
 - a) 100 – 500 ka tuig.
 - b) 1,000 – 1,500 ka tuig.
 - c) 10,000 ka tuig.
 - d) Wala sa ibabao ang tubag.
5. Unsa ang gipasabut niini sa dihang giingon nga adunay usa ka butang o usa ka tawo nga **pre-existent**?
 - a) Kini nagpasabut nga sila buhi dugay na.
 - b) Kini nagpasabut nga sila mabuhi human sa usa ka tawo
 - c) Kini nagpasabut na buhi sila sa usa ka lugar usa ni balhin sa lain lugar.
 - d) Kini nagpasabut na nag-puyo sila sa usa ka lugar sa wala pa gipuy-an ug lain.
6. Ang tinudloan sa ika 4 na siglo na si Jesus ang kina-unhang gibuhat sa Diyos diha sa “sinugdanan”, kay nailhan na
 - a) Arianism.
 - b) Socinianism.
 - c) Mormonism.
 - d) Saksi ni Jehova.
7. Ang tinudlo-an na si Jesus parihas nato natawo na ordinary ug namatay na ordinary pero tungod sa iyang pagka-malapuson sa iyang misyon, gibuhat siya sa Diyos amahan ug usa usab ka Diyos.
 - a) Arianism
 - b) Socinianism.
 - c) Mormonism.
 - d) Saksi ni Jehova.
8. Ang modernong tinudlo-an na si Jesus kay usa sa pipila ka minilyon na ispirito, ug natawo siya sa Bethlehem, ug pagka tapus sa iyang kinabuhi siya nahimung usa ka Diyos. Mao ang
 - a) Arianism
 - b) Socinianism.
 - c) Mormonism.
 - d) Saksi ni Jehova.
9. Gawas sa tinudlo-an na si Jesus ang pinaka ka una na gibuhat sa Diyos, kinsang grupo ang nagtudlo na si Miguel nga arkangel ang nagpuyo sa lawas ni Jesus.
 - a) Arianism.
 - b) Socinianism.
 - c) Mormonism.
 - d) Saksi ni Jehova.
10. Sa **Miqueas 5:2**, kinsa ang “magmamado sa Israel” na mag gikan sa Bethlehem?
 - a) Abraham.
 - b) David.
 - c) Jesus.
 - d) Pilate.

11. Asa sa mga nagsunod nga mga tubag ang **WALA** nag naghulagway sa "PULONG o The Word" na makita sa **Juan 1:1-3** ug **14**?

- a) Diyos siya.
- b) Wala mo apil sa pagbuhat sa kalibutan.
- c) Nahimong tawo ug nag puyo kuyog kanato.
- d) Kuyog siya sa Diyos bisan paman sa wala pa na mugna ang kalibutan.

12. Kinsa ang tawo nga gitawag ug "PULONG O THE WORD" sa **Juan 1:1-3** ug **14**?

- a) Jesus.
- b) Si Juan nga tigbautismo.
- c) Adam.
- d) Abraham.

13. Kinsa ang nag istorya sa **Juan 1:30**?

- a) Jesus.
- b) James.
- c) Luke
- d) Si Juan nga tigbautismo.

14. Sa **Juan 6:41-42** unsa nga pamahayag ang **WALA** nag hulagway ni Jesus?

- a) Si Jesus ang palan na ninaug gikan sa langit.
- b) Nakaila ang mga Judio sa amahan ug inahan ni Jesus.
- c) Si Jesus ang Mesiyas.
- d) Si Jesus anak ni Joseph.

Palihug sa pag-basa sa Juan 16:27-28 ug Filipos 2:5-11 una nimo tubagon ang mga pangutana niining dapita.

15. Unsa ang gipasabot niini sa dihang kini nag-ingon "Siya mibiya sa iyang dapit uban sa Diyos ug miuyon nga mahimong sama sa usa ka ulipon"?

- a) Siya nagpaubos sa iyang kaugalingon ug hingpit nga masulundon sa Diyos
- b) Gisalikway niya ang iyang pag-ka Diyos ug napakatawo.
- c) Masulundon siya bisan sa iyang kamatayon.
- d) Tanan tubag sa ibabao.

16. Komplitoa ang siklo sa pagkabuhi ni Jesus, Si Jesus anaa sa langit **sa wala pa** siya moanhi sa kalibutan, siya ninaug **gikan sa langit** nganhi sa kalibutan, ug siya

- a) Nibalik sa iyang kara-ang lugar kuyog sa iyang amahan sa langit.
- b) Namatay ug nagpabilin nga gilubong dinhi sa kalibutan.
- c) Nibalik sa iyang amahan sa langit ug nahimong angel.
- d) Wala sa ibabao ang tubag.

17. Sa libro sa **Gipadayag 22:16**, gihulagway si Jesus isip

- a) Ang sinugdanan ug katapusan.
- b) Ang sinugdanan ug kaliwat ni David.
- c) Ang sinugdanan ug kaliwat sa Diyos.
- d) Tanan tubag sa ibabao.

18. Unsa ang kalahi-an sa pagkatawo ni Jesus sa uban tawo diri sa kalibutan?

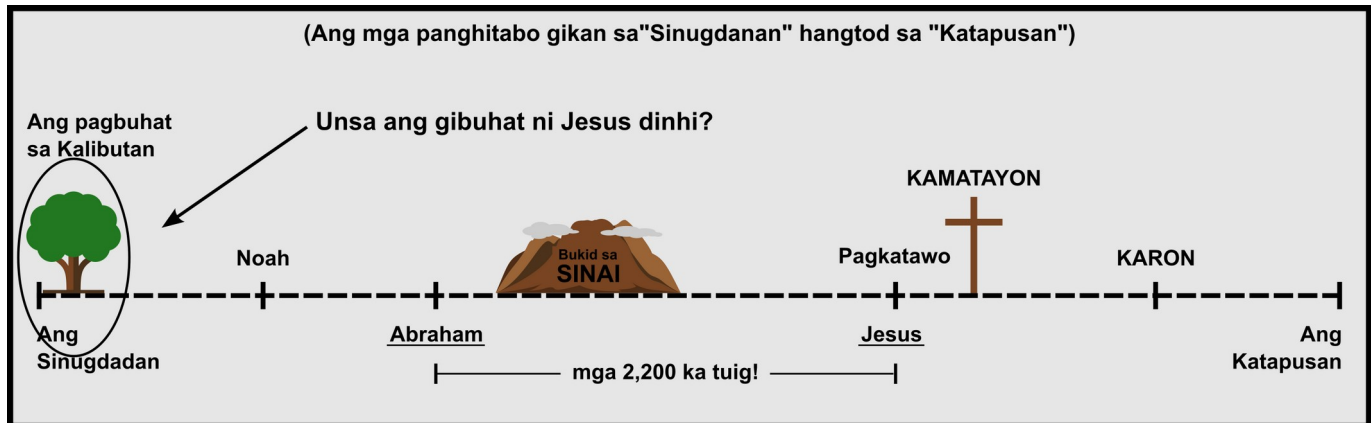
- a) Siya nabuhi sa dugay na nga panahon sa wala pa siya matawo samtang kita anaa lamang gikan sa atong pagkahimugso
- b) Ang iyang gigiklanan mobalik sa wala pa nahimo ang kalibutan.
- c) Wala'y panahon nga wala si Jesus.
- d) Tanan tubag sa ibabao.

LEKSYON 6

SI JESUS: ANG DAKONG MAGPAPANDAY

Sa mga niaging leksyon, atong na diskobrihan nga si Jesus kay buhi sa wala pa siya matawo sa Bethlehem. Ang impormasyon nga atong nasayran sa atong pagpangita, nagpatinoud nga si Jesus walay sinugdanan o gigikanan! atong makita nga wala oras nga si Jesus dili kanunay anaa. Sa kining pagtuon atong palapdan ang atong pagsabut kang Jesus. atong pangitaon ang mga detalye mahitungod sa pagkatawo ni Jesus ngadto balik sa “panaka sinugdanan”.

ANG KASAYSAYAN SA KALIBUTAN

Magsugod kita sa atong pagtuon ngadto sa pagtan-aw sa mga bersikulo nga ato nang nabasa sa mga niagi nga pagtuon ug ato silang tan-awon sa mas-lalom pa nga pagtuon niini – **Juan 1:1-3 ug 14**. Imong mahinumdoman nga adunay **TULO** ka importanti nga butang mahitungod kang Jesus ug sa iyang pagkatawo. **1)** Si Jesus “kauban sa Diyos sukad pa sa sinugdanan”; **2)** Si Jesus “usa ka Diyos”; **3)** Pina-agi ni Jesus “nabuhat ang tanang butang”. Sa kining pagtuon atong pagatutukan pag-ayo duha ka bahin ni Jesus ang iyang pagka Diyos ug ang pagbuhat niya sa kalibutan.

Kung atong nasabtan pag-ayo ang gisaysay ni Juan, murag ang gusto niyang isulti nga ang tawo nga gipanganak sa Bethlehem nga kang Joseph ug Maria kay usa ka Diyos ug siya ang nagbuhat kanato! Sa panahon nga kini nasulat, kini nga ideya ug hangtud karon, lisod kaayo sabton ug dawaton sa katawhan. Pero unsa may naa niini? Tinuod ba nga si Jesus usa ka Diyos? Ug gibuhat niya ang tanan?

Adunay mga basahon sa Bag-ong kasabotan nga mga nagsaysay ug impormasyon nga maka dugang sa atong pagtuon. Usa niini mao ang **Colosas 1:15-19** (Kini nga libro gisulat ni Apostol Pablo ngadto sa mga nagkalisud nga mga Kristiyano).

“15 Si kristo mao gayod ang hulagway sa dili makita nga Diyos, ug siya ang makagagahom sa tanan. 16 Kay pinaagi kaniya ug alang kaniya gibuhat sa Diyos ang tanan nga anaa sa langit ug dinhi sa yuta, ang makita ug ang dili makita, sama sa mga espiritu nga may kagahom o katungod, mga espiritu nga nangulo o nagahari.”

Ang tibuok nga paghitabo ani nga basahon klaro kaayo nga naghisgot mahitungod ni Kristo. Naghisgot pud kini sa kang Jesus ug ang pagbuhat sa kalibutan. Kung ato kini i-kompara sa gisaysay ni Juan, atong masayran nga si Pablo nagsaysay ug balik sa sama nga kamtuoran nga ang pagkasulat hapit magkaparihas! Ang iyang mga gihisgutan: **1)** Si Jesus usa ka Diyos; ug **2)** Si Jesus ang nagbuhat sa tanang butang.

Adunay pay lain nga basahon sa Biblia nga dapat nato i-apil ug basahon pag-ayo. Palihug sa pagbasa sa **Genesis 1:26**. Bantayi kung gi unsa pagsulti sa Diyos, “Magbuhat **KITA** ug tawo nga sama **KANATO**”. Sigurado dyud nga adunay duha ka nilalang nga na-apil ani nga panghitabo, kay nagamit man siya sa pinulongan nga dinaghan sama pulong nga **KITA** ug **KANATO** sa pagsulat. Apan **KINSA** sila? **PILA** sila kabuok? (kini nga kahimtang imo pud makita sa **Genesis 3:22 ug 11:7**) Sa atong nakat-unan sa Juan 1 ug Colosas 1, atong nahibaloan nga ang Diyos Amahan naa didto ug si Jesus naa pud didto.

Laing bahin sa Biblia nga naghisgot kang Jesus ug ang pagbuhat sa kalibutan, Hebreo 1:2.

“2 Apan niining ulahing mga adlaw, nagsulti siya kanato pinaagi sa iyang Anak. Pinaagi kaniya, gimugna sa Diyos ang tibuok kalibutan ug siya usab ang iyang gipili nga manag-iya sa tanan”.

Kini nga basahon sa Biblia ato nang nabasa kung nakahinumdom ka sa atong leksyon 2. Kini mao ang basahon nga naghisgot ug atong nasayran nga adunay duha ka kasabotan sa Biblia ug sulod nii duha ka mensahe gikan sa Diyos ngadto sa katawhan sa kalibutan. Naka tabang ni nato sa pagsabot sa kalainan sa Karaan ug Bag-ong kasabotan sa Biblia. Apan, adunay pinaka interisado nga iyang gisaysay sa katapusan sa gibasa sa Hebreo 1:2 nga naghisgot kang Jesus ug ang iyang papel sa pagbuhat sa Kalibutan. Unsa man ang gisulti niini bahin kang Jesus, ang Amahan, ug ang pagbuhat sa Kalibutan? Murag gusto nga isulti niini nga ang Amahan **NAKA BUHAT UG DUHA KA BUTANG** pinaagi ni Jesus; **1)** Ang Diyos nagsaysay sa ikaduha nga mensahe pinaagi sa pagpadala ni Jesus; **2)** Gibuhat sa Diyos ang kalibutan pinaagi ni Jesus. Ang Amahan gibuhat ang kalibutan PINAAGI sa Anak. Kini naghulagway sa usa ka sitwasyon nga murag ang Amahan siya mao ang arkitekto/tigdesinyo ug si Jesus ang nag puno sa palel nga kontraktor/magtutukod. Kini mao ang gusto nga ipasabot ni Juan ug Pablo nga nagingon nga sa Jesus mao ang nagbuhat sa tanang butang. Ang Amahan ang nagmandu sa pagtukod, apan si Jesus mismo ang nagtukod! Dili ba ni siya talagsaon nga katingalanan?

JESUS: ANG DIYOS NGA NAGBUHAT SA TANAN!

Kini nagpahigayon sa usa ka interisado nga panaghigayon ug sa mas lalom nga pagimbistiga. Kung si Jesus naa na kaniadto kauban sa Diyos diha sa sinugdanan, ug kung si Jesus nagbuhat sa tanang butang, unya unsa man nga bahin sa kasulatan nga naghisgot bahin nga Jesus usa ka Diyos? Samtang nag huna-huna ka ato nga pangutana, mo tan-aw kita sa mga basahon sa Biblia nga naghisgot sa parihas nga kahimtang nila ug tan-awon nato kung naa tay makat-unan!

Sa makausa usab gi-andam para kaninyo ang mga basahon ngakinahanglan ninyo basahon para sa atong leksyon karon isip usa ka assignment. Ang mga basahonon sa luyo nagtagana sa mga nahisulat sa Biblia mahitungod sa kang Jesus ug ang iyang pagka-Diyos. Basaha pag-ayo ang mga gilista nga basahon ug basaha kini sa tubouk nga kahulogan niini sama sa atong pagtoun atong mga niaging leksyon. Isulat ang mga butang nga atong gikinihanglan sa atong pagtuon labi na sa **pagka Diyos ni Jesus**. Inig kahuman nimmo niini aton kini basahon sa atong klase ug magtandi kita sa mga butang nga atong gi-pangsulat mahitungod kang Jesus.

PALIHUG SA PAGHUNONG DIRI UG TRABAHUA ANG ASSIGNMENT WORKSHEET para anih nga leksyon. Inig human nimo patuon sa mga lista sa basahon pwede na mopadayun.

Ang una nga basahon nga atong nabasa mao ang **Mateo 1:23**. Sa unsa nag paagi kini magamit sa atong pagtuon? Dili kini sayun tan-awon sa sinugdanan. Kung ato kini ibutang sa iyang katibuk-ang kahulogan, kini naghisgot sa paghitabo nga nagpalibot sa kapanganakan ni Jesus. Mao pud kini ang gisulat ni propeta Isaia sa karaang adlaw (**Basaha Isaia 7:14**) nga maoy nanagna nga adunay bata nga ipanganak sa usa ka “birhin” o “ulay” nga inahan ug siya pagapanganan ug **“EMMANUEL”**. Mao ni ang usa ka-iportanti nga pa-agi sa pagsabot niini nga basahon. Sa kultara sa Hebreo, ang pangalan nga ihatag sa usa ka bata kay adonay mahinungdanon nga kahulogan nga mao ang hinungdan nga ang bata gipanganan ni-anah. Kung ato imbistigahan ang pangalan nga Emmanuel atong makita nga ang kahulogan niini **“Ang Diyos uban kanato”**. Sa imong makita sa unsay gisulat ni Mateo daw ang pangalan nga Emmanuel nga gipangalan sa usa ka espesyal nga bata, ug ang espesyal nga kahulogan sa pangalan nga gihatag. Kung nakabantay mo nga ang kahulogan mismo sa pangalan makita pud nimo sa basahon sa **Mateo 1:23**! Ang gusto daw ipasabot niini nga ang bata kay “Diyos uban kanato”. Ug ang kamtuoran nga ang pangalan mao si Jesus nga nagpasabot nga si Jesus mao ang “Diyos uban kanato”.

Ang sunod nga atong pagabasaon makita sa **Juan 20:28**. Kini usa ka intirisado nga basahon kay sulod niini usa ka testimonyo ni gi sulti ni Apostol Tomas. Kung imo ni basahon sa kinatibuokan nga panghitabo, mao kini ang nahitabo human nga si Jesus nabanhaw gikan sa kamatayon. Human nga nakita nila nga si Jesus buhi, Miingon si Tomas kang Jesus, Ginoo ko ug Diyos ko! Kung si Jesus dili usa ka Diyos, busa si Tomas nasayup sa pagsulti nga siya usa ka Diyos ug dili usa ka ondinaryo nga tawo. Kung batayan ninyo nga si Jesus wala ni gi-koreksyonan si Tomas sa iyang gisulti.

Ang sunod nga atong pagabasaon makita sa **Tito 2:13**. Kini nga libro usa ka sulat ni Pablo ngadto sa usa ka bataon nga misyonaryo nga ang pangalan kay si Tito. Si Pablo wala mismo nakig-iturya kang Tito sa pagka Diyos ni Jesus apan nag hisgot sa iyang pagbalalik uban sa pag sulti anih “nagahulat kita sa malipayon nga adlaw nga

atong ginalaoman nga mao ang kahibulongang pagbalik ni Jesu-kristo nga atong Manluluwas ug makagagahom nga Diyos". Sa imong mabasa klaro kaayo nga si Pablo nagtuo pud nga si Jesus usa ka Diyos sama sa gisulti ni Tomas.

Laing basahon nga importanti, kini imong mabasa sa **Hebreo 1:3**. Gihulagway sa nagsulat anih Jesus isip usa ka "perpekto nga kopya sa kina-iyang sa Diyos." Ang pulong nga "kopya" mao pud nag pulong nga gigamit sa mga paprintahan nga negusyo o karakter. Pariha siya sa usa ka pang-tatak sa papel nga kung usa ang desinyo sa tatak mao pud ang mulakra sa papel. Si Jesus ang husto nga kopya sa Amahan ug kung ang amahan usa ka Diyos, si Jesus pud usa ka Diyos.

Ang sunod nga atong pagabasahon makita sa **Hebreo 1:8-10**. Mao kini tingali usa sa pinaka importanti nga bahin sa Biblia nga ato pagabasahon. Sa kinatibuokan nga panghitabo kini nagpakita nga ang nagsaysay kay ang Amahan mismo. Siya naghisgot maghitungod sa iyang anak si Jesus. Sa kini nga basahon imo makita ang duha ka parihas nga gihisgutan pud sa unang kapitulo sa Juan nga nag hisgut sa mga ditalyado nga impormasyon, ug mas masabtan nimo ang ika tulo nga ditalyi sa Juan. Sa **bersikulo 8** imo makita nga ang Amahan nag-tawag sa Anak isip usa ka "Diyos". Unsa paman ang mas tin-aw pa niini nga ebidensya nga atong ma pangita? Unya, sa **bersikulo 10**, ang Amahan nagpahayag nga ang Anak mao ang nagbuhat sa tanan. Sa pagpasabot niini nga kung ang Anak usa ka Diyos ug kung gibuhat niya ang kalangitan, Busa ang Anak kinahanglan nga uban sa Amahan sa sinugdanan.

Ang duha ka ulahi nga atong pagabasahon sa kani nga pagtuon makita sa libro sa Pinadayag (revelation). Kinahanglan sila kuyogon sa pagbasa kay haom kaayo sila sa paghatag ug dugang pa nga ebidensya sa atong pagtuon. **Pinadayag 1:8** sa sulod niini nagsaysay sa "Ang Ginoong Diyos". Sa gi-saysay didto nagaingon nga siya ang "Ako ang sinugdanan ug ang kataposan sa tanan" (Alpha ug ang Omega). Ang pinaka-ulahi nga pagabasahon mao ang **Pinadayag 22:12-16**. Mao kini ang kinatapusan nga bahin sa sulat ni Juan sa Pinadayag. Kung imong tan-awon sa kinatibok-ang paghitabo kung unsa ang gi-sayasay, imo makita sa **bersikulo 16** nga si Jesus ang nag-istorya anih nga bahin. Kung imong susihon ang iyang gisulti, atong ma diskobrehan(mahibaw-an) nga nagtawag siya sa iyang kaugalingon isip ang "Alpha ug ang Omega". Kung si Jesus ang "Alpha ug ang Omega" sa 22:13, ug ang "Alpha ug ang Omega" sa 1:8 kay ang "Ginoong Diyos", Busa si Jesus kay ang "Ginoong Diyos".

Bisan pa ug daghang ebidensya nga nakatabang sa pagpamatuod nga si Jesus usa ka Diyos, naa pay pipila ka mga tawo nga nag-angkon nga si Jesus usa ra ka tawo ug DILI USA KA DIYOS! Ang uban kanila nag-ingon nga si Jesus **DILI** usa ka Diyos kay nagtuo sila nga siya ang pinaka una nga butang nga gibuhat sa Diyos, ug kung si Jesus "GIBUHAT" busa DILI POSIBLE SIYA MAHIMONG usa ka Diyos kay ang Diyos DILI usa ka binuhat!

palihug sa Huna-hunaa pag-ayo ang mga mosunod nga basahon.

Usa ka ilado nga basahon nga kasagaran nga gigamit KARON sa uban nga nagtuo sa ideya nga si Jesus "ang unang binuhat sa Diyos" makita sa **Panultihon 8:22-31**. Ang libro sa Panultihon naglakip sa mga lista sa mga "maalamon nga pulong" nga naggikan sa kang Solomon. Kadaghanan sa sulod sa libro gisulat sa paagi nga "Balak" ug daghang mahulagwayon(figurative) nga pagkasulat.

Ang paagi sa pagsulat nga gamit ang paghulagway niini usahay lisod ug KINAHANGLAN tun-an ug pag-ayo.

"22 Sukad pa sa sinugdanan gimugna na ako daan sa Ginoo sa wala pa niya mamugna ang tanan 23-26 Sukad pa sa sinugdanan gipahimutang na ako pag-una. Diha na ako sa wala pa ang kalibutan: ang dagat, ang mga tuburan, ang mga bukid, ang mga bungtod, ang mga kaumahan, ug bisan ang unang mga abog sa kalibutan. 27 Diha na ako sa pagmugna niya sa langit, sa pagbutang niya sa utlanan sa langit ug sa yuta, 28 sa pagmugna niya sa mga panganod, sa pagpatubod sa mga tuboran sa kahiladman, 29 sa pagbutang niya sa utlanan sa dagat aron dili kini molapaw, ug sa pagbutang niya sa mga pundasyon sa kalibutan. 30 Kauban ako sa Ginoo ingon nga usa ka arkitekto. Ako ang iyang kalipay adlaw-adlaw, ug malipayon ako kanunay sa iyang presensya. 31 Nalipay ako sa kalibutan ug uban sa mga katawhan."
Panultihon 8:22-31 (APSD)

Kung imong tan-awon ang nahisulat, dali ra mabantayan nga naay usa ka nilalang nga nag-istorya. Imo pud makita nga siya naghisgot sa iyang gigikanan. Daghang ang nag-ingon nga si Jesus ang nag-istorya ug iyang gi saysay ang iyang gigikanan. Ila dayon itudlo nga ang **bersikulo 22** nga nag ingon nga "sukad pa sa sinugdanan gimugna ako sa Ginoo isip iyang binuhat sa wala pa mabuhat ang tanan". Kani nga mga tawhana mag-ingon dayon nga ang "**Ako**" nga gisulat sa sa 22 mao kana si Jesus ug siya mismo nagpamatuod kung unsa iyang gigikanan ug gi-unsang siya paglalang diri sa kalibutan. Kung kini usa ka saktong ideya nga si Jesus ang "unang binuhat" sa Diyos, dali ra mapamatud-an kay ang nag-istorya anih nagsaysay ug daghan kaayo nga impormasyon bahin sa kamatuoran

nga siya usa ka “binuhat” sa Diyos. Apan sakto ba ang ilang gisulti nga si Jesus ang nag-itorya dinhi? Kani mao ang tinuod nga isyu o problema dinhi.

Ang atong gikinahang para masulbad kini nga pangutana kay pabasa sa kinatibuk-an nga panghitabo (Near context). Kung imo basahon pag-ayo makabalo tah nga ang **bersikulo 22** dili mao ang sinugdanan sa iyang “pagsaysay” nga iyang gi-pahibalo. Kasagaran magsugod nah siya sa **bersikulo 1** sa **Panultihon 8**! Para mas-masabtan nato magsugod kita sa pagbasa sa sinugdanan sa Panultihon 8 hangtud sa katapusan niini. Buhaton tana ug tan-awon kung unsa ang kalainan.

(Palihug sa pagbasa **Panultihon 8:1-36** usah ta mupadayon sa atong pagtuon.)

Ang pinaka-importanti nga pangutana nga atong kinahanglan tubagon mao ang, “Kinsa ang nagsulti anih nga bahin sa kasulatan?” Sa **bersikulo 1 ug 12** diha nimo mabasa ang tubag. Sa **bersikulo 1** nagsaysay siya, “Wala ba misinggit ang kaalam?” o “Ang pagsabot wala nagsulti o nagpataas sa iyang tingog?” Sa **bersikulo 12** imong makita nga ang Kaalam ug Panabot nagkuyog ug dili si Jesus. Ang Panultihon 8 mao ang usa ka paagi sa pagsulat nga naggamit ug lawasnon nga pag-istorya o personipikasyon(Personification).Kani nga pa-agi sa pagsulat naghatag ug lihoc o kinabuhi ngadto sa mga butang nga walay kinabuhi. Kung imo basahon ang usa ka parti sa Biblia sa kinatibok-an nga kahulogang imo makita ug mas-masabtan kung unsa ang iyang gusto nga ipasabot kanimo. Busa ang ideya sa Panultihon 8 nga nag-ingon nga si Jesus “ang una nga binuhat sa Diyos” kay dili sakto. Dili jud kita mokumpyansa sa kung unsa ang gisulti sa uban labi na kung ang ilang gipanulti wala sa Biblia o dili uyon sa Biblia.

Hinumdumi nga ang pagtuon sa Biblia naay duha ka bahin nga proseso. Ang **una** mao ang pagbasa ug pagsabot sa orihinal nga mensahe, dayon ang **ika-duha** mao ang pagtan-aw kung ato ba kini mabuhat o pwede ba ni mahimo nato. Kini nga pagtuon nagpakita sa kung kadali sa taw pagkuha sa usa ka bersikulo ug magsulti sa dili sakto nga butang. Pero para kanimo karon, “aduna bay butang sa imong pagtuo nga nagbasi sa bersikulo nga wala gigamit sa sakto nga paagi?” Natuo baka sa imong kaugalingon nga pagtuon sa Biblia o naminaw raka sa bisag unsay gisulti sa uban ug nagdawat sa ilang gipangtudlo? Hinaut nga makita ninyo nga dali ra malipat ang katawhan sa pagtuo sa mga butang nga wala maggamit sa Biblia sa sakto nga paagi. Hinaut nga aduna kamo dedikasyon sa pagtuon ug paggamit sa inyong nahibal-an ngadto sa pagsiguro sa sakto nga pagtuo. Hinumdumi ang atong nakatunan sa pagsunod kang Jesus matud sa **Mateo 7:21-23** nga ato nga nabasa.

Sa kinatibok-an, atong nakit-an sa atong pag-imbistiga nga si Jesus naa na kani-adto, ug siya usa ka Diyos. Ang kamahinungdanon anih imong makita nga si Jesus ang nagbuhat sa tanan, ug gihiguma niya paayo kita ug siya mikanaug ug nahimo nga tawo pariha nato -aron siya mamatay para maluwas kita. karon mas-masabtan na nato ang gisulti ni Jesus sa **Juan 8:57-58**. Ang panginabuhian ni Jesus sa kalibutan kay usa ka magpapanday ug kana angay kaayo niya kay dugay na kaayo si nagbuhat sa butang nga halos di na mahinumduman sa tawo!

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa leksyon 6 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Asa niini ang **wala** nahisgutan o **wala** sulod sa **Juan 1:1-3** ug **14**?
 - a) Si Jesus dili mao ang pulong.
 - b) Si Jesus ang nagbuhat sa tanan.
 - c) Si Jesus usa ka Diyos.
 - d) Si Jesus uban sa Diyos sa sinugdanan.
2. Kung atong ikompara ang Juan 1:1-3 ug Colosas 1:15-19 unsa ang ilang gihisgotan nga parihas?
 - a) Si kristo natawo sa Bethlehem.
 - b) Si kristo naa na sa sinugdanan ug pinaagi niya gibuhat ang tanan.
 - c) Si kristo dili usa ka Diyos.
 - d) Wala ang sakto nga tubag sa taas.

3. Asa sa mga mosunod ang sakto nga samada sa punto nga gusto nga ipasabot sa **Colosas 1:15-19**?
 - a) Si Jesus ang una nga binuhat sa Diyos sa sinugdanan.
 - b) Dili si Jesus ang nanag-iyang sa tanan.
 - c) Si Jesus pariha sa Diyos ug gibuhang ang tanan pina-agi niya.
 - d) Wala ang sakto nga tubag sa taas.
4. Asa sa mga mosunod ang mabasa nimo sa **Colosas 1:15-19**?
 - a) Si Jesus pariha jud sa Diyos.
 - b) Si Jesus ang nanag-iyang sa tanang butang nga ginuhang.
 - c) Pina-agi sa iyang gahom tanang butang nabuhang sa langit ug sa yuta.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
5. Sa **Genesis 1:26** ang Diyos wala kauban?
 - a) Oo
 - b) Dili
6. Sumala sa bersikulo sama sa **Juan 1:1-3** ug **Colosas 1:15-19**, kinsa ang kauban sa Diyos Amahan sa pagbuhang sa sinugdanan?
 - a) Si Jesus.
 - b) Ang mga anghel.
 - c) Si Adam.
 - d) Wala.
7. Sumala sa **Hebrohanon 1:2**, unsay gibuhang sa Amahan pina-agi ni Jesus?
 - a) Gisulti sa Diyos ang ika-duha(Bag-ong kasabotan) nga mensahe pina-agi ni Jesus.
 - b) Gibuhang sa Diyos ang kalibutan pina-agi ni Jesus.
 - c) Ang tubag kay A ug B.
 - d) Wala ang tubag sa A ug B.

Ang mga mosunod nga pangutana kay nagbase sa mga bersikulo nga imong gibasa sa Wokrsheet ganina

8. Base sa imong pagkompara sa imong nabasa sa **Mateo 1:23** ug **Isaias 7:14**, kinsa si Emmanuel?
 - a) Diyos.
 - b) Jesus.
 - c) Mateo.
 - d) Isaias.
9. Unsay kahulogan sa pangalan nga Emmanuel?
 - a) Ang Diyos maayo.
 - b) Ang Diyos gamhanan.
 - c) Ang Diyos uban kanamo.
 - d) Jesus.

10. Sa **Juan 20:28**, kinsa ang nagsulti ug “Ginoo ko ug Diyos ko” sa pagkakita niya ni Jesus?
 - a) Tomas
 - b) Juan
 - c) Pedro
 - d) Pablo
11. Unsa ang pagtawag ni Pablo kang Jesus sa **Tito 2:13**?
 - a) Jehovah
 - b) Atong Diyos ug manluluwas
 - c) Emmanuel
 - d) Wala ang sakto nga tubag sa taas.
12. Sa **Hebreo 1:3**, unsa gisaysay sa nagsulat niini mahitungod kung kinsa si Jesus?
 - a) Kon unsa ang Diyos mao pud siya.
 - b) Ang bugtong anak sa Diyos.
 - c) Ang pulong nag-pakatawo.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
13. Unsay gipasabot sa pulong nga “kopya” sa orihinal nga pinulongan sa Biblia?
 - a) Kinupya sa butang.
 - b) Kinupya sa orihinal.
 - c) Gi pirata nga butang.
 - d) Karakter- litra nga naa sa alpabeto nga gamit sa pagprinta.
14. Sa **Hebreo 1:8-10**, kinsa ang nagsaysay dinhi?
 - a) Jesus
 - b) Diyos Amahan
 - c) Ang balaang Ispirito
 - d) Wala ang sakto nga tubag sa taas.
15. Sa **Hebreo 1:8-10**, ang nagsaysay nag-ingon nga ang Anak usa ka Diyos ug ang Anak nagbuhang
 - a) daghang problema sa mga dautang tawo.
 - b) walay gibuhang.
 - c) sa langit ug sa yuta.
 - d) sa mga anghel.
16. Kinsa ang “Alpha ug ang Omega” sa **Pinadayag 1:8** ug **Pinadayag 22:12-16**?
 - a) Ang Ginoong Diyos
 - b) Jesus
 - c) Ang tubag kay A ug B.
 - d) Wala ang tubag sa A ug B.
17. Sumala sa unsa atong nakit-an sa **Panultihon 8:22-31**, kinsa ang gibuhang sa wala pa mabuhang ang tanan?
 - a) Kaalam
 - b) Jesus
 - c) Ang kalibutan
 - d) Ang kabukiran

18. Unsaon nato pagkahibalo sa **Panultihon 8:22-**

31 nga kini wala maghisgot mahitungod kang Jesus?

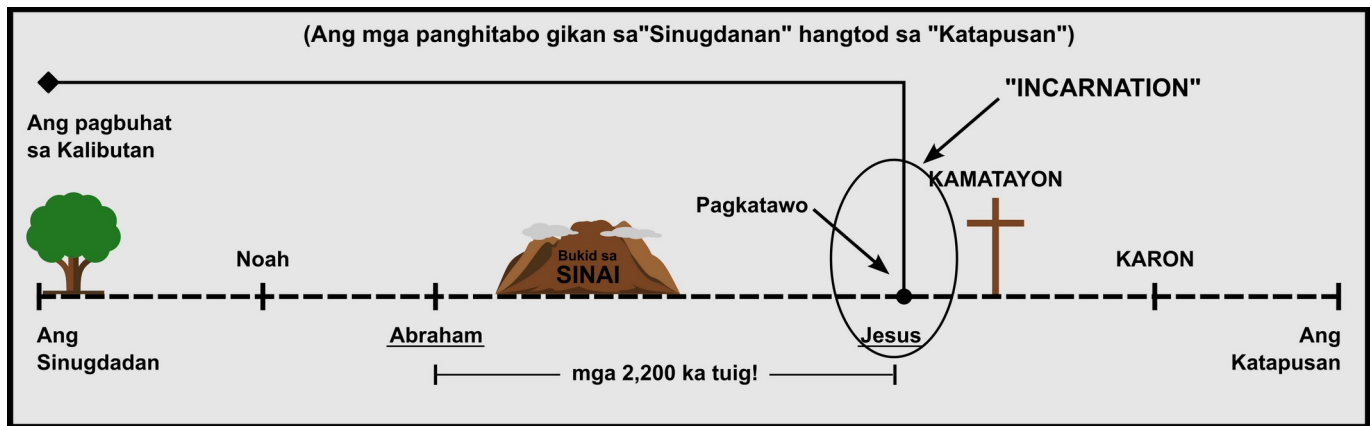
- a) Sa Panultihon 8:1 ug 12 napakita nga kini naghigot sa “Kaalang” nga mao ang nagiturya.
- b) Ang katibuk-an nga panghitabo nagpakita nga kini naghigot sa “Kaalang”.
- c) Basahon ang tibuok Panultihon 8.
- d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.

LEKSYON 7

JESUS: ANG DIYOS NGA NAHIMONG TAWO

Sa atong pagtuon, atong nakita si Jesus isip gamhanan nga Diyos nga nahimo sa tanan. Atong nakat-onan nga bisan gipanganak siya isip tawo sa Bethlehem, dugay na siyang buhi sa wala pa ning panahona ug, sa kamatuoran, buhi na siya sa wala pa ang pagbuhat sa kalibutan! Adunay mga impormasyon nga tinuod – kamatuoran nga dili malimod! Si Jesus gipanganak isip usa katawo ug namatay siya katong 30 kapin na siya! Gipatay siya sa krus. Ang usa sa pinakachallenging nga pangutana sa mga tawo karon kay, “Kung Diyos gayud si Jesus, apan ngano man namatay siya? Dili mapatay ang Diyos. Kung si Jesus napatay busa buot pasabot ana nga dili siya Diyos.” Busa, unsay masulti nato mahitungod niini? Ang kamatuoran ba nga si Jesus namatay nisumpaki sa mga impormasyon nga nakita nato sa mga niaging leksyon? Si Jesus ba usa ka regular nga tawo? Kini ang tawhanon nga bahin ni Jesus—o hinoon ang dili pagsinabtanay bahin sa iyang tawhanong bahin—nga morag hinungdan sa daghang pagkalibog sa relihiyon karon. Ang leksyon karon nagtan-aw pag-ayo sa kini nga “tawhanon” nga atong nakita ni Jesus.

ANG KASAYSAYAN SA KALIBUTAN

Ang Inkarnasyon Ni Jesus

Atong nakita nga si Jesus anaa na kaniadto sa wala pa siya gipanganak kang Maria sa Bethlehem. Tungod kay ang iyang pagka-tawo nagsugod sa katong lugara ug panahona, ang atong pagtuon dapat pud magsugod didto. Ang pagkapanganak kay importante nga adlaw sa mga tawo, nagmarka kini sa sinungdanan sa atong pagkatawo. Sa atong nahibaloan sa atong mga niaging mga klase, dili kini ang kaso ni Jesus. Anaa na siya daan sa wala pa siya gipanganak sa kalibutan. Tungod sa espesyal nga kahimtang ni Jesus, giisip sa daghang magtutudlo sa Biblia nga dili husto ug dili tukma nga nagtumong sa kasinatian ni Jesus sa Betlehem nga usa ka “pagkahimugso”. Apan, imo makita ang pulong nga **INKARNASYON** nga gigmait kadaghanan sa mga libro ug mga komentaryo. Dili kini komon nga pulong nga matag adlaw nga gigamit sa pakighinabi. Unsay buot pasabot niini nga pulong? Dili kini pangalan sa usa ka gatas! Basin mas nakaila kita sa pulong nga **REINCARNATION**. Kadaghanan sa mga tawo kay mas nakaila niini nga pulong. Nagpasabot kini sa ideya diin ang tawo ipanganak, mabuhi, mamatay ug mabuhi na pud ug balik. **INKARNASYON** nagikan sa Latin nga nagpasabot nga “mahimong unod”. Kung hunahunaon nimo kini makadiyot, mahimo nimong masabtan kung nganong ang mga magtutudlo sa Biblia ganahan niini pulong sa pagsulay sa paghulagway kung unsa ang nahitabo kang Jesus. Atong tan-awon kung giunsa ang kini nga pulong magamit sa atong panaghisgot.

Sa atong niaging mga leksyon, ato ng gitan-aw ang **Juan 1:14**. Ato tan-awon pag-ayo ang relasyon niini sa “**INKARNASYON**”.

“Ang Pulong nagpakatawo ug nakig-uban kanato. Nakita namo ang iyang kadungganon ingon nga bugtong Anak sa Amahan. Maluloy-on gayod siya ug pulos kamatuoran ang iyang gipanulti.”

Ang bersikulo nagsulti kanato nga ang Pulong **nahimong tawo** ug mipuyo siya kauban nato. Diri diin kita gipaila-ila sa ideya nga inkarnasyon. Sa Betlehem, wala pa malungtad si Jesus. Siya “nahimong unod”. Unsay buot pasabot

niini? Ibutang nato, nga sa saktong panahon, atong Magbubuhay ninaog ug nagpakatawo! Ang Juan 1:14 na tingali ang pinaka detalye nga bersikulo nga naghisgut mahitungod niining panghitabo.

Gikan sa **Juan 1:14** atong nakat-unan ang **upat ka kamatuoran** mahitungod sa inkarnasyon.

1. KINSA ang “nagpakatawo”?	: Ang PULONG nga walay katapusan	→ Hesu Kristo
2. UNSAY nahitabo?	: <u>nahimo siyang tawo</u>	→ nagpakatawo siya
3. ASA man kini nahitabo?	: nipuyo <u>kauban</u> nato	→ nipuyo siya sa kalibutan
4. Unsay PAMATUOD?	: “Among <u>nakita</u> ang iyang himaya”	→ kini mao ang kamaturan!

ANG IYANG PAG-ANHI DILI AKSIDENTE

Usa kita magpadayon, tingali dapat nato imbestigahon kung NGANONG nikanaog si Jesus ug nagpakatawo. Ingon og kini katingad-an nga ang Diyos, nga anaa na sa wala pa ang sinugdanan ug ang naghimo sa tanan, matapos sa pagkamatay sa krus sa Jerusalem! Mahug siya nga ang iyang pag-anhi diri kay dili aksidente! Basin ang iyang pagkatawo kay dili pud aksidente, tan-awa ang mga bersikulo.

Palihug sa pagbasa sa **Mateo 26:51-53**. Makatingalahan kaayo ni nga bersikulo noh? Hunahuna nga gipunit ni Jesus ang dunggan sa lalaki gikan sa yuta ug iya kining “gipapilit” ug balik sa lugar niini! Makalingaw kaayo ni nga paghitabo apan dili kini ang punto nga atong dapat huna-hunaon. Hinuon, tan-awa kung unsay **gisulti** ni Jesus. Naghisgot siya nga adunay katuyuan ang iyang pag-anhi ug dedekado siya sa pagtuman sa iyang katuyuan, bisan pa og kon kini nagpasabut sa dili makiangayon nga pagpatay! Adunay unta siyay mabuhay para masiguro ang iyang pag-ikyas gikan sa mga opisyal nga mga pulis, pero **nipili** niya nga dili kini buhaton.

Wala gisekreto ni Jesus ang kamatuoran mahitungod sa katuyuan niya ngari sa kalibutan. Ang usa sa lugar nga makita kini kay sa **Lucas 19:10**. Palihug sa pagbasa ug tan-awa kung unsa ang iyang gisulti mahitungod sa iyang kaugalingon ug ang iyang katuyuan nga dapat matuman.

Dugang pa niana, palihug sa pagbasa ang **Juan 12:44-50**. Atong makita diri ang nagstorya si Jesus mahitungod sa iyang kaugalingon. Mura kini ug sobra ka emosyonal nga sitwasyon tungod kay nag shagit si Jesus. Bantayi kung giunsa ni Jesus pagsulti mahitungod sa iyang kaugalingon nga pinadala siya. Kung atong tan-awon ang bersikulo 49 atong madiskrubrehan nga ang AMAHAN ang nagpadala kang Jesus. Mao nga, gawas sa kamatuoran nga GIPILI ni Jesus nga muanhi, ato pud nadiskrubrehan nga **GIPADALA** siya.

Lain nga importante nga bersikulo nga dapat nato tan-awongpagbalik kay **Galacia 4:4-5**. Banatayi kung giunsa pagsulti nga dili lang kay gipadala sa Diyos ang anak sa kalibutan, pero aduna pud silay gikonsidera nga panahon. Giingon nga: sa saktong panahon” gipadala sa Diyos iyang anak. Wala lang kini nagpasabot ug katuyuan, pero usa pud ka PLANO!

Usa sa pinakaimportante nga bersikulo kay ang **Buhat 2:23**. Ang mga panghitabo niini nga bersikulo kay interisado kaayo. (Palihug sa pagbasa ang tibuok kapitulo 2 sa Buhat.) Si Apostol Pedro nagsugilon sa mensahe niini ug ang bersikulo 23 kay gikan niini nga mensahe. Kinahanglan nato hinumdoman nga daghang mga tawo sa kadaghanan ang nangayo kang Poncio Pilato nga ilansang si Jesus sa krus. Kini nga mga tawo masaligon kaayo. Nagtuo sila nga sa pagpangayo nila para patyon si Jesus kay nagbuhat silag maayo nga butang para sa Diyos tungod kay nagtuo sila nga peke si Jesus. Tungod sa gisulti ni Pedro nakabati ug kaguol ang mga tawo. Giingnan niya sila nga gigamit sila sa Diyos para matuman ang **PLANO**, nga ilang gibuhay sa wala pa sila napakatawo.

Usa sa mas importante nga tuling kay ang **Filipos 2:6-8**. Ato nang nakita kini nga bersikulo sa atong mga niaging klase. Kini nga bersikulo wa lang nagpakita nga gipili ni Jesus nga muanhi, pero iyang gipili nga muanhi sa lain nga **porma** sa pagkatawo. Ang pagpasabut dinhi dili lisud sabton. Nagsugod si Jesus sa iyang pagkatawo sa porma nga gihulagway nga “patas sa Diyos”. Apan, sa pagdesisyon niya nga muanhi sa kalibutan, iyang “giempty iyang kaugalingon” ug ang resulta kay iyang gikuha ang porma sa tawo ug nahimong “patas sa mga tawo”. Atong hisgutang kini nga bersikulo sa mas labi pa nga mga detalye sa umaabot nga leksyon apan sa karon palihug timan-nga kini tanan nahitabo tungod kay si Jesus **GIPLILI** nga kini mahitabo.

Konsedira kung unsay gipakita niining mga bersikulo, dapat klaro na nga ang pag-anhi ni Jesus sa kalibutan isip usa ka tawo kay dili aksidente!

MGA EBIDENSYA GAWAS SA BIBLIA KUNG ASA NAGPAMATUOD SA KINABUHI NI JESUS

Usa sa mga problema nga atong gikaatubang karon kay adunay mga tawo ang dili mutuo nga adunay tawo nga gipangalan og Jesus nga buhi. Ingon sila makabasa lang kita mahitungod kaniya sa Biblia lamang ug usa lang siya ka tinumotumo. Apan, dili kini tinuod. Ang pagmatuod sa kinabuhi ni Jesus kay usa ka tinuod nga kasaysayan ug gisuportahan sa lain nga ebedisya gawas sa Biblia! Ang mga historians nga nagpuyo sa unang siglo nagpamutod sa kinabuhi ni Jesus.

Usa sa pinaka maayo nga tigsulat sa unang siglo kay usa ka Judio sa pangalan nga **Flavius Josephus**. Gipanganak siya pag 37 AD ug nahimong Parisiyo sa edad ng 19. Iyang gikuha ang pangalan nga Flavius isip pasidungog kang Flavian Josephus. Pag 26 anyos niya, mibisita siya sa Roma ug nakadayeg kaayo nga gigugol niya ang nahabilin sa iyang kinabuhi nga naningkamot sa paghimo sa labing maayo nga relasyon tali sa mga Judio ug mga Romano. Sa 66 AD, siya ang komandante sa mga Judio nga pwersa sa Galilea. Sa ulahi, human sa iyang pagdakup sa usa ka gubat sa mga Romano batok sa mga Judio, gipadala siya sa Roma. Siya labi nga gitahud pag-ayo sa mga Romano nga kauban niya si Tito sa pagkalaglag sa Jerusalem sa 70 AD. Sa ulahing bahin sa iyang kinabuhi, nagpuyo usab siya sa palasyo sa Emperador sa Roma, diin gitugtan siya nga makasulod sa tanang mga librarya sa Imperyo sa Roma. Si Josephus, dili usa ka Kristiyano, nagsulat bahin kang Jesus Kristo:

*"Ingon ani nga panahon si Jesus, usa ka maalamon nga tawo, kon kini subay sa balaod sa pagtawag kaniya nga usa ka tawo, tungod kay tigbuhat siya ug mga katingalanghang mga buhat, usa ka magtutudlo sa ingon nga mga lalaki nga nakadawat sa kamatuoran uban ang pagkalipay. Gihatud niya ngadto kaniya ang kadaghanan sa mga Judio, ug ang kadaghan sa mga Hentil. Siya mao ang Kristo, ug sa diha nga si Pilato, sa sugyot sa mga punoan nga mga tawo sa taliwala kanato, naghukum kaniya sa krus, kadtong nahigugma kaniya sa sinugdan wala mobiya kaniya; kay siya nagpakita usab kanila nga buhi sa ikatulo ka adlaw; ingon nga gitagna sa mga propeta sa Diyos kini ug napulo ka libong ubang mga katingalahang butang bahin kaniya. Ug ang tribo sa mga kristiyanhon nga gingalan alang kaniya dili mawala sa niining adlaw."*²¹

Cornelius Tacitus, nagsulat sa tuig nga 100 AD, usa ka historian sa, Gobernador sa Asia, ug umagad nga lalaki ni Julius Agricola nga gobernador sa Britannia gikan 80-84 AD. Si Tacitus dili ganahan sa mga Kristohanon. Kini nga kamatuuran, bisan pa, naghimo sa iyang pagpamatuod nga labi ka lig-on! Sa paghisgot sa kinabuhi ni Nero, ug ang akusasyon nga gisunog niya ang Roma ug gibasol kini sa mga Kristiyano, ingon ni Tacitus:

*"Bisan pa ang tanan nga panabang sa tawo ni kalingkawasan sa Emperador, ni ang tanan nga mga pagtubos nga gipresentar sa mga Diyos nga gihimo aron mawala ang pagkamadauton nga iyang gibutang sa pag-mando sa lungsod nga sunogon. Busa, aron mapugngan, kini nga kasagaran nga tsismis, gi-akusahan ni Nero ang uban nga akusahan, ug gisakit ang labi nga silot sa mga tawo, nga nasuko sa ilang mga krimen, ug naila sa ngalan sa mga Kristiyano. Gikuha ang ilang denominasyon gikan kang Christus, nga sa paghari ni Tiberius gipatay ingon usa ka kriminal ni procurator nga si Poncio Pilato."*²²

Ang katingbanan sa pamatuod ni Tacitus, nga wala mabalhin sa kasaysayan, nag-ingon nga si Kristo ang magtutukod sa mga Kristohanon, ug, nga gipatay siya ni Poncio Pilato. Kini miuyon kaayo sa atong nakita sa gisulat sa Biblia.

Ang kamatuoran nga nakakita kitag testimonya sa sekular nga kasaysayan nagpamatuod sa kaimportante sa kinabuhi ni Jesus Christ. Imposible para sa usa katawo nga musulti nga dili tinuod nga tawo si Jesus Kristo. Nakita siya ug ang iyang mga binuhatan nga natala sa mga istoryador nga dili iyang mga tinun-an. Si Jesus Kristo usa ka tawo sa kasaysayan.

Kung atong ibutang kini nga kamatuoran sa atong nagkadako nga kahibalo bahin kang Jesus, bisan unsa ang mga kalisud sa pagsabut kung giunsa nga ang Diyos nahimong tawo, dili ikalimud ang KAMATUORAN sa kasaysayan nga ang TAWO, si Jesus Christ, natawo ug kining tawhana kay mao ang samang Jesus nga naghimo sa kalibutan ug tanan nga naa niini! Usa kana ka katingalahan nga panghitabo kung huna-hunaon. Dili ba?

²¹Josephus, Flavius *Antiquities of the Jews*, Chapter 18, Section 3

²²Tacitus, Cornelius, *Annals*, quoted in *Documents of the Christian Church*, Henry Bettenson, Editor, Oxford Univ. Press, New York, 1957

UNSA KATAWO SI JESUS?

Karon mupadayon na kita sa mas dako nga pangutana. “**Unsa KATAWO si Jesus?**” Unsa **kapareha siya kanato?** Ang unang upat ka mga libro sa Bag-ong Kasabotan kay puno sa mga ebidensya, kung atong itingob ug butang, mupakita ug litrato sa tawo nga bahin ni Jesus. Para tabangan mog tan-aw sa kini nga butang sa inyong kaugalingon, aduna kami gihatag nga worksheet. Palihug hunong diri ug tun-i pag-ayo ang lista sa mga bersikulo ug ato kini hisgutan ug dungan.

PALIHUG SA PAGHUNONG DIRI UG TRABAHUA ANG ASSIGNMENT WORKSHEET para anih nga leksyon. Inig human nimo sa pagtuon sa mga lista sa basahon pwede naka mopadayun.

Ang unang bersikulo sa atong worksheet kay **Mateo 1:1**. Sa pagkatinoud, ang ebidensya kay ang tibuok nga unang kapitulo sa libro. Dinhi dali naton makita nga kini nga materyal magamit kang Jesus tungod kay gipaila ingon usa ka talaan sa kagikanan ni Jesu-Kristo. Unsa ang atong makatunana niini? Kini usa ka lista sa mga pisikal nga katigulangan ni Jesus. Ang nag-unang butang nga atong nahibal-an gikan niini mao nga ang pisikal nga bahin ni Jesus wala maglungtad sama sa dagat, o mga bukid sa Paglalang. Pareha sa sitwasyon nimo ug nako, nag gikan si Jesus ni Maria nga niresulta sa sangputanan sa mga kaliwatan sa pagpanganak. Apan, ang kamatuoran nga gusto namo bantayan ngari kay si Jesus, pareha sa mga tawo, **adunay mga paryente!**

Pareha niini nakita namo sa **Galacia 4:4**. Unsay gitudlo niinng bersikulo mahitungod ni Jesus? Niingon kini nga si Jesus gipanganak sa usa ka babaye pareha sa laing mga tawo. Hinumdomi nga wala milungtad si Jesus gikan sa hangin. Naa siya sa sabakan sa iyang inahan sa siyam ka bulan pareha nato. Ug miabot siya ngari sa kalibutan pareha pud nato.

Sa pagtan-aw sa **Lucas 2:40 and 52**, atong nadiskubrehan nga dili milagrosong nidako. Aduna siyay childhold ug pagkaulitawo pareha nimo ug nako. In fact, ang Biblia nagtudlo kanato nga mga 30 anyos si Jesus sa pagsugod niya sa trabaho para sa Diyos. (Palihug tan-aw sa **Luke 3:23**.)

Sa **Marcos 6:3**, makakita kitag daghan nga mga interesado nga mga kamatuoran mahitungod ni Jesus. Usa sa mga butang nga atong makita kay nakat-on si Jesus ug trabaho. Usa siya kakarpentero. Ato pud makita nga adunay mga igsoun si Jesus. Aduna pud tay lista sa uban niyang mga igsoon.

Ang sunod bersikulo sa worksheet kay ang **Juan 19:28**. Diri atong makita nga nakasinati ang Diyos ug pagkauhaw. Bisan dili kini importante tan-awon, kahibalo kita sa laing mga bersikulo nga si Jesus kay tawo gayud nga kailangan siya mukaon ug muinom para mabuhi.

Sa **Juan 4:6** atong makita nga gikapoy si Jesus. Sa **Mateo 8:24**, makita nato siya nga natulog.

Sa **Juan 2:15**, makita nato nga naksinati siyag kasuko. Sa **Mateo 4:1** makita nato si Jesus nga nakasinati ug temtasyon. Sa **Hebreo 5:2** atong nakat-onan nga si Jesus nakasinati ug panahon ug kaluya.

Sa **Lucas 7:34**, makita nato nga adunay higayon nga dili masabtan si Jesus sa mga taw sa palibut niya. **Lucas 5:16** makita nato nga nagkinahanglan pud si Jesus ug higayon nga makapag inusara. Basin tungod pud kini sa padayon nga pressure sa iyang trabaho.

Sa panahon sa kinabuhi ni Jesus nakahimo siyag relasyon sa lain-lain tawo. Usa sa mga tawo nga nasood niya kay si Lazarus. **Juan 11:3** atong makita nga nakasinati si Jesus ug grabeng kaguol. Usa ka ehimplo ani kay ang pagkabalo niya nga ang iyang maayong higala kay namatay.

Ato pud nakat-onan nga nakasinati oud si Jesus ug kahadlok. **Marcos 14:34** girekord ang kasinatian ni Jesus sa Garden sa Gethsemane. Dinhi nga siya migahin sa iyang katapusang gabii galibog kung dapat ba niya buhaton ang iyang gustong buhaton o ang kagustuhan sa iyang Amahan. Sa iyang pag-antos ngadto, si Jesus mismo ang nag ingon nga nahadlok siya kung unsa ang mahitabo niya sa sunod adlaw. Maayo alang kanato, nag desisyon si Jesus nga buhaton ang gusto ipabuhat sa iyaha sa Diyos. Apan, kita tanan makasabot sa iyang nasinati nga kalisud ug kahadlok.

Ang sunod nga duha ka bersikulo intirisado kaayo. Gipakita nila si Jesus nga nakasinati sa pipila ka tawhanon nga mga butang. Sa **Mateo 27:46**, atong makita nga nakasinati si Jesus ug panagbulag sa tawo gikan sa Diyos tungod sa sala. Kini usa ka butang nga tawhanon kaayo. Wala mabulag si Jesus sa Diyos tungod kay siya mismo

nakabuhat ug sayup. Nabulag siya sa Diyos kay gikuha niya ang mga sala sa tibuok kalibutan. Apan, ang kamatuoran nagpabilin nga iyang nasinati ang pagkabulag sa tawo gikan sa Diyos!

Ang katapusan nga bersikulo sa atong worksheet kay **Mateo 27:50**. Kini nga bersikulo nagsulti kanato nga si Jesus namatay.

Kung atong tan-awon ang mga nalista nga bersikulo sa atong worksheet, gipakita kung unsa ka tawo si Jesus. Sa konklusyon, ang atong nakita mao ang usa ka tawo nga sama kanato. Bisan pa naina, ang pipila sa mga tawhanon nga mga kinaiya ni Jesus naghimo sa mga problema alang kanato sa diha nga kita mosulay sa paghunahuna balik sa nahibal-an bahin kang Jesus sa nangagi nga mga leksyon. **Kung si Jesus kay usa ka Diyos unya giunsa man nga ang Diyos NAMATAY?** Daghang mga tawo karon ang nagtudlo nga ang kamatayon ni Jesus ingon nga "dili ikalimod" nga **pagpamatuod** nga si Jesus dili Diyos. Sa dili pa kita mohimo niana nga konklusyon, kinahanglan naton nga maghimo dugang nga pasusi sa mga gisulat bahin kang Jesus. Basin aduna pay lain impormasyon nga magpatin-aw kung giunsa ni Jesus pagka Diyos ug namatay pareha sa usa katawo!

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 7 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

1. Unsa ang kahulogan o gapasabot sa pulong nga **incarnation**?
 - a) usa ka klase sa gatas.
 - b) kini nagpasabot nga ang imong kinabuhi mag balik-balik sa pagkabuhi.
 - c) kini nagpasabot nga "nahimong unod".
 - d) kini nagpasabot nga "nahimong Diyos".
2. Sa **Juan 1:14** nga nagsaysay nga "ang pulong nahimong _____ ug nagpuyo uban kanato." (pilia ang husto nga tubag sa ubos)
 - a) Unod.
 - b) Kalagot
 - c) Anghel
 - d) Diyos
3. Kinsa ang "nahimong unod o nagpaka-tawo"
 - a) Si Miguel nga arkanghel
 - b) Si Arius
 - c) Ang Dimonyo
 - d) Si Jesus
4. Asa nahitabo ang iyang pagkatawo?
 - a) diri uban kanato.
 - b) sa Jerusalem
 - c) sa Langit
 - d) sa Templo.
5. Unsa nagpamatuod niini?
 - a) gibalita kini sa Telibisyon.
 - b) nakita nato ang iyang himaya.
 - c) walay nagpamatuod niini kay kini usa ra ka isturya.
 - d) Kami nagtuo niini.
6. Sa **Mateo 26:52-53**, kinsa ang gihisgutan ni Jesus nga mao ang motabang niya kung siya nanginghanglan ug tabang?
 - a) Ang iyang inahan.
 - b) 12 ka batalyon sa mga anghel.
 - c) Ang mga apostoles.
 - d) Ang mga polis.
7. SAKTO o SAYUP: Gisultian ni Jesus ang iyang mga disipolo nga sila pagagukdon ug kinahanglan nga musukol.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
8. Sa **Lukas 19:10** usay gisulti nga katuyoan ni Jesus diri sa kalibutan?
 - a) Ang paghukom sa katawhan.
 - b) Ang pagbuhat sa mga milagro.
 - c) Sa pagtan-aw sa hulagway sa kalibutan.
 - d) Ang pagpangita ug paluwas sa mga nahisalaag.
9. Sa Juan 12:44-50 si Jesus nagsaysay nga siya pinadala, kinsa ang nagpadala kaniya?
 - a) Ang Diyos Amahan
 - b) Ang Empirador
 - c) Ang Anghel
 - d) Ang Presidenti

10. Kang kinsang awtoridad nga gihisgutan ni Jesus sa iyang gipangtudlo ug gipang-istorya?

- a) Sa iyang inahan.
- b) Sa Empirador
- c) Sa Diyos Amahan
- d) Sa iyang mga dicipilo.

11. Kanus-a gisulti sa Diyos sa pagpadala sa iyang anak sumala sa nahisulat sa **Galasia 4:4-5**?

- a) Sa sinugdanan sa pagbuhat sa kalibutan.
- b) Sa sakto nga oras.
- c) Pag 1993.
- d) Sa bukid sa Sinai sa panahon ni Moses.

12. Sumala sa **Galasia 4:4-5** unsay rason sa Diyos Amahan sa pagpadala sa iyang anak?

- a) para mahimo siyang usa ka tawo.
- b) para luwason ang katawhan.
- c) aron mahimo siya nga inila o sikat nga tawo.
- d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.

13. Kinsa ang nag-istorya sa **Buhat 2:23**?

- a) Ang Diyos
- b) Jesus
- c) Lukas
- d) Pedro

14. Kinsa man ka-istorya ni Pedro sa buhat 2_23?

- e) mga Romano nga nagpuyo sa Jerusalem.
- f) Hintel nga Kristiyano.
- g) Katawhan sa Israel nga mi-adto sa Jerusalem sa pagtambong sa Pista.
- h) Katawhan sa balay ni Cornelius.

15. Kinsa ang gihisgotan ni Pedro sa Buhat 2:23 sa iyang mga gipangsaysay?

- a) Si Jesus
- b) Ang Empirador sa Roma
- c) Si Propeta Joel
- d) Si Maria ang inahan ni Jesus

16. Gisaysay niya nga si Jesus gipatay sulamala sa...

- a) gusto sa katawhan.
- b) mga plano ni Satan.
- c) iyang kaugalingon nga kabubut-on.
- d) klaro nga plano ug panglantaw sa Diyos Amahan.

17. Ang Diyos adunay bay plano sa pagluwas sa katawhan sa wala paniya gipadala si Jesus isip usa ka tawo sa kalibutan?

- a) Naa
- b) Wala

18. Kinsa ang gigamit sa Diyos sa pagkomplito sa iyang plano sa kamatayon ni Jesus?

- a) mga dautan nga tawo nga nipili sa paglangsang ni Jesus.
- b) Satan
- c) Ang mga anghel
- d) Ang mga Apostoles

palihug sa pagbasa sa Filipos 2:6-8 para sa lima ka pangutana ubos niini

19. Si Jesus mi-anhi sa kalibutan sa "Diyosnon nga purma"?

- a) Oo
- b) Dili

20. Si Jesus katupong sa Diyos sa wala pa siya mi-abot sa kalibutan?

- a) Oo
- b) Dili

21. Unsa ang gikinahanglan nga buhaton ni Jesus sa pag-anhi niya sa kalibutan isip usa ka tawo?

- a) Iyang giwagtang ang tanan nga naghimo ug kalainan niya sa katawhan.
- b) Nagsul-ob sa kina-iya sa usa ka ulipon.
- c) Nagpakatawo siya sama sa usa ka tawo.
- d) Sakto ang tanang tubag sa taas.

22. SAKTO o SAYUP: Si Jesus wala nagwagtang sa iyang pagkatupong sa Diyos sa dihang siya minaog sa kalibutan.

- a) Sakto
- b) Sayup

23. SAKTO o SAYUP: Si Jesus nahimong tawo sumala sa iyang kaugalingon nga kabubut-on?

- a) Sakto
- b) Sayup

24. Kinsa si Flavius Josephus?

- a) usa sa mga 12 ka Apostoles.
- b) usa ka Epirador sa Roma.
- c) usa ka Judio "Historian"
- d) usa ka ordinaryo nga tawo.

25. Unsa ang kapuslanan sa mga gisulat ni Flavius?

- a) Siya ang usa sa mga tawo nga nitabang sa paglangsang ni Jesus.
- b) Siya nagsulat sa kinabuhi sa usa ka tawo nga gipanganlan ug Jesus.
- c) Iyang gilimod si Jesus ka-tulo.
- d) Siya ang nagtugot sa pagpatay kang Jesus.

26. Ngano man ang testimonyo ni Josephus importanti?

- a) Tungod kay siya dili usa ka Kristiyano
- b) Siya nagsaysay nga si Jesus usa ka tinuod nga tawo.
- c) Siya nagsaysay nga si Jesus usa ka tawo nga nagbuhat sa katingalahang mga buhat.
- d) Sakto ang tanang tubag sa taas.

27. Kinsa nga Opisyalessa Roma nga nahisulat sa Biblia nga koniktado sa kamatayon ni Jesus nga gihisgotan pud ni Josephus?

- a) Pontus Pilato
- b) Herodez
- c) Zeus
- d) Julius Caesar

28. Kinsa si Cornelius Tacitus?

- a) Siya usa ka Judio nga magtutudlo sa panahon ni Jesus.
- b) Siya usa ka "Romano nga Historian" nga dili ganahan ug mga Kristiyano.
- c) Siya usa ka sundalo nga nahimong Kristiyano.
- d) Wala sa taas ang husto nga tubag.

29. Kinsa ang Empirador nga dili ganahan sa Kristiyano nga gihisgotan ni Tacitus sa iyang gisulat?

- a) Julius Caesar
- b) Augustos
- c) Pontus Pilate
- d) Nero

30. Sumala sa gipangsulat ni Tacitus, kinsa ang ilang gipasanginlan nga mao ang nagsunog sa lungsod sa Roma?

- a) Ang mga Kristiyano nga nag puyo didto nga lugar.
- b) Jesus
- c) Apostol Pedro
- d) Ang mga sundalo nga wala ganahi sa Empirador

31. Kinsa nga Opisyalessa Roma nga nahisulat sa Biblia nga koniktado sa kamatayon ni Jesus nga gihisgotan pud ni Tacitus?

- a) Pontus Pilato
- b) Pangolung Pari nga si Caiphus
- c) Herodez
- d) Nero

32. Ngano man ang testimonyo ni Tacitus importanti?

- a) Tungod kay siya nagpamatuod nga ang Kristiyano mao ang nagsunog sa lugsud.
- b) Tungod kay nagpakita kini nga ang mga Kristiyano dili tinuod nga mga tawo.
- c) Tungod kay siya usa ka Kristiyano.
- d) Tungod kay kini nagpamatuod nga gawas sa Biblia si Jesus tinuod nga tawo ug ang mga isturya mahitungod kaniya tunuod.

Ang mga mosunod nga pangutana gikuha gikan sa atong WorkSheet leksyon 7

33. SAKTO o SAYUP: Sa **Mateo 1**, aduna kitay lista sa mga kaliwatan ni Jesus.

- a) Sakto
- b) Sayup

34. Sa **Galacia 4:4** nagsaysay kini nga si Jesus...

- a) gipanganak gikan sa babaye nga Anghel.
- b) gipanganak gikan sa babaye.
- c) gipanganak gikan sa Diyos sukad sa sinugdanan.
- d) Wala gihisgotan sa kini nga bersikulo.

35. SAKTO o SAYUP: Sa **Galacia 4:4** nagpakita kanato nga si Jesus nagpakatawo nga kalit lamang sama sa usa ka hangin nga nilabay.

- a) Sakto
- b) Sayup

36. Sa **Lukas 2:40 ug 52** atong makita nga si Jesus adunay sama nga kahimtang nato sa atong kinabuhi, unsa man kini?

- a) Siya adunay regular nga pagka-bata nga kahimtang sama nato siya pud midako.
- b) Siya minaug gikan sa langit ug milagroso nga dako na daan pag-abot niya sa kalibutan.
- c) Siya dali kaayo masuko.
- d) Kinahanglan siya matulog ug mokaon.

37. Ato pud nakita nga si Jesus midako dili lang sa pustora apil na sa kaalam ug ang mga tawo nahimout kaniya ug _____?

- a) daghan siya ug mga uyab.
- b) nahimout ang Diyos kaniya.
- c) wala siya malipay sa iyang mga ginikanan.
- d) siya nagbuhat ug daghan nga mga milagro.

38. Sumala sa **Marcus 6:3**, unsa ang trabaho ni Jesus?
- a) siya usa ka karpintero o magpapanday.
 - b) siya usa ka mangingisda.
 - c) siya tidbuhat ug tolda.
 - d) siya usa ka magtutudlo.
39. SAKTO o SAYUP: sa **Markus 6:3** nagsaysay nga si Jesus adunay mga igsoon.
- a) Sakto
 - b) Sayup
40. Unsa ang tawhanon nga pangnahanlan ni Jesus nga gipakita sa **Juan 19:28**?
- a) natulog
 - b) gigutom
 - c) nakighigala
 - d) ka-uhaw
41. Sa **Mateo 8:24**, diin si Jesus natulog sa...
- a) sa barko samtang nagbagyo.
 - b) sa balay sa iyang inahan.
 - c) sa templo
 - d) sa langob
42. Sa **Juan 2:15**, ngano si Jesus naglagot?
- a) tungod kay ang katawhan naninda sa templo ug dili mo-sukli ug tarung.
 - b) tungod kay nalagot siya sa iyang disipolo.
 - c) Tungod kay gihimo nila ang templo sa Jerusalem sama sa usa ka merkado.

43. Sa **Mateo 4:1** ngano gidala si Jesus ngadto sa kamingawan?
- a) aron para tintalon ni Satanas.
 - b) aron dili siya mapangita sa iyang mga disipolo.
 - c) aron mag-inosara ra siya.
 - d) tungod kay nasaag siya.
44. SAKTO o SAYUP: Sumala sa **Juan 11:3 ug 35**, si Lazarus suod nga higala ni Jesus.
- a) Sakto
 - b) Sayup
45. SAKTO o SAYUP: Samtang si Jesus naa sa hardin sa Getsemani, siya wala mabalaka sa kung unsa ang mahitabo kaniya.
- a) Sakto
 - b) Sayup
46. Sa **Mateo 27:50** unsa ang tawhanon nga kasinatian nga na bati ni Jesus?
- a) Siya gigutom.
 - b) Siya gikapoy.
 - c) Siya namatay
 - d) Siya naglagot.

LEKSYON 8

Ngano si Jesus Nahimong usa ka Tawo

Sa atong miaging leksyon, atong nakita ang kinatibu-ang pagkatawo ni Jesus ug nahuman sa mas daghan pang-pangutana kompara sa tubag! Human sa tanan, gi-unsan man pagka Diyos ni Jesus unya namatay sama sa usa ka ordinariyo na tawo? Kinahanlang pa nato palawman ang atong pag-tuon ug pag-pangita sa ubang parti sa puzzle. Sukad-sukan atong na nakita na si Jesus nahimong tawo ug ang kining panghitabo kay **DILI AKSIDENTE!** Sa kining leksyon, kita magtinguha sa pagdiskobre sa dugang nga mga detalye aron kita masayud kon ngano nga siya nahimong usa ka tawo.

Daghang mga bersikulo sa Biblia nga naghisgut mahitongod sa kung ngano ni ari sa kalibutan si Jesus isip usa ka tawo, apan tingali walay lain nga naghisot sa ingon sa daghan nga mga rason sa usa ka dapit sama sa **Hebreo 2:9-18**.

Apan kon bahin kang Jesus, nasayod kita nga sa mubong panahon gihimo siya sa Diyos nga ubos sa mga anghel, aron nga pinaagi sa grasya sa Diyos, mamatay siya alang sa tanang mga tawo. Ug karon gipasidunggan siya isip hari tungod sa iyang gihatos nga kamatayan.

10 Gibuhat sa Diyos ang tanan nga butang, ug kini gibuhat niya alang sa iyang kaugalingon. Busa angay lang gayod nga gitugot niya nga mag-antos si Jesus, aron maagian ni Jesus ang tanan nga kinahanglan niyang maagian, ug pinaagi niini daghang mga tawo ang mahimong iyang mga anak nga iyang pasidunggan. Kay si Jesus mao gayod ang tinubdan sa ilang kaluwasan. 11 Si Jesus ang naghinlo sa atong mga sala. Ug ang iyang Amahan mao usab ang atong Amahan. Mao kini ang hinungdan nga wala siya maulaw sa pagtawag kanato nga iyang mga igsoon. 12 Mao kini ang iyang giingon sa iyang Amahan,

“Ipaila ko ikaw sa akong mga igsoon;

ug mag-awit ako ug pagdayeg kanimo taliwala sa tanan nga nagasimba kanimo.”

13 Ug midugang siya sa pag-ingon,

“Mosalig gayod ako sa Diyos.”

Ug miingon usab siya,

“Ania ako uban sa mga anak sa Diyos nga iyang gihatag kanako.”

14 Ug tungod kay ang gitawag niya nga mga anak sa Diyos mga tawo nga may lawas ug dugo, si Jesus mismo nagpakatawo usab aron ihalad ang iyang kaugalingon alang kanila, kay pinaagi sa iyang kamatayan mapildi niya si Satanas nga mao ang gigikanan sa kamatayan sa mga tawo. 15 Sa mao nga pamaagi giluwat niya ang tanan nga naulipon sa kahadlok sa kamatayan sa tibuok nilang kinabuhi. 16 Busa klaro gayod kaayo nga dili ang mga anghel ang gitabangan ni Jesus, kondili ang mga kaliwat ni Abraham. 17 Mao kana nga kinahanglang magpakatawo si Jesus, sama gayod sa iyang mga igsoon sa tanang pamaagi, aron mahimo siyang maluloy-on ug kasaligan nga pangulong pari nga makahalad ngadto sa Diyos aron mapasaylo ang mga sala sa mga tawo. 18 Siya mismo nakaagi sa mga pag-antos sa dihang gitintal siya, busa makatabang siya sa mga tawo nga ginatintal.

Palihug sa pagbasa aning bersikulo ug balik-balik unya huna-huna kung unsa ang gi-estoryahan niining butanga. kung imong mabantayan adunay walo (8) ka rason nga gihatag kung nganong kinahalan mag pakawato si Jesus. atu-a kining tanawon usa-usa.

UNA. Sa bersikulo 9 nag-hisgot ug **“pinaagi sa grasya sa Diyos, mamatay siya alang sa tanang mga tawo.”**

Ang importanting kamatuoran nga gipahayag niini kay **namatay si Jesus**. sa atong miaging leksyon nakat-onan nato na si Jesus usa usab ka Diyos, pero kung Diyos si Jesus nganong namatay man siya? Ug tungod niin nag dala kini ug usa ka pangutana “ unsa may kahulogan sa kamatayan sa usa ka Diyos?” seguro wala tungon kay Diyos siya, maung importanti kaayo ang gibuhay ni Jesus na nag pakatawo para mahibaw-an niya ang BATI-onsa usa ka tawo kung mamatay na kini.

Sa samang paagi, ang iyahang sitwasyon kay mao sa usa ka tawo na nakita niya na nasunog ang balay sa iyang silingan. Pwide siyang mago-ul sa nasinati sa iyang silingan tungod kay nakita niya ang kagu-ol sa iyang silingan. Iyang nakita ang luha sa iyang pamilya samtang nagu-ol kay na sunog ang ilang balay ug iyang nabati ang kainit sa kalayo na nika-onsa ilang kagamitan. Pero, sa kamatuoran wala gayod siya kahibalo sa gibati sa iyang silingan tungod kay dili siya ang nasunogan ug balay. Hangtod na kung iyaha jud na balay dira na siya pwide maka-ingon sa iyang silinga na “kabalo ko sa imong gibati.”

Tungod kay ang Diyos dili mamatay, and iyahang sitwasyon maora sa storya sa tawo na nasunogan. Makita sa Diyos na naglisod ta, nga nag-sakit ta ug nahadlok ta. Iyang nakita na nahadlok ta sa kamatayon na nagpa-ingon kanato pero wala gayud siya kahibaw kung unsa atong gibati tungod kay Diyos siya ug dili siya mamatay! (niining sama nga punto mahimo usab nga gihimo mahitungod sa ubang mga dapit sa atong katawhan sama sa temptation, kahuyang, ug sakit)

Si Jesus na (usa ka Diyos) sa panahon na siya nag-pakatawo atong nakaplagan na siya naka sinati sa kasakit sa mga tawo. Sa laing pulong, Sa diha nga si Jesus naghatag sa iyang katarungan uban sa Diyos ug nahimo nga tawo, nahibal-an sa Diyos amahan kung unsa ang gibati sa mga tawo pinaagi ni Jesus.

Ang puto niin kay sayon ra sabton. Ang bugtong paagi nga si Jesus mahimo nga makasinati ug kamatayon mao nga siya mahimong tawhanon sama kanato!

IKADUHA. Bersiko 10 Gihimo sa Diyos nga hingpit si Jesus **pinaagi sa pag-antos.**

Ang kahingpitan usa ka kamatuoran sa kinabuhi ni Jesus. Hapit ang tanan mosulti kanimo nga si Jesus hingpit gayud sa tanan. Ang Biblia tin-aw nga nagatuboy sa kamatuoran nga si Jesus hingpit ug walay sala. Apan, daghang mga tawo ang wala naka-sabot sa pahayag na nag-ingon si Jesus hingpit tungod kay siya ang Diyos. Dili kini mao ang nahisulat sa Biblia. sa kamatuoran, ang punto inining bersikulo nag-pakita na dili hingpit si Jesus tungod kay siya Diyos. Ang kahingpitan miabut lamang human sa mga oras, mga adlaw, mga bulan, ug mga tuig sa dugo, singot ug mga luha. Ang kahingpitan sa tawo dili sayon. Nahbal-an nato kana! Si Jesus kinahanglan nga mahimong hingpit pinaagi sa pag-antos ug aron mahimo kana, kinahanglan nga siya mahimong usa ka tawo busa siya walay sala tungod kay sa matag higayon nga siya nag-atubang sa usa ka tintasyon siya mihimo sa sakto nga pagpili!

Alang sa dugang nga pagtan-aw sa matang sa tawhanong kinabuhi nga gihimud ni Jesus, palihug basaha ang **Hebreo 5: 7-9.** Matikdi kung giunsa nga kini nagpasiugda nga si Jesus **nakakat-on sa pagkamasinugtanon pinaagi sa iyang pag-antos.** Kini kabahin sa iyang tawhanong kasinatian!

IKATULO. Bersikulo 11 nag-ingon nga si Jesus miabot, “aron mahimo kita nga iyang mga igsoon”.

Ang paagi nga si Jesus nagpahiluna sa mga tawo ingon nga espesyal sa Diyos mao ang pinaagi sa iyang pagkamatay sa krus alang sa ilang kasal-anan. Mao kana ang usa sa pinaka importanti na rason nga nina-ug si Jesus diri sa kalibotan. Pina-agi sa kamatayon, Pinaagi sa pagkamatay, gihimung posible ni Jesus nga ang tanang mga tawo nga ipalain gikan sa uban nga katawhan ingon nga iyang mga igsoon sa pamilya sa Diyos. Tungod kay ang bugtong paagi alang kaniya sa pag buhat niini mao ang pagkamatay, ug tungod kay ang Diyos dili mamatay, ang bugtong paagi nga kini mahimo nga posible mao kon siya mahimong usa ka tawo.

IKAUAPAT. Bersikulo 14 nag-ingon nga si Jesus “Nahimo nga sama sa mga tawo ug adunay susama nga mga kasinatian sa mga tawo”.

Aron si Jesus makig-ambit sa matag aspeto sa atong pagkatawo, Tan-awa kung giunsa gipakita sa bersikulo 17 nga kinahanglan niyang mahimo sama kanato **SA TANANG PAAGI.** Kini mao ang labing mahinungdanon nga piraso sa ebidensya sa atong pagtuon alang niini nga leksyon. Murag mugawas na walay kalahian ang kinabuhi ni Jesus sa atong kauglingon na kinabuhi. Dili ba, dili Kini mahisulti basin ni Jesus kung wala niya gibiyaan ang pagkatupong sa Diyos ug nahimung usa kanato sa tanang paagi?

IKALIMA. Bersikulo 14 usab nag-ingon nga si Jesus nahimong usa ka tawo ug namatay, aron nga **"paglaglag sa adunay gahom sa kamatayon-ang yawa"**

Usa kini ka makaigkang na butang kung atong hatagan ug gamay na panahon sa pag huna-huna. Usa ka pangutana nga mahimo natong ipangutana mao, “nganong kinahanglan nga si Jesus mahimong usa ka tawo aron sa paglaglag sa yawa?” kahibaw ta ni si Jesus usa ka Diyos sa wala pa siya nagpakatawo didto sa Bethlehem. Ug hinaut na kahibaw pud ta na mas gamhanan ang Diyos kung itandi sa yawa. Dili bam as gamahanan ang Diyos kompara sa yawa busa nganung dili man pildihon ni Jesus and yawa samtang Diyos siya?

Sa langit si Jesus kay usa ka Diyos. Aduna siya'y gahum sa pagbuhat sa bisan unsa iyang ganahan. Pwede niyang pildihon si satanas pina-agi sa pag-hikap lamang. Busa nganung kinahanglan paman siya moari sa kalibutan para pildihon si satanas? Tagda pag-ayo ang mga mosunod nga pangatarungan.

Kung atong susihona ang tibuok Biblia, atong makita ang tino nga ranggo sa gahum. Ang Diyos naghari sa pinakataas sa ibabaw ug ang tanan nag-okupar sa nagkalain-laing posisyon sa gahum ug nahimutang sa ubos kaniya. Susiha ang punto sa manunulat, sa Hebrehanon kapitula 2, atong makita sama niini

1. **Diyos** - Ang pinaka gamahanan sa tanan.
2. **SATANAS** - Ubos sa Diyos ang iyang gahum pero mas taas sa mga tawo.
3. **TAWO** - ang labing ubos sa ranggo ug gahum.

Ang Diyos ug si Satanas nakibisug na sa usa'g usa bisan pa sa saunang panahon. Ug ang Diyos ang madaugon tungod kay siya man ang nagkupert sa tanan, kumpara ni Satanas. Kung giunsa nila pagsulbad ang ilang pakigbisug ilaha nalang to. Bisana pa niana, kung atong susihon ang Biblia, atong ma deskrobian nga nakigkompetisyon silang duha sa LOYALTY sa mga tawo. Naninguha ang Diyos na sundon siya sa mga tawo ug si Satanas naninguha na siya ang sundon sa mga tawo. Sa pagsusi kanato sa ilang pakigbisug nganung man na wala man nangita ug paagi ang Diyos na pildihon ang satanas? Usa kini ka komplikado na sitwasyon. Kahibalo ta na pwede rang pildihon sa Diyos ang Satanas. Pero, kung mahitabo kini dako ang posibilidad na moreklamo ang Satanas ug mo sulti siya na dili maki-angayon ang gibuhat sa Diyos sa pag-pildi niya tungod kay mas gamhanan ang Diyos itandi kaniya. Pamilyar ka ba niini nga rason? Dili ba mao man kini ang nahitabo sa istorya ni Job nga makita nato sa kara-ang sabot.

(palihug sa paghonung dinhing dapita ug basaha ang **Job 1:8-12** unya ang **Job 2:1-6**)

Unsa man atong makat-unan sa Diyos ug sa Satanas niining engkwentro? Sa atong masusi na gihatag gayod nila ang edeya sa "patas" ug dako na importansya. Giakusahan ni satanas ang Diyos sa pagpanghiphip ni Job isip pagbaylo sa pagmahal ni Job ug sa laing bahin nabalaka ang Diyos na basig patayon ni satanas si Job! Busa atong ma banabana nga nag istorya and Diyos ug si Satanas sa ediya na dapat patas ang ilang pag-kuha sa LOYALTY sa mga tawo.

Kong ang patas nga pagdula usa ka importante nga isyu sa Diyos busa kining butanga makatabang sa pagpatin-aw sa pahayag balik sa Hebrehanon 2:14. Ang Diyos dili makahimo sa paggamit sa iyang posisyon nga gahum sa pagpataliwala ug pagkuha sa satanas gikan sa dula. tungod kay dili kana patas na duwa. Pero unsa kaha kung ang Diyos mag-pakatawo ug makigbisug ni Satanas? Kung tawo na ang Diyos unya makigbisug siya ni Satanas, dili na maka reklamo si satanas tungod kay bentaha naman siya kompara sa tawo. (hinundumi ang ranggo ni satanas kay mas gamhanan siya sa mga tawo)

Busa kung ang Diyos magpakatawo, dako ang pag-dawat ni Satanas aning nga sitwasyon tungod kay may gamhana naman siya itandi sa tawo. Kini usab nagdala usa ka importante nga butang. Unsa ang kapeligrohan alang sa Diyos kon si Jesus magpaka tawo nga makiggubat batok ni satanas, unsa kaha ang mahitabo kung mapildi si Jesus?

Kung si Jesus modaug ubos niining mga kondesyon, iyahang makuha ang makahuluganon na kadaugan. Siya unta makab-ot, gikan sa usa ka posisyon nga kahuyang ug birahon ang mas gamhanan nga kaaway. Kini maoy usa ka matang sa kadaugan nga gisaug sa mga anghel sa langit! Sa laing bahin, kung gamiton sa Diyos ang iyang gahom sa pag-pildi ni Satanas, Hinoon, aduna bay bisan unsang butang nga makaawit o makapanghambog mahitungod nianang matanga sa kadaugan? Dili ba wala, tungod kay kahibalo man ta ang Diyos ang pinakagamhanan sa tanan.

Pero kung magpakatawo si Jesus ug mapildi niya si Satanas, dili ba, mas makahuluganon ang kadaugan tungod kay napildi niya si Satanas samtang tawo siya ug mas gamhanan si Satanas sa tawo? Ug dili maka reklamo si Satanas tungod kay mas bentaha man siya.

Busa unsa may koneksyon ani balik sa atong leksyon sa Bersikulo 14 sa libro sa Hebreo kapitula 2? Ang bugtong paagi nga mahimo ni Jesus niining matang sa kadaugan mao ang kung siya mahimong usa ka tawo dili satung dawaton ang gitudlo sa uban na niari si Jesus isip Diyos nga nagpaka tawo-tawo tungod kay kung niari si Jesus sa kalibutan na Diyos, pweding mo reklamo si satanas sa iyang kapildihan.

IKAUNOM Ang bersikulo 15 sa atong bersikulo nag-ingon nga si Jesus **nagpahigawas kanato gikan sa kahadlok sa kamatayon.**

Ang kadaugan ni Jesus, batok ni satanas kay usa usab ka kadaugan batok sa kamatayon. Sa dihang anaa si Jesus sa lubnganan sa tulo ka adlaw nagtuo si satanas na madaugon na siya. Apan si Jesus gibanhaw gikan sa kamatayon usa ka hinungdanon panghitabo alang kanato tungod kay sa unang higayon ang tanan nga mga tawo adunay pamatuod nga ang usa ka tawo mabanhaw gikan sa kamatayon, dili na gayud mamatay pag-usab! Sa wala pa nabanhaw si Jesus wala gayud nakapamatuod na posible sa usa ka tawo mabanhaw ug mabuhi ug balik ug dili na mamatay. Sa nangagi adunay mga tawo na namatay ug nabahaw, apan sa kataposan namatay na usab. bisan si Jesus nahadlok siya sa kamatayon! Ang kahadlok sa kamatayon nahisama sa usa ka bilanggoan diin ang tanan kanato napriso sa kahadlok. Bisan pa niana karon na si Jesus nabanhaw gikan sa kamatayon, Ang tanan nakahibalo nga adunay pagkabanhaw ug kinabuhing dayon. Nasayod kita niini tungod kay si Jesus nabanhaw ug dili na mamatay. Ang magsusulat nag-ingon nga si Jesus nagpahigawas kanato gikan sa atong pagkaulipon. Ang bugtong nga paagi nga posible kini mao ang kung ang pagkabanhaw ni Jesus mao ang sama nga gipaabut usab nato nga masinati. Kung si Jesus nianhi sa kalibutan na Diyos dili kani matawag ug KABANHAW tungod ka yang Diyos dili pweding mamatay, Busa ni naug si Jesus diri sa kalibutan ug nag pakatawo sama kanato kay mao ra kini ang bugtung pama-agi na mamatay siya sa Krus ug mabanhaw sa dayon, ug important kini kanato tungod kay nagpamatuod kini na adunay kinabuhi human sa atong kinabuhi diri sa kalibotan. Tungod kay si Jesus nahimong tawo, namatay ug nabanhaw, nakahibalo na kita na adunay kinabuhi human sa atong kinabuhi diri sa kalibotan ug tungod niini dili nata dapat mahadlok sa kamatayon. Pero kung si Jesus wala nahimong tawo sama kanato – kining tanan dili posible na mahitabo!

IKAPITO. Ang bersikulo 17 sa bersikulo nag-ingon nga si Jesus nahimong tawo aron nga **"siya mahimong isa ka maloloy-on ug matinud-anong labaw nga pari"**.

Gikan sa pagtuon sa kara-ang kasabotan, atong nakat-unan na ang pari usa ka tigpatunga tali sa Diyos ug sa mga tawo. Kinahanglan siya dakog dedikasyon sa Diyos ug sa samang bahin duol sa mga tawo. Sa pag-pakatawo nahibal-an ni Jesus kung unsa ang kinabuhi sa usa ka tawo. Nahimo siya duol diri kanato. Ang manunulat nag hulagway ni Jesus isip tawo parihas kanato sa tanang bahin! Atoang nakat-onan nga ang iyang pagka-himong tawhanon nakatabang usab kaniya nga mahimong mas maloloy-on ngari sa kanato. Sa unsa nga paagi nga kini nga mahitabo kon siya wala mahimong usa ka tawo?

IKAWALO. Sa Bersikulo 18 nag-tudlo kanato na si Jesus **"makatabang kanato tungod kay siya mismo nakasulay ug pag-antos ug gitintal"**.

Alang sa usa ka mas detalyado nga pagpasabut niining importante nga punto, palihug sa pagbasa sa **Hebreo 4:15-16**. Gipakita sa magsusulat na dili ta dapat mahadlok kang Jesus tungod kay kahibalo siya sa atong mga pakigbisog ug nakasabot siya kanato. Nganung ingon-ani kini? Tungod kay siya nahimong usa ka tawo sama kanato ug nasayod siya kung unsa ang bati-onsa tawo na nag-atubang ug tintasyon ug kahuyang. Naka atubang si Jesus aning mga butanga sa panahon na anaa siya diri sa kalibutan. Bisan pa niana, ang bugtong paagi na kining mga butanga posible kay kung si Jesus niari jud sa kalibutan isip tawo sama kanato.

Tungod kay ang tanang butang na naagkon ni Jesus gikan sa, pag-antos, undang, nasinati, gibuhat ug wala gibuhat samtang siya tawo diri sa kalibutan, nahimo siyang gamhanan na amigo ug mang-luluwas!

Gawas sa mga punto na anaa sa Hebrews kapitolo 2, adunay **IKASIYAM** na rason nganung nag pakatawo si Jesus ug nagpuyo sa iyang kinabuhi diri sa kalibutan sama kanato sa tanang bahin. Palihug hunahunaa ang mosunod nga hulagway sa usa ka situwasyon:

"Sa adlaw sa paghukom usa ka dautan nga tawo ang gidala sa atubangan sa amahan nga naglingkod sa iyang lingkuranan sa paghukom. tungod sa iyang dautan nga kinaiya, dili ikatingala kon ang tawo gisentensiyahan sa walay katapusan nga silot. Ang reaksyon sa dautan na tawo sa iyang sentensiya, nagsugod siya sa pagsumbong sa amahan nga dili makiangayon. Nagsinggit siya nga ang Diyos walay katungod sa pagpadala sa bisan kinsa ngadto sa impyerno tungod kay siya mismo dili kinahanglan nga mag-antos ug maglisud sa pagsagubang sa tintasyon ug makasala. Tungod kay ang Diyos dili siya matintal ug dili makasala tungod kay Diyos siya. Dagpadayon ang tawo sa pag singgit ug pag-reklamo samtang gidala siya para silotan sa walay katapusan."

Ang gihisgotan sa ibabaw usa ka hinanduraw nga istorya ug wala nag-pasabut nga isalikway ug nag insulto sa amahan sa bisan unsa nga paagi. Ang istorya gisugilon sa tinguha sa pag-focus sa dili maayo nga tawo nga mao ang gihukman. hunahunaa pag-ayo ang iyang mga **"reklamo"**.

Siyempre, walay basehanan ang pagreklamo tungod kay dili ang Diyos ang nagpugos kaniya sa paghimo sa tanang daotan nga mga butang nga maoy hinungdan nga siya gipadala ngadto sa silutanan. ang tawo lamang ang mabasol tungod niana! Pero unsa atong masulti bahin sa iyang punto? atong nakita nga ang Diyos wala makasinati sa tintasyon sa tawo ug kahuyang sama kanato. busa, posible nga ang uban tingali moreklamo, kon ang amahan mao ang mohokom sa mga tawo inig sa adlaw sa tig-hukom!

Uban sa kini nga hunahuna, palihug basaha ug konsideraha ang mosunod nga mga bersikulo, nga naghisgot mahitungod kang Jesus ug sa adlaw sa paghukom.

Juan 5:22-30 naghatag ug tin-aw nga hulagway sa Adlaw sa Paghukom. tan-awa kon giunsa pag-ingon nga ang amahan naghatag sa tahas sa Paghukom kang Jesus. kini usab nag-ingon nga si Jesus magahukom sa usa ka patas nga paagi.

Buhat 17:31 kini mao gihapon nga ideya nga ang amahan magahukom sa kalibutan pinaagi sa Anak. Tungod niing mamahimo ang paghukom na patas. Usa kini siya ka interesado na punto tungod kay kini nga ideya makita nato balik didto sa sitwasyon sa tig-panghukom. Kung si Jesus ang maghukom sa mga tawo atong ma siguro na patas ang iyang paghukod tungod kay siya mismo nakasinati sa atong mga kalisod diri sa kalibutan tungod kay siya mismo natawo sama kanato sa tanang bahin.

Roma 2:16 laing bersikulo na naghisgot nga ang Diyos paghukman ang kalibutan pinaagi ni Jesus.

Laing detalyadong bersikulo bahin sa paghukom makita sa **2 Corinto 5:10**. Kini naghisgot basin sa tanang tawo maga atubang sa paghukom ni Jesus. kini nag-ingon usab na ang basihanan sa paghukom ni Jesus sa mga tawo kay magbasi sa ilahang mga binuhatan. Busa, aduna kitay matarong nga maghuhukom na pagahukman usab ang atong mga binuhatan.

Laing bersikulo na nga naghisgot isip si Jesus ang tighakum **Juan 12:44-50**. Kining nagahatag kanato ug lain pang pagpasabot itandi sa atong nang mga nakita na bersikulo. Ang atong mga binuhatan sa atong kinabuhi dapat tandi sa mga gipangtudlo ni Jesus. ang paghukom mahimong usa ka makiangayon nga proseso. Gamiton ni Jesus ang mga pagtulon-an nga iyang nadawat gikan sa amahan ingon nga sukdanan aron itandi ang atong mga aksyon sa kinabuhi sa dihang iyang gihimo ang paghukom. Tungod kay kahibalo na kita niini, atong paningkamotan na magtuon pag-ayo sa ika duhang kasabotan ug sunod kini kanato sa atong pag-puyo diri sa kalibutan. Mao kini ang pinaka maayo na paagi sa pag-andam sa atong kaugalingon sa uma-abot na tig-panghukom.

Kung atong gisumaryo ang mga bersikulo, atong nakita nga ang Diyos naghimo ug usa ka maayong plano alang sa paghukom sa katawhan sa kalibutan. siya nakahukom nga tugotan si Jesus nga mobuhat sa pag-hukum ug iyang gipasaligan nga si Jesus mahimong matinud-anon pinaagi sa pagpadala kaniya nganhi sa kalibotan aron makasinati sa mga katawhan. Tungod kay si Jesus nakasinati sa atong mga naagi-an nahimo siyang pinaka maayo na mahuhukom. Hukman ni Jesus ang matag tawo basi sa mga tinudlo-an na nadawat niya gikan sa iyang amahan, sama sa pag-sunod niya niini!

Kinahanglan nga hinumduman nga ang bugtong paagi nga kini nga pagkamatarong sa paghukom makab-ot lamang kung si Jesus tinuod nga nagpakatawo ug nagpuyo isip usa ka tawo nga sama kanato sa tanang paagi.

UNSA MAN ANG KA-IMPORTANSYA SA KINING INCARNATION?

Samtang gitapos nato ang atong pagtuon mahitungod sa yutan-ong bahin ni Jesus, atong balikan ang mga nag-unang punto nga atong nakat-unan mahitungod sa **pagpakatawo**.

1. Tungod kay si Jesus ninaug ug nag-pakatawo, atong makita na adunay bili ang kinabuhi sa tawo. kinahanglan atong hinumdoman nga boluntaryo niyang gibiyahan ang iyang komportable nga dapit sa langit aron siya makaanhi ug makaluwas kanato gikan sa pagkupot ni satanas. ang kamatuoran nga gibuhay ni Jesus kini nagpasabot nga kita adunay bili alang kaniya!
2. Si Jesus nahimong usa ka tawo nga naghatag kanato sa hingpit nga panig-ingnan kung unsa ang atong kinabuhi. kon sundogon nato ang iyang kinabuhi, mas masuod kita sa amahan. Si Jesus mianhi ug gipakita kanato nga ang kristiyanismo dili usa ka butang nga atong igugol sa atong kaugalingon o nahisakop, kini usa ka pamaagi sa **pagkinabuhi**!
3. Ang pagkatawo ni Jesus naghatag kanato ug halimbawa sa pag-paubos sa atong kaugalingon. Hunahuna kini! ang atong Diyos dako ang iyang gi sakripisyo alang sa mga dili kaayo takus. kong iya kining nabuhat, mahimo usab kini nato!

4. Kinahanglan ni Jesus na mahimong tawo aron makab-ot ang usa ka makahuloganon nga kadaugan batok ni satanas. aron malikayan ang bisan unsa nga mga reklamo ug mga akusasyon, gipildi sa Diyos si satanas gikan sa usa ka posisyon nga mas ubos ug gahom. ang resulta mao ang kadaugan nga giawit sa mga anghel sa langit!
5. Gikinahanglan nga magpakatawo si Jesus alang sa kaluwasan sa mga sala sa tawo. Kinahanglan siyang mamatay, ug aron mahitabo kini, si Jesus kinahanglan nga mahimong usa ka tawo!
6. Si Jesus nahimong tawo ug nakabaton siya ug bililhong kasinatian isip usa ka tawo. kini nag-andam kaniya alang sa iyang papel ingon nga atong maloloy-on ug matinud-anon nga labaw nga pari. ang iyang kasinatian nakatabang usab kaniya nga mas masabtan ang atong mga pakigbisog, pagsiguro sa patas nga paghukom. **walay usa nga makahimo sa pag ingon nga ang Diyos wala masayud kung unsa kini nga mahimong usa ka tawo!**

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa leksyon 8 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa tubag sa pangutana ug bagisi ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa mga maestro sa klase.

Palihug basaha ang Hebreo 2: 9-18 sa dili pa pagtubag sa unang 9 nga mga pangutana.

1. Sa niini nga bersikulo, atong makita ang daghang mga hinungdan ngano nga si Jesus nahimong usa ka tawo. unsang hinungdan ang gihatag sa bersikulo 9?
 - a) Kinahanglan magpakatawo ni Jesus para mamatay tungod kay ang Diyos dili mamatay.
 - b) Kinahanglan magpakatawo si Jesus ug mamatay para sa mga katawhan.
 - c) Nagpakatawo si Jesus para mamatay sa kross.
 - d) Tanang tubag nahisulat sa ibabao.
2. Unsay kahulogan sa kamatayon ni Jesus diri kanato?
 - a) Ang Diyos nahibalo unsa ang kamatayon.
 - b) Ang iyang kamatayon nagwagtang sa atong mga sala.
 - c) Pina-agi sa iyang kamatayon napildi niya si Satanas.
 - d) Tanang tubag nahisulat sa ibabao.
3. Asa sa mga sumosunod and dili tinuod
 - a) Pwedi mamatay ang Diyos.
 - b) Nasinati ni Jesus and kamatayon.
 - c) Nakahibalo na ang Diyos kung unsay gibati sa mga tawo.
 - d) Si Jesus mianhi dinhi aron makig-ambit sa atong katawhan.
4. Perpikto si Jesus tungod kay
 - a) Usa siya ka Diyos.
 - b) Ang iyang mga temtasyon kay sayon lamang.
 - c) Siya kanunay naghimo sa husto nga pagpili sa diha nga siya gitintal.
 - d) Wala sa tanan ang tubag.
5. Asa sa mga sumosunod ang **DILI** rason nganung nag-pakatawo si Jesus basi sa **Hebreo 2:9-18**?
 - a) Para makasinati ug kamatayon para kanato.
 - b) Para makig-ambig sa atong pagkatawhanon.
 - c) Para nga mahimong usa ka maloloy-on ug matinud-anon nga labaw nga pari.
 - d) Sa pagduaw sa balang yuta.
6. Sakto o Sayup: Perpikto si Jesus ug walay sala tungod kay Diyos siya.
 - a) Sakto.
 - b) Sayup.
7. Sakto o Sayup: Nagpakatawo si Jesus para pildihon si satanas.
 - a) Sakto.
 - b) Sayup.

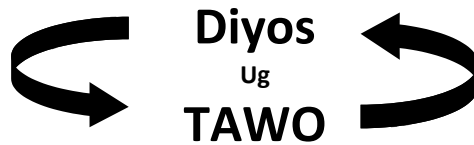
8. Unsang dugang nga kamatuoran ang atong nahibal-an mahitungod sa pagkahimo ni Jesus nga usa ka tawo basi sa Buhat 17:31?
 - a) Si Jesus usab adunay asawa ug mga anak samtang siya nagpuyo dinhi sa kalibutan.
 - b) Sayon lang ang kinabuhi ni Jesus samtang tawo siya diri sa kalibutan.
 - c) ang pag-pakatawo ni Jesus dinhi sa kalibutan nagpa-kwalipikado niya isip and maghuhukom sa adlaw sa tinghukom.
 - d) Tanang tubag nahisulat sa ibabao.
9. Sakto o Sayup: Si Jesus parihas kanato sa tanang bahin samtang anaa siya sa kalibutan.
 - a) Sakto.
 - b) Sayup.
10. Sakto o Sayup: Ang Diyos Amahan mao ang mangonay sa pag-hukom sa mga tawo sa katapusang adlaw.
 - c) Sakto.
 - d) Sayup.
11. Sakto o Sayup: Hukman sa Diyos Amahan ang kalibutan pinaagi sa iyang anak na si Jesus.
 - a) Sakto.
 - b) Sayup.
12. Base sa atong nakat-unan mahitungod sa tawhanong ni Jesus, nganong mas maanyag kung si Jesus mao ang maghuhukom sa adlaw sa paghukom?
 - a) Tungod kay mas estrikto ang Diyos Amahan itandi kang Jesus.
 - b) Tungod kay sama siya kanato sa tanang bahin, kahibaw siya unsa ang kinabuhi isip tawo ug tungod niini mas takus siya sa iyang pag-hukom.
 - c) Tungod kay mangotana si Jesus sa iyang inahan sa dili pa siya mohukom.
 - d) Tanan tubag nahisulat sa ibabao.
13. Ang pagka himo ug tawo ni Jesus
 - a) Nakahatag kanatu ug maayo nga ihimplo nga masunod sa atong kinabuhi.
 - b) nagpamatuod nga kita makasunod sa Diyos kung gusto nato.
 - c) Nagpakita kanato na adunay importansya and kinabuhi sa tawo.
 - d) Tanan tubag nahisulat sa ibabao.
14. Sa **Juan 12:44-50**, atong nadiskobrehan nga ang proseso sa paghukom mahitabo
 - a) Base kung kapila kita niadto sa simbahan.
 - b) Base kung unsa ka dako ang kwarta na atong ihatag sa simbahan.
 - c) Base kung giunsa nato pag-paminaw ug gisunod ang mga panudlo nga gihatag ni Jesus.
 - d) Wala sa ibabao ang tubag.
15. Ang kamatayon ni Jesus ug kabanhayon gikan sa pagkamatay dapat makatabang nato na mawala atong kahadlok sa kamatayon tungod kay...
 - a) Siya sama kanato sa tanang paagi, ug ang iyang pagkabanhaw kay tawhanon nga pagka-banhaw ug karon kita NASAYUD nah nga adunay kinabuhi human sa kamatayon ug kini nagwagtang sa atong kahadlok sa kamatayon.
 - b) Si Jesus usa ka Diyos ug iyang buhion tanan nga namatay ug dalhon ngadto sa langit.
 - c) Dili importanti kung kita mahadlok o dili mahadlok tungod kay tanan kinahanglan mamatay.
 - d) Sakto ang tanan nag tubag sa taas.
16. SAKTO o SAYUP: Samala sa atong nakat-unan sa mga bersikulo sa libro ni Job, si Satanas **dili mobuhat** sa kung unsa ang gisulti o gipabuhat sa Diyos Amahan.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
17. SAKTO o SAYUP: Si Jesus gi-tintal sama kanato sa tanang paagi, apan siya wala maka-sala.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
18. SAKTO o SAYUP: Ang Diyos Amahan nagtugot kang Satanas nga mubuhat sa kung unsa ang gusto niya buhaton sa katawhan.
 - c) Sakto
 - d) Sayup

LEKSYON 9

ANG PARADOX O DAW NAGKASUMPAKI

Intirisado kaayo ang mga nilabay nga leksyon sa kini nga kurso. Huna-hunaa ang katingalahan ni Jesus! atong nakita nga siya naa na sauna isip usa ka Diyos ug pina-agi niya nabuhat ang kalibutan. Unya nakita pud nato nga siya usa ka ordinaryo nga tawo sama kanato sa tanang paagi. Ang ebidensya sa duha ka pagtuon dali ra pangitaon ug sabton ug bug-at kaayo. Ang nag-inusarang problema nato ani kay sa unsang paagi nga kining duha ka grabi nga detalye masigu sa sama nga tawo-Jesus! Sa kang Jesus, sa pagkatinoon, daw nagkasumpaki nga panghitabo sama sa langit ug yuta mga mag-abot o magbangga. Ingon niini para mapurma ang **PARADOX**²³!

atong nakita ang DUHA KABAHIN SA KINABUHI NI JESUS...

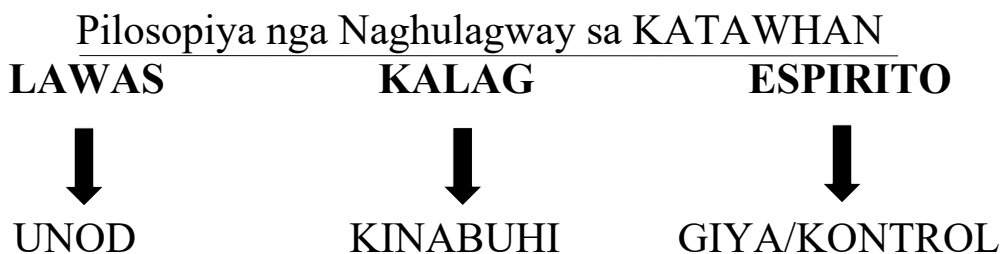

Sa unsang paagi nga siya mahimo aning DUHA sa sama nga oras?

Posible ba nga ang pagkabaalan²⁴ uban sa pagkaperpekto ug pagkaputli mahiusa sa katawhan o pagkatwo uban sa iyang kaluyahon ug limitasyon-- sa samang oras? Kini mao ang kaso kung kita maghigot mahitungod kang Jesus kay nahibalo nah nga si usa jud ka Diyos ug siya usa pud ka Tawo! Kadaghanan sa mga relihiyoso nga grupo nag-ingon nga si Jesus 100% nga pagka-Diyos ug 100% pud nga tawo, pero posible ba kini?

ANG DUHA KA LIBO KA TUIG NGA PUZZLE

Para makuha nato ang kina-iladman nga isyu, kinahanglan nato mahibaloan nga ang katawhan nagsulay na sa pagpasabot o esplika sa pagkabuhi sa Diyos ug ang tawo nag si Jesus sukad nga siya mibiya sa kalibutan. Lisug ni siya buhaton kay wala pamay nakahibalo kung unsa jud ang kinabuhi sa usa ka Diyos! Dili ka dapat mahibulong nga kadaghanan sa ilang pag-esplika kay ang bahin ra sa pagkinabuhi nga tawo. Sa mga Pilosopo sa kani-adtò, ang TAWO kay adunay tulo ka bahin sa iyang pagkatawo: **lawas**, **kalag**, **espirito**. Ilang gipasabot nga ang **lawas** mao ang unod ug dugo “balay”, o ang lugar kung asa magpuyo ang **kalag** ug **espirito**. Ang **kalag** mao ang pwersa sa kinabuhi nga maoy naghinmo niya nga buhi nga tawo. Ang **espirito** mao ang pwersa nga nagkontrol sa usa katawo nga maghuna-huna, mubuhat ug disisyon, ug maghinumdum sa mga panghitabu.

Daghan nah ang nisulay sa pagbasabot o pagpatin-aw sa pagakatawo ni Jesus nga nagamit sa kini nga modelo. Usa sa nisulay sa pagpasabot mao si **Apolinarius**²⁵. Iyang gipasabot nga si Jesus gituohan nga adunay **lawas** ug **kalag** nga tawhanon, apan ang iyang tawhanon nga **espirito** gi-ilisan ug Diyosnon.

Kung kini tinood, busa ang Diyos mahimo nga nagpuyo sa tawhanon nga lawas. Bisan pa niana, kung ang espirito nih Jesus (ang bahin nga mao ang pagpanabut ug pagbuhat ug mga desisyon) Diyosnon, unya unsaon pagsulti nga si Jesus, “gitintal sama kanato?” Kung ang pagtintal naglakip sa pagbuhat ug desisyon, unya, gamit ang modelo sa taas, kini mahimo nga ang espirito ni Jesus mao ang responsabli sa pagbuhat ug desisyon kung unsa ang buhaton. Kani nga pagtuon nga kang Apolinarius naghimo nga ang Diyosnon bahin ni Jesus mao ang maka dawat sa timtasyon ug dali ra kaayo niya pagpildi ang kada timtasyon nga iyang ma-atubang. Si Jesus walay sala,

²³**Paradox** usa ka butang nga nagkasumpaki apan sa kamaturan posible siya nga mabuhat ug tinuod. Sama sa mantika ug tubig nga dili masagol. Samatang mura siya ug imposible siya buhaton, pero sa saktò nga kondisyon kini **mabuhat**

²⁴Pagkabalaan mao ang pulong nga gigamit sa letiratura sa paghulagway sa kinaiya sa usa ka Diyos.

²⁵Apolinarius usa ka reliheyoso nga magtutudlo nga natawo sa ika-upat nga siglo.

apan dili tungod kay “sama siya kanato sa tanang paagi unya wala maka sala.”(Hebrohanon 4:15) Subo hunahuna-on, kini nga ideya mao ang moguba sa abilidad ni Jesus nga makasulay sa kinabuhi sa usa ka tawo. Sa atong nakat-unan sa mga ni-agi nga pagtuon, dali ra nimo makita nga ang ideya ni Apolinarius padulong sa pagkasayup nga direksyon.

Sa sama nga higayun, usa ka-kauban niya nga gipanganlan ug **Nestorius**²⁶ nga nagdala pud lain nga ideya. Nagtuo siya nga si Jesus duha ka managlahi nga tawo nga magbaylo-baylo ug pagbalik dipindi sa sitwasyon nga gikinahanglan. Sa matag higayun nga makit-an nimo nga si Jesus nga nagbuhat ug tawhanon nga butang, mao kana ang uras nga si “Jesus ang Tawo” mao ang naa sa atubangan ug nagpaluyo niya ang “Jesus nga Diyos”. Sa matag higayun nga makit-an nimo nga si Jesus nagtudlo, nag-ayo sa mga masakiton, naglakaw sa tubig, o nagbuhat sa mga butang ang Diyos lamang ang maka buuhat busa ang “Jesus ang Diyos” mao ang naa sa atubangan ug nagpaluyo niya ang “Jesus nga Tawo”. Ang problema ani nga ideya kay nahimo nga si Jesus nga usa ka tawo nga adunay nabahin nga personalidad o “split personality”. Dugang pa niini dili mahimo nga posibli nga dawaton ni nato nga ideya ug mag-ingon nga si Jesus “sama kanato sa tanang paagi”, mahimo ba kini? Busa ang ideya ni Nestorius adunay kuwang.

Lain pa jud nga interisado nga ideya sa usa kauban nila nga gipanganlan ug **Eutyches**²⁷. Siya nagtuo nga si Jesus gipanganak nga usa ka ordinaryo nga tawo sa Bethlehem. Sa kadto nga panahon si Jesus 100% nga tawo ug 0% nga Diyos. Apan si Jesus midubo ug ang iyang pag-Diyos naghinay-hinay pagkadako samtang ang iyang pagtawo naghinay-hinay pagkagamay, busa sa panahon nga si Jesus mibiya diri sa kalibutan 100% nga Diyos ug 0% nga Tawo. Kini nga ideya hingpit nga gitang-tang ang pagka-tawo nga bahin ni Jesus ug dili madawat kung kita nagtuo nga si Jesus tinood nga “sama kanato sa tanang paagi”!

Sa pagkakaron, masabtan na nimo ang problema nga atong gi atubang karon. Sa mga niaging pagtuon, atong nasayran nga si Jesus hingpit jud nga pagka-Diyos UG hingpit nga pagka-Tawo. Busa ang pagpasabot sa relasyon sa pagka-Diyos ug pagka-Tawo ni Jesus dili dapat magbana-bana sa duha ka posisyon. Kung huna-hunaon kung unsa ka managlahi ang duha, kini dili usa ka sayon nga buhaton! Ato kini pangitaon sa Biblia ug tanawon kung ato makit-an ang tubag sa pangutana.

ANG “LANGITNON” PANAGBANGI SA “KALIBUTANON” NGA KONDISYON!

Sa atong pagsugod niini, palihug sa pagpakli ug pagbasa sa inyong Biblia sa **Mateo 4:1-10**. Kini nga bahin sa Biblia nag-hisgot sa temtasyon ni Jesus gikan sa Yawa. Huna-hunaon nato ang mga detalye nga nahisulat diri, ugbantayi ang mga mosunod.

Una, usa ka simpli nga pangutana. Mao bani ang unang higayon nga nagkita kining duha ka nilalang nga atong gihisgutan? Ang tubag kay DILI! Si Satanang ug si Jesus kay mga nilalang nga naa na sa mga unang panahon ug kana nagpakita nga silang duha naka-ila na ug magkaaway na sa wala pa mabuhay ang kalibutan!

Ang **ika-duha** nga punto. Kung si Satanas kabalo kung kinsa iyang gika-atubang, busa kabalo pud kaayo siya nga si Jesus usa ka Diyos. Kini, sama nga sitwasyon nagpasabot nga siya kabalo nga walay kahigayunan nga mailad niya ang usa ka Diyos!

Busa, kung si Satanas NAHIBALO nga si Jesus usa ka Diyos, ug nahibalo nga ang Diyos dili niya matintal, busa ngano iya man gi-tintal si Jesus? Buang-buang naba si Satanas, O, adunay kausaban nga nahitabo kang Jesus mga maoy naghimo nga siya madutlan sa atake ni Satanas. Maningkamot ba ug pag-ayo si Satanas kung siya wala kahigayunan nga makada-ug? Kini interisado kaayo, uyon baka?

Lagmit gayod nga adunay nausab sa kang Jesus nga naghimo ka niya nga madutlan sa atake ni Satanas!

ANG PAGPASABOT MABUTYAG

Samtang maghuna-huna niini, palihug sa pagpakli ngadto sa **Filipos 2:6-8** ug basaha kini pipila ka higayon para mas sayon para nimo mahinomdoman ang mga detalye. Pagsusi anih nga detalye kada bersikulo, imong makita ang pipila sa mga talagsaon nga mga butang.

²⁶Nestorius usa ka reliheyoso nga magtutudlo nga natawo sa ika-upat ug ika-lima nga siglo.

²⁷Eutyches usa ka reliheyoso nga magtutudlo nga natawo sa ika-upat ug ika-lima nga siglo.

Una, tan-awon nato ang tibuok nga kahulogan sa gisulat. Kinsay ang nag istorya anih ug unsa iyang gusto ipasabot kanila? Ang nagsulat (si Apostol Pablo) kay nasulat ngado sa mga una nga nagbasa niini (silang tanan mga Kristiano) mahitungod sa paghiubos ug pagtan-aw sa panginahanglan sa uban labaw pa sa imong kaugalingon. Sa paghulagway sa gusto niya ipasabot kanila gigamit si Jesus isip sumbanan. Kini ang pag-andaw sa atong basahon. Naa pa ba mas maayo pa pakasulat sa detalye niini?

Ang unang gisulti niya sa iyang pamahayag, “Batoni ninyo kini nga panghunahuna nga iya usab ni kristo Jesus...”

Nagsugod siya sa pagpasabot pinaagi sa paghulagway kang Jesus sa iyang pagka-Diyos sa unang panahon. Gigamit ni Pablo ang pulong nga “tupung siya sa Diyos.” (Kini nagkatakdo sa atong mga pagtuon sa mga ni-agi nga leksyon mahitungod kang Jesus sa kato nga panahon.) Bisan pa niana, si Pablo ni padayon sa pagsaysay nga si Jesus wala naghuna-huna nga ang iyang pagka-tupong sa Diyos usa ka butang nga dapat niya kanunay pagakuptan. Sa bersikulo 7, siya mipadayun sa pag-sulti nga si Jesus nagpahubos ug gitang-tang ang iyang pagkatupung sa Diyos ug minaug sa kalibutan. (Kani mao ang bahin nga naghigot iyang pagkabuhi o nahimong unod mga ato nah natun-an.) Ang resulta sa pagkabuhi ni Jesus gi hulagway sa bersikulo 8. Si Jesus nagkatupung na sa katawhan ug isip usa ka tawo, siya matinumanon ngadto sa kabubut-on sa Amahan sama sa katawhan. (Kini uyon kaayo sa atong natun-an sa **Hebrohanon 2:14-18**.)

Kini talagsaon ra kaayo! Makita nimo ang tanan nga gibuhay ni Jesus. Dili lang ang dakong kausaban nga atong nakita, apan makita pud nimo ang kina-ya ug hinungdan niini. Kini gi buhat ni Jesus tungod kay gi-una niya ang gikinahanglan sa uban labaw pa sa iyang kaugalingon nga panginahanglan! Kini mao ang kinaia nga dapat nato sundon nga mao ang gitudlo sa nasulat ani ngadto sa mga nagbasa.

Bisan pa niana, ang atong pagtuon karon kay ang pagtan-aw sa kausaban nga ni-abot kang Jesus. Unsa man jud ang gusto niya ipasabot sa pulong nga si Jesus “**GIPAKAUBOS**” niya ang iyang kaugalingon? Ang punto sa kani nga liksyon ug ang atong pagsabot sa kung unsa jud ang nahitabo sa tintasyon ni Jesus sa **Mateo 4**.

Ang Griyego nga pinulong nga gigamit niini mao ang pulong nga “**KENOO**”, nga nagpasabot nga “gikuhaan ug sulod”, o “wala kapuslanan”, o “dili magamit”. Sa literal nga pagkasulti kini nagpasabot sa pagtangtang sa sulod sa usa kabutang. Lain nga paghulagway niini kay ang pagtangtang sa ka-epiktibo sa usa ka butang. Kasagaran nga hubad nga gigamit sa Biblia kay “...inyang **gipakaubos** ang iyang kaugalingon...”, apan sa sayon nga pagkasulti, ang iyang gipasabot kay, “Ang pagkatopung niya sa Diyos gihimo niya **nga walay epekto**.”

Kung atong huna-hunaon ang katibuan nga kahulogan sa atong pagtuon. Ang nagsulat nagpasabot nga si Jesus boluntaryong miuyon sa paghatag sa maong butang para mahimong posible kaniya nga magpuyo sa kalibutan nga “sama kanato sa tanang paagi” isip usa ka tawo. (ang pulong nga “walay sulod” dili jud kinahanglan nga nagpasabot nga pagtangtang sa tanang butang, apan lamang dili dapat sila kinahanglan nga magamit samtang naa siya sa kalibutan.) Apan kung adunay usa nga gusto mo saysay niini, sigurado kita nga ang resulta mao ang kausaban nga naa kang Jesus nga maoy gihulagway sa nagsulat sa Hebreo ingon nga si Jesus sama kanato sa tanang paagi! Kana nga higayon mao ang nagpasabot kung ngano si Satanas naningkamot pag-ayo sa paglupig ni Jesus sa panahon sa iyang tintasyon. Si Jesus nahimong kumpleto nga tawo ug abli kaayo sa ataki ni Satanas!

Adunay lain pa nga dako nga pangutana nga nag-atubang kanato. “Si Jesus ni hunong ba **sa pagka-Diyos** kadtung gipakubos niya ang iyang kaugalingon ug nahimong tawo?”

Ang tubag niini dili mapangita sa pagsulay sa pagbana-bana sa porsyento. Dili pwede nga naa kay 100% sa usa ka butang ug usa pa lain nga 100% nga butang sa sama nga panahon. Kung idugang nimo silang duha mahimo na siyang 200%! Kung ang basihan kay ang porsyento dili pwede. Ang tinood nga hilisgotan niini kay ang iyang **PAGKATAWO!** Pagkatawo ang naglangkit sa tanan nga naghimo sa usa ka tawo o indibidwal kung kinsa jud **SIYA**.²⁸

Ang pagkatawo sa usa ka tawo naglakip sa tanan kung asa siya gikan, kaagi, kina-ya, pisikal nga hitsura ug uban pa. Ang imong pagkatawo kay mao ang naghimo kaniyo **kung kinsa ka karon!** Ingon nga usa ka kaagi sa tawo kana mahimong bahin sa iyang kina-ya ug **madugang** sa iyang pagkatawo. Ang sitwasyon sa usa ka tawo usay mausab, ug ang bag-o nga kaagi, kina-ya o pamatasan ug madugang sa iyang pagtawo, apan ang pagkatawo niya mismo dili mausab. Ang bag-o nga kaagi dili mo tangtang o mo-usab sa kung kinsa jud siya, apan hinoon modugang sa kung kinsa siya karon, ug kana mopabilin kaniya sa iyang pagpadayon ug sa mga umaabot nga adlaw.

²⁸**The Random House College Dictionary** nagsaysay nga ang **pagkatwo** mao ang kahimtang o kamatuoran sa sama nga tawo labi na sa nagkalahi-lahi nga kondisyon ug kahimtang. Kondisyon sa kaugalingon ug dili sa lain.

Pananglitan adunay usa ka tawo nga pobri sa una karon dato na. Apan, kung siya mahimong jud dato, kana dili maka-usab sa **kamatuoran** nga dato **karon** usa ka pubri kaniadto. **Siya gihapon ang sama nga tawo!**

Kani mao pud kang Jesus. Ang karaan niya pagkatawo wala mawala sa dihang nahimo siyang tawo. Ang tawo nga gilangsang sa krus ug namatay kay sama ra nga indibidwal nga naa kaniadto sa **UNA NGA ADLAW** sa pagbuhat sa kalibutan ug nabuhat sa kahayag! Walay tawo nga maka sulti nga si Jesus dili mao ang “Diyos nga nagbuhat sa kalibutan”, bisan pa sa partikular nga panahon nga siya namatay nga gilangsang sa krus! Kung atong tan-awon ug balik ngadto sa gipasabot ni Juan sa unang kapitulo sa iyang libro, ang kamatuoran nga ang **PULONG** “naming unod” wala nagpasabot nga dili na siya nga sama nga **PULONG** nga uban sa Diyos sa sinugdanan ug mao ang nagbuhat sa tanang butang. Ang tinood nga kusog sa argumento ni Juan ania sa kamtuoran nga ang tawo nga si Jesus, nga gi-ila sa tanan ug nakita kada-adlaw, kay usa **JUD** ka Diyos!

Dili mabungahon ang pag-apil sa mga tawo nga nagsulay sa pagbana-bana sa pursyento sa lebel usa ka **Diyos** and **TAWO** ni Jesus, tungod kay ang pangutana dili ma-basi sa kung **unsa ka dako** nga **TAWO** si Jesus ug **unsa ka dako** nga **Diyos** siya!

Unsa ang atong makita sa katapusan nga pagsusi sa atong pagtuon:

1. Si Jesus mao **ang atong Diyos** ug Magbubuhay sa tana. Siya ang nagbuhat kanato ug ang tanan kalibutan ug sama siya sa Diyos Amahan **SA TANANG PAAGI**.
2. Gipakaubos niya ang iyang kaugalingon ug giwagtang niya ang **TANAN** nga kalaininan niya katano ug minaog sa kalibutan.
3. Sa kalibutan siya nahimong **TAWO** “sama kanato **SA TANANG PAAGI**.”
4. Bisin pa, sa **KANIADTO**, **karon**, ug **HUMAN** atong **TANAN**, siya **WALA** mihunong, siya gihapon si Jesus!

Importanti pud ang gisulat sa **Filipos 2** nga wala magpasabut sa sitwasyon nga diin si Jesus nagsugod nga usa Diyos ug nahimong tawo (pasabot nga **NIHUNONG** pagka-Diyos), unya sa katapusan nahimong Diyos pag-usab (pasabot nga **NIHUNONG** pagka-Tawo). Kung kini tinood, unya mahimong walay kapuslanan ang tanan nga atong gitun-an sa mga niaging leksyon. (Palihug sa pagbasa ug balik sa **Hebreo 2:18** ug **4:15-16**.) Ang bungtung paagi nga makatabang si Jesus kanato kay kung ang iyang **PAGKABUHI** nagpabilin kaniya ug iyang nadala sa iyang pagbalik sa **ORIHINAL NGA POSISYON** ug istado. Ang **KINABUHI** ni Jesus nahimong **permanenteng madugang sa iyang pagkatawo**, ug ang dugang mao ang kausaban sa kaimportanti sa atong kinabuhi!

Adunay usa tawo nga gisulti sa nadiskobrehan nga wala ma-ilhi nga karaan nga panultihon nga gi-sulat mahitunog ni Jesus. Sulod niin ang pulong nga basin siya mismo ganahan isulti sa mubo nga paagi sa kung **unsa ang atong gisulayan nga makab-ot sa atong Leksyon karon**.

AKO MAO KUNG KINSA AKO

DIYOS

DILI AKO KUNG KINSA AKO

TAWO

AKO KARUN GITAWAG NGA DUHA

DIYOS/TAWO

Kini naghatag ug talagsaon nga kahulogan sa **Hebreo 13:8**, nga nagsaysay,

*“Si Jesu-kristo **dili gayod mausab**, siya mao gihapon kaniadto, karon, ug sa walay kataposan.”*

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa leksyon 9 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa pangutana ug markahe ang tibouk **LINGIN** sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa maestro sa inyong klase.

1. Unsay gipasabot sa pulong nga **"Paradox"**?
 - a) duha ka doktor nga nag-atiman usa usa ka pasyente.
 - b) duha ka paghitabo sa sama nga oras.
 - c) usa ka butang nga nagkasumpaki apan sa kamaturan posible.
 - d) sakto ang tanang tubag sa taas.
2. Sa reliheyoso nga literatura, ang **pagkabalaan** mao ang
 - a) usa ka klase sa kendi.
 - b) ang kinaiya sa pagka-Diyos.
 - c) ang kinaiya sa usa ka mangkukulam.
 - d) wala ang sakto nga tubag sa taas.
3. Gamit ang ideya sa Pilosopiya nga naghigot nga ang tawo adunay lawas, kalag, ug espirito. Ang **espirito** mao ang
 - a) ang lugar kung asa magpuyo ang pwersa sa kinabuhi.
 - b) ang pwersa sa kinabuhi mismo.
 - c) ang pwersa nga nagkontrol sa pagbuhay ug disisyon, paghuna-huna, ug paghinomdom.
 - d) sakto ang tanang tubag sa taas.
4. Ang ideya nga naghigot nga si Jesus andunay lawas ug kalag, apan ang iyang espirito kay Diyos, kay gitudlo ni
 - a) Eutychus.
 - b) Nestorius.
 - c) Apolinarius.
 - d) Mormons.
5. Ang ideya nga naghigot nga si Jesus andunay duha ka nagkalahi-lahi nga kinaiya nga magbaylo-baylo kay gitudlo ni
 - a) Eutychus.
 - b) Nestorius.
 - c) Apolinarius.
 - d) Mormons.
6. Ang ideya nga naghigot nga si Jesus gipanganak nga usa ka tawo, apan hinay-hinay nga nausab ngadto sa pagka-Diyos samtang siya nagdako kay gitudlo ni
 - a) Eutychus.
 - b) Nestorius.
 - c) Apolinarius.
 - d) Mormons.
7. Ang ganahan mosulay sa pagpasbot sa kinabuhi sa Diyos ug tawo nga naa kang Jesus kinahanglan
 - a) maggamit ug porsyento sa pagbana-bana sa duha ka parti, usa para sa Diyos ug usa para sa Tawo.
 - b) kinahanglan tan-awon ang kamatuoran nga si Jesus kay kumpleto nga Diyos ug Tawo.
 - c) usa ka butang nga sayun sabton.
 - d) i-apil ang opinyon sa mga moderno nga skolar.
8. Parti sa Biblia nga naghigot sa timtasyon ni Jesus nga naggikan sa Demonyo
 - a) Mateo 1:1-5.
 - b) Juan 1:1-3 ug 14.
 - c) Buhat 2:38.
 - d) Mateo 4:1-10.
9. **SAKTO** o **SAYUP**: posible para kang Jesus nga maka sala sa dihang gi-tintal siya sa Demonyo.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
10. **SAKTO** o **SAYUP**: Sa dihang wala pa minaug si Jesus sa kalibutan, siya tupong na daan sa mga tawo.
 - a) Sakto
 - b) b) Sayup
11. Aron si Jesus mahimo nga usa ka tawo, kinahanglan niya buhaton una
 - a) ipakaubos ang iyang pagkatupung sa Diyos.
 - b) mamatay sa krus.
 - c) ma-bawtismohan ni Juan ang magbubunyag.
 - d) walay sakto nga tubag sa taas.
12. Sa dihang si Jesus mi naog sa kalibutan ug nahimong tawo, ang resulta kay nahimo siyang
 - a) sama kanato sa tang paagi.
 - b) tupong sa tawo.
 - c) nagpuyo sa limitasyon sa kinabuhi sa usa ka tawo.
 - d) sakto ang tanang tubag sa taas.
13. Sa Grego Unsay kahulogan nga pulong nga **"KENOO"**
 - a) munaog sa kalibutan.
 - b) mahimong unod.
 - c) pagtawag sa pangalan sa Ginoo.
 - d) pagtang-tang sa sulod, walay gamit, o paghimo nga walay kapuslanan.

14. SAKTO o SAYUP: Ang labing maayo nga paagi sa paghulagway sa pagka-Diyos ug pagka-Tawo ni Jesus kay ang paggamit ug porsyento isip paagi sa pagbana-bana.

- a) Sakto
- b) Sayup

15. Unsay kahulogan sa pulong nga **Pagkatawo**.

- a) ang ideya nga si Jesus usa ka Diyos ug Tawo.
- b) ang kondisyon nga tawo nausab gikan sa una padulong sa pagkabag-o nga tawo.
- c) ang kondisyon sa usa ka tawo nga kanunay nagpabilin nga paraha nga tawo pinaagi sa nagkalain-lain nga kaagi.
- d) walay sakto nga tubag sa taas.

16. SAKTO o SAYUP: Ang pagkatawo ni Jesus isip usa ka Diyos kay nawagtang sa dihang siya nahimong tawo.

- a) Sakto
- b) Sayup

17. SAKTO o SAYUP: Ang pagkatawo ni Jesus isip usa ka Tawo kay nawagtang sa dihang siya nibalik na siya sa Langit.

- a) Sakto
- b) Sayup

18. SAKTO o SAYUP: Sa dihang si Jesus nahimong tawo siya mihonung sa pagka-Diyos.

- a) Sakto
- b) Sayup

19. Ang tumong sa nagsulat sa **Hebreo** nga naa sa **2:18** ug **4:15** kay ang

- a) Si Jesus maka tabang kanato kay siya nakahinomdom kung unsa ang kinabuhi sa usa ka tawo.
- b) Kita dili mahimo nga sama kang Jesus kay siya usa ka Diyos ug kita usa ka tawo lamang.
- c) Si Jesus nalimot sa tanang kaagi sa usa ka tawo sa dihang siya mibalik sa langit.
- d) walay sakto nga tubag sa taas.

20. Ang unang tumong sa **Hebreo 13:8** kay

- a) Ang kalibutan kay dili gayod mausab, siya mao gihapon kaniadto, karon, ug sa walay kataposan.
- b) Si Jesu-Kristo kay dili gayod mausab, siya mao gihapon kaniadto, karon, ug sa walay kataposan.
- c) Ang tawo kay dili gayod mausab, siya mao gihapon kaniadto, karon, ug sa walay kataposan.
- d) Sakto ang tanan tubag sa taas.

LEKSYON 10

ANG PARADOX O DAW NAGKASUMPAKI... ATONG PADAYUNON

Hangtud niining puntoha, ubay-ubay na nga oras nga atong nagahin sa pagsulay sa pagsabot sa kinabuhi ni Jesu-Kristo. Sa mi-agi nga leksyon, atong gipangitaan ug paagi ang duha ka bahin ni Jesus (Diyos ug Tawo) nga nasigo sa usa ka indibidwal nga atong gihulagway nga **sama ka nato sa tanang paagi** ug bisan pa niana siya nagpabilin gihapon nga **sama sa Diyos sa tanang paagi**. Ang tubag nga among gisugyot mao ang iyang **pagkatawo**. Bisan si Jesus kanunay nagatubang sa iyang kalibutanon nga kaagi isip usa ka ordinaryo nga tawo, siya wala pud mihonung sa kung kinsa siya-Diyos! Busa, unsa man ang gipasabot niining tanan sa yano nga pagkasulti? **Si Jesus, Ang Diyos nga nagbuhat sa kalibutan, gipakaubos ang iyang posisyon sa langit ug mipuyo sa iyang kinabuhi sa kalibutan isip usa ka ordinaryo nga tawo**. Ato pong hinumduman nga kini iyang gibuhat para matuman ang pipila ka butang--ang tanan **DILI** mahimo posible gawas kung si Jesus gihimong sama kanato sa tanang paagi! Ang pagka-sama kanato sa tanang paagi nanginahanlan ug pagpasabot sa mga butang nga nahitabo nga nahisulat sa kinabuhi ni Jesus.

GIUNSA NI JESUS PAGKAHIMONG “SAMA KA NATO” UG MAKAHIMO UG MGA MILAGRO?

Aron mahulagway nato si Jesus isip sama kanato sa tanang paagi, kinahalan nga siya magkinabuhi sama sa kusug sa ka ordinaryo nga tawo nga ato pung makita sa usag-usa kada-adlaw. Apan, sa dihang atong tan-awon ang mga nahisulat sa kinabuhi ni Jesus, dili jud nimo malikayan nga daghan siya ug mga butang nga gibuhat lahi kaayo sa mga ordinaryo nga abilidad sa usa ka tawo. Kung siya sama kanato sa tanang paagi, busa unsaon man nimo pagpasabot o pag-esplikar ang mga milagro nga iyang gipangbuhat? Kada oras kung ganahan siya, si Jesus maka lakaw sa tubig, maka buhi ug patay, ug maka-ayo ug masakiton. Kining mga butanga nga dili mabuhat sa usa ka ordinaryo nga tawo, apan sayon para sa Diyos. Dili ba ang mga milagro moa ang **nagpamatoud** nga si Jesus usa ka Diyos? Daghang magtutudlo ang mi-uyon ani nga punto sa wala pagduha-duha ug labi na karon, ug sa kamatuoran, sila nagtudlo nga “ang milagro mao ang nagpamatuod nga si Jesus usa ka Diyos!” Ang ilang rason kay sukad pa kaniadto ang Diyos lamang ang makahimo ug mga milagro, ug si Jesus makabuhat ug milagro, busa siya usa JUD ka Diyos!

Kung dili palang tinuod ang kamatuoran nga gipangsulat sa Bag-ong kasabotan (New Testament) nga maoy atong gitunan sa mga niaging leksyon nga naghatag ug pagtagad sa kang Jesus isip **sama kanato sa tanang paagi**, kini nga ideya dali ra kaayo dawaton. Apan, ang kamatuoran sa atong mga pagtuon kaniadto nagsaysay nga si Jesus **sama kanato sa tanang paagi** nga naghatag kanato ug pagduda sa kining moderno nga pagtulonan kung kini usa lamang ka posibli nga tubag nga mabuhat sa usa ka tawo mahitungod sa abilidad ni Jesus nga makabuhat ug mga milagro. Ang kamatuoran nga si Jesus makabuhat ug milagro **nagpamatuod ba** nga iya kadtong gibuhat **tugod** kay siya usa ka Diyos? Kung si Jesus nagbuhat sa disisyon nga ipakubos ang iyang kaugalingon o pagwagtang sa **IYANG KAUGALINGON** nga gahum, unya siya minaug sa kalibutan ug nagkinabuhi isip usa ka tawo, kini nagpasabot ba nga si Jesus dili na maka buhat ug mga milagro? Kini usa ka nindot nga pangutana nga hunahunaon.

Samtang atong gikonsiderar kini nga pangutana, kinahanglan nato hunahunaon ug maayo labi na sa kini nga butang. Atong ikonsiderar ang laing pangutana. Adona bay sitwasyon sa Biblia nga naghisgot sa usa ka ordinaryo nga tawo nga nakabuhat ug milagro? Oo, adonay pipila ka parti sa Biblia nga naghisgot niini. Adonay bahin sa Biblia nga naghisgot mahitungod kang Moses, Elijah, ug uban pang mga propeta sa Daang kasabotan. Sa Bag-ong Kasabotan naghisgot pud sa mga tawo sama ni Pedro, Pablo, ug uban pang mga Kristiyano. Sila tanan kay mga ordinaryo nga tawo nga naka-angkon ug mga espesyal nga gahom nga wala maggikan sa ilang kaugalingon. Silang tanan “sama kanato pud sa tanang paagi”, apan sila pud makabuhat ug mga milagro. Sa pagkatinuod kining mga tawhana nakabuhat ug milagro nagpasabot nga sila pud usa ka Diyos? Siyempre dili! Kining mga tawhana nakabuhat niini tungod kay **gihatagan sila sa Diyos ug gahum nga angayan para kanila**.

Samtang naghuna-huna ka niini, mag-imbistigar kita pinaagi sa pagpangita sa mga bersikulo nga naghisgot sa mga gipangbuhat ni Jesus samtang buhi pasiya sa kalibutan ug tan-awon kung unsa ang atong madiskobrian nga makatabang sa pagpasbot kanato sa kini nga sitwasyon nga lisod.

PALIHUG SA PAGHUNONG DIRI UG TRABAHUA ANG ASSIGNMENT WORKSHEET para aning leksyona. Inig kahuman s pagtuon sa mga lista sa kining basahon pwede na mopadayun.

Ang mga bersiskolo ani nga Worksheet masigu sa duha ka kategoriya. Ang unang kategoriya gilangkoban sa mga bersikulo diin si Jesus nagsulti mahitungod sa iyang kaugalingon. Ang unang bahin ani naglakip sa mga bersikulo diin si Jesus nasulti, sa kinatibuk-an nga paagi, mahitungod sa iyang trabaho ug relasyon sa Diyos Amahan.

ANG GISULTI NI JESUS MAHITUNGOD SA IYANG KAUGALING

Magsugod kita sa atong lista sa **Juan 5:36**, diin si Jesus nagsaysay nga ang tanan nga iyang gipangbuhat kay usa ka sugo naggikan sa Diyos Amahan. Kani dali ra kaayo sabton. Si Jesus nakadawat sa tanang niyang panudlo gikan sa Diyos Amahan.

Sunod, kay ang **Juan 10:18**, diin si Jesus nagsaysay sa paghatag iyang kinabuhi. Iya pud gisaysay nga siya ra mismo ang naghatag ug kinabuhi. Apan, kung nakabantay ka sa kinaulahi nga nga bahin sa iyang gisaysay nga nagsulti nga ang Diyos Amahan mao ang naghatag sa sugo kaniya. Samakausa, atong makita nga ang Diyos Amahan mao ang nagpaluyo sa tanan trabaho ni Jesus.

Sa **Juan 14:13**, klaro kaayo ang gisulti ni Jesus sa dihang misulti siya nga ggihiguma niya ang Amahan ug buhaton niya kung unsa jud ang gisugo sa Amahan kaniya.

Sunod sa atong lista mao ang **Juan 15:10**, diin si Jesus naghulagway sa gugma nga uyo sa pagkamatinumanon. Iyang gitudlo nga siya nagtuman sa sugo sa Amahan ug kita pud kinahanglan motuman sa iyang sugo. Si Jesus wala nagtrabaho pina-agi sa iyang kaugalingong awtoridad. siya hingpit nga misugot sa pagtuman sa kabubut-on sa iyang amahan.

Tanan nga atong gibasa sa taas uyon kaayo sa atong nakatonan mahitungod ni Jesus sa Filipos 2. Hinomdumi nga mao ni ang bersikulo nga nagpatin-aw, kung unsa ni Jesus sa pagpakaubos sa iyang kaugalingon ug nahimong matinumanon sa Amahan, bisan pa ug tungod sa iyang pagtuman siya namatay ug gilangasang sa krus! Tungod sa iyang pagkamatinumanon siya gibutang sa Amahan sa pinaka taas nga posisyon!

Ang sunod nga bahin sa worksheet naghisgot sa mga pagtulon-an nga gihatag ni Jesus. Sa makausa, ato silang ibutang sa katibuan nga kahulogan ug tanawon kung unsa ang ilang ikasulti.

Sa Juan 7:16, si Jesus klaro kaayo nga nagsaysay nga ang iyang pagtulon-an nga gipangtudlo sa mga tawo wala maggikan sa iyang kaugalingon. Tanan nga iyang gipangtudlo gikan sa Diyos Amahan.

Sa sama nga ideya nga imong mabasa sa **Juan 8:26-28**. Si Jesus nagsulti nga ang mga butang nga iyang gisulti sa kalibutan naggikan sa Amahan.

Tingali kini ang usa mas labing maayo ug mas klaro nga pagkasaysay nga mabasa **Jaun 12:49-50**. Si Jesus nagpasabot nga siya nagsulti ra kung unsa ang gisugo sa Amahan nga ipasulti. Siya nipadayon sa pagsulti nga ang tanan nga iyang nadawat ug gipangtudlo mao ang basihan sa Paghukom sa mga ulahing mga adlaw!

Usa ka lain nga klaro nga bersikulo sa **Juan 14:10**. Ang intrisado nga tumong niini kay ang mga gipangtudlo ni si Jesus mao ang gustong nga ipatuldo sa Amahan **pina-agi kaniya**. Ang Amahan naguban kaniya ug nagtrabo pina-agi kaniya.

ANG GISULTI SA UBAN MAHITUNGOD KANG JESUS

Ang **sunod nga kategoriya** sa mga bersikulo sa atong worksheet mao ang gipangsulti sa uban sa pagpasabot sa mga butang nga gipangtudlo ni Jesus ug ang iyang trabaho. Ang unang duha ka bersikulo mga makita sa atong makita sa atong lista mao ang gisulti ni Apostol Pedro. Siya ang usa sa mga saksi sa kinabuhi ug trabaho ni Jesus ug mas naka-ila niya si Jesus labaw pa sa kadaghanan sa mga tawo.

Unang bersikulo mao ang **Buhat 10:37-38**. Ang kinatibuk-an nga panghitabo niining bersikuloha importanti kaayo. Si Pedro nagsangyaw sa balay sa usa ka Hentil (Dili usa ka Hudiyo) nga gustong mahimo nga Kristiyano nga usa ka sundalo sa Roma nga gipanganlan ug Cornelius. Siya nagsaysay sa istorya mahitungod kang Jesus ngadto kang

Cornelius ug sa tanang tawo nga nagpuyo niadtong balaya. Sa iyang paghulagway kang Jesus, Si Pedro nagingon nga si Jesus gihatagan sa balaang espiritu ug gilipot niya ang nagkalain-lain nga lugar nga nagbuhat ug mga milagro **kay ang Diyos uban kaniya!** Ang punto nga si Jesus maka buhat ug milagro kay ang Diyos uban kaniya. Sayon ra kaayo para kang Pedro sa pagsulti kanila nga si Jesus miadto ug nagbuhat ug mga milagro tungod kay siya usa ka Diyos, pero dili man kini ang iyang gisulti. Iyang gihatagan ug gibug-aton ang pagka-Tawo ni Jesus!

Lain pa nga importanti nga bersikulo nga mabasa sa **Buhat 2:22**. Sulud niini, Si Pedro nahatag ug pamulong sa panon sa katawhan sa Jerusalem, suman nga si Jesus misaka sa langit. Nagsaysay siya mahitungod sa Diyos Amahan nga nahibalo siya nga ang katawhan mao ang mopatay kang Jesus ug giunsa niya pagkahimo nga usa ka Mesiya. Sa Dihang si Pedro nagsaysay mahitunogd kang Jesus, gihulagway niya nga **usa ka tawo nga gi-aprobahan sa Diyos** ug iya pud gisaysay ang mga nagpamatuod niini mao ang sinyales ug mga milagro nga **gibuhat sa Diyos pina-agi niya!** Ang tumong niini kay ang Diyos nagbuhat ug mga milagro pina-agi ni Jesus. Sayon ra kaayo para kang Pedro sa pagsulti sa kadtung mga tawhana nga si Jesus nagbuhat ug mga milagro pina-agi sa iyang kaugalingon nga gahom tungod kay siya usa ka Diyos, apan si Pedro wala mga sulti niana. Hinoon, iya gatagaan ug gibugaton ang iyang pagka-“Tawo” ni Jesus!

Ang pinaka-ulahi, atong ikonsiderar ang nahisulat sa usa sa mga libro nga naghigot bahin ka Jesus mahitungod sa iyang pag-ayo sa usa ka tawo. **Lukas 5:17-26** diin nagsaysay sa kang Jesus sa iyang pag-ayo sa usa ka paralisado nga tawo nga gitunton nila sa lungag sa atop sa lugar kung asa si Jesus nagtudlo. Bantayi ninyo ang iyang gisaysay sa bersikulo 17 nga nagingon sa klaro nga pagkasulti, “... **diha kang Jesus ang gahom sa Ginoo sa pag-ayo sa mga masakiton.**” Si Jesus nag-ayo niadtong masakiton gamit ang gahom nga gihatag Diyos Amahan!

KATAPUSAN NGA PANGUTANA NGA IKONSIDERAR MAHITUNGOD SA ABILIDAD NI JESUS...

Ang situasyon nga atong gi-atubang kay tinood nga interisado kaayo! Dili baka uyon niini? Sa laing bahin, kita adunay gipangayo nga tawhanon nga abilidad nga atong nabantayan sa mga niagi nga leksyo. Kung kini gibuhat ni Jesus pina-agi sa **iyang kaugalingon** nga Diyosong gahom busa dili posibli nga siya mahulag way isip usa ka tawo nga **sama kanato sa tanang paagi!** Sa laing bahin, aduna kanato ang daw pagkasumpaki sa kamatuoran nga si Jesus nanagbuhat ug daghan nga mga milagro; mga butang nga dili mabuhat sa usa ka tawo apan **mabuhat** sa Diyos! Kita karon adunay bag-ong testimonyo niini nga leksyon, diin klaro nga nagpakita nga si Jesus **wala nagbuhat** niadtong mga nindo nga katingalahan pina-agi sa iyang kuagalingon nga gahom. Hinoon, atong nasayran nga iyang gibuhat katong tanan nga mga milagro sa gahom nga nagagikan sa Diyos Amahan. Sa pagkatinuod, gisaysay didto nga ang Diyos mismo ang nagbuhat sa maong butang **pina-agi** kang Jesus. Ang Diyos nagbuhat atong mga katingalahan nga butang sa **pagpakita sa katawhan** nga si Jesus usa ka pinili sa Diyos, ug Jesus ang iyang anak!

Sa sinugdanan aning leksyon, kita nangotana. “**Adona bay sitwasyon sa Biblia nga naghigot sa usa ka ordinaryo nga tawo nga nakabuhat ug milagro?**” Sa kadtong panahona, gitudlo nga sulod sa Biblia adunay pipila ka ehemplo sa mga odernaryo nga tawo nga nagbuhat ug mga milagro, nga sama sa gibuhat ni Jesus. Kabalo kita nga kadtong mga tawhana dili maka buhat atong mga butang pina-agi sa ilang kaugalingon nga abilidad tungod kay ang katawhan wala naka angkon sa gikinahanglan nga gahom sa pagbuhat niadtong mga butanga. Kadtong mga tawhana naka buhat sa mga milagroso nga mga butang tungod **kay ang Diyos uban kanila. Ang Diyos nagbuhat niadtong mga butanga pina-agi kanila!** Gibuhat sa Diyos kadtong mga butang pina-agi kanila aron sa pagpamatuod sa ubang tawo nga ang Diyos uban niing tawhana ug sila gi-aproban sa Diyos. (Para sa dugang nga ebidensya sa tumong niini, palihug sa pagbasa sa **Hebrohanon 2:1-4**. Batayi nga ang gamit sa mga milagrong trabaho sa Diyos kay gigamit niya kini **alang sa katuyoan sa pagpamatuod sa katawhan.**) Kini daw mao ra gihapon sama sa mga milagro ni Jesus. Sa atong nakatunan sa mga niaging pagtuon, **si Jesus gipakaubos ang iyang posisyon sa langit ug mipuyo sa iyang kinabuhi sa kalibutan isip usa ka ordinaryo nga tawo.** ang bugtong rason nga si Jesus makabuhat ug mga milagro kay ang Diyos gibuhat kadtong mga butanga pina-agi kaniya, sama sa giunsa sa Diyos pagbuhat ug milagro pina-agi sa ubang tawo sama nila Moses, Elijah, Pedro, Pablo, ug uban pang mga tawo. Kini nga pagpasabot nagtugot kang Jesus nga mahimong **sama kanato sa tanang paagi** ug makabuhat ug maanidot nga katingalahan nga iyang gibuhat.

Ug mahitungod sa tanan nga espesyal nga kaalam nga anaa ni Jesus? “**Adona bay sitwasyon sa Biblia nga naghigot sa usa ka ordinaryo nga tawo nga atong nailhan nga adunay milagroso nga kaalam nga nagagikan sa Diyos?**” Sa mga unang leksyon nato, nagtuon kita sa mga daghan nga tawo sa nagkalain-lain nga panahon ug lugar nga gihatagan ug milagroso nga kaalam gikan sa Diyos. Mao kana ang paagi nga ang Biblia miabot kanato! (hinumdomi **2 Pedro 1:20-21**)

Hinumdomi nga si Jesus MISMO siya nagpadayon sa pagsulti niini matag karon ug unya nga ang iyang gipangtudlo WALA maggikan kaniya apan naggikan sa Diyos Amahan! Busa, ang espesyal nga kaalam ni Jesus iyang gipadaplin sa dihang “gipakaubos niya ang iyang kaugalingon” ug gipulihan niya hinoon sa kaalam nga gipili sa Diyos Amahan nga ihatag kaniya, sa sama nga paagi sa kung giunsa sa Diyos pagpili sa kung kinsa ang hatagan sa espesyal nga kaalam ngadto sa tanan nga lain pa nga ordinaryo nga tawo nga alagad sa kaniya sa wala pa ug pagkahuman ni Jesus!

MAHIMO BA NGA SI JESUS WALAY SALA UG SA GIHAPON “SAMA KANATO SA TANANG PAAGI”?

Gawas sa mga milagro nga gihimo ni Jesus, laing importante nga kalainan nga atong makita kang Jesus ug sa ordinaryo nga tawo kay ang iyang kinabuhi nga walay sala. Giunsa man ni Jesus pagka sama kanato ug nagpabilin nga walay sala? Human niining tanan... “Dili ba ang Biblia nag-ingon nga imposible para sa tawo nga mabuhi nga dili maka buhat ug bisag usa lang ka sala?” Daghang tawo ang naglibog niini nga butanga. Kung si Jesus sama kanato sa tanang paagi busa siya pud maka sala sama kanato, dili bah? Busa kung si Jesus walay sala, ug kung ang tanan tawo naka buhat ug sala, busa ang bugtong paagi nga si Jesus makapabilin nga walay sala kay kung iya kadtong gibuhay isip usa ka Diyos. Kini mao ang rason sa kadaghanan mahitungod sa kinabuhi ni Jesus nga walay sala. Apan, sakto ba kini nga paagi sa pagpasabot sa sitwasyon? Posible ba para ka Jesus nga mabuhi nga walay sala isip usa ka tawo nga sama kanato sa tang paagi? Ato king imbestigaran ug tanawon nato kung unsa atong mahikaplagan.

“KAY ANG TANAN NGA MGA TAWO NAGPAKASALA UG DILI TAKOS SA ATUBANGAN SA DIYOS”

Daghang tawo nga nagtuo nga si Jesus walay sala **tungod** kay siya usa ka Diyos. Dugang pa niini, ang mga tawo nga relihiyoso ang hunahuna kay gipasabot na nga walay tawo mabuhi nga wala sala. **Roma 3:23** mao ang pinakailado nga bersikulo nga nagpamatuod nga kini tinuod. Ang husto nga panabot niini nga gigamit sa kadaghanan sama sa mga sumosunod;

Ang atong nahibaloan	Kung - tanan tawo naka sala, ug dili takos sa atubangan sa Diyos. (Roma 3:23)
Ang atong nabantayan	Ug kung - si Jesus walay sala,
Ang atong Konklusyon	Busa - si Jesus walay sala tungod kay siya usa ka Diyos!

Apan, bantayi ug pag-ayo imong makita nga dili sakto ang paagi sa paggamit sa pagpanabot sa sitwasyon. **Ang husto nga pagpanabot** kay ang sumosunod;

Ang atong nahibaloan	Kung - tanan tawo naka sala, ug dili takos sa atubangan sa Diyos.
Ang atong nabantayan	Ug kung - si Jesus walay sala,
Ang atong Konklusyon	Busa - si Jesus dili usa ka tawo

Siyempre, dili ni nato madawat nga pagpanabot nga nagingon nga si Jesus dili usa ka tawo tungod kay kini sumpaki kaayo sa matag ebidensya nga atong nakat-unan sa kinabuhi ni Jesus. Busa, kinahanglan nato kini susihon ang iyang kinabuhi nga walay sa paagi nga maslalom ug hinaot nga aduna magpasabot nato niini.

Ang paagi sa pagsabot sa kinabuhi ni Jesus nga walay sala anaa sa pagsabot sa duha nga punto. **Una**, kinahanglan nato masabtan kung unsa ang paagi sa sala sa kinabuhi sa usa ka tawo. **Ikaduha**, kinahanglan nato sabtan ang kinatibuk-an nga paghitabo sa **Roma 3:23**.

ANG PAGSABOT SA UNSANG PAAGI NAHITABO ANG SALA...

Magsuod kita sa atong pag-imbestigar sa pagtanaw sa mga importanti nga bersikulo. (Tingali kini mao ang pinaka importante nga bersikulo sa tiobuok Biblia. (Kini usa ka maayo nga bersikulo nga pagasag-ulohon ug balik-balikon sa pagbasa kada-buntag dayon sa imong pagmata.) kung kini imo mahinomdoman ug buhaton ang gisulti niini, kini mao ang maka luwas sa imong kinabuhi!) Ang parti sa Biblia nga atong pagahisgutan mao ang **1 Corinto 10:13**. Ang kinatibuan nga paghitabo ani libro taas kaayo basahon apan dali ra masabtan. Si Apostol Pablo nagsulat ngadto sa usa ka pundok sa mga Kristayano nga nagpuyo sa Griyego nga siyudad sa Corinto. Kini usa ka siyudad nga ginapuy-an ug 500,000 ka tawo ug napuno sa nagkalain-lain nga klase sa imoralidad. Kadaghanan sa mga

Kristiyano nga nagpuyo niining lugar nga puno sa kadautan nagpuyo sa kalisud. Kini naghatag kanila naghatag ug kalisud sa ilang pagsalig sa Diyos ug sa pagpuyo sa sakto nga pagtuo sa kinabuhi. Sa atong mabasa sa sinugdanan niini nga libro, imong makita nga adunay panag-away sa usag-usa ug nag-gabuhat sa mga butang nga dili uyon sa kung unsa ang gitudlo sa kabubut-on sa Diyos. Sa mubo nga pagkasulti nalayo siya sa tumong sa kinabuhi sa usa ka Kristiyano ug piligrong malaglag ang ilang mga kalag! Si Pablo nagpadala anih nga sulat, nanghinaot nga mausab ang ilang pagpanabot nga mao ang magahatag ug kausaban sa ilang kinabuhi. (Iisod kini siya basahon tungod sa tanang ditalyi nga gisaysay niini mahitungod sa ilang mga pagsulay! Iisod dawaton nga ang mga “Kristiyano” nga nagpuyo atoh nga panahon nagkalisud sa mga problema nga gihisgutan niing sulat.)

Ang nag-unang problema aning mga tawhana kay sila wala mahimong usa klase sa katawhan Diyos

Nga mao ang katuyoan sa Diyos. Sa **1 Corinto 10**, si Pablo nagsaysay sa usa ka lig-on nga punto. Iyang gipahinomdoman ang mga nagbasa mahitungod sa mga katawhan sa Israel, diin nahimotang sa Karaang kasabotan. Sa usa ka higayon kadtong mga tawhana swerte kaayo. Siya adunay episyas kaayo ang relasyon nga **gihatag** sa Diyos ug sa wala madugay ilang gitratat siya nga daw dili siya mahinungdanon kanila. Sila nagbuhat sa daghang dautang nga mga butang ug tungod kay gibuhat nila kadtong mga butanga, gitugyan o gibiyahan sila Diyos ug sila nanga-pildi. Si Pablo nagtudlo sa mga nagbasa nga ang katawhansa Israel ug ang ilang kaagi nahisulat aron nga sila (ug apil pud kita niini!) makat-on sa mga ehemplo sa ilang mga kasaypanan.

Dayon makaabot kita sa bersikulo 13, diin siya nagsaysay,

“13 Walay pagsulay nga moabot kaninyo nga wala usab nagaabot sa ubang mga tawo. Apan kasaligan ang Diyos sa iyang saad nga dili niya tugotan nga sulayan kamo labaw sa inyong maantos. Ug kon moabot ang mga pagsulay kaninyo, maghatag siyag pamaagi aron maantos ninyo kini.”

Kini nga bersikulo talagsaon kaayo tungod kay kini nagpakita kanato nga adunay balaod nga nagdumala sa unsang paagi ang tintasyon mudangat sa kinabuhi sa tawo. Kung atong ilita ang mga kamaturan nga gipakita niini, mao kini ang atong makita:

1. Ang pagsulay mga moabot sa tawo maga-abot pud sa uban! Sa lain nga pagka-sulti, wala tawo nga maka-ingon nga ang iyang pagsulay kay lahi sa uban gi-atubang sa ubang tawo.

2. Ang Diyos kasaligan ug dili ka tugotan nga sulayan labaw sa inyong maantos! Kini mao ang tubag sa tibuok nga paghulagway sa tintasyon o pagsulay ug sala. Ang Diyos nagbotang ug limitasyon o kinutoban sa kung asa ra kutob ang pagsulay. Dili niya tugotan nga ang usa ka tawo nga sulayan ug daghan kaayo nga **siya mapugos sa pagpaka-sala!**

3. Ang Diyos maghatag sa kada tawo ug paagi o lutsanan sa matag pagsulay aron maantos sa usa ka tawo ang pagsulay. Kini nagpasabot nga kung ang Diyos kanunay magtagana ug paagi para maka-lusot sa matag tintasyon o pagsulay, busa walay panahon nga ang tawo mapugos sa pagpaka-sala.

Busa, kung ang usa ka tawo makasinati ug tintasyon, unya kana nga tawhana kinahanglan mosabot nga ang Diyos adunay pagsalig nga siya makalahutay niini, tungod kay kung dili niya makaya ang usa ka tintasyon o pagsulay dayon ang Diyos dili motugot nga ikaw sulayan sa ingon niana nga paagi! Hinomdomi nga Diyos kasaligan! Si Pablo nagsulat niini ngadto sa katawhan aron sila matabangan sa pagtan-aw nga sila may tulubagon ilang nga aksyon ug dili kinahanglan nga buhaton tanan nga daotan nga mga butang nga ilang gipangbuhat. Gusto niya nga sila mohunong sa pag-pakasala.

Sa dihang moabot ang tintasyon sa kinabuhi sa usa ka tawo, nanginahanglan nga ang usa ka tawo mo-buhat ug disisyon. Sa atong nakat-unan niini nga bersikulo, nakahibalo kita nga matag pagsulay aduna kitay **duha ka pili-anan!** Kon ang usa tawo maga-atubang ug pagsulay, kana nga tawo **makapili** sa pagbuhat ug sakto o kana nga tawo pwede pud **makapili** sa pagbuhat ug sayup. Hangtod nga ang Diyos magakupot sa iyang saad kanato, walay tawo nga maka sulti nga siya GIPUSGOS sa pagpaka-sala. (Ang saad sa Diyos magabuhat, sa kini nga bersikulo, mohulma sa pundasyon sa atong gitawag nga “gawasnon nga kabubut-on”o kaugalingon nga pagbuot.) Kung ang tawo nagtinguha nga dili maka sala bisag usa lang, dayun naa siya “kaugalingon nga pagbuot” sa pagbuhat niana. Busa, posible nga ang usa ka tawo mabuhi nga dili maka-buhat ug bisag usa ka sala tungod kay ang tawo pwede maka pili sa sakto nga tubag ug mopili sa lutsanan o paagi nga gitagana sa Diyos, dayun dili siya makabuhat ug sala. **Ang pagkibuhi nga walay sala kini dili usa ka butang nga “kapabilida”, hinoon, KINI USA PAGHIMO SA DISISYON O PAGPILI SA SAKTO!** Kini dili ba usa ka maayo nga regalo nga gihatag sa Diyos kanato? Dili ba malas kaayo nga ang kadaghanan kanato wala makadiskubre niini hangtud sa higayon nga kita naka buhat na sa atong kina-unahang sala. Kung nakabalo lang ta niini sigurado nga lahi jud ang mga paghitabo!

Uban pang mga importanti nga bersikulo nga atong pagatun-an. palihug sa pagbasa sa **Satiago 1:13-15**. Unsa man ang gitudlo anih nga bersikulo mahitungod sa relasyon sa tintasyon ug sala? Atong nadiskobrihan nga adona diay **gisunod nga proseso ang sala**. Kini usa ka proseso nga magsugod sayup nga panghuna-huna ug tingoha ug nahitabo kini sa sulod sa ulo sa usa ka tawo. Kani nga paghuna-huna magahatag ug sayop nga pagpili, ug mao ang magdala sa sayup nga mga buhat--nga mao ang SALA! Si Santiago nagtudlo nga sayop nga basolon ang Diyos sa atong mga sala. Kung kita naka sala, kana atong kaugalingon nga sayop. Kita naka-sala tungod kay **gipili nato ang sayop** sa dihang kita anaa sa pagsulay!

Sa makausa, atong sabton nga ang sala mahitabo isip usa ka resulta **kagawasan sa pagpili** nga mabuhat sa usa ka tawo. Kung buot niya nga buhaton kanang butanga, dili kinahanglang nga siya magpaka-sala. Siya **maka pili sa pagbuhat** sa husto nga butang matag tintasyon kada oras! Kana ang iyang gawasnon nga kabubut-on ug katungod.

Kini magamit pud ni Jesus. Kung siya sama kanato sa tanang paagi, unya siya pud nagkinabuhi sa samang saad sa Diyos nga iyang gihatag pud sa ubang mga tawo. Walay pagsulay nga moabot kaninyo nga labaw sa inyong maantos ug ang Diyos magahatag siyag pamaagi o lutsanan, sama sa iyang gihatag sa ubang tawo. Sa dihang gitintal si Jesus, siya adunay KINAUGALINGON NGA KAGAWASAN sa pagpili sa kung unsa ang iyang maoyunan. Busa, ang tintasyon ug sala para kang Jesus kay sama pud sa tintasyon ug sala sa ubang tawo. Ang kalainan lang kay ang kadaghanan kanato kasagaran mopili sa sayup nga butang, apan si Jesus kanunay nagpili sa sakto nga butang. Mao kini kung ngano siya maka-sala.

Samtang naghuna-huna ka niini, mobalik kita ug basahon ang **Hebreo 4:15**. Unsay gisulti niini mahitungod kang Jesus ug ang tintasyon nga gi-atubang? Gipakita niini nga si **Jesus gitintal sa tanang paagi sama kanato ug bisan pa niana siya wala maka-sala!** Ang pagkosiderar nga siya “sama kanato sa tanang paagi”, ug kabalo kita nga ang **1 Corinto 10:13** mabuhat para sa tanan, atong makita nga kini posebli para kang Jesus nga dili maka-sala nga wala naggamit sa Diyosnon nga gahom!

Busa, ang sakto nga paggamit niining nga klase sa pagpanabot mahitungod sa kinabuhi ni Jesus nga walay sala. Sama siya niini,

Ang atong nahibaloan	Kung - tanan tawo maka pili nga di magpaka-sala, (1 Corinto 10:13)
Ang atong nabantayan	Ug kung - si Jesus “gisulayan sama kanato apan wala maka-sala”,(Hebreo 4:15)
Ang atong Konklusyon	Busa - si Jesus wala maka-sala TUNGOD KAY IYANG GIPILI “ang lutsanan” nga gihatag sa Diyos kanunay!

Ang pinaka ulahi nga bersikulo nga atong pagatun-an mao ang **1 Pedro 2:21-25**. Palihug sa pagbasa ug pag-ayo niini. Unsa ang atong makat-unan niini? Importanti nga imong mabantayan nga ang punto sa nagsulat niini kay mahitungod sa mga tawo nga naka-sala. Kini talagsaon kaayo kay sulod niini naghigot sa kinabuhi ni Jesus nga walay **sala isip usa ka ehemplo** para sundon sa mga nagbasa niini! Sa pagkatinoud, ang nahisulat naghigot mismo nga ang kinabuhing walay sala ni Jesus gibilin niya isip usa ka sumbanan para sundogon sa katawhan! Kung si Jesus dili usa ka tawo, unya unsa man ang gilauman sa nagsulat niini ngadto sa mga tawo nga nagbasa niini nga kini masundog nila ug magbutang sa ilang kinabuhi?

Naghinaot kami nga nasabtan ninyo ang kinabuhi ni Jesus nga walay sala. Siya walay sala dili tungod kay siya usa ka Diyos o naggamit sa Diyosnon nga gahom. Si Jesus wala sala, isip usa katawo, tungod kay kanunay niya gipili ang lutsana o ang paagi nga gitagana sa Diyos sa iyang mga tintasyon. Mabuhat ni natong tanan, kung gustohin nato nga buhaton kini! Kon kita maggahin lamang ug panahon sa paghunahuna sa dili pa kita molihok dayon tingali kita mahimong mas malampuson sa pag likay sa mga sala sa atong kinabuhi!

TINTASYON

A
↔
B

*Ikaw adunay kagawasan
sa pagpili sa bisan asa niini!
Kinahanglan IKAW mopili!*

Asa man ang husto nga tubag niini? Asa man niini ang paagi nga gigahin sa Diyos?

ANG PAGSABOT SA ROMA 3:23

Ganina, among gisulti nga adunay **duha** punto mahitungod sa sala nga nanginahanglan ug pagpanabot. Nahuman na nato ang unang bahin niini ug karon mo-adto na kita sa ika-duha nga bahin. Kini usa ka ilado kaayo nga bersikulo nga kasagaran nga gi-gamit sa mga magtutudlo nga nag-ingon nga imposible sa tawo nga mabuhi nga dili maka buhat ug sala; **Roma 3:23**. Kini usa ka mubo nga pahayag ug kung kini ra ang imong basahon nga walay labot ang tibouk nga gisaysay niining sulata, sayon ra kaayo para nimo nga masayop sa pagsabot niini. Kadaghanan sa mga tawo nagsulti nga kini nga bersikulo mao ang nagsulti nga IMPOSIBLE para sa usa ka tawo nga mabuhi nga walay sala. Apan, mao ba jud nah ang gipasabot niini nga sulat ni Apostol Pablo?

Para masabtan ni nato sa husto nga paagi ug kung unsa ang gipasabot niini kinahanglan nato i-tukod ang tibouk nga kahimtang niini nga sulat, ug kini nga bersikulo dili ingon nga magawas sa atong paagi sa pagtuon. Para ato kining mabuhay, kinahanglan kita mobalik sa sinugdanan sa libro sa Roma ug hinay-hinay sa pagsubay sa kung unsa ang ang gihuna-huna sa kada-bahin sa iyang gisulat. Sa unang kapitulo, human sa iyang mga pamulong ug pangomusta, ang nagsulat (nga si Pablo usa sa mga Apostoles) nagtukod sa usa ka punto giubanan sa iyang gisaysay sa bersikulo 18. (Palihug sa pagbasa niini.) Kini nga pamahayag nagsulti mahitungod sa paghukom sa Diyos nga iyang ipabot sa TANAN datang binuhatan ug mga tawo nga sukwahi sa iyang kabubut-on. Unya, siya nagsaysay mahitungod sa duha ka nagkalian-lain nga grupu sa mga tawo ug sa unsa nga paagi nga masulod ang tagsa-tagsa kanila sa kung unsa ang iyang gisaysay ganina. Ang una nga grupo nga iyang gihisgotan mao ang **mga Hentil**²⁹. Si Pablo nagsulti nga sila kay walay ika-pasumangil tungod kay sila nakaila nga adunay Diyos, sila **wala mipili** kaniya isip ilang gabayan. Hinoon, sila nagbuhat ug ilang kaugalingon nga balaod ug nagbuhat sa mga datang butang. Busa ang mga Hentil pagasilotan jud sa Diyos tungod sa ilang pagka-gahi ug ulo o dili matinumanon!

Ang sunod nga grupo nga gihisgotan ni Pablo mao ang tawo nga gitawag ug **mga Judio**³⁰. Kining mga tawhana lahi kaayo sa mga Hentil kay nahibalo sila sa Diyos. Ang ilang mga katigulangan nangayo ug giya sa Diyos ug iyang hatagan sila ug espisyal kaayo nga kasabotan diin mahitabo sa Bukid sa Sinai. Apan, si Pablo nagsaysay nga kining mga tawohana dili mas maayo kaysa sa mga Hentil tungod kay bisan anaa kanila ang giya ug balad sa Diyos, ang mga Judio mipili nga dili mosunod sa iyang mga balaod ug nagbuhat sad sa mga datang buhat. Busa, sa katapusan ang mga Judio maga-atubang sa silot sa Diyos.

Gikan sa **Roma 3:21** hangtod sa **26**, usa ka taas nga parti sa atong pagabasahon, Si Pablo nagsulat mahitungod sa kung giunsa pagpakita kanto ang hustisya sa Diyos sa paagi nga nagbuhat sa katawhan nga nagtuo kang Jesus aron maluwas. Ang iyang gibutangan ug gibug-aton mao ang punto sa relasyon sa **DUHA ka grupo** nga iyang gihisgotan sukad pa sa sinugdanan sa kapitolo 1. Bantayi kung giunsa, sa bersikulo 22, diin siya nagsulti nga “walay pinalabi o walay kalainan” tali sa Judio ug Hentil³¹. Kini nagpakita nga siya naghisgot gihapon sa duha ka grupo isip parti niini nga bahin.

Kini mao ang mohatod kanato sa pinaka ilado nga bersikulo mao ang **Roma 3:23**. Klaro kaayo sa tibuok nga paghitabo, Si Pablo nagpadayon gihapon sa pagsaysay sa sama nga grupo sa iyang gihisgotan sa mga nilabay nga bersikulo tungod kay ang pulong nga iyang gigamit mao ang “tungod” o “kay”. Ang punto sa nahisulat nga ang hustisya sa Diyos gipakita ngadto sa (mga Judio ug Hentil) mga mitoo, “**tungod kay SILANG tanan** naka-sala ug nahilayo sa atubangan sa Diyos!” Walay kalainan! Interisado kaayo nga imong mapangita nga ang nagsulat niini migamit sa pulong nga **dili siya malabot** sa kung si kinsa ang iyang gihisgotan. Kung atong ikonsedirang ang tibuok nga bahin niini (Kapitolo 1-3), atong nagkit-an nga kini nagsuporta sa atong nakatunan mahitungod sa sala. Gi tudlo ni Pablo niining tanan nga ang duha ka grupo kay dili matarong, **TUNGOD KAY**, imbis **mopili** sila sa pagpasidungog ug pag-alagad sa Diyos, (diin nga **mabuhay** nila unta kini) sila mipili sa pag-alagad sa ilang kaugalingon! Sila **TANAN** nakasala, dili tungod kay kinahanglan sila makasala, apan tungod kay **SILA MIPILI NGA MAGPAKASALA!**

Isip usa ka instudyanti, kinahanglan kita nga maghimo ug maampingong pagtimbangtimbang sa kung unsa ang atong gibasa niining tulo nga kapitolo sa Roma. Si Pablo ba naghisgot sa panghitabo nga posibli para sa tawo nga mabuhi nga walay sala, o, siya ba naghisgot ug usa ka panghitabo sa kasaysayan sa disisyon sa katawhan? Ang tibuok nga pagtan-aw niini nag-tudlo sa ikaduha nga tubag. Siya yano nga nagpahiluna sa mubo kaayo nga

²⁹Sa nagkalian-lain nga pagkahubad, ang pulong nga **Hentil** gigamit sa pagrepresentar sa tanang katawhan nga dili sakop sa mga kaliwat sa nasud sa Israel. Si Pablo nagsaysay kanila sa Roma 1:18 hangtod sa 2:16.

³⁰Ang termino nga **Judio** o **Hudeyo** gigamit sa pagpaila sa mga katahan nga kaliwat sa nasud nga Israel. Si Pablo nagsaysay kanila inlapi na sa Roma 2:17 hangtud sa 3:20.

³¹Ang pagtandi ni Pablo sa Judio ug Hentil mas dali mabantayan sa mga bersikulo sa Roma 1:16; 2:9-10; 3:9. Dugang pa niini, ang ideya ni Pablo sa kung unsa iyang gipasabot sa dihang siya mi-ingon nga “walay kalainan” ngadto sa mga Judio ug mga Hentil, kini klaro kaayo nga mabasa sa Roma 10:12.

sumada sa **KASAYSAYAN** sa ilang mga sayup nga binuhatan sa katawhan mga miresulta sa lisod nga kahimtang sa katawhan tungod sa mga sayup nga pagpili. Kinahanglan kita nga maghuna-huna nga ang mga Hentil **PWEDE maka pili** sa pagpangita sa Diyos ug ang mga Judio **PWEDE maka pili** sa pagsunod sa Diyos. Kung mao pato ang ilang gibuhay, lahi unta kaayo pagkasulat ang unang tulo ka kapitolo sa Roma!

Sa katapusan, atong hinumdoman kung unsa ang atong gibasa sa 1 Corinto 10:13; nga Diyos kanunay **MAKATARUNGANON** o **PATAS!** Busa, kung iyang huptan ang tanang mga tawo nga manubag alang sa ilang sala--ug silutan ang tanang tawo para sa kasaypanan nga ilang nabuhat-- unya ang **PAGKA-PATAS** niini nangayo nga ang mga tawo kinahanglan nga adunay abilidad nga “dili mobuhat” sa mga dautang butang mga mao ang hinungdan nga pagahukman sila! aron nga adunay pagka-makiangayon sa adlaw sa paghukom, ang kada tawo nga nilapas sa kabubut-on sa Diyos mabutang sa situwasyon diin ang usa ka tawo nilapas sa kabubut-on sa Diyos **pina-agi sa iyang mga pagpili!** Ang bugtong paagi nga kini pweding mahitabo mao ang sitwasyon nga posible para sa usa ka tawo nga mabuhi sa tibuk nilang kina-buhi nga walay sala. Gikan sa atong nakatunan sa 1 Corinto 10:13, giusa sa atong nakatunan mahitungod sa kinabuhi ni Jesus nga walay sala, atong masigurado nga posible para sa katawhan nga mabuhi nga walay sala, ug, ang Diyos dili mobuhat ug dili makatarunganon nga disisyon kung iyang paga-silotan ang mga maka-sasala. Kung sila ma-adto sa Impyerno, ang ilang kaugalingon ra ang ilang mabasol!

KASUMAHAN SA TANAN:

Sa sumada niini, atong hinumdoman nga ang Diyos adunay gitagana nga balaod nga naghimo nga posible para kanatong tanan nga magkinabuhi nga walay sala. Bisan kon **IKAW** ug **AKO** tinuod nga nagpuyo sa kinabuhi nga walay sala kana usa ka butang nga hingpit nga lain pud nga panaghisgutan. Tungod lamang nga ang Diyos naghimo nga posible alang kanato nga dili maka-sala, wala kana nagpasabot nga kita dili **jud** maka-sala! Kana nagdipindi sa kada-disisyon nga gibuhay sa matag tintasyon nga atong ma-atobang sa atong kinabuhi. Usa ka tinuod nga butang nga dili nato makalimod nga si Jesus minaog ug nahimong tawo ug siya **sama kanato sa tanang paagi**. Lain pa nga kamatuoran nga dili nato malimod nga si Jesus gitital sa tanang paagi sama kanto, ug bisan pa niana wala siya maka-sala. Siya dili makabaton ug espesyal nga gahum sa Diyos para maka-tabang kaniya aron matuman niya ang kinabuhi nga walay sala kay kung siya nagamit niini, siya dili pwede matawag nga gi-tintal sama kanato sa tanang paagi o siya sama kanato sa tanang paagi. Sa laing bahin niini, kung si Jesus gi tintal sama kanato sa tanang paagi ug wala maka-sala, kini nagpasabot nga siya naghimo o mipili sa husto nga tubag kada-oras nga siya paga-tintalon. Kung ang iyang walay sala nga kinabuhi usa ka tawhanon nga kinabuhing walay sala, unya kini mao ang maghatag kanato ug tulobagon! Kung siya usa ka ordinaryo nga tawo ug nagkinabuhi nga wala sala, busa kita pud pwede dili maka-sala kung gustohon nato o kini mao atong pili-on! Kini nga hunahuna naghimo kanato nga dili komportable tungod kay lisod kaayo para kanato nga dili maka-sala. Apan, uban sa kaalam sa husto ug sayop nga gihatag sa Diyos kanato pina-agi sa Biblia, ug ang mga ehemplo ni Jesus nga nahisulat, nganong mahadalok man kita? Kung ang Diyos naghatag nato kasayuran nga atong gikinahanglan, ug kung ang Diyos adunay gitakda nga balaod sa tintasyon diin nga ikaw dili gayud mapugos sa pagbuhay sa usa ka butang nga sumpaki sa imong kabubut-on, unya nga **dili** man kita pweding mabuhi nga halayo sa sala? Si Jesus walay sala tungod sa iyang gugma ug pagsalig nga anaa kaniya iyang Amahan. Usa ka sigurado nga butang. Kitang tanan adunay tulobagon sa atong kaugalingon nga binuhatan ug **adunay** Adlaw sa Paghukom! Ang mga pagpili nga ikaw ug ako nga ginabuhay mao ang modisyon kung asa kita paingon hangtud sa walay katapusan!

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa leksyon 10 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa pangutana ug markahe ang tibouk **LINGIN** sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa maestro sa inyong klase.

1. SAKTO o SAYUP: Bisan pa si Jesus nahimong tawo, siya wala mihunong sa pagka-Diyos.

- a) Sakto
- b) Sayup

2. SAKTO o SAYUP: Aron nga si Jesu-Kristo matawag nga usa ka tawo nga “sama kanato sa tanang paagi”, pwede niya ipabilin ang iyang Diyosnon nga gahom ug gamiton kini bisan kanus-a niya kini gikinahanglan.

- a) Sakto
- b) Sayup

3. SAKTO o SAYUP: Daghang magtutudlo sa Biblia nga nagtudlo nga ang milagro ni Jesus mao ang nagpamatuod nga siya usa ka Diyos.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
4. SAKTO o SAYUP: Sa dihang si Jesus nagpuyo sa kalibutan isip usa ka tawo, siya nagbuhat ug mga milagro gamit ang iyang kaugalingon nga Diyosnon nga gahom.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
5. Kinsa nga ordinayo nga tawo sa ubos ang naka buhat ug milagro?
 - a) Moses
 - b) Elijah
 - c) Peter
 - d) Sakto ang tanang tubag sa taas
6. SAKTO o SAYUP: Ang mga tawo nga gilista sa ibabaw naka buhat ug milagro pina-agi sa gahom sa Diyos Amahan.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
7. Suman sa pagtuon sa mga bersikulo sa unang bahin sa atong Worksheet, diin ang mga mosunod nga pahayag usa ka maayo nga sumada sa pagpanabot ni Jesus sa iyang kaugalingon?
 - a) Si Jesus nahibalo sa tanang butang tungod kay siya usa ka Diyos.
 - b) Si Jesus adunay awtoridad mga magbuhat ug magtudlo sa kung unsa iyang gusto.
 - c) Si Jesus wala magbuhat gamit ang iyang kaugalingon nga awtoridad. Siya nagtudlo sa kung unsa ang gisugo sa Amahan kung unsa ang iyang ipa-sulti.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
8. SAKTO o SAYUP: Sumala sa **Juan 14:10**, si Jesus nagbuhat ug iyang kaugalingon nga pagtulonan ug mga milagro.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
9. Sumala sa mga pulong ni Pedro sa **Buhat 10:37-38** ug **Buhat 2:22**, hain niin ang sakto nga pagkasaysay?
 - a) Si Jesus usa ka espesyal nga tawo nga gi-aprohan sa Diyos.
 - b) Si Jesus mi-adto ug nagbuhat ug mga milagro tungod kay ang Diyos uban kaniya.
 - c) Ang Diyos nagbuhat ug mga milagro pina-agi kang Jesus.
 - d) Sakto ang tanang tubag sa taas.
10. SAKTO o SAYUP: Ang Diyos nagbuhat ug mga milagro pina-agi kang Jesus aron sa pagpakita sa tanan nga si Jesus gi-aprohan sa Diyos.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
11. SAKTO o SAYUP: Si Jesus walay sala **tungod kay siya usa ka Diyos**.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
12. SAKTO o SAYUP: Si Jesus walay sala **tungod kay siya dili usa ka tawo**.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
13. Ang nag-unang punto sa **1 Corinto 10:13** kay,
 - a) Ang tintasyon nga nadawat sa ubang tawo kay mas patas kay sa ubang tawo.
 - b) Ang mga Kristiyano dili matintal.
 - c) Ang tintasyon lahi-hali ang gibusaton kung ikaw maka-patay kaysa mamakak.
 - d) Walay maka-ingon nga ang ilang tintasyon nga giatubang lahi sa tintasyon sa uban nga tawo.
14. Ang ika-duha nga punto nga atong makat-unan sa **1 Corinto 10:13** kay,
 - a) Ang Diyos matinimanon sa iyang saad.
 - b) Ang Diyos nahibalo sa atong mga limitasyon.
 - c) Ang Diyos dili magatugot nga kita pagasulayan nga dili nato maantos.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
15. Ang ika-tulo nga punto nga atong makat-unan sa **1 Corinto 10:13** kay,
 - a) Sayun ra nga molahutay sa mga tintasyon.
 - b) Imposible nga maka-lusot sa matag-tintasyon.
 - c) Ang Diyos magahatag ug paagi aron ikaw maka-antos sa kada-tintasyon.
 - d) Sakto ang tanan nga tubag sa taas.
16. Asa niini nga pahayag nga nagsumada sa kamatuoran nga atong nakat-unan mahitungod sa tintasyon.
 - e) Ang tintasyon usa ka sitwasyon diin ang usa ka tawo adunay gawasnon kabubuot-on sa pagpili
 - f) Sala kana kung ikaw gi-tintal.
 - g) Ang tanang tintasyon naggikan sa Satanas.
 - h) Mas lisod ang tintasyon sa mga lalaki kaysa sa mga babaye.

17. Sa mga saad sa Diyos sa **1 Corinto 10:13** ug ang gawasnon kabubuot-on sa katawhan.
- Walay tawo nga makapuyo sa kinabuhi walay sala tungod kay ang katawhan kinahanglang maka-sala.
 - Kung ang tawo nagtinguha nga magpuyo nga walay bisag usa ka sala nga mabuhay kay siya adunay gawasnon kabubuot-on sa pagbuhay niini.
 - Imposible para sa usa ka tawo nga makahimo ug sakto nga pagpili sada oras.
 - walay sakto nga tubag sa taas.
18. **SAKTO o SAYUP:** Ang pagpuyo nga walay sala nga kinabuhi **kay dili usa ka matang sa pagpili**; kon dili **usa kini ka matang sa kapabilidad!**
- Sakto
 - Sayup
19. Sa Santiago 1:13-15, atong nasayran nga ang kadahanan sa atong mga tintasyon naggikan sa
- Satanas.
 - Diyos.
 - sa atong kaugalingon.
 - sa ubang tawo.
20. **SAKTO o SAYUP:** Ang tanang sala nagsugod sa sayup nga paghuna-huna ug tinguha sa huna-huna sa tawo nga mohatod ngadto sa sayup nga pagpili.
- Sakto
 - Sayup
21. Ang mga tawo nagpaka-sala tungod kay
- imposible para sa usa ka tawo nga dili maka-sala.
 - ang mga tawo mipili sa pagbuhay sa sayup sa dihang sili gitintal.
 - ang Yawa nagpugos kanila sa pagbuhay ug sayup.
 - panagsa ra sila mo-adto sa simbahan.
22. **SAKTO o SAYUP:** Kung gustohon sa usa ka-tawo nga dili magpaka-sala, siya dili kinahanglan maka sala.
- Sakto
 - Sayup
23. Asa niini nga pahayag nga naghulagway ug maayo sa tintasyon nga giatubang ni Jesus samtang anaa siya sa kalibutan?
- Ang tintasyon ni Jesus lahi atong tintasyon nga giatubang.
 - Si Jesus dili matintal kay siya usa ka Diyos.
 - Si Jesus wala maka-atubang sa mga tintasyon sama sa pakighinlawas, pagpangawat, o pagpatay.
 - Ang tintasyon ni Jesus sama jud atong tintasyon nga giatubang.
24. Ang hinungdan nga si Jesus wala'y sala tungod kay
- sa kada uras nga siya moatubang ug tintasyon siya kananunay nagpili sa sakto.
 - ang iyang mga tintasyon kay sayun ra kaayo.
 - ang iyang Diyosnon nga gahom nakatabang niya para dili maka-sala.
 - siya usa ka Diyos ug ang Diyos dili maka sala.
25. Ang bersikulo nga nagsaysay kanato nga ang tintasyon ni Jesus kay pariha sa atoa
- Filipos 2:6-11
 - Hebreo 4:15
 - Juan 1:1-3
 - Santiago 1:13-15
26. Sa **1 Pedro 2:21-25**, si Pedro nagsaysay sa kinabuhi ni Jesus nga walay sala
- isip usa ka sumbanan nga matan-aw sa katawhan.
 - isip usa ka butang nga dili nato mabuhay.
 - isip usa ka paagi para maluwas ang tawo.
 - Sakto ang tanang tubag sa taas.
27. Ihulagway ang termino nga **Hentil**.
- Usa ka grupo sa katawhan nga maayo ug mahinabangon.
 - Usa ka grupo sa katawhan nga dili parti sa grupo sa mga Judio.
 - Usa ka grupo sa katawhan nga adunay espisyal nga kasabotan sa Diyos.
 - walay sakto nga tubag sa taas.
28. Ihulagway ang termino nga **Judio**.
- Usa ka grupo sa katawhan nga maayo ug mahinabangon.
 - Usa ka grupo sa katawhan nga dili parti sa grupo sa mga Judio.
 - Usa ka grupo sa katawhan nga adunay espisyal nga kasabotan sa Diyos.
 - walay sakto nga tubag sa taas.

29. Ang punto nga gihimo ni Pablo sa Roma 3:23 kay
- a) ang tanang tawo nga nagpuyo ug buhi kinahanglan maka-sala.
 - b) ang Judio ug Hentil nagpaka-sala.
 - c) imposible para sa usa ka tawo nga dili maka-sala.
 - d) walay sakto nga tubag sa taas.
30. SAKTO o SAYUP: Ang Judio ug Hentil nga gihisgutan ni Pablo sa Roma naka-sala tungod kay gikinahalan jud.
- a) Sakto
 - b) Sayup
31. Kung ang Diyos mahimong patas sa iyang paghukom sa kasaypanan sa katawhan, busa
- a) dili niya tan-awon ang atong mga kasaypanan tungod kay walay tawo nga dili maka-sala.
 - b) kinahanglan niya silotan ang tanan tungod kay ang tanan tawo nga buhi nagpaka-sala.
 - c) kinahanglan niya himoun nga posible para sa usa ka tawo nga mabuhat ang panginahanglan sa usa kinabuhi nga walay sala.
 - d) walay sakto nga tubag sa taas.
32. SAKTO o SAYUP: Sukad nga gibuhat sa Diyos nga posible para sa usa ka tawo nga magpuyo nga walay sala, kana nagpasabot nga ang tanan **mahimong** walay sala.
- a) Sakto
 - b) Sayup
33. Ang paghuna-huna sa ehimplo sa kinabuhing walay sala nga gibilin ni Jesus isip usa ka tinuod nga tawo, kini naghimo kanato nga dili komportable tungod kay
- a) kung nabuhit ni Jesus kini busa ato kining buhaton, ug kabalo kita kung unsa **kalisud** nga dili magpaka-sala
 - b) nakabalo kita nga imposible para sa usa ka tawo nga dili maka-sala.
 - c) si Jesus walay sala kay siya usa ka Diyos.
 - d) sakto ang tanan nga tubag sa taas.
34. SAKTO o SAYUP: Adunay Adlaw sa Paghukom sa pagbalik ni Jesus ikaduha nga higayon.
- a) Sakto
 - b) Sayup
35. SAKTO o SAYUP: Ang mga desisyon nga atong gipangbuhat sa dihang kita gitintal DILI mao ang modisisyon kung asa kita paingon hangtud sa walay katapusan.
- a) Sakto
 - b) Sayup

LEKSYON 11

JESUS: ANG NAG-UNA SA PAGTUO!

Sa atong mga nakat-onan sa mga niaging mga klase, dapat kasabot nata nag si Jesus, ang Diyos nga naghimo nato, nagpuyo sa iyang yutan-ong kinabuhi nga tinuod nga tawo – **pareha nato sa tanang paagi!** Ang epekto niining atong nahibaloan dapat nakahatag ug bag-o nga importansya sa **KINABUHI NI JESUS** sa atong kinabuhi karon. Kadaghanan sa mga relihiyosong tawo karon naghuna-huna lang nga si Jesus usa ka manluluwas nga nagpakamatay sa krus para sa ilang mga sala. Tinuod gayud kini, ug importanteng hinumduman, pero, sa atong nakita sa atong pagtu-on, **LABAW** pa si Jesus ana!

Ang mga nagsulat sa Bag-ong kasabotan naghulagway ni Jesus nga kadaghanan sa mga tawo karon wala nakabalo. Palihug ug pakli sa inyong Biblia sa **Hebreo** ug basaha ang tibuok kapitulo 11 inig human basaha ang unang 3 ka-bersikulo sa kapitulo 12. Interesado kaayo ang mga panghitabo niini nga libro. Ang mga tawo nga nakadawat sa libro kay taud-taud na pud nga mga Kristiyano. Gikan sa ubang mga butang ang magsusulat nag-ingon, kita makaingon nga naa sila sa kakuyaw sa pagkawala sa ilang kaluwasa. Dayag, nakaabut sila sa usa ka punto diin wala na nila mabati nga kinahanglan kini nga pagtubo. Adunay pud mga ebidensya nga nagpakita nga naghinay-hinay na silag balik sa bati nga mga binuhatan nila sa dili sa sila mga Kristiyano. Nagkinahanglan silag ug pahimatngon ug mao kana ang gibuhay sa magsusulat. Pag-abot niya sa kapitulo 11, gipokasan niya ang ideya sa **pagtuo**. Sa unang mga pahayag, atong makita nga iyang gihukagway ang pagtuo isip pagkabalo nga ang usa ka-butang tinuod bisan pa ug dili nimo kini makita. Sa bersikulo 6, gihulagway niya ang pagtuo isip kombinasyon sa duha ka-butang. Una, ingon siya nga ang pagtuo kay ang **pagtuo** nga anaay Diyos. Ang ikaduha nga atong nakat-onan kay ang pagtuo kay ang **pagpangita** sa Diyos. “Pangpangita”, nagpasbot sa pagtan-aw sa usa kabutang, ug nagkinahanglan kanang **lihok!** Simple lang ang ideya niini. Hatagan ug ganti sa Diyos katong nitoo ug nangita niya!

Paghuman ug hulagway sa pagtuo, ang magsusulat naghatag ug mga example gikan sa Karaang kasabotan nga adunay pagtuo! Sa kapitulo 12, gipasiugda niya ang pagpamatuod sa kinabuhi sa mga saksi nga adunay pahayag sa pagdasig. Timan-i kung giunsa ang pagdasig sa iyang magbabasa nga magtan-aw kang Jesus ingon ang **“NAGTUKOD ug NAGPERPEKTO”³²** sa **PAGTUO!** Adunay daghang mga butang sa kani nga bersikulo nga dapat nato sabton kay musubay siyag balik sa atong mga nadiskubrehan sa atong mga gipangtuon!

Una, dapat nato sabton ang mga pulong nga **NAGTUKOD** ug **NAGPERPEKTO** nga iyang gigamit para ihulagway si Jesus.

Ang pulong nga **NAGTUKOD o PAYUNIR**³³ naghigot bahin sa usa nga nagmugna og usa ka agianan nga sundon sa uban. Mao ni ang paagi sa magsusulat sa paghulagway kang Jesus.

Sa dugang, nigamit siya sa pulong nga **NAGPERPEKTO**³⁴, nga naghigut sa usa katawo nga nakakumpleto na ug butang.

Kuyog niining duha, nagpakita sila nga si Jesus kay ang nagsugod ug ang naghuman! Ang magsusulat gigamit kining duha pulong ngadto kang Jesus kalabut sa iyang gitawag nga **“ANG PAGTUO”³⁵**. **Gikumpleto** ni Jesus ang pagtuo para nato, pinaagi sa pagperpekto niya sa kinabuhing **pagkatawo**, pinaagi sa pagsakripisyo sa iyang perpekto nga dugo, ug pinaagi sa iyang pagkabanhaw ug kadaugan gikan sa kamatayan! Sa pagbuhay niining mga butanga, naghatag si Jesus ug ehemplo para sa tanan magtotoo nga musunod kaniya. Naghimo siyag agianan para sundan natong tanan. Gisultain sa magsusulat ang mga magbabasa nga ingon nga sila nakigbisog sa pag-establisar sa ilang kaugalingong pagtuo sa Diyos, dapat nila tan-awon si Jesus isip modelo nga ilang sundon. Dapat nila ikumpara ilang giagian sa kang Jesus para dili sila mugive up kung dili mamahimong maayo ang mga butang. Ang Bag-ong kasabotan naglangkob ug daghang mga pasikayran kang Jesus isip atong ehemplo. Usa niini kay **Juan 13:15-17**.

³² Kini ang mga pulong nga makita sa **Ang Biblia CEB054B** nga bersyon.

³³ Kini nga pulong naggikan sa orihinal nga pulong nga Griego, **ARCHEGOS**, nga naghigot sa usa ka tawo nga nanguna sa usa ka butang ug sa ingon naghatag usa ka panig-ingnan alang sa mga magsunod sa ulahi.

³⁴ Kini nga pulong naggikan sa orihinal nga pulong nga Griego, **TELEIOTES**, nga naghigot sa usa nga nahuman o nakatapos sa usa ka butang.

³⁵ Ang Bag-ong Kasabutan adunay daghang mga lugar diin gigamit ang hugpong sa mga pulong nga “ang hugot nga pagtuo” nagtumong sa usa ka katingbanan sa tanan nga lainlaing mga aspeto nga magkahiusa aron maporma ang atong nahibal-an nga Kristiyanismo — pagtuo, husto nga pamatasan, mga pagtulon-an ug pagsunod.

“15 Kay usa ka panig-ingnan ang akong gihatag kaninyo, aron nga kamo usab kinahanglan magabuhat sama sa akong gibuhat kaninyo. 16 Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, magaingon ako kaninyo, ang ulipon dili labaw sa iyang agalon; ni ang sinugo labaw sa nagasugo kaniya. 17 Kon kamo mahibalo niining mga butanga, dalaygon kamo kon kini inyong buhaton.”

Siguro ang pinakaimportante nga butang nga mabantayan nato bahin sa kining bersikulo kay ang kamatuoran nga si Jesus mismo ang nagpasabot sa sitwasyon. Naghatag siya ug ehemplo ug katong niangkong nga nagsunod kaniya dapat musunod gyud.

Matag karun ug unya, kitang tanan naka-agi na sa higayon nga gipabuhat og mga buluhaton nga dili ta kabalo unsaon sa pagbuhat. Tungod sa kompetisyon nga kinaiya sa kalibutan, nahibal-an nato nga masagubang nato kini nga mga hagit nga mas kanunay kaysa among nahunahuna. Kung ang usa katawo mutrabaho sa usa ka kompanya, kasagaran ang **AMO** musulti sa ekspersiyado nga empleyado nga ipakita sa bag-ong empleyado **“ang mga pisi”**. (Buot ba pasabot niini nga ipakita sa ekspersiyado nga empleyado ang kwarto kung asa gibutang ang mga pisi? Syempre dili.) Sa pagkadungog sa sugo, ang ekspersiyado nga empleyado nahimong **“maestro”** ug ang bag-ong empleyado nahimong **“estudyante”**. Ang maestro dayun **IPAKITA** ang iyang responsibilidad para sa bag-ong empleyado. Kung nagpadagan kini usa ka piraso sa makinarya, gipatin-aw sa magtutudlo ug dayon gipadagan ang makina samtang ang estudyante nagtan-aw ug namati sa mga panudlo. Sa higayon nga ang pamaagi gipasabot ug gipakita, ang magtutudlo dayon moatras aron tugutan ang estudyante nga buhaton kini. Mao ni ang buot pasabot sa **“ipakita ang mga pisi”** ang kalampusan sa estudyante mudepende sa iyang abilidad ug kagustuhan nga **musundog**, o **“SUNOD SA MGA LAKANG”** sa magtutudlo.

Mao ni ang dapit kung asa muabot si Jesus sa hulagway. Muabot ang panahon nga ikaw ug ako mahatagan og opotunidad nga **“muapil sa kompanya”**, nga ato matawag nga **“Ang Kompanya sa Diyos”**. Atong responsibilidad kay ang pagkat-on sa sa buluhaton sa makapahimuot sa **AMO** ug ang pagtabang sa pagpatabo sa kompanya, pero unsaon nato pagkat-on sa **mga pisi**? Aduna bay gitugyanan ang **AMO** para ipakita kanato ang atong mga responsibilidad? Ang tubag sa kini nga pangutana kay, **“OO!”** Gipadala sa Diyos si Jesus sa kalibutan para mahimong **TIG-UNA** sa – **ATONG pagtuo!** Nianhi siya para **“ipakita kanato ang mga pisi!”**

Ang paghunahuna sa pagsunod sa panig-ingnan ni Jesus nakapaluya sa daghang mga tawo tungod sa pagkaperpekto nga atong makita kaniya. Kung ikompara ang atong kapalpak ug mga kahuyang, ang pagsunod ni Jesus kay murag imposible, pero pirme kita makasugat ug mga bersikulo sa Biblia nga nagsulti kanato nga kini buhaton – sundon siya! Dili nato kalimtan kung unsa atong nakat-onan. Pinaagi sa **PAG-ANTOS** nga nahimong perpekto si Jesus ug siya **pareha ra KANATO sa tanang pamaagi!**

Tan-awa kini nga butang gikan sa makataronganon nga pagtan-aw! Unsang kaayohan ang mahimo alang nako sa pagtandi sa akong kinabuhi kang Jesus kung ang iyang kinabuhi dili managsama sa akoo? Kung dili siya posible sa tawo buhaton nga musunod ni Jesus **unya** patas ba sa Diyos kung pabuhaton ta niya? Siyempre dili, ug ang kamatuoran nagpabilin nga ang Diyos nagsige ug sulti kanato nga buhaton kana nga butang! Busa, kinahanglan nato sabton nga ang pakigbisog ni Jesus batok sa sala ug kaluyahon sa tawo **WALA GIBUHAT** aron matuman ang bisan unsa para sa iyang kaugalingon. **Tanan nga iyang gibuhat, iyang gibuhat para KANATO. Nagpakamatay si Jesus para kanato, pero NAGPAKABUHI PUD SIYA PARA KANATO!** Siya nahimong **PEREHA KANTO SA TANANG PAMAAGI** – para mahatagan kita ug **PERPEKTO NGA EHEMPLO** kung unsay ganahan sa Diyos mahitabo sa kada kinabuhi sa usa katawo.

tan-awon nato ang mga mosunod nga mga bersikulo nga nagasulti bahin kang Jesus nga atong panig-ingnan ug tan-awa kung unsang interisado nga mga butang nga mahimo nato madiskubre. Sa matag usa, kinahanglan nga mangita ang mga timailahan aron masabtan ang iyang kalampusan.

POSIBLE PA GAYUD KINI? MAKASUNOD BA KITA SA LAKANG NI JESUS?

Tingali adunay pipila nga pagduda sa imong huna-huna bahin niini nga butang. Pagkahuman, ayaw kalimti nga ang **“relihiyon”** kanunay nga nagsulti kanato nga dili kita perpekto ug walay usa kanto nga **MAHIMONG** perpekto. Ang relihiyon wala lamang nagsulti kanato nga kinahanglan dili nato sulayan nga magkinabuhi nga hingpit, apan kini nag-ingon nga si bisan kinsa nga **nag-angkon** nga mahimong perpekto mao ang mapalabawlabawon ug bakakon! Sa laing bahin, kita adunay saksi sa Biblia ug sa tawhanong kinabuhi ni Jesus nga hunahunaon. Para walay libog sa unsa ang gipangsulti, palihug paklia ug basaha ang **1 Pedro 2:21-25**. Hinumdumi nga gisultihan ni Pedro ang iyang mga magbabasa nga gitawag sila sa Diyos sa pagbuhat sa usa ka butang. Iyang gipasabot nga ang Diyos gitawag iyang mgakatawhan nga musunod sa ehemplo ni Jesus nga walay sala. Sa tinuod, gisulti ni Pedro nga giluwat ni Jesus ang mga tawo aron sila **mamatay** sa sala ug mabuhi alang sa hustisya! Bisin unsang **“relihiyon”** ang musulay ug sulti kanato karon, kung ang usa ka tawo kay Kristiyano busa kailangan siya **“mamatay sa sala”**.

Wala makasala si Jesus ug mao kana ang ehemplo ang iyang gibilin para sunodon kanato. Kung muangkon kita nga adunay pagtuo, then dapat nato kini sundon!

Kung mupadayon kita, makakita kitag pipila ka mga bersikulo nga naghisgut mahitungod aning butanga. Ang hiniusa nga mensahe mao nga ang atong baliko nga kinabuhi matul-id **kung** nagsunod kita sa mga lakang ni Jesus!

Filipos 2:3-11 ang atong unang bersikulo. (Palihug hatagi ug oras sa pagbasa sa maong bersikulo sugod sa bersikulo 1 sa kapitulo 2 ug tan-awa kung unsay main nga punto sa tigsulat sa pagbuhat niining paragraph.) Unsay punto ang gihimo sa tigsulat dinhi? Nag istorya siya mahitungod sa pagpa-ubos ug pagbutang sa mga panginahanglan sa laing tawo labaw sa kaugalingong panginahanglan. Sa katingala, gisultihan niya ang iyang mga magbabasa nga kinahanglan sundon nila ang panig-ingnan nga gibiyaaan ni Jesus. Unya nihatag siyag mubo nga paghulagway kung giunsa pagbutang ni Jesus ang panginahanglan sa laing tawo labaw sa iyang kaugalingong panginahanglan ug gitapos kini nga gipasidunggan siya sa Diyos tungod sa iyang binuhatan.

Ang leksyon nagpakita nga ang Diyos mopasidungog ni bisan kinsa nga musunod sa ehemplo ni Jesus. Mahimo ba natong mapaabut nga mapasidungan kung kita wala parehas sa kinaiya sama ni Jesus? Makapaabut ba kita nga mapasidungan pud kita kung wala tay lihok pareha kang Jesus?

Aduna puy laing intersado nga bersikulo ang kailangan nato tan-awon mao ang **Mateo 16:24-25**. (Palihug hunng ug basaha ang maong bersikulo.) Naghisgut si Jesus sa maong ideya sa mas isog nga pamaagi, basin mas isog pa sa kung unsa atong ganahan paminawon. Simple ra kaayo ang punto. Si Jesus dapat ang pinakaimportante nga butang sa kinabuhi sa usa katawo. Dili kini usa ka kahimtang diin ang dili pagsunod kang Jesus nga adunay 100% nga paningkamot moresulta sa usa ka tawo nga usa ka "daotan" nga disipulo, o usa nga "wala natuman", hinunoa, ang kamatuoran tin-aw nga gipahayag ni Jesus nga **kini nga tawo kay dili giisip nga iyang disipolo sukad pa sa sinugdanan!** Ang pasalig nga gipangita sa Diyos kay "tanang o wala" nga klase nga pasalig. Kini ang gipaabot sa Diyos gikan kang Jesus ug mao usab kini ang gilauman niya sa tanang natong tanang. Nabuhat kini ni Jesus isip usa katawo-pareha kanato sa tanang pamaagi-ug ang iyang kinabuhi kay usa kaehemplo kanato para atong sundon.

Palihug sa pagpakli ug pagbasa sa **1 Juan 2:3-6**. Importante kini nga bersikulo tungod sa iyang panghitabo nga nagpalibot. Gisulat ang sulat sa panahon nga grabe ang kalisud ug daghan nga mga Kristiyano ang nagsugod ug biya sa orihinal nga gipangtudlo ug nagbuhat ug ilang kaugalingong nga tudlo. Grabe ang pakigbisog sa mga kmanunulat ngadto sa tigbasa nga mubalik sila sa orihinal nga ideya sa Kristiyanismo nga ilang nadawat katong una silang nahimong mga magtutuo. Sa kini nga tudlong, tan-awa kung giunsa niya paghapsay sa pondasyon para ang usa katawo **MAKABALO** kung sumusunod ba sila sa Diyos o dili. Gisulti niya nga ang pagsunod sa gipangitabot sa Diyos nagpamatuod nga kung sila ba Kristiyano, **SA PANGALAN LANG**, o tinuod ba gayud nga Kristiyano. Ang tibuk ideya sa Kristiyanismo kay kinatibuk-ang makita sa katapusan sa bersikulo 6 – paglakaw **SAMA SA IYANG** (Jesus) paglakaw. Ang pag-ingon nga ang usa "mituo" kang Kristo nagpasabot nga siya muuyon sa pagsunod sa lakang ni Kristo. Ang dili pagsunod ni Kristo, samatang nag nag-ingon nga "kaila siya sa Diyos", kay usa kahipokrito!

1 Corinto 11:1 naglakip ug usa ka kuyaw nga pamahayag nga gihimo ni Paul. Paminawa kung unsa iyang giingon. "Sunda ang akong ehemplo, samtang ako nagsunod sa ehemplo ni Kristo." Dili ba kuyaw paminawon si Paul, nga usa lamang katawo, nagsugo sa mga tigbasa nga ikonsidera siya isip usa kaehemplo ni Kristo, nga kung kinsa ang atong buhing ehemplo sa perpekto nga tawo? Panagsa ra ta makadungog sa atong mga relihiyosong lider ang muhimo ug pareho nga pamahayag. Apan, dapat ba dili ta komportable nga musulti sa pareho nga pamahayag? Dili dapat **KUNG** nagsunod gayud kita sa ehemplo ni Jesus! Tingali mao kini ang plano sa Diyos para kanato. Tingali ganahan siya nga ang matag usa kanato mamahimong buhi nga ehemplo sa **"PAGTUO"** para tan-awon ug sundon sa uban tawo!

SAYON RA BA ANG MAMAHIMONG DISIPOLO NI JESUS?

Sa walay pagduha-duha, ang mga bersikulo sa babaw nagpakita sa reyalidad nga ehemplo ni Jesus sa atong kinabuhi. Sa kani nga ideya, atong makita nga ang pagkdisipolo ni Jesus kay dili mamahimong sayon **UG** ang kantidad sa dedikasyon nga gikinahanlan para makalahutay hapit mahisama sa usa ka "Super nga Tawo". Apan, sa dili pa kita muundang, ato sa tan-awon ang pipila ka mga punto mahitungod sa kung unsa dapat ang atong dag-anan.

Ikonsidera kini... Kadaghanan sa mga butang nga atong gihimo sa kinabuhi **natun-an** gikan sa "kalibutan", ug sa mga katuigan nga nahimo na silang mga lalum nga gamut sa pamatasan sa among kinabuhi. Kung ang mga tawo mamahimong disipolo ni Kristo, aduna silay mga bahin sa ilang kinabuhi nga kinahanglan mausab. Ang pagkatangtang sa sala sa atong kinabuhi kay dili malikayan nga demand nga dili mawala kung ang tawo

mamahimong Kristiyano. Sa samang higayon, resonable ba ang pagdahum nga ang **TANAN** bati nga buluhaton mahunong sa tibuok gabii?

Palihug sa pagbasa ug konsidera ang **Roma 12:1-2**. Usa kini sa pinakaimportante nga bersikulo sa tibuok Biblia tungod kay nitabang ni ug pakita sa mga gilauman sa Diyos sa praktikal nga mga termino. Usa sa gitudlo niining bersikulo sa atoa kay gusto ang Diyos sa atong **KINABUHI** – atong **tibuok nga pagkatawo!** Dili siya gusto nga usa lang kaadlaw o pipila ka oras sa Dominggo, **ganahan siya sa tibuok nga kita, sa tanang oras ug panahon!** Giingnan kitang mamahimong “Halad nga buhi” sa Diyos. Ang bersikulo nagpadayon ug sulti nga ang maong aksyon kay ang **makatarungan nga paagi** nga **PAGSERBISYO**³⁶ sa Diyos. Unsay buot pasabot sa “halad nga buhi” sa praktikal nga termino? Unsaon nato pag halad atong kaugalingon isip buhi nga halad? Ang bersikulo 2 naghatag ug eksplanasyon. Murag ang paghalad sa laugalingon nag buot pasabot ug **PAG-USAB SA PAMAAGI IMONG PAGHUNA-HUNA** mahitungod sa mga butang! Nagbuot pasabot ni sa pag-usab sa atong panghunahuna mahitungod sa atong kaugalingon ug mahitungod sa uban. Nagbuot pasabot nga sa pag-usab sa atong panghuna-huna mahitungod sa Diyos ug ilabi na sa atong panghuna-huna mahitungod ni Jesus. Apan, sili kini usa lamang sa pag-usab sa paghuna-huna sa usa katawo. Kini nga pag-usab sa panghuna-huna dapat pud musangpot sa pag-usab sa aksyon. Dapat magdala kini ug **TRANSPORMASYON!** Apan, ang transpormasyon nga gihulagway dinhi kay usa ka hinay-hinay nga kausaban, nga mahitabo **sa mga yugto**. Kini nga bersikulo kay adunay interesado nga Griyego nga pulong. **METAMORPHOSIS**, nga termino nga atong madunggan nga gamiton sa Biology. Nga nagrepresentar ug siklo sa kinabuhi nga naglakip ug daghan nga yugto sa kalambuan. Pananglitan, ikonsidera ang siklo sa kinabuhi sa usa ka butterfly. Ang kinabuhi sa butterfly nagsugod sa usa kaitlog, nga inig kabuak mamahimong caterpillar, nga taudtaud matulog sa cocoon, ug sa katapusan mamahimong butterfly. Ang nga una kayugto kay lahi kaayo tan-awon sa katapusan nga porma ug ang kada yugto kay adunay kanya-kanyang mga tumong ug mga babag. Ang ideya kay ang kausaban nga gilauman sa Diyos kay kanunay ug nagpadayon, ug ang katapusan nga resulta sa atong pag-usab kay lahi na tan-awon sa atong makita sa kada pagtubo nga nahitabo.

Ang maong Griyego nga pulong kay makita pud sa **2 Corinto 3:18** ug nagdunggang sa atong pagsabot sa kung unsaon ang ideya sa pag-usab pinaagi sa mga yugto makonektar sa pagka Kristiyano. Ang ideya sa **METAMORPHOSIS** kay gigamit diri para ihulagway ang transisyon sa usa ka Kristiyano para mamahimong pareha ni Jesus. Ang yawi sa kalampusan gihatag usab sa bersikulo – pagtan-aw ni Jesus, nga **ATONG EHEMPLO! Isip usa ka ilustrasyon**, paghuna-huna ug usa ka artist nga ganahan magpintal ug usa ka litrato sa usa kamatahum nga talan-awon. Unsaon man niya pagbutang ug daghan nga detalye sa iyang litrato? Tan-awon lang ba niyag kausa ang talan-awon, unya muadto sa iyang studio ug magpintal sa litrato? Dili, dili kana ang iyang buhaton. Pero, iya dad-on ang iyang mga gamit sa pagpintal ug muadto sa lugar, unya magsugod na siya ug pintal sa talan-awon. Mutan-aw siya sa talan-awon unya magdrawing ug ginagmay. Unya mutan-aw na pud siya unya magdrawing na pud. Balik – balik, ang proseso nagpadayon sa padrawing ug pagpintal nga yugto hangtud, kini mahuman. Ang proseso sa pagsunod ni Jesus kay pareha lang. Magtuon ta ug makat-on ginagmay mahitungod kaniya ug ibutang ang atong mga nakat-onan sa atong kinabuhi ug unya ang kausaban mahitabo. Unya makat-onan na pud kitag pag-ayo ug ato na pud idunggang sa atong kinabuhi ug unya aaduna na puy gamay nga kausaban ang mahitabo. Matag higayon nga mutan-aw kita ug ato idungag mausab kita ug hinay-hinay mamahimong pareha kita ni Jesus kaysa sa niagi.

Ang proseso sa atong **METAMORPHOSIS**, pareha sa butterfly, kay dili kini walay mga babag. Samtang nag bag-o kita, mahimo kitang lahi sa mga mata sa kalibutan. Dili pirme positibo ang reaksyon sa mga tawo sa maong kausaban. Tanang matang sa daotan mahimong muabot, ang uban tungod sa atong kausaban samtang ang uban musulay ug pahinong sa atong transpormasyon. Apan, dili kita dapat mawad-an ug dasig tungod kay apil ang pag-antos sa pagsunod sa ehemplo ni Jesus. Ayaw kalimiti nga mismong si Jesus nag-antos sa ug kadaghan sa mga pareha nga babag sa iyang pagpuyo isip tawo. Nahimo siyang perpekto **pinaagi** sa pag-antos!

Atong ikonsedera ang punto sa **Santiago 1:2-3**. Nagstorya si Santiago dinhi mahitungod sa “pagsulay sa inyong pagtuo”. Ang ideya dinhi usa sa mga pagsulay alang sa katuyoan sa pagpamatuod sa pagkatinuod o kalidad nga usa ka butang. Niingon siya nga ang pagpabiling matinumanon pinaagi sa maong sitwasyon musangpot sa pagkamainantuson.

Ang maong ideya kay gitudlo ni apostolong Pablo sa **Roma 5:2-5**, ug ni apostolong Pedro sa **1 Pedro 1:6-8** ug **4:12-14**. (Palihug sa pagbasa sa bersikulo ug maayo.)

Kini tanan nagsulti sa mga Kristiyanong nagsagubang sa mga kalisud sa ilang pagtuo. Namatikdan ba nimo kung giunsa nila pagtudlo ang mga tigbasa nga **MAHIMONG MALIPAYON?** Dili ba kini usa ka lain nga pagdasig nga

³⁶ Ang pipila ka mga hubad naggamit sa pulong nga "espirituhanon nga pagsimba" imbis nga "makatarunganon nga serbisyo". Ang husto nga paghubad kinahanglan usa ka butang sama sa "lohikal nga serbisyo", "makatarunganon nga serbisyo", o tingali, "ang makatarunganon nga paagi sa pag-alagad sa Diyos". Ang "Espirituwal nga pagsamba" dili kung unsa ang giingon sa orihinal nga teksto sa Griego ug dili sayup nga paghubad.

madungog? Magdahum ta nga makadungog ug pagdasig sama niini, “Pagmabinantayon!”, o “Magmaisugon!”? Murag dili kini posible. Apan, ang rason sa maong kalipay kay gipaklaro ug maayo sa atong pagpadayon ug basa sa mga pipila ka bersikulo. Ang mga babag muabot. Dili tungod daotan ang mga Kristiyano, pero tungod kay sila anam-anam nga nahimong pareha ni Kristo. Giabusohan siya tungod kay lahi siya sa kalibutan. Isip usa ka Kristiyano nga hinay hinay nga nalahi sa kalibutan ug nahimong pareha ni Jesus, siya kay makaatubang ug mga babag nga mas makapalisud sa metamorphosis. Ang punto nga gibalik-balik ug pakita kay simple lang. Ang pasugakod sa mga pakigbisog sa pagtuo makapahimo sa usa nga mas lig-on sa pagtuo!

Kung ang mga pakigbisog mahimong mas lisod kung ang usa ka tawo usa ka Kristiyano, busa mas dako nga determinasyon ang gikinahanglan. Apan, dili dapat nato kalimtan ang saad sa Diyos kanatong tanan, dili siya motugot nga kita makigbisog nga labaw pa sa atong makaya para mulahutay. (Hinumdumi ang **1 Corinto 10:13?**) Aron nga si Jesus mabuhi nga husto, kinahanglan niya nga adunay usa ka lig-on kaayo nga pasalig ug dakong konsentrasyon mao usab ang mahitabo sa bisan kinsa nga magdesisyon nga mahimong sumusunod ni Jesus.

Palihug pangitaa ug basaha pag-ayo sa **2 Corinto 5:14-17**. Kini nga bersikulo naghisgot sa daghan nga mga punto nga atong nakita karon apan nagdugang sa usa ka pipila nga mga bag-o nga makatabang kanato sa pagkab-ot sa tumong. Nganong namatay si Jesus? Para lang ba mapasaylo ang atong mga sala? Dili. Kini nga bersikulo nagsulti kanato nga si Jesus namatay para dili lang kita mabuhi para sa atong mga kaugalingon, pero **para kita mabuhi para kaniya!** Unsaon man nato kini pagbuhat? Nihisgut si Pablo nga ang gugma ni Kristo kay adunay impluwensya sa iyang kaugalingong kinabuhi. Ang gugma ni Kristo para kang Pablo nagdasig kaniya para muhimo sa unsay kinahanglan niyang buhaton para mahimo siya kung unsay gusto sa Diyos nga mamahimo siya. Mahimo pa gani nga atong isulti nga si Pablo nabuhi alang kang Kristo tungod kay si Kristo nabuhi alang kaniya!

Pwede pud tang maimpluwensyahan nga mubuhay ug saktong pinaagi sa **EHEMPLO** nga gugma nga gipakita ni Jesus pinaagi sa pagpakamatay alang kanato sa krus. Wala siya mabuhi para sa iyang kaugalingon. Kung kita nakombinsi, pareha ni Pablo, busa kini nga kombiksyon mopalihok kanato ngadto sa kausaban ug pagbag-o! Dili kini mahimong sayon, pero kung makahinumdum kita nga pirme mutan-aw ni Jesus – isip ang **GAUNA ug NAGHUMAN sa ATONG PAGTUO** – ug tugotan siya sa pagpanguna sa dalan, unya ang kalamantasan mahimo nga makab-ot!

USA KA PANIG-INGNAN GAWAS PA KANG KRISTO

Isip usa ka katapusan nga konsiderasyon, atong susihon ang kinabuhi ni apostol Pablo. Ato ng nakita ang iyang pamahayag mahitungod sa iyang kombiksyon sa mutibasyon ni Jesus para mausab iyang kinabuhi. Aduna tay mga rekord sa daghan nga mga kausaban nga nahitabo sa kinabuhi ni Pablo naa sa **Filipos 3:4-14**. Adunay daghan nga mga butang diri nga angay tan-awon. Nagsugod siya isip usa ka deboto nga Hudiyo sa wala pa siya mahimong Kristiyano. Ang kusog kaayo ang iyang pagtuo sa Diyos ug ni tuo gayud siya nga nagbuhat siya sa kabubut-on sa Diyos sa diha nga iyang gilutos ang Kristiyanismo³⁷. Sa higayon nga si paul nahimong sumusunod ni Jesus, nagsugod siya sa pagbag-o ug ang mga butang nagsugod usab sa pagbag-o alang kaniya. Sa kalit ang iyang pamilya ug mga higala wala makagusto kaniya, ug gipangita siya sa samang mga lider sa mga Hudiyo nga kaniadto "gipangita" ang mga kristiyano! Nahitabo kini tanan tungod sa iyang transpormasyon ngadto sa pagkapareha ni Kristo. Bantayi kung giunsa sa, bersikulo 12-14, naghisgut siya ug hinay-hinay nga kausaban nga nahitabo sa sulod kaniya nga pareha sa atong nakita sa **2 Corinto 3:18**, ug kung giunsa niya pag-ingon nga wala pa siya nahimong butterfly. Bantayi pud kung giunsa niya ingon nga pagbiya sa mga sayup nga nahitabo sa kagahapon ug pagkonsentrar pa sa pagsulay ug usab **KARON**, nga makab-ot kanunay alang sa umaabut alang sa tumong sa pagwagtang niini nga mga problema ug sa katapusan makapahulay. Maong kana ang Kristiyanismo! Nahimo kini ni Jesus sa tumong ug mahimo usab nato!

Ang tanan nga atong buhaton mao nga ang atong mga tiil itunob ngadto sa mga tunob nga iyang gibiyaan sa diha nga iyang gipasiuna ang agianan nga atong sundon.

³⁷ Ang istorya kung giunsa ni Pablo nahimamat si Jesus natala sa **Buhat 9: 2-19**.

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa leksyon 11 usa ka mopadayun:

Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa pangutana ug markahe ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa maestro sa inyong klase.

1. SAKTO o SAYUP: Usa sa problema sa relihiyon karon kay kadaghanan sa mga relihiyoso nga mga tawo naghuna-huna **lang** nga si Jesus manluluwas.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
2. **Hebrews 11:1**, gihulagway sa tigsulat ang **pagtuo** nag
 - a) pagtuo sa inyong kasing-kasing nga si Jesus kay ang manluluwas.
 - b) Sa pagbuhat sa bisan unsa nga ang imong kasingkasing mogiya kanimo sa pagtuo.
 - c) Ang pagka sigurado sa mga timaan nga atong gilauman ug pagkahibalo nga ang usa ka butang tinuod bisan wala nato makita kini.
 - d) Tanan sa ibabaw.
3. Ang bersikulo sa ubos nga nagtudlo nga adunay **duha sa parte** ang pagtuo kay
 - a) Hebreohanon 12:1
 - b) Hebreohanon 2:17
 - c) Hebreohanon 4:15
 - d) Hebreohanon 11:6
4. Kon Biblia muhisgut ug "pagtuo" buot pasabot ani kay
 - a) Ang pagtuo sa Kristiyanismo.
 - b) Ang mga pamatasan nga gitudlo sa Kristiyanismo.
 - c) Ang mga binuhatan sa Kristiyanismo.
 - d) Tanan sa ibabaw.
5. Ipaila ang **pioneer o nagpasiugda**
 - a) Usa ka tawo nga nagdala sa uban aron sila dili maglakaw alang sa ilang kaugalingon.
 - b) Usa ka brand nga maayo kaayo nga kagamitan sa stereo.
 - c) Usa ka tawo nga naghimo sa usa ka dalan alang ang uban musunod.
 - d) Usa ka tawo nga nagtuyo ug hatag ug problema alang sa uban.
6. Ipaila ang **naghingpit**.
 - a) Usa ka tawo nga nakatapos sa usa ka butang.
 - b) Usa ka perpekto nga tawo.
 - c) Usa ka tawo nga naghimo sa uban ka tawo nga perpekto.
 - d) Tanan sa ibabaw.
7. Kon muhisgut kita ug tawo nga magpakita sa lain nga tawo sa mga **pisi** unsa atong buot pasabot?
 - a) Pagpasabut sa usa ka buluhaton ngadto sa usa ka tawo.
 - b) Pagpakita sa buluhaton sa usa ka tawo.
 - c) Pagpakita kanila sa mga pisi.
 - d) Pagpasabut ug pagpakita sa mga responsibilidad sa buluhaton sa usa ka tawo.
8. Kon musulti ta nga si Jesus nianhi para **ipakita kanato ang mga pisi** atong buot pasabot ani kay
 - a) Miabut aron ipasabut kon unsaon nato pagpuyo sa atong mga kinabuhi.
 - b) Miabut para ipakita kon unsaon nato pagpuyo atong mga kinabuhi.
 - c) Miabut para ipasabut ug ipakita nato kon unsaon pagpuyo sa atong mga kinabuhi.
 - d) Wala sa tanan.
9. Samtang ginakonsiderar nato ang pagkahingpit sa panig-ingnan nga gibilin ni Jesus nga atong sundon, kinahanglan usab nga atong hinumdoman nga
 - a) Si Jesus perpekto kay siya Diyos.
 - b) Si Jesus perpekto pinaagi sa pag-antos.
 - c) Si Jesus perpekto kay pirme siya muhimo ug sakto nga desisyon kon tentalon siya.
 - d) Pareha "b" ug "c".

10. Kung ang Diyos mudemand nga **sundon nato ang ehemplo** ni Jesus, busa

- a) posible diay nga musunod ni Jesus kay PATAS ang Diyos.
- b) Dili ta dapat mabalaka kay dili seryoso ang Diyos sa iyang demand.
- c) Kinahanglan andam siya nga mudawat sa atong mga sayup tungod kay walay tawo ang makasunod ug hingpit ni Jesus.
- d) Pareha “b” ug “c”.

11. Ang bersikulo nga **1 Pedro 2:21-25** naglangkob sa **tanan** nga mga punto gawas lang sa usa?

- a) Gipabilin ni Jesus ang kinabuhing walay sala isip ehemplo nga atong sundon.
- b) Nisalig si Jesus sa Diyos nga muhatag ug hustisya para sa mga abusar nga iyang giantos.
- c) Nabuhat ni Jesus nga mupuyo perpektong kinabuhi tungod kay siya Diyos.
- d) Namatay si Jesus sa krus para mamatay sa sala ang iyang mga sumusunod ug mabuhing makatarungan.

12. Miingon kausa si Jesus nga kung dili kita gusto **musunod** kaniya busa

- a) dili kita pwede mamahimong disipolo niya.
- b) mahimo kitang maldito nga disipolo.
- c) Dili kita matuman nga disipolo.
- d) Wala sa tanan nga gihisgut sa ibabaw.

13. Ang **bugtong** paagi nga kita hingpit nga makasigurado nga kita usa ka Kristiyano kay

- a) kung kita muadto sa simbahan kada dominggo.
- b) kung mag ampo ta taga adlaw.
- c) kung dawaton nato nga ang tanan tawo Kristiyano bisan unsa pa ang mga kalahian sa gitudlo ug binuhatan.
- d) kung mutuman ta sa kung unsay gisulti sa Diyos au mulakaw sa pareha nga pamaagi nga si Jesus milakaw.

14. SAKTO o SAYUP: Dapat nato sundon ang ehemplo sa atong mga relihiyoso nga lider bisan pa ug wala sila misunod ni Kristo.

- a) Sakto
- b) Sayup

15. SAKTO o SAYUP: Usa sa rason kung nganong musuway ta ug sunod ni Kristo kay makahatag pud tag ehemplo sa mga tawo nga nagpuyo sa atong palibut.

- a) Sakto
- b) Sayup

16. Ang makatarungan nga pamaagi nga ato serbisyohan ang Diyos kay

- a) pinaagi sa pag simba kada Dominggo.
- b) pinaagi sa pagbuhat ug mga relihiyosong mga buluhaton sa pangalan ni Jesus.
- c) pinaagi sa pag usab sa atong panghuna-huna ug lihok.
- d) pinaagi sa pagsunod sa mga mando sa atong mga relihiyosong lider nga walay pangutana.

17. Ipaila ang **metamorphosis**

- a) Kini nagrepresenta sa ideya sa kausaban nga nagakahitabo sa mga hugna.
- b) Kini usa ka kondisyon pinaagi sa pagkaon sa sobrang tambok.
- c) Kini naghulagway kung giunsa si Jesus natawo dinhi sa yuta isip tawo.
- d) Kini ang ideya nga ang mga butang natawo sa usa ka hamtong nga kahimtang sa kinabuhi.

18. Kung atong gamiton ang metamorphosis sa kinabuhi sa tawo nga gusto mamahimong disipolo ni Jesus busa ang katapusan nga tumong sa proseso kay

- a) mamahimong butterfly
- b) mamahimong Diyos
- c) mamahimong pareha ni Kristo
- d) Tanan sa ibabaw.

19. Kon ang usa ka pintor magpintal ug usa ka butang, kasagaran siya

- a) mutan-aw kausa sa butang nga iyang gusto pintalon ug unya magpintal sa litrato.
- b) magpintal sa butang bisan unsa nga pamaagi nga gusto niya nga gikan sa iyang hunahuna.
- c) mutan-aw sa butang ug magpintal gamay, unya mutan-aw na pud ug magpintal na pud ug ginagmay, etc.
- d) Wala sa ibabaw.

20. SAKTO o SAYUP: Ang pagsunod sa usa ehemplo ni Jesus maghimo sa usa ka tawo nga malipayon ug magustuhan sa **tanan** nga mga tawo.

- a) Sakto
- b) Sayup

21. Usa sa mga pangunang punto nga atong makat-onan gikan sa **2 Corinto 5:14-17** kay

- a) nga ang gugma nga gipakita ni Kristo sa dihang siya mianhi sa kalibutan dapat ang magbag-o ug magpakubus sa usa ka tawo nga magbag-o.
- b) nga ang tawo nga musunod ni Kristo dapat ibutang ang panginahanglan sa lain labaw pa sa kaugalingong panginahanglan.
- c) nga si Pablo nagpuyo alang kang Kristo tungod si Kristo nagpuyo alang kaniya.
- d) Tanan sa ibabaw.

22. SAKTO o SAYUP: Ang kinabuhi na Pablo nagpabiling malinawon ug sayon pagkahuman niya mahimong sumusunod ni Jesus.

- a) Sakto
- b) Sayup

23. Pagkahimong sumusunod ni Pablo kang Jesus, ang iyang pagtubo kay

- a) hinay ug puno ug mga kalisud.
- b) kalit ug walay mga problema.
- c) sayon tungod kay aduna siyay giya sa Balaang Ispiritu.
- d) Wala sa ibabaw.

24. Ang tambag ni Pablo sa iyang mga isigkamagtutuo mahitungod sa pagsumala sa mga hagit sa pagsumod ni Kristo **pwede** ma-summarize,

- a) Ayaw kaayog kabalaka mahitungod sa mga butnag tungod kay walay taw ang perpekto.
- b) Dili kaayo bati ang sala kung dili kaayo daghan imong sala.
- c) Ayaw kaayo pagpakamaayo ug ayaw kaayo pagpakadautan.
- d) Pagkat-on sa mga miaging sayup, pagconcentrate sa karon ug ayaw paghunong!

LEKSYON 12

PAGSUMADA SA TANAN

Ania na kita sa katapusan sa materyal nga apil sa kini nga kurso ug oras na nga mupadayon kita sa dugang nga mga kurso ug bag-o nga mga hilisgutan. Bisan pa niana, sa dili pa ta mubiya sa kining intersado nga kurso, maggahin kita ug panahon sa pagrebyo sa mga nagunang punto nga gidala sa atong pagtuon

PAGSUSI SA RELIHIYON KARON

Nagsugod kita sa atong panaw pinaagi sa pagtan-aw sa mga kamatuoran nga atong nakita sa relihiyon karon. Gipasabut nato nga sa atong kalibutan, gatusan ka mga grupo ang nag-angkon nga "Kristiyano" ug nagsunod sa Biblia ug bisan pa wala'y duha nga mga grupo ang parehas. Daghan nga mga tawo ang miangkon nga aduna silay espesyal nga giya gikan sa Balaang Ispirito apan ang ilang pagtuon ni resulta sa dili makanunayon nga mga oagtulun-an. Giunsa man ni pagkamaayo nga butang kon ang nakita nato sa Biblia kay, "usa ka lawas"³⁸ nga adunay usa ka hugpong nga magkanunayon nga pagtulun-an?

Atong gisusi ug nakita nga ang orihinal nga ideya sa kristiyanismo nagdala sa kasingkasing niini usa ka panaghiusa nga gibase sa hingpit nga pagpasakop sa Diyos. Ang mga orihinal nga mga Kristiyano adunay pareha nga pagpasakop ug kung ganahan tang mamahimong tinuod nga Kristiyano karon busa kinahanglan usab natong buhaton ang sama nga pasalig sa Diyos.

Naghatag kami ug ebidensya aron ipakita nga ang relihiyoso nga kalibutan karon, uban ang gatusan ka lainlaing simbahan sa "kristiyanismo", **KAY DILI** ang rason kung nganong gihatag ni Jesus ang iyang kinabuhi sa krus gawas sa syudad sa Jerusalem. Gihatag ni Jesus ang iyang kinabuhi para sa usa ka simbahan nga gihisgut sa Biblia ug atong buluhaton karon ang pagtugyan sa kagustuhan sa Diyos para iya kita iapil sa katong usa nga simbahan—ang simbahan nga iya sa iyang anak, Kristo!

Sa diha nga kita makatapus niini, dili na kita mahimong "Katoliko", o "Protestante", o "Evangelicals", o bisan unsang mga ngalan nga atong makita nga gigamit karon. Kining nga mga ngalan wala manglungtad sa panahon ni Kristo tungod, dili pareha karon, aduna lang **usa ka klase** nga Kristiyanismo atong panahona. Kon ang mga tawo nga buhi karon magpasakop sa Diyos ug magmasulundon sa iyang pulong (ang Biblia), mahimo lamang sila nga mga Kristiyano. Busa, sa walay duhaduha, adunay dakong panginahanglan alang sa matag usa karon nga magtuon sa Biblia kanunay ug mabinantayon ug dayon sundon ang tukmang giingon niini.

Palihug ayaw kalimti ang atong nakat-onan sa **Mateo 7:21-23**. Posible para sa usa katawo ang **mubati** ug seguridad sa iyang pagtuo, para **mahimong aktibo** sa pagbuhat sa mga butang "alang kang Kristo", ug **bisan pa niana isalikway siya** ni Jesus sa katapusan. Gikan niini, kita siguradong makakita nga dili igo alang sa usa ka tawo nga usa lamang ka "relihiyoso nga tawo". Para madawat ni Kristo, dapat ta mahimong klase sa tawo nga mubuhat sa kagustuhan sa Amahan, ug kana nagpasabut nga pagpasakop ug pagkamasulundon sa bisan unsa nga nagsulti kanato nga buhaton sa Biblia. Giunsa nato pagkahibalo unsa ang gusto sa Diyos nga atong buhaton gawas kon atong tun-an ang Biblia?

SUSIHON PAG-AYO ANG BIBLIA

Tungod kay ang Biblia mao ang yawe sa atong pagpangita ug pagpuyo sa bag-ong testamento nga kristiyanismo karon, atong gihisgutan ang daghang mga butang mahitungod sa gigikanan ug katuyoan niini. Usa sa mga butang nga namatikdan nato kay ang mensahe sa Biblia kay wala maggikan sa kaugalingong panghuna-huna sa tawo. **2 Timoteo 3:16-17** nagpakita nga ang Kasulatan gikan sa Diyos, ug tungod gikan kini sa Diyos, gamit kini sa daghan nga mga pamaagi. Gihatagan kita sa Diyos ug Biblia para kita makatudlo, magbadlong, magtul-id sa sayop, ug sa pagtudlo sa matarong nga kinabuhi, aron nga ang tawo nga nagalagad sa Diyos maandam sa pagbuhat sa tanang maayong buhat.

Ato pud nadiskubrehan ang panguna nga rason kung nganong adunay duha kaparte o "testamento" sa sulod sa atong mga Biblia. Ang duha kaparte nga representar ug duha kanaglain-laing mga mensahe sa Diyos. Atong nakita sa **Hereohanon 1:1-2** nga ang Diyos – kinsa ang maong **BUGTONG** nga manunulat – naghatag nga kining mga mensahe sa **DUHA** ka naglain-lain kagrupo, pinaagi sa lain-lain nga mga ahente, ug sa **DUHA** ka lahi nga

³⁸ Alang sa mas maayo nga pagsabut sa kini nga punto, palihug balik sa Leksyon 1 ug basaha ang **Efeso 4: 4-6**.

panahon. Gikan sa konteksto, atong mamatikdan nga ikaduha nga mensahe, ang Bag-ong kasabotan, kay ang mensahe nga para sa **ATO A Karon**.

Atong nasidubrehang sa mga bersikulo sa mga bersikulo sama sa **1 Corinto 10:16-17**, nga bisan pa ang unang mensahe sa Diyos, and Karaang kasabotan, kay gisulat para sa lahi nga grupo sa mga tawo nga nagpuyo sa lain nga panahon, aduna kini daghang nga mga leksyon nga **ATONG** makat-onan karon. Pananglitan, atong nakat-onan ang buot pasabot sa **PAGtuo** tungod kay atong nakita, sa mga istorya atong mga tawhana, usa ka sumbanan sa mga gilauman sa Diyos gikan sa tawo. Kon ang Diyos magsulti sa tawo sa pagbuhat sa usa kabutang, iyahang hatagan ug ganti katong mga nibuhat sa iyang gitugon ug silotan katong mga misupak. Tingali ang pinakaimportante nga butang nga atong nakat-onan gikan sa Karaang kasabotan kay ang **PLANO** sa Diyos sa pagluwas kanato, ug giunsa pagkasulod ni Jesus sa maong plano, ug nganong gibuhat niya ang mga butang nga iyang gipangbuhat sa pagkanaog niya ug pagpuyo isip tawo – “pareha kanato sa **TANANG** pamaagi”.

Nadiskobrehan usab nato nga ang Biblia mao **ANG BUGTONG TINUBDAN SA IMPORMASYON** alang sa relihiyon karon ug kini usa ka hingpit nga giya. Kini usa ka mahinungdanon nga punto tungod kay adunay daghang mga makalibog nga mga butang nga nahitabo sa atong palibot karon sa relihiyon nga naglibog sa atong mga kasingkasing ug mga hunahuna. Nagkinahanglan kita ug usa ka himan sa pagsukod aron nga atong matino kon ang usa ka tawo nagsulti sa kamatuoran ug kung wala kini. Makapadasig nga mahibal-an nga gihatag sa Diyos ang **Biblia** kanato alang sa maong katuyoan!

Atong gisubay ang kasaysayan sa mensahe sa bag-ong testamento gikan sa sinugdanan niini, pinaagi sa personal nga pagtudlo ni Jesus, padulong sa pagkakumpleto niini sa mga kamot sa iyang mga apostoles, nga gigiyahan sa Balaang Espiritu. Samtang ang katapusan sa unang siglo nagkaduol na, ang pipila ka makapaikag nga mga pamulong sa pipila ka mga magsusulat sa ilang mga sulat nagpakita nga ang ikaduha nga mensahe nahuman na gayud. Sila kanunay nga **NAGPASIDAAN** sa mga tawo batok sa pagdawat sa **BAG-ONG NGA BUTANG**, nga sukwahi sa mga butang nga nadawat na nila. Ang paglungtad sa maong mga pasidaan usa ka ebidensya nga nagpakita nga ang mensahe kinahanglang nahuman na sa tibuok kinabuhi sa mga unang tinun-an. Busa, ang bisan unsa nga modernong pagtulon-an nga tinuod nga kristyano **kinahanglang makita** sulod sa Bag-ong kasabotan!

Sa susama nga punto, atong nakita kung pila ka mga tawo ang naggamit sa pipila ka mga bersikulo sa Biblia nga wala sa saktong konteksto pinaagi sa pag-ingon nga ang saad sa paggiya sa Espiritu Santo nga gihimo ni Jesus³⁹ alang usab kanimo ug ako karon! Daghang ang nagampo alang ug dayon **NAGANGKON** nga sila nakadawat niini nga giya. Bisin pa niana, atong namatikdan nga bisin ang mga pag-angkon nga sama niini sayon nga himoon aduna dapat kita nga makita nga pamatuod aron mapamatud-an nga kini nga paggiya nagapadayon. Atong namatikdan nga kadaghanan sa mga relihiyosong pundok nagsugod sa ilang pagtuon sa Biblia uban sa mga pag-ampo nga giya - nangayo sa Espiritu sa pagpakita kanila sa kamatuoran. Bisin pa niana, nakita usab nato nga ang resulta sa mga “giniyahan nga mga pagtuon” wala magkauyon.⁴⁰ Kini hinungdanon kaayo tungod kay kung ang tinuod nga giya sa Espiritu Santo sa pagkatinuod nahitabo karon, ang Espiritu dili magtudlo sa usa ka butang ngadto sa usa ka partikular nga relihiyosong grupo ug dayon magtudlo sa usa ka butang nga hingpit nga lahi ngadto sa laing grupo! Kung atong hunahunaon ang nagkalainlain nga mga pagtulun-an nga makita sa relihiyon karon, bisin pa kining mga grupoha **NAGANGKON** nga ang ilang mga pagtulun-an nadawat gikan sa giya sa Espiritu, kini usa ka makalibog nga sitwasyon.

Apan, pinaagi lamang sa pagtandi sa mensahe nga gitudlo niining mga tawhana uban sa orihinal nga mensahe sa bag-ong testamento nga atong matino ang kamatuoran ug taposon ang kalibog. Atong nahibal-an nga ang tanan **KINAHANGLAN** nga mosunod unsa ang nahisulat sa Biblia ug nga ang mga lider sa relihiyon dili lahi gikan sa “regular nga mga miyembro”. Kung atong makita ang atong mga lider sa relihiyon nga nagtudlo o nagsunod sa mga pagtulun-an nga dili makita sa Biblia, kinahanglan dili kita mosunod kanila, bisin unsa pa ang mga sangputanan sa maong baruganan. Ang ideya sa pagsupak sa mga lider sa relihiyon mahimong makahadlok tungod kay daghang ang gamhanan apan naghunahuna sa kapilian. Gusto ka ba nga mobarug atubangan sa Diyos sa Adlaw sa Paghukom ug kinahanglan ipasabut kung nganong nakahukom ka nga mosunod sa **MGA TAWO** imbes nga **KANIYA?**

Natun-an nato kung **GIUNSA** sa paggiya sa Balaang Espiritu ang mga tawo nga gigamit sa Diyos isip mga instrumento sa pagsulat aron makuha ang iyang mensahe ngadto sa katawhan sa kalibutan. Gipadala sa Diyos ang Balaang Espiritu aron **MUGIYA** sa katawhan ngadto sa kumpletong mensahe nga iyang gusto nga ihatag sa katawhan sa yuta. Gihulagway kini ni Pedro sa labing maayo sa **2 Pedro 1: 20-21**, diin siya miingon nga ang mensahe, nga gihatag sa tigpamaba, dili sa ilang kaugalingon ug nga sila nakabaton niini nga mensahe direkta

³⁹ Nahinumdom ba ka atong panaghisgot sa Juan 16: 12-15 balik sa Leksyon 2?

⁴⁰ Nahinumdom ba ang solusyon ni Pablo alang sa PANAGHIUSA balik sa Leksyon 2?

gikan sa Diyos pinaagi sa giya sa Espiritu. Gigamit sa Diyos ang mga 40 ka "instrumento" sa pagsulat sa mensahe sa Biblia.

UNSAON PAGTUON SA BIBLIA

Nakakat-on nato ug daghang mapuslanon nga mga butang mahitungod sa pagtuon sa Biblia. Pananglitan, nadiskubrehan nato nga ang pagtuon sa Biblia susama sa buhat sa usa ka maghuhukom sa usa ka korte. Ang usa ka maghuhukom mohukom sa pagkasad-an o pagkawalay sala sa usa ka tawo nga gibase sa mga kamatuoran nga gipresentar nga ebidensya. **KINAHANGLAN** niya nga paminawon ang tanan nga bahin ug hunahuna ang tanang ebidensya sa dili pa siya makahimo sa pag-uyon. Kinahanglan nato nga makita ang tanan nga magamit ug aana nga kasayuran nga gihatag sa Biblia ug ginakonsiderar tanan **SA DILI** pa kita maghimo ug konklusyon.

Tungod sa kaguliyang sa relihiyon karon, atong nakita nga daghang mga tawo ang nakahukom nga "mosunod sa ilang mga kasingkasing", o "mubuhat sa mga butang nga **PAMATI** nila nga sakto." Bisan tuod kini dili sayop nga adunay kombiksyon, ang kombiksyon mismo DILI pamatud-an kon unsay husto o sayup. Atong nakita, sa Mga **Proverbio 14:12**, nga adunay kalainan tali sa gisulti sa Diyos ug sa hunahuna sa tawo. Ang hinungdan nga dili kita makasunod sa atong gihunahuna kay basin kita mahimong sayop! Kinahanglan nga kanunay kita magtuon sa Biblia ug siguradohon nga ang atong ginabuhat sama ra sa gisulti sa Diyos.

Tingali ang labing importante nga usa ka punto nga atong nakat-unan mahitungod sa pagtuon sa Biblia mao ang **konteksto**. Nakita nato nga ang matag bersikulo sa Biblia kinahanglan ibutang sa dapit niini uban sa mga bersikulo sa wala pa ug human niini. Hinumdomi nga ang "mga bersikulo" diha sa Biblia mao ang mga salaysay ug sila sayon nga makuha gikan sa ilang mga dapit ug sayup nga paggamit. Ang usa ka bersikulo, nga gitan-aw sa kaugalingon, mahimong ipasabut sa bisan unsang butang, pero, kung ibutang naton ang mga bersikulo sa mga bersikulo nga nag-una ug pagkahuman niini, nga gitan-aw ang tibuuk nga panghitabo, mahibal-an nato nga husto ug magamit ang gipasabot niini sa atong kinabuhi.

JESUS: ANG KINABUHI NGA ANAA NA SUKAD PA SA KANIADTO

Pagkahuman sa atong mga leksyon mahitungod sa Biblia ug pagtuon sa Biblia, atong gitan-aw ang pipila ka makapaikag kaayo nga materyal mahitungod kang Jesu-kristo. Samtang maghunahuna ka balik sa mga pagtuon, kinahanglan una nga hinumdoman nga siya buhi pa sa langit dugay na nga wala pa siya buhi dinhi sa yuta. Nahibal-an nato kini tungod sa daghang mga bersikulo, sama sa **Juan 1: 1-3 ug 14**, nga nagsulti kanato nga siya naglungtad. **SA LANGIT**, sa wala pa siya mianhi sa yuta. Nasayran usab nato nga si Jesus Diyos ug nga gibuhat niya ang tanan nga gibuhat sa Paglalang.

SI JESUS: ANG DIYOS NGA NAHIMONG USA KA TAWO

Human sa pagtuon mahitungod kang Jesus ingon nga Diyos, atong gitan-aw ang TAWHANON nga bahin ni Jesus. Ang ideya ni Jesus nga ang Diyos nahimong usa ka tawo nga makalibog kaayo alang sa daghang mga tawo, apan ang Biblia nagingon nga kini mao gayud ang nahitabo. Ang gidak-on sa katawhan ni Jesus gipatin-aw sa magsusulat, sa **Hebreo 2:17**, diin iyang gipakita nga si Jesus "sama kanato sa tanang paagi". Pagkatalagsaon nga nahibal-an nga walay kalainan tali ni Jesus ug sa uban nga mga tawo nga nagpuyo sa iyang panahon, gawas sa kamatuoran nga ang tawo, si Jesus, mao ra nga indibidwal nga naghimo sa kahayag ug uban pang mga butang sa unang adlaw sa Paglalang! Nakita usab nato ang daghang makaiikag nga mga hinungdan nganong si Jesus nahimong usa ka tawo. Nakita nato nga ang kadaghanan sa mga katarungan nagpalibot sa kamatuoran nga ang **Diyos** dili makasinati sa daghang tawhanong mga butang tungod kay, ingon nga Diyos, siya "madutlan" kanila. Tungod kay si Jesus nahimo nga usa ka tawo, ang Diyos karon **NAHIBALO** na kon unsa ang pagkahimong usa ka tawo! Ang Diyos usab adunay usa ka paagi sa pagbutang sa hustisya / patas sa Adlaw sa Paghukom. Si Jesus molingkod sa paghukom imbis sa Amahan, ug busa walay tawo nga mahimong moreklamo.

SI JESUS: ANG DIYOS / TAWO

Pagkahuman sa atong paghigot kang Jesus isip usa ka tawo, nagtrabaho kita sa pagpangita sa usa ka paagi sa pagbutang sa DUHA - nga daw nagkasumpaki nga mga hulagway ni Jesus nga magkauban. Sa unsang paagi nga si Jesus mahimong Diyos ug sa samang panahon, usa ka TAWO? Namatikdan nato ang daghang nisulay sa pagpatin-aw ug nakita nga ang pangutana nga kung **PILA** ka Diyos si Jesus ug kung **PILA** ka tawo si Jesus dili matubag pinaagi sa paghatag ug PORSEYENTO. Hinunoo, among gisugyot nga kini nga hilisgutan dili usa ka butang sa pag-establisar sa usa ka ang-ang sa "unsa ka daghan nga tawo" nga sukwahi sa "unsa ka daghan nga Diyos" diha sa usa ka punto sa kinabuhi ni Jesus sa Yuta. Kini, hinoon, usa ka butang sa **PAGKATAWO**! Ingon sa

atong gipahayag sa sayo pa, kini nga tawo - si Jesus, kinsa sama kanato sa tanang paagi - **mao ang sama nga tawo** kinsa didto sa **UNANG ADLAW** ug gibuhat ang tanan sa atong uniberso!

Dayon atong gitun-an pag-ayo ang mga milagro ni Jesus ug atong nakita nga daghang mga tawo ang sayop nga nagtudlo sa iyang mga milagro isip pamatuod nga siya Diyos - nga nagpahayag nga tungod kay walay tawo nga makahimo ug mga milagro ug sukad nga si Jesus naghimog mga milagro, busa ang iyang mga milagro pamatuod nga siya Diyos. Bisan pa niana, nakita nato nga ang kaatbang niini kay ang tinuod gayud. Ang duha ka mga bersikulo sa partikular (**Mga Buhat 2: 22-23** ug **Mga Buhat 10:38**) tin-aw nga nagingon nga bisan si Jesus naghimog mga milagro, siya wala maghimo ug mga milagro pinaagi **SA IYANG KAUGALINGONG GAHUM**. Hinunua, kini nga mga bersikulo nagpakita nga si Jesus nakahimo niining mga milagro **TUNGOD** kay ang Diyos naguban kaniya. Sa laing pagkasulti, **gihatag sa Diyos ang gahom** ni Jesus - sama nga ang Diyos naghatag usab sa samang gahum sa daghan sa mga ordinaryong tawo aron sila makahimo ug mga milagro.

Nihatag pu kita ug mas lalom nga pagtan-aw sa walay sala nga kinabuhi ni Jesus tungod kay ang pagsabut niini nga butang usa ka laing dapit sa kalibog sa relihiyon karon. Daghang mga tawo ang sayop nga nagpatin-aw nga ang walay sala nga kinabuhi ni Jesus ingon nga resulta sa iyang pagka Diyos. Ingon nga usa ka tawo, bisan pa niana, atong nakita kung giunsa ni Jesus pag-atubang ang iyang adlaw-adlaw nga kinabuhi uban sa sama nga mga himan nga gibuhat sa matag usa nga tawo. Siya adunay kagawasan sa pagpili ug sa samang saad gikan sa Diyos nga kitang tanan adunay mahitungod sa timtasyon ug sala. (**1 Corinto 10:13**)

Hinumdomi nga nakita usab nato kung giunsa sa daghang mga tawo ang sayop nga nagpatin-aw sa **Mga Taga Roma 3:23** ug nakamatikod nga ang pamahayag mahitungod sa "tanang mga tawo nga nakasala" sa pagkatinuod usa ka makasaysayanon nga kamatuoran **UG DILI** usa ka pahayag nga nagpahayag sa mga kapabilidad sa tawo. Gikan sa atong pagtuon mahitungod sa walay sala nga kinabuhi ni Jesus, atong nadiskobrehan nga ang Diyos nagbutang sa mga kalagdaan aron kini posible alang sa usa ka tawo nga mabuhi nga walay bisan usa nga makasala. Tungod kay kitang tanan adunay kagawasan sa pagpili, ug tungod kay ang Diyos nagsaad nga kita aduna **PIRME DUHA KA MGA PILIANAN**, kini nagapamatuod nga ang tawo adunay posibilidad sa pagpili sa matarung sa matag panahon. Anaa kini sa matag tawo ug sa pagbuhat sa ilang free will.

Ang nagunang punto nga atong nakita sa atong katapusang panaghisgot nagpunting sa pagkasama ni Jesus sa uban nga katawhan. Kon siya tinuod nga "sama kanato sa **tanan** nga paagi" busa siya kinahanglan nga mag-atubang sa iyang mga pagtintal sama kanato. Kay kon dili, unya unsaon nga kini ikaingon nga siya sama kanato **SA TANANG PAAGI**? Si Jesus walay sala tungod kay sa matag higayon nga siya nagatubang sa usa ka tintasyon siya mihimo sa husto nga kagawasan sa pagpili.

Gipaningkamotan ni Jesus nga mahibal-an ang kabubut-on sa Diyos ug sundon kana hingpit. Kung ang imong gidak-on sa pasalig ingon ka dako sama ni Jesus kaniadto then dili pud kita makasala!

Sa katapusan, atong nahibal-an nga sa dihang si Jesus nagpuyo sa yuta siya sama gayud kanato **sa tanang paagi**! Hinumdomi nga ang Mga Taga-Filipos kapitulo 2 nagpatin-aw kanato nga si Jesus "naghaw-as" sa iyang kaugalingon sa tanang mga butang nga naghimo kaniya nga "managsama sa Diyos" ug nga siya nagkuha sa dagway sa usa ka tawo. Ang resulta sa maong pagpakatawo mao nga si Jesus nahimong "sama kanato sa tanang paagi".

JESUS: ANG NAG-UNA SA PAGTUO!

Unya, sa atong nangagi nga leksyon, gisulayan nato nga ibutang ang tanan nga materyal mahitungod ni Jesus ngadto sa panan-aw. "Nganong si Jesus mianhi sa yuta?" Siyempre, makasulti kita nga si Jesus mianhi aron sa pagluwas kanato. Apan, wala siya moanhi dinhi aron lang sa pagluwas kanato. Mianhi siya aron pagbuhat sa ingon labaw pa niana. Ang Hebreo 12:1-2 naghulagway ni Jesus isip nagpasiugda ug natapus sa atong pagtuo. Mahinungdanon nga hinumdoman nato nga si Jesus wala'y pamatud-an ug wala'y madawat para sa iyang kaugalingon. Ang tanan nga iyang gibuhat alang sa atong kaayohan. Gitukod niya ang "pagtuo" ug dayon iyang gisunod kini! Gipakita niya kung unsa ang atong mahimo sa tanan aron makahatag sa usa ka buhi nga **TAWO** nga panig-ingnan kung unsa ang mahimo ug unsa dapat ang atong kinabuhi.

Gikan sa kana nga materyal, nahibal-an nato nga ang nagapanguna nga buluhaton sa isa ka disipulo kay magasunod sa mga tikang sa iyang amo. Ang pagsunod kang Kristo mao ang bahin sa tanan nga Kristiyanidad! Gikan sa mga bersikulo nga atong gisusi, atong nakita nga ang Diyos seryoso nga makakita sa kausaban sa atong mga kinabuhi. Nadiskobrehan nato ang **metamorphosis**, nga mao ang biolohikanhong termino nga gigamit sa paghulagway sa siklo sa kinabuhi sa usa ka buhi nga mga butang. **Kini ang pagbag-o nga mahitabo sa MGA HUGNA** ug atong nakit-an ang ideya sa daghang mahinungdanon nga mga bersikulo. Ang **Roma 12: 1-2** gigamit kini aron ipakita nga ang tumong alang kanato isip "buhi nga mga halad" mao ang pagbag-o – gikan sa kung unsa

kita karon ngadto sa lain nga kausaban. Kana nga pagbag-o mahitabo kon usbon nato ang atong gihunahuna. Ang pagbag-o sa paagi nga sa atong hunahuna makapausab sa atong paagi sa atong paglihok. Ang **2 Mga Taga-Corinto 3:18** nagpadayon sa pagpakita kanato nga dili kita mausab ngadto sa mga alibangbang, apan sa pagkasama ni Jesus. Kini nga proseso hinay-hinay ug mahitabo lamang kon kita magpuyo ingon nga si Jesus nagpuyo sa iyang kaugalingong kinabuhi dinhi sa yuta. Mao kini ang hinungdan nga gisultihan kita sa **PAGSUNOD** kaniya.

Si Jesus nahisama kanato sa tanang paagi ug ang iyang kinabuhi usa ka panig-ingnan alang kanato nga sundon sa tanang paagi. Si Jesus wala makasala. Kon kita mosunod sa iyang mga lakang dili usab kita makasala!

Kung maghisgot og mga lakang, adunay usa ka popular kaayo nga balak sa relihiyon ug kanta nga "Footprints". Kini popular kaayo tungod kay puno kini sa mga pagsugid sa tawhanong "mga kahuyang" ug lalum nga mga pagbati. Nagpakita usab kini ni Jesus ingon nga usa ka maloloy-on ug mahigugmaong manluluwas! Ang istorya nagsugod sa mamumulong nga naglakaw sa baybayon sa kiliran sa Ginoo, nga nagrepresentar sa iyang adlaw-adlaw nga pakigbisog sa pagkinabuhi isip tinun-an ni Jesus. Siya nagingon nga kadaghanan sa panahon nga iyang nakita ang duha ka hugpong sa tunob sa balas diha sa baybayon sa luyo niini; usa ka hugpong nga iya sa iyang kaugalingon ug ang usa nga iya sa Ginoo. Apan samtang nagpadayon ang mga butang, ang mamumulong nakasinati ug mga kalisud sa kinabuhi ug nakamatikod lamang sa usa ka hugpong sa mga tunob. Naghunahuna nga ang Ginoo mibiya kaniya, siya nagpakisayud gikan sa Ginoo. Diha sa balak, ang Ginoo nagpatin-aw nga ang duha ka han-ay sa tunob mao ang mga panahon diin ang tawo nakalakaw ilalum sa iyang kaugalingong gahum ug malipayon siya nga naglakaw kauban sa Ginoo. Dayon iyang gipasabut nga ang mga panahon nga adunay usa lamang ka hugpong sa mga tunob dili ang mga panahon nga ang tawo gibiyaan nga mag-inusara ... nga gibiyaan sa Ginoo. Sumala sa Ginoo, niadtong mga panahona, ang tawo wala naglakaw. Ang mga panahon nga adunay usa lamang ka han-ay sa tunob sa mga tiil mao ang mga panahon sa dihang **gipas-an siya sa Ginoo!**

Ang "**Footprints**" usa ka kanta nga maoy hinungdan sa dagkong mga emosyon sulod sa mga nagbasa niini, apan ang mensahe sa balak tukma ba?

Sa balak, **PAGLAKAW** sa daplin sa baybayon mao ang representante sa usa ka tawo nga nagpuyo matag adlaw sa kalibutan ug busa ang mga lakang nagrepresentar sa mga pagpili ug mga lihok sa tawo. Karon, samtang ginahunahuna nato ang atong nakat-unan gikan sa atong mga pagtuon, aduna ba'y panahon nga si Jesus **magabuhat sa atong panghunahuna alang kanato, maghimo sa atong mga desisyon alang kanato, ug dayon buhaton ang atong mga lihok?** Dili, dili siya! Gikan sa atong pagtuon, atong nahibal-an nga bisan ang Diyos buot kanato nga magbuhat ug maayo, ug si Satanas gusto nga kita magbuhat ug dautan, apan dili sla makapugos kanato sa pagbuhat sa bisan unsang butang tungod kay kana mokuha sa atong **KAGAWASAN SA PAGPILI** ug sa ingon dili na kita mahimong responsable sa atong mga lihok tungod kay napugos kita sa paglihok. Dugang pa, kon si Jesus malamgkip sa kinabuhi sa usa ka tawo, busa ang **hustisya maghangyo** nga kinahanglan nga buhaton niya ang sama sa kinabuhi sa matag tawo. Sa pagkatinuod, dili ba ang Biblia nagingon nga ang **Diyos nahigugma sa TANAN nga mga tawo?** Busa, ang kamatuoran mao nga ang Diyos kinahanglan nga magbarug ug magbantay kanato samtang kita naglakaw nga naginusara sa baybayon. Siya dili makahimo bisan unsa gawas sa paghangyo kanato sa pagsunod sa iyang kabubut-on!

Apan, **ADUNAY** tabang nga magamit! Pwede siya mahisama nga adunay mga tunob sa balas; apan usa ra ka tinumbanan ang nag-una kanato ngadto hangtud sa unahan. Mao kini ang mga tunob nga gibilin ni Jesus isip usa ka dalan alang sundon kanato nga 2,000 ka mga tuig ang milabay! Ang atong buluhaton mao ang pagsunod sa kana nga agianan pinaagi sa pagbutang sa atong mga tiil nga mabinantayon sa mga tunob sa tiil, lakang sa maampingon nga lakang ni Jesus. Ang saad mao nga basta atong ibutang ang atong mga tiil diha sa iyang mga tunob sa mga tiil unya dili kita makasala. Gipahayag sa laing paagi, atong nakita nga ang tumong sa Kristiyanismo dili ang pagtugot ni Jesus sa pagpas-an kanato, apan alang kanato nga mopili sa paglakaw samtang siya naglakaw. (Tan-awa ang **1 Juan 2: 3-6**.) Sa dihang **atong gipili ang pagsunod sa panig-ingnan ni Jesus sa pagkamatinumanon** ang gugma sa Diyos sa pagkatinuod moabot sa gitinguha nga tumong kanato!

Usa ka maayo nga hunahunaon sa pagtapus sa ang atong pagtuon anaa sa mga pulong ni Jesus mismo nga natala sa **Mateo 11: 28-30**.

28 "Duol kamo kanako, kamong tanan nga gikapuyan ug gibug-atan sa inyong gipas-an ug papahulayon ko kamo. 29 Isangon ang akong yugo ug sunda ninyo ako kay malumo ako ug mapaubsanon sa espiritu ug makapahulay kamo. 30 Sayon ang yugo nga akong isangon kaninyo ug gaan ang ipapas-an ko kaninyo."

ANG PAGTAPOS NIINI NGA PAGTUON!

Sa pagtapos niini nga kurso, kami naglaum nga nalingaw ka sa imong mga pagtuon ug nakakat-on ka sa daghang bag-o ug mapuslanon nga mga butang. Gidasig ka namo nga magpadayon sa pagtuon, bisan pinaagi sa ubang mga kurso sa pagtuon nga among gitanyag sa Bible Study Center, o, pinaagi sa imong mga paningkamot sa pagtuon. Kami malipay nga motabang kanimo sa bisan unsang paagi nga mahimo namo.

Palihug sa pagtubag sa mga pangutana sa Leksyon 12:

Mao kini ang katapusang sa mga pangutana alang niini nga kurso. Ang mga pagutana sa kani ni leksyon kay sama ra sa una nga leksyon. Basaha ang kada-usa nga pangutana ug basaha pagbalik ang mga materyales sa leksyon kung kinahanglan. Pilia ang tubag nga labing maayo nga angay sa pangutana ug markahe ang tibouk LINGIN sa katu nga tubag sa papel nga tubaganan. palihug sa paghinumdom sa pagdala sa papel nga tubaganan nimo ug ihatag sa maestro sa inyong klase.

1. Ang kamatuoran nga adunay gatusan ka mga grupo nga nagaangkon nga Kristohanon nagpakita niana
 - a) daghang mga tawo wala magtuon sa Biblia sa husto nga paagi.
 - b) daghang mga tawo ang wala nagbase sa ilang mga konklusyon sa tanang kamatuoran nga makita sa Biblia.
 - c) daghang mga tawo ang wala magbutang sa mga bersikulo sa Biblia ngadto sa husto nga konteksto.
 - d) Ang tanan sa ibabaw.
2. Sumala sa atong nakat-unan, gitawag sa Diyos ang tanan nga mga tawo nga nagpuyo sa panahon sa unang Kristiyanismo nga mahimong
 - a) Mga Katoliko
 - b) Mga Protestante
 - c) Mga Judio
 - d) Mga Kristohanon
3. Ang Diyos naghatag kanato sa Biblia aron kita makahimo
 - a) makat-on sa tanan niyang mga panudlo alang sa atong adlaw-adlaw nga kinabuhi.
 - b) isakto ang sayup nga mga butang nga atong nakita nga gitudlo ug gibuhat sa relihiyon karon.
 - c) andamon ang tanan nga atong gikinahanglan aron makit-an ug makasabut sa iyang kabubut-on alang kanato karon.
 - d) Ang tanan sa ibabaw.
4. Ang mensahe gikan sa Diyos nga alang sa tanang tawo nga **buhì karon**
 - a) ang unang mensahe (Daang kasabotan)
 - b) ang ikaduhang mensahe (Bag-ong kasabotan)
 - c) bisan unsa ang gisulti sa mga iglesia ug mga lider sa relihiyon nga buhaton sa mga tawo.
 - d) Ang tanan sa ibabaw
5. Sakto o Sayup: Kon ang Balaang Espiritu mogiya sa mga tawo karon **then** ang mensahe mahimong lahi alang sa lainlaing mga tawo.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
6. Sakto o Sayup: Kung ang pagtulon-an sa usa ka partikular nga relihiyosong pundok karon lahi sa gisulti sa Biblia, nan kinahanglan nga sundon nato ang gorup ug isalikway ang Biblia tungod kay ang Biblia daan na.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
7. Sa pagtuon sa Biblia, nahibal-an nato nga ang konteksto kay
 - a) pagtan-aw sa mga bersikulo nga nag-una ug human sa pinili nga bersikulo gikan sa Biblia.
 - b) nga naghunahuna sa kasaysayan ug kultura nga kaagi sa mga tawo ug mga dapit nga gihisgutan sa Biblia.
 - c) pagpangita sa susama nga mga panaghisgutan sa sama nga hilisgutan nga makita sa ubang bahin sa Biblia.
 - d) Ang tanan sa ibabaw.
8. Sakto o Sayup: Kon ang usa ka sitwasyon mahitabo diin ang usa ka tawo kinahanglan nga mosalig sa ilang kasingkasing o sa mga sangputanan sa ilang pagtuon sa Biblia, kinahanglan nga mosalig sila sa ilang kasingkasing.
 - a) Sakto
 - b) Sayup
9. Sakto o Sayup: Ang **Juan 1: 1-3 ug 14** nagtudlo nga si Jesus mao ang unang butang nga gibuhat sa Diyos sa sinugdanan.
 - a) Sakto
 - b) Sayup

10. Natun-an nato nga samtang nagapuyo sa yuta, si Jesus
- lahi gikan kanato tungod kay siya nagpuyo dinhi ingon nga Diyos, apan nagpuyo kita dinhi ingon nga ordinaryo nga mga tawo.
 - usa ka espesyal nga tawo nga adunay pipila ka tawhanong kinaiya apan gigamit usab ang iyang kaugalingon nga milagrosong gahum.
 - usa ka anghel nga mianhi dinhi sa tawhanong porma apan sa ulahi mibalik sa langit isip usa ka anghel.
 - Walay usa sa ibabaw.
11. Ang labing maayong paagi sa pagpatin-aw kon sa unsang paagi si Jesus mahimong Diyos ug tawo sa samang panahon
- pinaagi sa pag-ingon nga si Jesus 100% Diyos ug 100% tawo.
 - pinaagi sa paghiusa sa tanan niyang mga kasinatian, ingon nga Diyos ug ingon nga usa ka tawo, ngadto sa iyang kaugalingong pagkaila.
 - sa pag-ingon nga si Jesus duha ka managlahi nga mga binuhat. Usa ang Diyos ug usa ang tawo.
 - sa yanong pagsulti nga si Jesus usa ka bahin sa Diyos ug bahin sa tawo.
12. Sakto o Sayup: Si Jesus walay sala tungod kay kanunay siyang naghimo sa husto nga mga pagpili sa diha nga siya gitintal.
- Sakto
 - Sayup
13. Sa dihang gihaw-asan ni Jesus ang iyang kaugalingon, siya
- mibiya sa tanan nga mga butang nga naghimo kaniya nga katupong sa Amahan.
 - nahimong sama sa tanang tawo.
 - siya nahimong "sama kanato sa tanang paagi."
 - Ang tanan sa ibabaw.
14. Sa kristyanismo, ang paghulagway sa **metamorphosis**,
- ang proseso kung giunsa ang usa ka tawo nahisama kang Jesus Kristo.
 - ang proseso kon sa unsa nga paagi ang usa ka tawo mahimong usa ka alibangbang.
 - ang proseso kon giunsa nga ang usa ka tawo maluwas.
 - Ang tanan sa ibabaw.
15. Ang balak / kanta nga daghang mga tawo nga sayop nga nagtuo naghulagway kon giunsa ni Kristo pagtabang kanato sa atong adlaw-adlaw nga kinabuhi ang giulohan
- "Ang Hikap sa Kamot sa Magtutudlo"
 - "Ang Dalan Dili Gikuha"
 - Ang "Footprints"
 - Walay usa sa ibabaw.
16. Sakto o Sayup: Kon ikaw mawad-an sa kadasig, ang Diyos mangilabot sa imong kinabuhi ug magdala kanimo.
- Sakto
 - Sayup
17. Sa dihang gihisgotan sa Biblia si Jesus isip pioneer sa pagtuo, kini nagpasabot niana
- Gipuyo ni Jesus ang iyang kinabuhi aron mamahimong ehemplo aron ipakita kanato kung unsaon usab kita pagpakabuhi.
 - Si Jesus mianhi dinhi ug nagpuyo sa tawhanong kinabuhi aron "ipakita kanamo ang mga pisi."
 - Si Jesus mianhi dinhi alang sa dugang nga mga hinungdan kaysa mahimo lamang nga atong manluluwas.
 - Ang tanan sa ibabaw.
18. Sakto o Sayup: Ang Roma 3:23 nagtudlo nga imposible alang sa usa ka tawo nga mahimong walay sala.
- Sakto
 - Sayup
19. Sa pagtuon sa usa ka bersikulo gikan sa Biblia, ang labing importante nga butang nga pagaisipon mao
- ang paghubad sa Biblia nga imong gigamit.
 - ang eksplanasyon nga gihatag sa imong mga lider sa relihiyon.
 - ang konteksto sa bersikulo.
 - Ang tanan sa ibabaw.
20. Sa pagtuon sa Biblia, importante kanunay nga
- tun-i ang tanan nga materyal nga makuha sa hilisgutan nga imong gitun-an sa dili pa mohimo ug konklusyon.
 - basahon ang tanan nga ana sa Biblia aron masusi nimo ang lainlaing mga pulong.
 - itandi ang tanang mga butang nga imong makita ug madungog bahin sa relihiyon sa gitudlo sa Biblia.
 - Ang tanan sa ibabaw.

21. Si Jesu-Kristo labing makatabang kanato tungod kay,

- a) siya nahimong usa ka tawo, sama kanato sa tanang paagi.
- b) siya namatay sa krus alang sa atong mga sala.

- c) siya gitintal sama kanato apan siya wala makasala.
- d) Ang tanan sa ibabaw.

CONGRATULATIONS!

Natapus na nimo ang katapusang hugna sa mga pangutana sa pagsulay alang sa kini nga kurso sa pagtuon. Sama sa kanunay, kung adunay mga pangutana nga gusto nimong ipangutana, palihug isulat kini ug dad-a kini sa klase. Ayaw kalimti ang pagsulti sa imong mga higala o mga sakop sa pamilya bahin sa kini nga kurso ug ipahibalo kanila nga itanyag kini sa among sunod nga sesyon sa mga klase nga magsugod sa pipila ka semana!

Gitagana namo kini nga oportunidad sa pagdapit kanimo nga magpalista sa nagsunod nga kurso niini—"Jesus: Ginoo sa Atong Kinabuhi"! Madugangan nimo ang imong pagsabut sa tabang niini nga materyal sa mas lalum nga pagtuon! **LIBRE** kini ug, ingon kanunay, naghatag kami sa matag estudyante sa iyang kaugalingong kopya sa materyal sa pagtuon!

Salamat sa imong padayon nga interes sa pagkat-on sa pulong sa Diyos! Naglaum kami nga ang mga butang nga imong nahibal-an gikan sa kini nga kurso nakatabang kanimo nga mas masabtan ang Bibliya ug si Jesu-Kristo. Naglaum usab kami nga ang mga kahanas sa pagtuon nga imong nahibal-an makatabang sa imong kaugalingon nga pagpanukiduki sa Bibliya. Ayaw paghunong sa pagpangutana ug ayaw paghunong sa pagtuon. Hinumdumi nga ang atong Ginoo nag-ingon kaniadto, "Mahibal-an nimo ang kamatuoran ug ang kamatuoran magaluwas kanimo!"

Ang Diyos mag-uban kanimo!

--- Gikan sa mga kawani sa Bible Study Center ...

Bible Study Center

Jesus: Ang Tawo sa Biblia

Student Worksheets

Para sa Leksyon 5, 6, 7, ug 10

Bible Study Center

Worksheet para sa Leksyon 5

Naghatag kami kanimo sa dugang nga buluhaton alang sa Leksyon 5. Kini naghatag kanimo sa usa ka lista sa mga bersikulo nga nagsulti bahin sa **GIGIKANAN** ni Jesus. Pangita-a ang matag bersikulo ug basaha kini pag-ayo. Ibutang ang matag bersikulo sa husto nga panghitabo—sama sa nahibal-an nato nga buhaton gikan sa atong nangaging mga panagsulti—ug gamita ang wanang sa worksheet aron maitala ang imong mga nahibal-an. Hinumdomi nga sa kini nga leksyon, **nangita kita alang sa tin-aw nga mga pakisayran sa ORAS bahin kang Jesus ug sa iyang gigikanan.** Pagkahuman nimo mahuman ang imong kaugalingon nga pagsiksik dayon balik nasa materyal sa kini leksyon ug mag-uban kita sa mga bersikulo ug pagtandi sa mga atong gisulat.

1. Micas 5:2 ug unya basaha ang Mateo 2:6-7
2. Juan 1:1-3 apila sa pagbasa ang berskilulo 14
3. Juan 1:30
4. Juan 3:13 apila sa pagbasa ang berskilulo 31
5. Juan 6:41-42
6. Juan 16:27-28
7. Juan 17:5
8. Filipos 2:5-11
9. Pinadayag 22:16

Bible Study Center

Worksheet para sa Leksyon 6

Alang sa Leksyon 6, naghatag kami kanimo sa dugang nga buluhaton nga naghatag kanimo sa usa ka lista sa mga bersikulo nga nagsulti bahin sa hilisgutan nga si Jesus usa ka Diyos. Pangita-a ang matag bersikulo ug basaha kini pag-ayo. Ibutang ang matag bersikulo sa husto nga panghitabo—sama sa nahibal-an nato nga buhaton gikan sa atong nangaging mga panagsulti—ug gamita ang wanang sa worksheet aron maitala ang imong mga nahibal-an. Hinumdomi nga sa kini nga leksyon, **nangita kita alang sa klaro nga kasayuran nga naghigot bahin kang Jesus isip usa ka Diyos.** Pagkahuman nimo mahuman ang imong kaugalingon nga pagsiksik dayon balik nasa materyal sa kini leksyon ug mag-uban kita sa mga bersikulo ug pagtandi sa mga atong gisulat.

1. Mateo 1:23 (palihug sa pagtan-aw sa Isaias 7:14 para sa mas tin-aw nga pagpasbot.)
2. Juan 20:28
3. Tito 2:13
4. Hebreo 1:3
5. Hebreo 1:8-10
6. Pinadayag 1:8 ug unya Pinadayag 22:12-16

Bible Study Center

Worksheet para sa Leksyon 7

Aron matabangan ka sa imong pagpangita sa kini nga matang para sa imong kaugalingon, naghatag kami kanimo sa dugang nga buluhaton. Palihug tun-i pag-ayo sa imong pagbasa niini nga lista sa mga bersikulo sa ubus ug unya balik nasa materyal sa kini leksyon ug mag-uban kita sa mga bersikulo ug pagtandi niini. Remember that in this worksheet we are looking at passages that show the humanity of Jesus. Busa, **pangita sa mga pakisayran bahin kang Jesus nga adunay mga kinaiya sa tawo.** Ang pila ka mga bersikulo mahimong adunay pipila ka punto ug busa ihingpit ang imong pagtuki.

1. Mateo 1:1-5

2. Galacia 4:4

3. Lucas 2:40 ug unya ang bersikulo 52

4. Marcos 6:3

5. Juan 19:28

6. Juan 4:6

7. Mateo 8:24

8. Juan 2:15

9. Mateo 4:1

10. Hebreo 5:2

11. Lucas 7:34

12. Lucas 5:16

13. Juan 11:3 ug apila ang bersikulo 35

14. Marcos 14:34

15. Mateo 27:46

16. Mateo 27:50

Bible Study Center

Worksheet para sa Leksyon 10

Alang sa Leksyon 10, naghatag kami kanimo sa katapusang dugang nga buluhaton. Kini nga buluhaton naghatag kanimo sa usa ka lista sa mga bersikulo nga nagsulti bahin sa kung giunsa ni Jesus mahimo ang tanan nga iyang gibuhad. Pangita-a ang matag bersikulo ug basaha kini pag-ayo. Ibutang ang matag bersikulo sa husto nga panghitabo—sama sa nahibal-an nato nga buhaton gikan sa atong nangaging mga panagsulti—ug gamita ang wanang sa worksheet aron maitala ang imong mga nahibal-an. Hinumdomi nga sa kini nga leksyon, **nangita kita alang sa klaro nga kasayuran nga naghigot bahin ang gigikanan sa milagrosong gahum, kahibalo, ug mga pagtulun-an ni Jesus.** Pagkahuman nimo mahuman ang imong kaugalingon nga pagsiksik dayon balik nasa materyal sa kini leksyon ug mag-uban kita sa mga bersikulo ug pagtandi sa mga atong gisulat.

Unang Bahin: Kini ang mga bersikulo diin gihisgutan ni Jesus ang bahin sa iyang kaugalingon.

1. Juan 5:36
2. Juan 10:18
3. Juan 14:31
4. Juan 15:10
5. Juan 7:16
6. Juan 8:26-28
7. Juan 12:49-50
8. Juan 14:10

Ikaduhang Bahin: Kini ang mga bersikulo diin ang uban nagsulti bahin kang Jesus.

1. Buhat 10:37-38
2. Buhat 2:22
3. Lucas 5:17-26